

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ v PRAZE

DIVADELNÍ FAKULTA

Katedra autorské tvorby a pedagogiky

Herectví se zaměřením na autorskou tvorbu a pedagogiku

DIPLOMOVÁ PRÁCE

KOČÍ V CHOTČI

Bc. Daniela Grohová

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Jana Pilátová

Oponent práce: MgA. Robert Smolík

Konzultant: Prof. PhDr. Jana Pilátová

Datum obhajoby: 22. 9. 2020

Přidělovaný akademický titul: MgA.

Praha, 2020

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

THEATRE FACULTY

Department of Authorial Creativity and Pedagogy

Authorial acting

MASTER'S THESIS

COACHMAN AT CHOTEČ

Bc. Daniela Grohová

Supervisor: Prof. PhDr. Jana Pilátová

Opponent: MgA. Robert Smolík

Consultant: Prof. PhDr. Jana Pilátová

Date of exam: 22.8. 2020

Academic degree: MgA.

Prague, 2020

P r o h l á š e n í

Prohlašuji, že jsem magisterskou práci na téma

Kočí v Chotči

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucí práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne .....

.....

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Prohlašuji, že se v této práci vědomě neřídím předepsaným formátem pro úpravu diplomové práce AMU. Zaprvé volím namísto předepsaného bezpatkového fontu patkový font písma, který je vhodnější pro čtení delších textů. Zadruhé tisknu tuto práci oboustranně, a ne každou stranu zvlášť. Číním tak s ohledem na naše životní prostředí.

Evidenční list

Uživatel stvrzuje svým podpisem, že tuto práci použil pouze ke studijním účelům a prohlašuje, že ji vždy řádně uvede mezi použitými prameny.

[illegible]

Poděkování

Děkuji Janě Pilátové za vedení mé práce a lidskou podporu, Petru Jedinému Novotnému za korektury a jedinečné komentáře. Vřelé poděkování patří také všem, kteří se na festivalu Kočí v Chotči někdy podíleli, všem těm, kteří se mnou byli ochotni hovořit, ale i těm, kteří na mou přítomnost jen zareagovali. Za oporu srdce ze srdce děkuji Honzovi Hladinovi. Největší dík patří tátovi a mamince, za jejich nekonečnou trpělivost, podporu a lásku.

Abstrakt

Záměrem této práce je zaznamenání kulturních poměrů a možností v obci Choteč na Jičínsku a autorčin vztah k tomuto místu a domovu. Autorka si pokládá otázku, jak a zdali zde dochází ke kulturní proměně v kontextu současných společenských proměn a zdali je možné zrodit novou tradici skrz hru a festival Kočí v Chotči.

Abstract

The aim of this MA thesis is to track cultural conditions and possibilities in the Choteč village, located in the Jičín region, while considering the author's relationship to this place as her home. The author raises the question if and how there is a cultural change in the current cultural transformation in the current social changes, which can be used to give birth to a new cultural tradition through a play and the festival Coachman in Choteč.

Obsah

1.	VZNIK	13
	<i>Rozhovor kapely Prvorozený kočí 18. 2. 2020</i>	14
2.	ÚVOD	15
3.	KRONIKY	17
4.	RODINA A CHOTEČ	20
	Kdo tu dnes žije.....	23
	<i>Rybník za naším domem</i>	24
	Hospoda, sál a kulturní dění.....	25
	<i>Problém brambůrky</i>	26
5.	LOKÁLNÍ KULTURA	28
	První polovina 20. století	28
	<i>Spiritismus v Machytkově kronice</i>	28
	Společenský život.....	29
	<i>Vztah k půdě</i>	30
	<i>Vodovod a hromosvod</i>	31
	Druhá polovina 20. století až současnost	32
	<i>Pálení ohňů</i>	33
	Rozdíl mezi zábavou a svátkem	35
	Společenská obchůzka.....	35
	<i>Chodíme tady za čerty</i>	36
6.	NOVÁ DOBA, NOVÁ HRA, NOVÁ KULTURA, NOVÁ TRADICE?.....	39
	Hra kulturotvorná	39
	Proč si táta hraje jinak než já?	40
	Táta.....	41
	<i>Doba, kdy se vlakem dalo dojet na zakázané místo</i>	41
	Já.....	42
	<i>Zápisy z mého deníku</i>	42
	Proč a jak to dělám já?	43
	<i>Zápis duben 2020</i>	43
7.	VÝVOJ FESTIVALU KOČÍ V CHOTČI	45
	Diváci jako tvůrci	45
	Když jsem byla malá	45
	Když už jsem vyrostla	46
	<i>Varhany</i>	47

Jádro	48
Sestra	48
Mamka.....	48
Táta.....	49
Zahrádkáři	49
8. JAK TEĎ HRAJEME ANEB JAK SE RODILA TEMATICKÁ HRA	52
Iniciace	52
<i>Domy, lidi a letáky</i>	53
Velbloudění 2016	54
<i>Hloupej Tonda, genius loci</i>	55
Ptačí kočí 2017	56
<i>Dudek a kronikář</i>	57
Plakát	58
Jelen s n í 2018	59
<i>O lásce a mariáši</i>	61
Okounění 2019	63
<i>Úryvek ze zvacího dopisu pro Lea Souqueta a skupinu Astropophe 12. 5. 2019</i>	64
<i>Leo Souquet</i>	64
Jak zvolit téma?	65
Naše téma by mělo	65
Jak hledám pospolitost?	66
Atribut	67
Píseň	67
Pohyb.....	68
Limity vnitřní a vnější	68
Vyčlenění diváků.....	68
Vyčlenění z tvůrčí skupiny.....	69
Celek?.....	69
<i>Pospolitost v Čechách</i>	70
9. SOCIÁLNÍ PERFORMANCE – ZÁKLAD KULTURY	72
Performance a genius loci?	72
Hnůj.....	73
<i>Čůrání</i>	73
Hra na hnoji	73
Smích a trapnost	74

<i>Jiný příběh trapnosti z roku 1929 vypráví Machytka:</i>	75
Pohádkový svět – JMP	76
10. CO KOČÍ JE A CO NENÍ	79
Lodžie	79
Pecka	81
Odin Teatret	81
Ultima Vez	83
Já vs. výše popsání	83
11. FESTIVAL A SKUTEČNOST	86
Hmotné zajištění	86
Vstupné	86
Sponzoři	87
I chlebem je člověk živ	87
Předci měli grunt, my máme grant	88
David	88
<i>Pod čarou grantově</i>	89
Zahrádkářské východisko	89
Pohled pana Chestertona	91
Ti, kdož nejsou zahrádkáři	92
Co musí mít rád Chotečák?	93
12. ZÁSAH KORONY	94
E-mail pro kamarády 2. 8. 2020 1:30	94
Tiskové prohlášení Zahrádkářského a sportovního spolku Choteč k pořádání festivalu Kočí v Chotči 2020	95
<i>Jak vnímám, že okolí vnímá zrušení akce</i>	96
Kronika	97
Sobota 1. srpna	97
Neděle 2. srpna	97
Pondělí 3. srpna	98
Úterý 4. srpna	98
13. ZÁVĚR	101
14. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	103
Přílohy	
i. TEXTOVÉ A JINÉ PŘÍLOHY	108
Příloha I. - Rozhovor s kapelou Prvorozený kočí	108

Příloha II. - Programy festivalu Kočí v Chotči 1996-2015	110
1. Ročník 1996	111
2. ročník 1997	112
3. ročník 1998	113
4. ročník 1999 – Vše, co se líbí, je kýč	114
5. ročník 2000 – Co je barevné, je milé	116
6. ročník 2001 – Big Band REVIVAL.....	117
7. ročník 2002 – Nostalgická vzpomínka na skupinu PK.....	120
8. ročník 2003 – Rozpad skupiny	122
9. ročník 2004 – Kdo netančí, není kočí!	122
10. ročník 2005 – Kočí Fór Ever	125
11. ročník 2006 – Reinkarnace	126
12. ročník 2007 – Epitaf.....	127
13. ročník 2008 – Absolut Kočí	128
14. ročník 2009 – Nekonečný kočí	130
15. ročník 2010 – Disko kočí	131
16. ročník 2011 – letos schlus	132
17. ročník 2012 – Psi štěkají, ale karavana jede dál	133
18. ročník 2013 ZSSCH – zkoušky dospělosti	134
19. ročník 2014	135
20. ročník 2015 – Druhorozená a prase se točí na dvacátém kočí	137
Příloha III. – 21. ročník 2016 – <i>VELBLOUDĚNÍ</i>	139
Tisková zpráva	140
Program	140
Popis tematické hry	140
Produkce Velbloudění	143
PŘÍLOHA IV. – 22. ročník 2017 – <i>PTAČÍ KOČÍ</i>	144
Tisková zpráva	145
Program	146
Popis tematické hry	147
Další produkce.....	148
Plakát	148
Příloha V. – 23. ročník 2018 – <i>JELEN S NÍ</i>	149
Tisková zpráva	150
Program	151

Popis tematické hry	152
Příloha VI. – 24. ročník 2019 – <i>OKOUNĚNÍ</i>	155
Tisková zpráva	156
Program	157
Popis tematické hry	160
Průběh.....	160
Doprovodný program	161
Z deníku Elišky Vidomus.....	162
Příloha VII. – 25. ročník 2020 – <i>UŽ ZASE BZUČÍ KOČÍ</i>	170
Tisková zpráva	171
Program	172
Neprogram.....	175
Popis tematické hry	175
Ilustrace	179
Pod čarou.....	193
Příloha VIII. - Svátky, rituály, události v Chotči	194
Náboženství v Chotči	196
Příloha IX. - Invited. Co je to za představení?	197
Úvod.....	197
Co vidím – první setkání	197
Asociuji	198
Krása hejna.....	199
Kudy ke společnému	200
Hrej si, tu máš Invited	201
Participace a jiná jména téhož.....	201
U nás.....	202
Taky divadlo.....	203
Ty granty	204
Závěr.....	204
Seznam použitých zdrojů v článku.....	206
Příloha X.	207
ii. FOTOPŘÍLOHY	208
iii. MAPA CHOTČE	239

1. VZNIK

Legenda praví, že když byl táta ještě za studentských let na výletě v tatranské dolině, vyměnil tam s nějakým Slovákem vodní meloun za mandolínu a prohlásil se muzikantem.¹ Měl také kamaráda Pavla Kolašína. Spolu chodili na matfyz, bydleli na koleji Hvězda a po večerech si hráli. Skládali texty a vyluzovali zvuky na hudební nástroje, recitovali a zpívali. Založili kapelu Prvorozený kočí a chtěli být vidět a slyšet. Bohužel měli možnost objevit se na jevišti jen dvakrát. Jednou v klubu koleje Trója a jednou v rámci estrádního večera *Armáda se baví*. Publikum vydrželo tři písničky, ale pak je vypískalo.² Snad to bylo proto, že zároveň s kapelou založili nový hudební styl, tzv. absurdní hudbu³.

A protože jejich potřeba udělat alespoň jednou za rok něco naprosto neužitečného je neopouštěla, rozhodli se založit festival. Festival, kde by mohli být vším – hvězdou večera, zvukařem i výčepním. Tak vznikl Kočí v Chotči. To bylo tátovi už tolik, kolik je teď mně. A mně v té době byly dva.

To celé tedy byla legrace. Okolo Prvorozeného kočího se vytvořil jakýsi kult a všichni si hráli na to, že můj táta Láďa a jeho kamarád Pavel jsou nedostižní zpěváci a hráči na hudební nástroje. Stanovilo se tradiční datum festivalu – druhá sobota v srpnu –, který měli všichni jejich fanoušci v paměti při plánování prázdnin a dovolených. Všichni, kdož vystupovali, byli totiž studenti nebo pracující lidé a živilo je cokoli jiného než umění. Na prvních ročnících festivalu Kočí v Chotči byly ostatní kapely na programu uváděny jako „předkapely“ nebo jako „pokapely“ Prvorozeného kočího.

Moje mamka se za ně trochu styděla. Letos (v roce 2020) se Prvorozený kočí rozhodl opět vystoupit, na což řekla: „Ježíš, to bude zas vostuda.“ Ale ostuda to nikdy nebyla. Nebo alespoň jsem tam žádné zostuzení nevnímala. Podezírám spíš mamku, že ve skrytu duše touží, aby táta uměl hrát i „ve skutečnosti“. I ve „skutečnosti“ a ne jen v té hře na to, že hrát umí. Takže vlastně hrát umí, akorát hraje jinou hru, než by chtěla hrát mamka. Asi neznám člověka, který by si hrál tak důsledně jako můj otec.

---

¹ Takhle jsem to vždycky vyprávěla. Ale v únoru 2020 jsem zjistila, že táta na tom Slovensku mandolínu i vodní meloun koupil a ten meloun přivezl mojí mámě, která bydlela u rodičů v Chotči. Šel za ní s melounem pěšky šest kilometrů od vlaku z Lázní Bělohrad. Když zazvonil u ní doma, tak mu rodiče řekli, že Dana není doma. Že je na zábavě v Lázních Bělohrad.

² Když se poté oba venku svému výkonu zlomyslně pochechtávali, přišel za nimi hlavní organizátor, který jim řekl: „Nic si z toho nedělejte, tady tihle vůbec nevědí, co je to umění.“

³ Autoři o své tvorbě napsali článek na Wikipedii, ale její správce jim příspěvek smazal. Vysvětlení i manifest absurdní hudby zůstává na stránkách skupiny www.artgallery.cz/koci. Pojem absurdní hudba vychází z pojmu absurdus – nelibý sluchu, nelibozvučný; nevhodný, zvrácený; nejapný; nesmyslný (Latinsko-český slovník. SPN, Praha 1996). Má to velmi blízko latinskému slovu surdus = hluchý. (ab surdus – od hluchého). [cit. 2020-02-10] Dostupné na <http://www.artgallery.cz/koci/absurdni-hudba.htm>.

Rozhovor kapely Prvorozený kočí 18. 2. 2020

Pro 25. ročník Kočí v Chotči jsme se rozhodli přizvat k jejich vystoupení symfonický orchestr, protože každá kapela, která něco znamená, hrála s orchestrem. Jak se Prvorozený kočí na tuto událost připravuje, jsem z jedné strany odposlechl při jejich telefonátu:

Ladislav Groh: *Hraju na kytaru. Už mi tvrdnou bříška a odhodlávám se zmáčknout mandolínu.*

Pavel Kolašín: (...)

Ladislav Groh: *S orchestrem budeme absolvovat jen čtené zkoušky. A budeme hrát nejen bez not, ale i bez strun. To bude dostatečně absurdní.*

2. ÚVOD

O čem bude tahle práce? O festivale a o site-specific, které děláme doma, a o tom doma.

Kdyby někdo zapíchl obrovské kružítko do středu Chotče a opsal by kružnici o poloměru 15 kilometrů, vyměřil by území, ve kterém posledních dvě stě let bydleli moji pradědové a prabáby.⁴ A proto začnu od nich a od toho, co v místě zanechali. O čem vím, na co se dívám a o čem se doma ví. Od místa, na kterém se vše odehrává. A něco se na tom místě dělat může a něco se dělat nesluší. Potřebuju ohledat hranice, osahat pevnou i blátivou zem. To, co v tomto rodinném úvodu asi nejvíce slouží mně a mojí rodině, abychom si ujasnili, kde jsme a co děláme.

Norský fenomenolog a architekt Christian Norberg-Schulz označuje *bydlení* jako celkový vztah člověka k místu. Když člověk bydlí, je vystaven prostoru a charakteru daného místa. Aby našel oporu pro svou existenci, musí vědět, kde je, musí se orientovat. Pro pocit jistoty a bezpečí se musí také umět identifikovat se svým prostředím – musí vědět, jaké to určité místo je – sprátnit se s ním. Seveřan musí být přítelem mlhy, Bretonec musí mít rád déšť. Co musí mít rád Chotečák?

Pro sebe si potřebuji ujasnit dva body: odkud jsem vyšla a kde stojím. Dva body už mohou vytvořit přímku a já se třeba dozvím, kam směřuji, nebo kam směřovat mohu. Od patnácti let z tohoto místa ujíždím, hledám štěstí v dálkách. Nacházím ho tam i nenacházím. Ale přestože trávím většinu času jinde, považuji Choteč za domov. Teď se snažím vracet. Snažím se vrátit, hledám cestu, což se zdá čím dál obtížnější. Ne že by snad do Chotče nevedly cesty, silnice, pěšiny. Nevím však, jak tam žít.

Podle aforismu Franze Kafky „jistým bodem počínaje již není návratu. Toho bodu je třeba dosáhnout.“⁵ Hospodařit na poli neumím, sad byl vykácen, hospoda nikoho neuživí. A já hledám cestu zpět, protože nechci přijíždět jako návštěvník, ale jako ten, kdo tam je doma. „Pro moderního člověka je příznačné, že se dlouho honosil svou rolí poutníka – homo viator (...). Být volný a dobývat svět. Dnes začínáme chápat, že skutečná svoboda předpokládá, že též někam patříme a že bydlet znamená patřit k určitému místu.“⁶

---

⁴ Dělal jsem rodokmen zpětně až do roku 1840. Odkud jsou předci před nimi, tedy nevím jistě, ale myslím, že nebudou z daleka. Zároveň je zajímavé, že v obci žijí dvě desítky Víchů, které jsou ovšem z pěti různých rodin, jež spolu navzájem nejsou příbuzné. Můj děda byl taky Vích.

⁵ KAFKA, Franz a RIO PREISNER. *Aforismy*. Vyd. 3. Praha: Torst, 1998, s. 7

⁶ NORBERG-SCHULZ, Christian. *Genius loci: krajina, místo, architektura*. 2. vyd. Přeložil Petr Kratochvíl, přeložil Pavel Halík. Praha: Dokořán, 2010. str. 20.

Profesorka Jana Pilátová mi řekla: „Snad si nemyslíte, že vás ostatní pokládají za místní? Nebo snad se za místní nepovažujete? Vy už místní nejste. Dojela jste do Jičína, do Prahy a do Francie. Domů se tedy vracíte s novým pohledem. A ten je jiný než pohled místních.“⁷

---

⁷ Rozhovor s prof. Janou Pilátovou, únor 2020.

3. KRONIKY

„Nechci se zde s nikým přiti, aniž pouštět se do různých vysvětlování. K tomu máme knihy odborné a časopisy. Chci pouze nastínit těm, kteří po nás přijdou, vznik hnutí toho, jeho příčinu i působení na mysl lidu ve zdejší obci,“⁸ píše před sto lety Chotečský kronikář Jan Machytka.

Vesnice má dostupnou kroniku jen z období 1914 až 1925. Poté tři životopisné zápisy třech lidských osudů, které také sepsal kronikář Jan Machytka. Jeden z nich je o mém prapradědovi Františkovi a mapuje jeho život od narození až do let po druhé světové válce. Domnívala jsem se, že kronikář zaznamenával dění v obci až do konce svého života, do šedesátých let. Když se moji rodiče po sametové revoluci ptali na tyto zápisy jeho potomků, odpověděli jim, že je v nich ještě moc živá historie, že je ještě příliš brzy na jejich zveřejnění. Po třiceti letech, v lednu 2020, jsem se byla ptát jeho příbuzné já, jestli bych snad již mohla nahlédnout. Sice laskavě, ale odmítla mě. S odůvodněním, že je to jen pro rodinu. V žertu jsem přemýšlela, koho bych si od Machytků vzala, abych byla taky ta rodina.

Pátrala jsem po dalších zdrojích. V jičínském archivu jsem objevila Sokolskou pamětní knihu. Zjistila jsem také, že paralelně se sokoly byl v Chotči Sbor dobrovolných hasičů. Šla jsem za jejich bývalým velitelem, však stálým strážcem kroniky. Na otázku, zda bych mohla nahlédnout, odpověděl: „V žádným případě. V ní stejně nic není.“ Pak se mi ještě trochu vysmál, trochu na mě křičel a taky řekl, že je Kočí v Chotči „příšerná věc“.⁹ Kdy byli hasiči založeni, jsem tedy musela objevit až náhodou na obecním úřadě. Ve výstavní vitrině na keramické váze bylo napsáno „K výročí 110 let Sboru dobrovolných hasičů Choteč, 1886 – – 1996“. Hasiči jsou oficiálně činní dodnes. Je to tedy spolek, který funguje přes 130 let. Fungoval paralelně se sokoly, se Svazem socialistické mládeže i se zahrádkáři a jeho kronika může být opravdu cenným dokumentem.

Místostarostka obce Jana Lopatová mi řekla, že kdysi také pátrala. Byla u rodiny paní Lánské, která prý vedla kroniku v době socialismu, ale také odešla s nepořízenou. Pak zde měla existovat krásně ilustrovaná kronika JZD od pana Matouše, ale nikdo prý neví, co se s ní stalo. Dcera onoho kronikáře, paní Straková, říká, že ji asi „jézedáci“ spálili. Z různých stran slyším, že lidé kroniky nechtějí dávat z ruky, protože v nich jsou bolestné věci. Že je tam historie, která se týká lidí, kteří ještě žijí, nebo jejich příbuzných. A že by se to připomínat nemělo.

---

⁸ MACHYTKA, Jan. *Pamětní kniha obce Choteč*. [elektronický archiv]. Elektronický přepis Jarmila Madla Chadimová Šmídová 2017. Nestránkováno. in: LOPATOVÁ, Jana. *RE: Kronika* [elektronická pošta]. Message to: Daniela Grohová. 23 Jan 2020.

⁹ Soukromý rozhovor, Choteč. Únor 2020.

To, jak lidé žili, má být zkrátka zapomenuto. Je to dobře? Je to špatně? Snad to má být zapomenuto proto, aby si lidé přestali vyčítat staré křivdy? Skutečně si je však přestanou vyčítat bez omluvy, bez odpuštění?

Měla by se zamlčovat druhá světová válka, protože se v ní děly špatně věci? V době, kdy se dá vygooglovat, jaké je počasí a jaké jsou politické problémy v Patagonii, nedokážu dohledat, co se dělo v naší vesnici. Historie však přežívá a vpíjí se do každodennosti. A my si ji pak neseme s sebou, sedí nám na zátylku. Máme nejistě s přihrbenými zády poslušně čekat na autobus do práce, nebo se narovnat a zeptat se – „tak o co tady jde“? Věci, které se staly, nějakým způsobem zůstávají přítomny v prostoru – znějí v sousedském pozdravu, v pohledu do očí, ve strhaných plakátech, ve výšce zděných plotů...

Zatím ještě máme paměť lidí. Chtěla bych tu paměť dát dohromady. Připadám si jako detektiv. Je to však výzva na delší dobu a také tato paměť nemá být hlavním tématem této práce. Snad je to ale dobrá příležitost pro nastínění prostředí, které a jak na mě působí a co je v takovém prostředí možné dělat.

Ptala jsem se pana Josefa Korose, pamětníka, který se zároveň pokoušel kroniku psát. S psaním přestal, protože se ukázalo, že do ní psal to, co je oficiálně zakázáno, totiž jména lidí. Kdyby byl někdo jmenován, může jmenovaný či potomek jmenovaného kronikáře žalovat. A psát záznamy o počasí jej nebaví. Takže ani z našeho století vesnice kroniku mít nebude.

Přečetla jsem těch deset dostupných let zápisů od pana Machytky (1914–1925). Je nevšední, jak bystře zachycuje kronikář příběhy laskavosti i lstivosti i lidské blbosti. Něčím se obsah podobá realistickému románu devatenáctého století. Něčím to připomíná příběhy dneška. Jako kdyby zachytil něco pro lidi typického. Nebo typického pro Chotečáky? Neměli bychom se proto snažit – spíše než zapomenout – chyby pochopit?

„Žádný člověk na světě není dokonalý. Všichni, ať kdokoliv, máme svoje chyby a slabosti. Vždycky, chceme-li soudit druhého, položme na váhu, co dobrého vykonal, a podle toho pak suďme. Bez toho předpokladu snadno svým soudem mohli bychom se dopustit těžké křivdy na druhém. Lidé však rádi soudí druhého, sobě sami jsou však výbornými advokáty.“¹⁰

Mamka mi řekla, že se o tom mlčí, aby potom někdo ty potomky udavačů nelynčoval. Aby se zastavil koloběh zla. Je to pohled ohledu-plný, anebo pohled se zavázanýma očima? Jana Pilátová říká, že nejde o to, strhávat zahojené stroupky, ale vytahovat hnisající třísky. Podle mě tam hnis je, když to 70 let stále bolí. Nejde mi o to, bolesti přidávat a kohokoliv lynčovat.

---

¹⁰ MACHYTKA, Jan. *Machytka po korektuře*. [elektronický archiv]. Elektronický přepis Jarmila Madla Chadimová Šmídová (nestránkováno).

Jde mi jen o pochopení toho, co se tady dělo, a toho, co se může mezi lidmi dít. Táta ale říká, že je jedno, jestli dotyčnému budu vyndávat zanícenou třísku, nebo strhávat zahojený strup. Ten dotyčný si bude pamatovat jenom tu bolest. A bolest si nikdo nenechá líbit.

Podle mě to bolestné i radostné není otázka jedné generace, ale věčně se opakující koloběh lidských nedorozumění a porozumění. Jde mi o to, nahlédnout do části tohoto koloběhu. Nejde mi o konkrétní jména. Jak do sebe různí lidé narážejí a prou se, vzniká tragédie nebo komedie. Vždyť proč se ještě dnes smějeme Molièrovým hrám? Protože vypráví o skrbílkovi, o hypochondrovi, o blbcovi, dobrákovi a dalších. O typech lidí, kteří ve společnosti žijí stále mezi námi a které máme i my v sobě v různých poměrech zastoupené.

Lidé jsou různí a nemůžou být stejní. Myslím, že když různost budeme umět nahlédnout a pojmenovat, nebudeme v ní pohlcení a jí zmítaní, ale vytvoříme si od ní odstup. A potom budeme snad více než tragédii, u které pláčeme, žít komedii, u které se smějeme. Z odstupu se totiž dá situaci zasmát. A smích, ten léčí. „Lečí a prospívá právě proto, že je chladně rozumový, bezcitný, ba zlý.“¹¹

---

¹¹ BERGSON, Henri. *Smích*. Předml. Ladislav Major. Praha: Naše vojsko, 2012, s. 18.

4. RODINA A CHOTEČ

„Obec naše rozkládá se v dolině obklopena ze severní a jižní strany pahorkatinou, posledními to výběžky krkonošského pohoří. Dolina táhne se od Bělohradu a ústí v rovině kraje Jičínského, obklopena jsouc téměř kolem dokola jehličnatými lesy. Vesnici protínají okresní silnice od Jičina k Bělohradu a od Mlázovic ku Nové Pace, křižující se uprostřed vsi. V tomto roce má zdejší obec 120 čísel popis., odpočítaje 4 čísla lichá 116 obytných domů.“¹²

U domu máme hospodu. V ní začal na začátku 20. století žít a hospodařit můj prapraděda František Šulc. Proto se dodnes jmenuje Hostinec U Šulců. Prapraděda hospodu postupně přestavěl, přistavěl stodolu a také kulturní sál s jevištěm. Byl také členem Sokola. A protože byl vzdělaný a hovořil plynule německy, stal se i starostou Chotče. Ve vesnici v té době, při stejném počtu domů, žilo třikrát více lidí než dnes – skoro šest set. Kronikář Jan Machytka o prapradědovi píše jako o spravedlivém člověku, který se snažil pomáhat lidem, ale že po třiceti dvou letech složil úřad starosty, který vedl ke vši spokojenosti celé obce, „za což sklízel odměnu nevděku a podezřívání“¹³. Starostoval až do třetí republiky.

V Chotči se praděda seznámil s mojí praprababičkou Marií. Měli spolu Bedřicha a Františka. Když děti odrostly, postavil si prapraděda s praprababičkou *vejměnek* a hospodu nechali mladým. Vejměnek byla taková malá vilka naproti hospodě. Z jedné strany měla verandu do ulice a vchod do chodby, kde měl prapraděda starostenské byrů, kam za ním chodili lidé. Z druhé strany měl dům verandu do zahrady, kde byl rozlehlý jabloňový sad.

Za první republiky měl ve správě hospodu jeho syn Bedřich. Bedřich se oženil také s Marií. Měli dvě děti. Při hospodě měli v provozu i koloniál. Ve všední dny prababička Marie vařila obědy pro pracanty. Aby se nemusel vytápět lokál, nebo snad aby k sobě měli blíž, podávalo se jídlo v kuchyni, ve které i bydleli.

Během druhé světové války schovávali Šulcovi na půdě ve stodole, v tajné komůrce za skříní, britské letce.¹⁴ Po konci války, 16. května 1945, byla na návsi slavnost. K pomníku padlých byl velký průvod, který jásal nad znovu navrácenou svobodou. Kronikář Jan

---

¹² MACHYTKA, Jan. *Pamětní kniha obce Choteč*.

¹³ MACHYTKA, Jan. *Machytka po korektuře*.

¹⁴ Váže se k nim jedna rodinná historka: Když bylo léto, tak to letce na půdě ve stodole již moc nebavilo. Venku byla pěkná děvčata, a tak se rozhodli vyrazit do vedlejší vesnice Svatojánský Újezd na tancovačku. Aby jim to víc slušelo, vzali si své krásné letecké anglické uniformy. A za dva dny bylo u nás doma gestapo. Někdo je udal. Prohledávali hospodu. Celá rodina Šulcova stála s rukama za zády u zdi u stodoly. Jeden gestapák pak začal prohledávat i stodolu. Začal stoupat po dřevěných schodech na půdu k té tajné komůrce. V tom na něho prapraděda František zavolal a svou výbornou berlínskou němčinou se ho ptal, jestli se nejedná o omyl. Že jestli si někdo nespletl ty nezvané zahraniční hosty se zahraničními hosty z Německa, kteří ve vesnici také – a legálně – přebývali. Gestapák slezl ze schodů a nějak se s Františkem domluvili. Občas tam nahoru na půdu беру kamarády a pyšním se odvahou svých předků. Po válce dostali Šulcovi poděkování od maršála anglického letectva RAF. Máme jej zarámované.

Machytka píše svou vzpomínku: „V té chvíli padala na mě zvláštní tíseň, které nemohl jsem se ubránit. „Františku, čím to je? Tolik jsem se přece těšil na tu chvíli, až budeme moci zase volně vydechnout, a dnes, když všichni jásají, mě svírá tísnivý pocit, který nedovedu ze sebe setřást, jako nějaká neblahá předtucha něčeho, co nedovedu pochopit.“ „To samé cítím i já,“ řekl mi na to Šulc. Proč? Na to nenalézali jsme odpověď.“¹⁵

Možná to byla předtucha toho, co mělo přijít v padesátých letech – kolektivizace, perzekuce. Jejich syny čekala práce v uranovém dole v Jáchymově. Státní funkcionáři nezabírali „jen“ majetek, ale cíleně rozvraceli vztahy mezi lidmi. Snacha kronikáře Machytky, Marie Machytková vzpomíná na tu dobu takto: „[Lidé z vesnice Svatojánský Újezd] koukali a pomalu jakoby se nás báli, koukali za rohem a báli se k nám jít (...).“¹⁶

V roce 1948 přišla pro pradědu Bedřicha tajná policie, vytáhli celou rodinu ve tři hodiny ráno z postele.¹⁷ Převrátili celou hospodu naruby a odvedli ho snad ještě v pyžamu k výslechu. Důvodem mělo být, že ukrýval „štvavou vysílačku“. Mamka ale říká, že to bylo kvůli tomu, že měl vliv na lidi a byl proti kolektivizaci. A že zřejmě přišli na něčí udání, což se píše i v knize *Venkov pod kolektivizační knutou*¹⁸, kterou mi letos během karantény půjčila moje bělohorská babička. Podala mi ji oknem, abych ji nenakazila covidem-19.

Pradědu tehdy poslali do uranového dolu do Jáchymova. Dostal čtyři roky, ale pustili ho za dobré chování „už“ po třech letech. Ovšem než ho pustili, někdo roznesl po vesnici, že se Šulc vrací dřív, protože udal souseda Patočku. Kdo to roznesl, nevíme. Patočka z politických důvodů seděl 16 let. Po vesnici se povídá, že když se potom vrátil domů, rodina se nechtěla ke kriminálníkovi znát, aby neměla problémy, a nechala ho zemřít ve chlévě.¹⁹

Mezitím dospívaly pradědovy děti Miroslav a moje babička Marie. Mirek šel na Obchodní akademii do Hořic a o rok později se Marie dostala se na Střední floristickou školu do Kopidlna. Ale sousedka, která bydlela přes cestu proti našemu domu, si šla stěžovat na výbor, jak je možné, že děti kriminálního chodí na výběrové školy, že budou akorát kazit socialistickou mládež. Babička Marie proto musela jít na učiliště do Dětenic do prasečáku.

---

¹⁵ MACHYTKA, Jan. *Machytka po korektuře* (nestránkováno).

¹⁶ URBAN, Jiří. *Venkov pod kolektivizační knutou: okolnosti exemplárního "kulackého" procesu*. Praha: Vyšehrad, 2010. Moderní dějiny (Vyšehrad), s. 112.

¹⁷ *STOLETÉ HOSPODY: Ve stodole U Šulců se ukrývali uprchlíci z Anglie*. iDnes.cz. [2011-03-27], [cit. 2020-03-04] Dostupné: https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/stoletie-hospody-ve-stodole-u-sulcu-se-ukryvali-uprchlici-z-anglie.A110324_1554395_hradec-zpravy_klu.

¹⁸ URBAN, Jiří. *Venkov pod kolektivizační knutou*, s. 70.

¹⁹ Důvod pro uvěznění Patočky měl být podle Jiřího Kaplana ten, že pohostil svého kamaráda, který chtěl opustit hranice Československa. Patočkovi doma upekli husu, povečeřeli s hostem a dali mu výslužku na cestu. Ale kamaráda na útěku chytili a on zřejmě řekl, od koho tu výslužku má. Kaplan také říkal, že se v nějakém dobovém deníku dočetl, že Patočka po návratu z kriminálu bědoval, že kdyby měl dostatek sil se po kolenou vrátit do Jáchymova, byl by to udělal, protože tam se měl líp. *Soukromý rozhovor* s Jiřím Kaplanem v srpnu 2020.

Smrad z prasat prý jde z vlasů vymýt až třetí den, a když takový člověk jede autobusem, nikdo si k němu nechce sednout. Potom dostala přidělenou práci ve slepičárně, která byla toho času v Chotči. Babička Marie prý měla v dětství ochočenou slepici, se kterou si hrála a která za ní stále chodila. Po tom, co pracovala ve slepičárně, začala mít prý ke slepicím odpor. Vadilo jí, jak si ve slepičárně škodí, jak si vyklovávají peří a jak si ubližují.

Hospodu a pole Šulcům zabavili v roce padesát devět. V té době moje babička Marie potkala dědu Josefa. Pak už se jmenovala Víchová. Měli svatbu v den, kdy mám já narozeniny – osmého září. Děda Josef pocházel z chudé rodiny z Tužina. Jeho otec byl za války raněn a před hladem je prý zachránila jedna lokální komunistická organizace. Od té doby děda Josef věřil komunismu, a když v padesátých letech dospěl, vstoupil do strany. Byl to velmi klidný a mírný člověk. Také měl moc rád spartakiády. Když byl malý, chodil do Sokola. Novomanželé Víchovi se rozhodli bydlet v Chotči. Hospodu v té době spravovala již Jednota, takže v ní mladá generace bydlet nemohla. A tak spolu pod jednou střechou vejměnku bydlel politický vězeň a přesvědčený komunista. A přitom se měli upřímně rádi.

Poněvadž ta jedna střecha seděla na poměrně malém domečku, muselo se přestavovat, aby se všichni vešli. Přestavovali svépomocí a přestavovali dvakrát. Potřetí přestavoval přestavbu nedávno můj táta. Teď tedy máme docela *velkej divnej* dům. Ale zase se do něj vejde docela dost lidí během festivalu.

Rodinnou historii z padesátých let se moje máma s tetou Lenkou dozvěděly až po roce 1989. Předtím o tom bylo doma zapovězeno mluvit, aby se snad děti venku neprořecky. Na to, jestli praděda toho Patočku opravdu udal, se ho zeptal jeden náš soused napřímo až v roce 1990. Praděda řekl, že je to lež. Jaké to asi je – třicet let nevyslovit otázku? A co se asi proslýchalo v obci o naší rodině?

Abych zde ale nepsala jenom drama. Můj děda Josef mi říkal, že se měli hezky. V šedesátých, sedmdesátých i osmdesátých letech. Jezdili na výlety, chodili hrát volejbal do Radimi, vychovávali děti, chodili na zábavy. Měli králíky, slepice a ovečky. Moje mamka zas moc hezky vzpomíná na dědu Bedřicha, jak si vždycky vařil kávu s cukrem. Ona kávu nepije, říká, že jí chutnala jen ta od dědy Bedřicha. Ke kávě si prý taky krájel chleba „na rybičky“ a dával jí ochutnat. To dělal i můj děda a taky to máslo na tom chlebu bylo namazané jinak.

V šedesátých letech, kdy se začalo uvažovat o rehabilitaci lidí odsouzených v padesátých letech, sbíral praděda Bedřich spolu s Čílovými²⁰ a dalšími perzekuovanými kamarády dokumenty dokládající jejich nevinu. V šedesátých letech, v době tání, jim vysvítávala naděje

---

²⁰ Otakar Číla (*1894 - † 1977) z Nové Paky byl akademický malíř a byl zatčen spolu se synem Vratislavem (*1929 – †2001) v roce 1949.

na dovolání se spravedlnosti. Plány jim překazila invaze. Proto se rozhodli nasbírané materiály ukrýt. Zakopali je v lese u Nové Paky. Domluvili se, že je vykopou, až bude doba bezpečná. Jenomže to trvalo dalších dvacet let. V devadesátých letech se praděda dočkal oficiální omluvy od československého státu, jako snad většina politických vězňů. Stejně se ale pokusili dokumenty v lese vykopat. Jenomže les se za tolik let změnil a oni nemohli to místo najít. Les nakonec dokumenty vydal, po dalších patnácti letech. Teď je máme ukryté v trezoru. Od trezoru jsme však ztratili klíč. Snad bude čas milosrdný i pro nás.

Kdo tu dnes žije

Naše rodina dostala hospodu zpět v restitucích v devadesátých letech, i když židle a nábytek si musela zpět odkoupit. Začali v ní opět hospodařit „naši“, teď se jménem Víchovi – děda Josef Vích s babičkou Marií. Děda Josef vymyslel písmo a napsal na štít hospody nápis Hostinec U Šulců. To tam předtím, ani za Šulců, napsané nebylo. O hospodu pečovali po práci ve svém volném čase, aby se měli lidi kde scházet. Děda Josef zemřel na rakovinu plic rok před tím, než schválili protikuřácký zákon. Byl nekuřák. Babička Marie zemřela náhle ještě v devadesátých letech.

O hospodu se dnes stará **teta Léňa**, mámina sestra. Teta Léňa, Lenka Víchová, je dobrá hospodářka. Je jednou z hlavních účetní ve Škodovce v Mladé Boleslavi a o víkendu jezdí obsluhovat do Chotče. Teta nemá děti, takže se o hospodu budeme muset jednou postarat já se sestrou.

Teta má ale **strejdu Standu**, Stanislava Fidlera, a ten před dvaceti lety hospodu zrekonstruoval. Má šikovné ruce. Montoval křišťálové lustry po celém světě. Teď už je v důchodu a bydlí v hospodě přes týden. Když přijedu, zanotuje „já zapálím si vonnou cigaretu a vdechnu její bledě modrý dým“, pak spolu kouříme červený Marlboro a vypráví mi o životě. Vypráví, jak jezdil na tramp, jak měl dlouhé vlasy, jak ho vždycky před sjezdem KSČ zabásli a on se sešel v base se svejma kamarádama. Říkal taky, že měli v devadesátých letech žízáli farmu a že se prý zapsali do Guinnessovy knihy rekordů s největším počtem hospodářských zvířat na metr čtvereční. Taky říkal, že byl v devadesátkách v Praze za „Zelený“ a že si podal ruku s Havlem. Teď chodí rybařit a říkává „ťuk, ťuk, tady je tvé stáří, pusť mě dál!“ a potom se bodře směje. A taky má jen tři zuby. Když mám splín, pijeme spolu rum.

Moje **sestra Kateřina** je taky dobrá hospodářka. Pracuje jako manažerka ve Škodovce v Mladé Boleslavi. Má na starosti vyúčtování festivalu. Dřív psala básně a kreslila. V Chotči už nežije. Jmenuje se Švástová a odstěhovala se do Brandýsa nad Labem. Letos v únoru

přijela tetě Léně pomáhat s obsluhou v hospodě. Byl hasičský ples a prý byla účast jako už dlouho ne.

Moje mamka by chtěla, aby Katka bydlela blíž, a taky, abychom se vůbec častěji scházeli. Mamka vaří nejlepší svíčkovou s domácími knedlíky, na kterou nás lákává. Povoláním je učitelka. Učí ve školce v sousední vesnici Lužany, už třicet let. Moje máma se s mým tátou potkala ve škole – na základní v Lázních Bělohrad. V sedmé třídě vyhrála královnu krásy. S tátou ale začali chodit až ve čtvrtáku na střední, když jí táta přinesl ten meloun ze Slovenska. Stále jí to sluší.

Můj táta. Je šachista, včelař, zakladatel festivalu, zakladatel Zahrádkářského a sportovního spolku Choteč a bývalý starosta Chotče.²¹ Má počítačovou firmu a předtím učil dvanáct let matematiku a fyziku na gymnáziu v Nové Pace. Ale nejlíp ho vystihuje pojem homo ludens. Jednou jsme spolu byli v pojišťovně, kde mi pojišťovák nabízel výhodnou životní pojistku. Táta ale řekl, ať to nedělám, že je lepší sázet na štěstí než na nemoc. Každý měsíc mi proto kupuje místo placení životního pojištění stírací los.

A já. Kdo jsem já v tomhle příběhu? Jsem postava hledající smysl. Všechny postavy hledající smysl jsou trochu fatální a trochu směšné.

Do Chotče jsme se my – mamka, táta, ségra a já – přistěhovali v roce 1997. Bylo to poté, co zemřela babička Marie, tak aby tam děda Josef nebyl sám. Měli jsme kočky, králíky, slepice a potom taky psa. Chodila jsem chytat raky a pytláčit ryby. S dětmi jsme v létě, na jaře i na podzim hrály „vybiku“. Takže umím docela dobře házet.

Rybník za naším domem

Teta Léna mi říkala, že když byla malá, tak se v rybníce koupat nedalo. Plavaly v něm desítky kachen a hus, všude bylo peří a ptačí trus. Byla to drůbež od různých sousedů z vesnice. Večer, když začalo slunce zapadat, husy přestaly plavat a rozešly se ke svým hospodářům. Z velkého hejna na hladině se udělaly menší skupiny na pevnině. My jsme měli pro drůbež v plotě taková malá dvířka, aby nemusely obcházet celou ulici. Babička je nakrmila a na noc zavřela, aby je nesnědla kuna. A ráno zase šly. Léna říkala, že během sedmdesátých a osmdesátých let prý soudruzi

---

²¹ Táta tu žije již skoro třicet let a stále není Chotečák za Chotečáka považovaný. Co znamená být Chotečák, mi žádný Chotečák nevysvětlil. Snad se identita Chotečáka zakládá na tom, že nejsou Mlázovičáci. Traduje se, že „nás“ Mlázovičáci nemají rádi, protože, když tudy Žizka táhl, Chotečáci mu ukázali cestu na Mlázovice. Za socialismu byly zase Mlázovice stanovené jako spádový městys, kde bylo sídlo JZD. V takových obcích se podporoval společenský život a škola. V ideální programové představě státu se měli všichni Chotečáci přestěhovat do Mlázovic. Napadá mě, jestli by Chotečáci mohli nemít rádi Mlázovičáky také kvůli skládce odpadu na dně bývalého rybníka Oborník, který leží uvnitř Chotče vedle kostela. Zřídil ji právě výbor JZD Mlázovice.

naléhavě chtěli přiblížit vesnici městu. Okolo rybníka byl poté dlouhou dobu plot a kachnám bylo koupání zakázáno.

Když jsem byla malá já, už okolo rybníka nebyl ani plot ani husy. Ale život v něm byl. Chodila jsem tam s klukama a holkama z vesnice. Na jaře jsme po sobě házeli žabinec a chodili pozorovat pulce, jak jim rostou nohy. Byla to událost. Venca říkal, že když „pulcoj“ nejdřív rostou zadní, bude to skokan, když rostou přední, bude to ropucha. Takže jsme chodili pozorovat vývoj skokanů hnědých a byli jsme překvapení, když z nich byly ropuchy obecné. V létě jsme se zase chodili koupat. Když jsme skočili ze skákadla, v hloubce se nám zabořily nohy do bahna, které vypustilo bublinky a ty, jak stoupaly, nás šimraly na lýtkách. Na podzim jsme chodili pytláčit. Na vlasec a na kuličky od chleba jsme chytali bělice. V zimě jsme na něm vyhrnovali sníh a bruslili.

Ted' je na dně rybníka beton a ryby v něm neplavou. Na jaře také rybník od žab čistí hasiči. Loni v létě zřejmě někdo do rybníka nasypal pytel vápna, aby se nedařilo sinicím. Měla potom krásně azurovou barvu a velkou zásaditost. Profesor Wanner z ČZU řekl, že je to úplně mrtvá voda.²²

Strejda Standa do rybníka před třemi lety vysadil několik kaprů a chodil je tam krmit. Pak ale byla veřejná schůze zastupitelstva, na které dvě ženy řekly: „Ryby fuj, žáby fuj!“ Tak ted' v té vodě nic nežije. Beton na dně je někdy ze začátku milénia. Před vybetonováním se pořádalo velký výlov ryb a raků. Raků různých druhů a velikostí jsme vylovili celou vanu. Snad ted' žijí v potoce, kdo ví. Oficiálně je dnes rybník označen jako požární nádrž, ve které by se neměl koupat nikdo. Na břehu je nové skákadlo, které zřídila obec. Je to cesta, jak být o kousek blíže městu?

Hospoda, sál a kulturní dění

Nápad postavit kulturní sál vznikl v hlavách Sokolů, aby se měli kde scházet a cvičit. Bylo jich v té době v Chotči přes osmdesát. Na financování stavby se domluvili s „bratrem Sokolem“ Františkem Šulcem, mým prapradědou. Dohodli se na tom, že spolek dá Šulcovi příspěvek na materiál, Šulc zajistí stavbu a po dobu třiceti let zde bude moci Sokol bezplatně

---

²² Vodu jsme zkoumali během přednášky a exkurze profesora z ČZU v rámci přednášek pořádaných Kočím v Chotči v roce 2019. Profesor Wanner řekl, že tam buď vápno či nějaký druh chemikálie někdo nasypal, anebo chemikálie stekla z pole, když se hnojilo. Celé léto nepršelo. Foto z exkurze viz Příloha. V hospodě lidé říkají, že vědí, kdo to tam sype. Prý tam ten pán sype modrou skalici. Ten pán je hasič nebo přítel hasičského spolku.

cvičit.²³ Tuto dohodu zpečetili smlouvou, ve které se mimo jiné Sokolové zavázali pořádat zde zábavy a osvětovou činnost. „Počet divadelních her jest neomezen, přednášek nanejvýš sedmnáct ročně.“²⁴ Na tom se domluvili v roce 1920 a do roka sál stál.

Sál byl postaven ve skromném a poctivém stylu první republiky. Okna byla sjednocená: v lokále špaletová, v sále podlouhlá obdélníková, rozčleněná do menších okének. V sále je stále pěkné pódium a předpokládám, že kdysi tam byla i pěkná opona. Teď tam jsou jen výkryty a vymalované zátiší. Podlaha pódia je původní dřevěná. Doma říkáme, že to jsou „prkna, která znamenají Choteč“. Podlaha v sále je také původní – parketová. Pro usazení diváků během představení nebo přednášky nechali sokolové vyrobit skládací židle, na jejichž výrobu přispělo a s jejichž výrobou prý pomohlo mnoho místních lidí. V sokolských zápisech stojí, že jich bylo vyrobeno 171. Strejda Standa ale říkal, že měl v ruce židli s popiskem 202. Dodnes se jich funkčních dochovalo asi patnáct. V lokále se sedělo na tonetkách u bytelných dřevěných stolů, které přežily kdejakou hospodskou šarvátku. Co stoly nepřežily, byla Jednota. Hospodu majitelům vrátila po roce 1989 s papundeklovým vybavením, s pultem pobitým linoleem a s normalizačními okny. Ta tam jsou dodnes. Teta se je ale chystá vyměnit. V sále jsou pingpongové stoly, které tam pořídil můj otec před pěti lety.

V současné době někteří Chotečáci zpochybňují soukromé vlastnictví hospody. Tato pochyba vzniká v hlavách lidí, kteří říkají, že sál postavili sokolové svépomocí, a je tudíž všech. Poté jsou zde lidé, kteří si vlastnictví hospody naopak nárokují. Tento nárok vznikl v hlavách lidí, kteří pomáhali na opravě střechy a měli ji ve správě v době, kdy patřila hospoda Jednotě. Strejda Standa říká, že to je ten důvod, kvůli kterému se naše babička hádávala s naším sousedem. S tím pánem, který mi dnes nechce dát nahlédnout do kroniky.

Problém brambůrky

V sále se dvakrát do týdne scházejí pingpongaři. Při ping-pongu jedí brambůrky. Ty brambůrky bohužel padají na zem, šlape na ně pingpongařova noha a zamašťuje staré prvorepublikové parkety. Celá podlaha je tudíž nelibě flekatá. Nejde vyčistit, jediné sbrousit. Teta Léna říká, že by broušení parkety nepřežily a musel by se pak vyměnit celý sál, což by vyšlo na šesticiferné číslo. Ovšem sláva a bohatství venkovských sálů zůstaly v minulém století.²⁵ Navíc, pingpongaři by museli chodit

---

²³ Státní okresní archiv Jičín (SOkA Jičín). *Fond Tělovýchovné jednoty Sokol v Chotči*. Zápisy výborových schůzí TJ Sokol v Chotči, rok 1920.

²⁴ *Tamtéž*.

²⁵ Sokolové ani Svaz socialistické mládeže neměli problém s financemi. (Více v kapitole *Hmotné zajištění*.)

v přezůvkách a nemohli by tam jíst brambůrky a kouřit. Takže ten sál trochu smrdí. Myslím, že to sálá z těch parket.

K nejnáruživějším hráčům ping-pongu patří jeden pán, který si myslí, který se mě snaží už několik let porazit. Marně. Naposledy jsme spolu hráli na zabijačkovém pingpongovém turnaji v březnu 2020. Turnaj hrála i jedna paní z Lužan, která zřejmě prodělala dětskou obrnu. Bylo každopádně vidět, že je „nemotorná“. Když jsem s ní měla hrát já, přišel ten pán za mnou a s pošklebkem řekl: „No to si teď fakt zahraješ.“ Tak jsme hrály a míček lítal pomalu a vysoko. V rámci společných možností jsme si ale zahrály. Když jsme dohrály, přišel pingpongář znovu: „Tys na ni byla taková hodná, to nechápu, z těch vysokejch se dobře smečuje.“ Ten pán je sociální pracovník – to zase nechápu já.

5. LOKÁLNÍ KULTURA

První polovina 20. století

Přelom 19. a 20. se odehrával ve znamení modernity a pokroku. Habsburská říše i katolictví se jevily jako zastaralé instituce. „Duchovní klima“ toužilo po změně, české po vlastní identitě. Proto začaly vznikat první pomníky mistra Jana Husa. V Podkrkonoší se silně rozšířilo náboženské hnutí ze Severní Ameriky založené na víře v posmrtný život zvané spiritismus.²⁶

Spiritismus v Machytkově kronice

„První, kdo počal podkopávat půdu Římu pod nohama v této obci, byl Spiritism. Objevil se zde v roce 1892. Přívrženci jeho scházeli se tajně večer v některých staveních ke svým pobožnostem. První, komu vhod to nebylo, byl zdejší katolický farář. Ten z kazatelny horlil proti novým bludům, ale zároveň i nelenil a učinil udání u úřadů. Přišlo četnictvo, hlídalo, kde schůzky se odbývají, leč bezvýsledně. Nikoho přistihnout nemohli, ač hlídali každý večer neúnavně, schůzky odbývaly se dál, při nichž účastno bylo až 50–60 lidí domácích i přespolních. Nadávky, přezdívký a hanlivé písničky skládány a pokřikovány za každým, o kom se vědělo, že schůze navštěvuje. A přece čím více pronásledování, tím více množili se přívrženci hnutí toho a mnoho těch, kteří se smáli a to pronásledovali, stali se sami horlivými stoupenci. Co lákalo ten lid v ta shromáždění? Znal jsem jich mnoho z těch prvních dob, kdy prostá jejich zbožná mysl nehledala nic víc než ukojení své vroucí zbožné touhy.

Víme ze zkušenosti, že myšlenka jest květem, ze kterého vyrůstá ovoce činu. Od nemyslicího davu nelze očekávat velkých věcí. Dav nemyslicí možno rozplamenit neb rozvášnit, ale nemožno na něm žádati plodné práce ducha. K té práci třeba vzdělání. Kdo vzdělání to měl na venkově lidu dát? Před 40 léty se nečetlo, jako se čte dnes. Ovšem přišli později lidé jiní, kteří bez rozumu v slepé víře a náboženském fanatismu hledali zcela něco jiného, než hledati měli.

Čemu učil prvotní Spiritism? Nejprve učil člověka přemýšlet. Sledujeme-li člověka před 35 léty, zvláště na venkově, potkáváme jej neuvědomělého, ač srdce dobrého, přece duchem zakrnělého, nemyslicího. Na nové myšlenkové proudy, jež

---

²⁶ BAŘINA, Miroslav; CHOCHOLÁČ, Ivo. *Spiritismus v Podkrkonoší*. Nová Paka, 2004.

hýbaly světem, náš venkovský člověk díval se s nedůvěrou. Jen ta těžká denní práce v potu tváří byla mu údělem po celý dlouhý rok a ten smutný los, přikován jsa těžkou prací k hroudě, bezmyšlenkovitě nesl životem. A v takovou chvíli přišlo nové toto hnutí a k srdcím i k duším těchto prostých lidí mluvilo řečí srozumitelnou, vyváděje své stoupence od přemrštěné víry v Boha a jeho zázraky k prostému poznávání vlastní bytosti a poznávání té velké tvůrčí síly ve vesmíru, jenž jest jeho silou, životem a podstatou.“²⁷

Společenský život

V rozvíjející se občanské společnosti začaly být kromě církve činné také občanské spolky a sdružení. Za první republiky se v Chotči o kulturní život starali sokolové a dobrovolní hasiči. V té době zde žilo téměř šest set obyvatel, takže o obecnostvo nebyla nouze. Pořádali taneční zábavy, divadelní představení, přednášky i sokolské slety. Listovala jsem sokolskou knihou i dostupnou částí místní kroniky a dočetla jsem se například, že 1. června 1924 zde byl pořádán sokoly den dorostu, kde „cvičící mládeže mohlo býti kolem 1000. Průvod na cvičiště byl mohutný a zároveň malebný. Až zrak přecházel při pohledu na červené košile žáků, za nimiž žákyně ve cvičicích krojích, pak dále urostlá těla dorostenců ve cvičebním úboru.“²⁸ Průvod se pak zastavil u pomníčku na návsi, kde uctil památku padlých. Na kopečku zvaném Na třesničkách se zase pravidelně v předvečer upálení mistra Jana Husa 5. července rozhořela velká hranice, kam přicházelo až šest set lidí místních i přespolních. Tímto symbolickým aktem i proslovem místní autority se připomínal odkaz tohoto mučedníka: „Hledej Pravdy, miluj Pravdu, drž Pravdu, vyznávej Pravdu a braň Pravdu až do smrti.“²⁹ Moje babička si tento zvyk pamatuje ještě z padesátých let. V říjnu 1921 se zase 61 místních sokolských cvičenců vypravilo v půl sedmé ráno pěšky z Chotče do Jičína, aby tam přivítali Tomáše Garrigua Masaryka a vzdali mu hold.³⁰

Co se týká tradičních a pravidelných událostí: Od vzniku republiky se slavil 28. říjen. Pout' se konala poslední neděli v červenci. Posvícení bylo v novém státě ustanoveno na první neděli po 28. říjnu. Na Štědrý den se držely obyčeje, které známe i dnes: kdo celý den nejí, uvidí večer zlaté prasátko, rozkrajování jablek, házení střevíce za hlavu – kam ukáže špička, tam si dívka najde milého. Dříve v Chotči svobodná děvčata chodila také večer ven a volala: „Třesu,

---

²⁷ MACHYTKA, Jan. *Pamětní kniha obce Choteč*. [elektronický archiv]. Elektronický přepis Jarmila Madla Chadimová Šmídová.

²⁸ *Tamtéž* (červen 1924).

²⁹ *Tamtéž*.

³⁰ SOKA Jičín. *Zápisy výborových schůzí TJ Sokol v Chotči*.

třesu bez, ozvi se mi pes, ozvi se mi v tu stranu, kam se asi dostanu.“³¹ To vyzkouším na příští Vánoce.

S Velikonocemi bylo spojeno mnoho pověr a lidových zvyků. „Na Květnou neděli svěcené kočičky, dříve a mnohde ještě dnes o Velikonoční neděli nosívaly se na pole, kdež zastrčen do každého pole proutek kočiček s dřevěným křížkem, aby prý Pán Bůh požehnal úrodu a ji chránil před krupobitím. Také na Bílou sobotu, když na hřbitově odbýval se obřad zvaný pálení Jidáše, kdež hořela hranice, právali jsme se s chlapci o kousky opálených drv, domů je nosili a rodičové zastrkávali je za krov, to je prý dobrý prostředek proti ohni a úderu blesku. Na Tři krále a Bílou sobotu, když se světila v kostele voda, bývala taková tlačence, že mnohý na místo džbánu s vodou přinesl rozbité střepy. Svěcenou vodu léčil se dobytek i člověk, ta byla na všechno dobrá.“³²

Vztah k půdě

Rok 1914 v Machytkově kronice: „Přichází jaro a tu zvláště na venkově při nastávající polní práci zapomíná [člověk] na celý svět a žije jen své práci a svému poli, zapomíná na události světové, a jeho jediná touha nese se tam, by povinnosti a úkolu svému svědomitě dostál. Jest krásný život ve přírodě, kdy paprsky slunečními plně ozáření kráčíme za pluhem, tou brázdou čerstvě rozoranou naplněni něčím, co nelze vysloviti a při čemž člověk cítí tolik blaha, tolik krásy a velebného nadšení. Ano, to jest ta píseň života, kterou pěje probuzená příroda tomu Velikému a Neznámému, a v těchto chvílích chápe rolník tuto krásu, chápe zároveň i svoje poslání, v těchto chvílích posvěcena práce jeho rosnou krupějí potu kanoucího z upoceného čela v půdu svatou, tolika roků jeho mozolnou rukou obdělávanou, po svých předcích jak odkaz svatý zděděnou. Jsme volni my, kteříž jsme posmívání a opovrhováni od mnohých darmochlebů světa tohoto, nám netřeba kořiti a ohýbatí páteř před mocnými tohoto světa, neboť jsme to my, z jichž rukou a přičinění vyrůstá ten Boží chléb, jenž sytí miliony lidí chudých i bohatých, a to naplňuje naši hruď opravdovou pýchou a hrdostí.“³³

V březnu 2020 čtu v Hospodářských novinách titulek „Sexy farmaření“ a slova Petra Skleničky, rektora České zemědělské univerzity v Praze: „Zemědělství už zdaleka neznamena jen špinavou práci a dřinu s vidlemi. Zavádí se robotika, mnoho

---

³¹ MACHYTKA, Jan. *Pamětní kniha obce Choteč*.

³² *Tamtéž*

³³ *Tamtéž*

strojů je dnes navigováno pomocí GPS a řízeno počítači. Takže jednou práce zemědělce může vypadat třeba tak, že bude sedět u počítače a řídit na dálku sofistikované systémy a technologie.“³⁴

Vodovod a hromosvod

„Když se starosta Šulc zasazoval o zřízení vodovodu, byl zase křik, že chce starosta přivést obec na žebrotu. Tady občané nechtěli tomu rozumět, že by dostali čistou zdravou vodu pramenící v lese nad křížem. Ve Hřídenci byli chytřejší a rozumnější lidé. Z toho pramene, který měl napájet Choteč potřebnou vodou, běře dnes vodu Hřídec. A každou takovou snahu brzdilo vždycky několik nerozumných lidí, kteří si neviděli ani na špičku nosu. Když byl čas příhodný, brzdilo se a znemožňovalo se všude všelijakými prostředky, a když se čas propásl, pak se litovalo, že se to neuskutečnilo.“³⁵

Machytka dále říká: „Často jsem byl svědkem toho, jak někteří lidé jej uráželi, podezřívali, i jak on sám byl rozčilen, když za všechnu snahu přímo neurvale útočili na jeho čest a nerozpakovali se jej podezřívati ze všeho možného, aniž by k tomu měli nějaké důkazy.“³⁶ Když jednou jsme spolu o takových věcech hovořili a on si těžce stěžoval, jak takový nevďek bolí, řekl jsem mu: ‚Věřím ti to. Něco takového když člověka potká, za tu nejlepší vůli a snahu to bolí opravdu. Ale podívej se, co k tobě přijde lidí a obtěžují tě téměř každý den a přechasto takovými věcmi, které si mohou docela dobře udělati sami. Za to sprostáctví, kterého se vůči tvé osobě dopouštějí, já bych jim nevyhověl, jako to děláš ty. Nemysli si, když jim vyhovíš, že tě budou za to chválit. Sprosták zůstává sprostákem, na toho dobrá vůle neplatí a při nejbližší příležitosti vrhnou se na tebe jak poštvání psi.‘

Vzpomínám si, když za první světové války jsem byl sedm roků starostou, jednou ke mně přišla jedna sousedka a způsobem ne příliš vybíravým začala mně vykládat, a když již toho bylo více než dost, řekl jsem jí, ať jde svou cestou a mně dá pokoj, a ona na to podrážděně vyjekla: ‚Od toho seš starostou, abych ti mohla sprostě nadat!‘ Na starostovu hlavu odjakživa svezlo se vždy všechno.“³⁷

---

³⁴ *Příloha Hospodářských novin Budoucnost zemědělství*, čtvrtek 26. 3. 2020.

³⁵ MACHYTKA, Jan. *Machytka po korektuře*.

³⁶ Co se týče vodovodu, obviňovali lidé Františka Šulce z toho, že se na této zakázce chce obohatit a zadat tuto státní zakázku své cementářské firmě.

³⁷ MACHYTKA, Jan. *Machytka po korektuře*.

Loni se na starostovu hlavu snesla opět vlna štiplavých dotazů, jak je možné, že obec ještě nemá vodovod, když jej lidé potřebují. Letos prší, voda ve studnách stoupá. Lidé mají pocit, že vodovod opět nepotřebují, ale závažně jim chybí optický kabel na rychlejší připojení na internet.³⁸

Druhá polovina 20. století až současnost

Tradiční lokální slavnosti a rituály během socialismu z Chotče vymizely nebo se zásadně proměnily. Přestala se pořádat pouť, na kterou jezdili kolotočáři se střelnicí. Posvícení ztratilo svou vazbu na kostel. Na pohřby se přestala zvat pochodová kapela, která vedla průvod od domu nebožtíka na hřbitov. Poslední rozloučení se přesunula do vzdálenějších krematorií. Podle pamětníka Josefa Korose si ale například za zrušení Májů (v osmdesátých letech) mohou lidé sami, protože odpoledne do sálu začali brát děti, které se motaly na parketu, a ztratilo to tak tu vzácnost.³⁹ „Hra na sváteční čas“ zmizela – porušila se její pravidla, zmizel její prostor. Více o společném slavení uvádím v *Příloze VIII*.

V roce 2020 jsem si povzdechla mamce, že je škoda, že lokální svátky neslavíme. Namítla: „Moje babička pekla na pouť i na posvícení koláče a moje mamka taky. Máme tady někde dopis, kterej psal strejda z Hořic, jak se moc těší na tu naši pouť. Všichni jsme se těšili – ale uvědom si, že to byla jediná zábava, kterou ti lidi měli. Jinak tvrdě pracovali. Každý den, od rozednění do soumraku. Takže svátek byl opravdový svátek. Teď si každé bere volno, kdy chce, a jede, kam chce.“⁴⁰

Ve vesnici Radim, která je od Chotče vzdálená osm kilometrů směrem na západ, si v roce 2009 místní kronikář a pamětník povzdechl: „Dneska už na vesnici nerozeznáte všední den od neděle a mnohdy neděli od posvícení.“⁴¹ V roce 1957 zapsal jiný kronikář ve Svatojánském Újezdě, vesnici tři kilometry na východ od Chotče: „V neděli pak muži oblékají pěkné šaty a i ženy se nastrojí, takže není již rozdílu mezi nimi a lidmi z města.“⁴² Jana Karlová ve studii *Slavnosti a rituály jako zpráva o obrazu světa* z roku 2013 poukazuje na tendenci západní společnosti stírat rozdíly mezi všedním a výjimečným. Slavnosti se přibližují všednímu dni, zatímco ve světském čase se snažíme co nejvíce přiblížit svátečnímu blahobytu.⁴³

³⁸ Soukromý rozhovor se starostou Jiřím Kaplanem. 5. 8. 2020.

³⁹ Mamka říká, že hlavní důvod zrušení Májů byl, že už nebylo děvčat, která by se chtěla dát „vyvést“.

⁴⁰ Soukromý rozhovor. Březen 2020.

⁴¹ KARLOVÁ, Jana. *Slavnosti a rituály jako zpráva o obrazu světa*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2013, s.140.

⁴² Obecní úřad Svatojánského Újezda, Pamětní kniha obce Újezda Svatojánského. Zápis k roku 1957. In: *Venkov pod kolektivizační knutou*, s. 43.

⁴³ KARLOVÁ, Jana. *Slavnosti a rituály jako zpráva o obrazu světa*, s. 140.

Do osmdesátých let se v Chotči pořádaly taneční zábavy s živou hudbou, poté formou diskoték s dýdžejem. V létě byla prý každé dva týdny plná hospoda i sál a Choteč byla pro své zábavy prý vyhlášená. Postupně ale lidé chodit přestávali. Ve městech se otevřely kluby a diskotéky, kde bylo ještě víc zábavy – a v Chotči nastávalo ticho.⁴⁴ Pořádat disko zábavu pro malý počet lidí nejde. Velký sál s hlasitou hudbou pro pár lidí vypadá smutně ba až nepřátelsky. Pokud jich tam není dost, není tam ani tolik „zábavného“. Zároveň se lidé stydí tančit, že by byli na parketě moc vidět.⁴⁵

Pamětník Josef Koros říká, že dřív vesnice byla daleko soudržnější a že nechápe, co dneska lidem je a proč je vše tak vyhrocené. Také říká, že dřív se lidi chodili do hospody podělit o záhady. Ale ty dneska už prý nejsou. Když si třeba něco četl o Amazonii, tak to pak šel do hospody vyprávět. Bylo z toho potom téma na celý večer a představovali si tajemný prales a zvířata. Ale dneska jde jednoduše zapnout televize, kde o Amazonii běží stále nějaký pořad, nebo se to dá jednoduše vygooglovat. „Už si to tolik nepotřebuješ říkat a divit se tomu.“⁴⁶

Standa: „Tuhle přišel do hospody ten pucejř a něco tam s tím čudlal. Tak mu říkám: Chceš pivo, nebo telefon? Přišels tady vysedávat, nebo si povídat? A čouveče, vod tý doby už nečudlá.“⁴⁷ Ani já už si mobil do naší hospody neberu.

Pálení ohňů

Kromě Vánoc a Velikonoc je zvykem, který se aktivně držel a udržel mnohá staletí je pálení čarodějnic 30. dubna. Měla by o něm být zmínka ve mně zapovězené hasičské kronice, protože jej organizačně zajišťují po několik generací právě oni.

Tento zvyk si pamatuji z dětství. Na kopci Habru nad vesnicí se začátkem jara tvořila obrovská hromada věcí. Jako děti jsme ji chodily prohrabávat. Byla nám zdrojem tajemství i dobrodružství. Nacházely jsme tam staré hračky, oblečení, slamníky, židle, skříně, křesla, gauče, pneumatiky. Jednou do té hromady, která byla

---

⁴⁴ Snad by zde měla být kontinuita v pořádání hasičského bálu o masopustu. V devadesátých letech se pořádaly příležitostné zábavové akce, výročí, sjezdy rodáků.

⁴⁵ V červenci 2020 se místostarostka Jana Lopatová pokusila navázat na tradici poutě. Pozvala dechovku, aby se zavděčila starým, ale staří, když se to dozvěděli, řekli: „Dechovka? Jé, na to nikdo netancoval, ani za nás! My jsme měli rock'n'roll!“ Sál byl prázdný. V rohu sedělo několik pamětníků, které bolely nohy. S tátou, ségrou a dvěma kamarádkami z Prahy jsme se snažili sál roztancovat. Šla jsem například pro zahrádkáře Černého, který mi na parketu dojatě sdělil, že dnes mají výročí zlaté svatby, že se brali přesně před padesáti lety během chotečské poutě a že to pěkně vyšlo! Za pár dní jsem se ale dozvěděla, že jsem tímto gestem prý urazila jeho paní. Že na mě i na něho během našeho tance zle koukala. To mi říkali lidi v hospodě. Ti mi také říkali, že tančit nešli, protože to neumí a na prázdném parketu by se neměli kam schovat a vypadali by „blbě“.

⁴⁶ Soukromý rozhovor s pamětníkem Josefem Korosem, 9. 3. 2020.

⁴⁷ Soukromý rozhovor se Stanislavem Fidlerem, 5. 5. 2020. „Pucejř“ je podle Standy člověk, který má velké břicho a špatně divnou duši.

snad jen o něco menší než náš dům, někdo přivezl na ohoření staré auto. Když pak přišel 30. duben, hasiči vyvalili sud piva, škrtili sirkou a byla podívaná. My děti jsme běhaly v černém dýmu a hecovaly jsme se, kdo v něm vydrží dýl. Potom, dál od ohně, jsme si tvořily menší ohníčky, kde jsme si opékaly buřty. A když se setmělo, běhaly jsme s ohořelými klacky a kreslily jimi kolečka do vzduchu. Dnes je povoleno vozit na čarodějnice jenom dřevo a papír a i tak je to velký oheň. Sváží se všechno dřevo z jarního prořezu zahrad a obecních stromů.⁴⁸

Na Habru také pořádá zahrádkářský spolek oslavu zimního slunovratu.⁴⁹ Den předem se připraví velká vatra a cesta k ní se vyznačí dřevěnými kůly. I ty se během slunovratu zapálí a osvětlují cestu k ohni. Každý, kdo se chystá přijít, si s sebou má vzít poleno. Předseda zahrádkářského spolku stojí u ohně s ceremoniální insignií – zlatou motýčkou –, proslovem bilancuje uplynulý rok a dává naději do nového období. Připomíná, že slunovrat slavily různé kultury. Keltové považovali zimní slunovrat za den, kdy se znovuzrodil sluneční bůh Belen. Na slunovrat je totiž nejdelší noc v roce, po slunovratu začne světla opět přibývat a den se prodlužuje. A díky tomu, že slunovrat je přelomový den, máme příležitost přeměnit i něco v sobě. Symbolicky pak můžeme spálit to, co si s sebou do nového světla brát nechceme. Vhodíme to s polenem do ohně. Předseda spolku na závěr rituálu vždy pronese větu: „To nejhorší už je za námi, od teď už bude všechno jenom lepší.“⁵⁰

V roce 2012 se v médiích o slunovratu hodně mluvilo. Měl nastat konec světa a argumentovalo se koncem mayského kalendáře 21. 12. 2012. Proti konci světa se pořádaly různé koncerty a události. V Chotči jsme na „konec světa“ čekali u ohně. Připomínali jsme si ho ale spíše jako Mayové. Pro Maye to datum neznamenal katastrofický konec jedné éry, ale slavnostní začátek nové. Končil jim pátý věk slunce a přicházelo slunce nové. Čekali na nový začátek. A my také. Strejda Standa k té příležitosti vyrobil a dal pozlatit další insignii – zlaté slunce. To je teď spolu se zlatou motýčkou neodmyslitelnou součástí rituálu.

---

⁴⁸ Letos (2020) došlo k nedorozumění mezi občanem a starostou a pálení čarodějnic se mělo přesunout z místa nad Habrem na Oborník. Současný starosta řekl, že si na Habru majitel pozemku čarodějnice již mít nepřeje. Což nám bylo líto, protože je to pěkné místo s výhledem do kraje. Táta ale potom majitele pozemku potkal a zeptal se ho, proč si to už nepřeje. Pan Tichý byl překvapený otázkou. Prý neřekl, že si to nepřeje, jen si prý starostovi postěžoval, že ho nikdy nikdo nepožádal o svolení na pálení ohně na jeho pozemku. Louka není oplocená a čarodějnice se tam pálí desítky let. Možná si Chotečáci nezvykli na změnu majetkových poměrů a setrvávají v utopické představě, že „vše patří všem“?

⁴⁹ První slunovraty jsme oslavovali u nás na zahradě. Poprvé to bylo v roce 2011.

⁵⁰ Ladislav Groh, proslov k oslavě slunovratu 21. 12. 2019.

Rozdíl mezi zábavou a svátkem

Napadá mě, zdali by pout' a posvícení zaniklo, kdyby se z něj nestala jen další „zábava“ v řadě. Stejně pro zábavu a společenský svátek je to, že lidé mají radost z toho, že mají volno a můžou se jen tak bavit a sdružovat se s lidmi. Zábava může být kdykoliv, na pout' si člověk musí počkat. Zábava může být kdekoliv, posvícení se pojí k místu. Na zábavě nebývá žádné společné téma k oslavě, tradiční oslavy připomínaly sdílený světonázor. Pout' připomínala přináležitost člověka ke křesťanské obci. Sokolský slet vyzdvihoval člověka jako občana a možnost rozvíjet harmonicky tělo i duši (ideál krásy a dobra, kalokagathie). Hasičský ples zase upozorňoval na aktivitu a případnou pomoc hasičů. Na zábavě se většinou konzumuje jídlo, které bylo koupeno a je k prodeji. Na pout' se pečou koláče doma. Ideální výsledek zábavy je finančně obohacený pořadatel. Ideální výsledek tradiční události je stmelené společenství.

V minulosti neposkytovaly společenské akce jen zábavu, ale také ukotvení člověka ve světě: v čase, prostoru a společnosti. Kromě toho, že se lidé dokázali shodnout na společném světonázoru, bylo podle mého jedním z klíčů ke kulturotvorné pospolitosti a živé tradici pečení koláčů. Když člověk peče, dělá a daruje něco ze sebe pro ostatní – nekonzumuje pouze pasivně, ale aktivně se účastní. Vytváří blízkost a osobní vztah. Každá rodina má své recepty, „naše koláče“ jsou jiné než ty od sousedů.

Společenská obchůzka

Sváteční obchůzka – koleda. Dodnes v Chotči obcházejí koledníci vesnici na Velikonoční pondělí s pomlázkami a v předvečer sv. Mikuláše s pytlím na zlobivé děti. Od zábavy nebo posvícení se pochůzky liší tím, že se neodehrávají v prostoru společným všem, ale k setkání dochází u někoho doma. Jde tedy o důvěrné a soukromé setkání.

Než (velikonoční) koledníci přijdou, tak se doma musí uklidit, napéct (obarvit vajíčka, napéct, namazat chlebíčky, nakrájet špek) a hostitel si převlékne tepláky. Někteří hostitelé, ať o Velikonocích, nebo o čertech, zvou koledníky až do kuchyně nebo obývacího pokoje. Někteří je zvou jenom do chodby a někdo je nechá stát venku. Drobné pohoštění pak nabízí z tácu přede dveřmi. My například zveme dovnitř jen ty, kteří nám jsou blízcí.

Mezi Mikulášem a Velikonocemi je kromě tématu a účelu obchůzky ještě jeden rozdíl. Koledníci s pomlázkou se rozhodují sami, ke komu půjdou. Pro hostitele, spíš tedy hostitelku, je to pak příjemné, nebo nepříjemné překvapení. Čert, Mikuláš a anděl přicházejí na pozvání rodičů. Jsou očekáváni.

V některých vesnicích a městech učinili obchůzku více praktickou a méně náročnou pro hostitele. Rodiče s dětmi se sejdou v kulturním domě. Čert, Mikuláš a anděl stojí na pódiu, mluví mocným hlasem do mikrofону, aby jejich poselství bylo rozumět přes křik a pláč vyděšených či zlomyslných dětí. Jednotlivé děti jsou poté vyzývány, aby překonaly strach, vystoupaly za Mikulášem a andělem na jeviště, kde je čeká peklo. Mikuláš či čert na ně přede všemi prozradí jejich prohřešky, které mu rodiče předtím napsali na papírek. Třeba, že slyšel, že nevypracovává včas domácí úkoly, odmlouvá nebo jí moc sladkého. Anděl se to snaží urovnat a nabízí dítěti vykoupení skrz verš. Takové dítě poté před celou obcí, bez dechu, řekne básničku nebo zazpívá písničku. Ideálně do mikrofону. Tak se očisťuje od hříchu. A slibuje, že bude hodné. Rodič si to natočí a během roku to dítěti výchovně připomíná.

Představuji si, že by se v této logice zpraktičtěla i velikonoční pochůzka. Na pódiu by stáli všichni mladí bojeschopní muži, a pod podiem by byla fronta dívek a žen, které by si jedna po druhé chodily pro pomlazení. Usuzuji, že praktičnost je jedna z věcí, která ničí kulturu.

Chodíme tady za čerty

Když jsem byla malá, chodili k nám domů za čerty převlečení starší kluci a holky. Mládež. Řinčeli řetězy a blekotali. Se ségrou jsme poslouchaly doma přes záclonu, jak jsou od nás daleko. Když přišli, měli většinou na tvářích masky, takže nebylo poznat, kdo se pod nimi ukrývá. Bála jsem se jich a musely jsme říkat básničky.

Ted' mikulášská pochůzka padla na mě. A je jiná než dřív. Věkem totiž nezapadám do kategorie mládež, z čertovské skupiny jsem místní jenom já a máme hudební doprovod.

Tomáš Mašek, muzikant z Jičína, je u toho se mnou od začátku.

Pro svou líbeznou tvář si zasloužil roli, kostým a chemlonovou paruku anděla. Hrává na klarinet nebo akordeon. Když jsme s takovýmto andělem chodili poprvé, děti říkaly: „Vždyť to není žádný anděl, vždyť to je kluk a má chlupatý nohy!“ Anděl odpovídal: „Ale ano, děti, jsem anděl, jsem oboupohlavní chemlon.“ Minulý rok jsme u Dočkalů narazili s malým Jáchymem. Chytil peklo za ocas takovým způsobem, že si s ním čertice nevěděla rady. Tak ho anděl-chemlon strčil do pytle, odnesl a zavřel do psí boudy.

Mikulášové a čerti se proměňují. Býváme přinejmenším tři a nejvíc nás bylo pět. Na pochůzce je s námi někdy houslista, někdy loutnista, někdy bubeník. Máme hrací strojek, zvoneček. Čertice má kravský roh, a když na něj zatroubí, říká, že takhle

neposlušné děti volá peklo, že je to Luciferův roh. Děti pak na ten roh slibují, že už budou hodné.

Každý rok hledáme vysokého duchapřítomného muže, který by dokázal moudře nakládat se svou autoritou arbitra dobra a zla, nebe a pekla. Takového Mikuláše není vůbec lehké najít. Jednou za něj šel muzikant Vojtěch Vasko. Zpětně jsem se od sousedů dozvěděla, že poté, co jsme odešli z jejich domu, kde děti konečně přestaly plakat, se Mikuláš vrátil, postavil se do dveří obývacího pokoje a prohlásil: „Nemraďte se, stejně umřete!“

K těmto vybočením z „tradičních představ“ Mikuláše, anděla a čerta jsou místní lidé shovívaví. U některých snad mohu říct, že se tím dokonce baví a máme spolu legraci. Je zvykem, že po výkonu nám rodiče dají nějakou stovku, ale hlavně nám nalijí do nachystaných štamprlat kořalku a připijeme si spolu. Proto se jednou stalo, že v posledním domě naší pochůzky, v bývalém stavení Nejmenších bratří sv. Františka z Pauly, spadl anděl do botníku.

Chodíme vždy také do domu, okolo kterého stojí velká zeď. V předvečer 6. prosince mívá tato nepřístupná pevnost otevřenou bránu. Vstupujeme do zahrady, kde mají děti vlastní prolézačky – podobné můžeme vidět na dětském hřišti. Vstupujeme do domu – velkorysé novostavby. Jdeme do obýváku, kde na velké pohovce před velkou televizí, pod velkou fotografií šťastné rodiny sedí dva malí vystrašení kluci. A vedle nich stojí rodiče, kteří jako kdyby dohlíželi na to, aby se ti kluci báli důsledně. Dostaneme od nich vždy největší výslužku. Ať tam jdeme s jakýmkoliv Mikulášem, je nám z toho místa vždy nějak zvláště úzko, a to i andělovi-chemlonovi. Letos jsem se z doslechu dozvěděla, že děda těch lidí byl ve Vlajce nebo snad udával. Ačkoliv vím, že „to co se říká“ být pravda nemusí, tak ve mně hrklo. Potom jsem se pozorovala a zjistila jsem, že to hrknutí rozvolnilo to moje úzko. Jako kdyby najednou bylo osvětleno, s jakým geniem loci máme co do činění. Pod světlem, byť možná umělým, totiž mizí bubáci.⁵¹

Pro místní děti se zase rok od roku stává čím dál podezřelejší postava čertice. V březnu 2020 jsem šla po vesnici a potkala jsem hlouček dětí. Nejdříve jsem je nerozeznala, ale pak na mě zakřičely: „Ahójí!“ Byli to malí Fürstovi a Lopatovi. Tak říkám: „Nazdar, kam jdete? A co škola, není co?“ A oni: „No škola není, ale my se

---

⁵¹ To, co se říká, působí mnohdy stejně silně jako pravda. Jestli je to pravda, nebo to jsou pomluvy, nevím. Ve hře zůstává to, že nás tito lidé pouští k sobě dovnitř. To je také důležitý aspekt takových svátků: brána se otevře – a je to lidská brána. A uvnitř se mluví o bráně pekelné i nebeské.

učíme. Hele, ale my víme, že jste šla za čerta! A že jste chtěla napíchnout našeho tátu na roh a taky anděla a že jste je a taky nás chtěla vzít do pekla! My to víme, že jste to byla vy. My to víme, my to víme! Chá chá!“ křičely a utíkaly pryč. Tak jsem za nimi ještě zavolala, že nevím, co mají v pekle, a vyplázla jsem na ně jazyk.

6. NOVÁ DOBA, NOVÁ HRA, NOVÁ KULTURA, NOVÁ TRADICE?

Současný francouzský sociolog Michel Maffesoli v roce 2002 usoudil, že moderní racionální společnost je u konce s dechem a střídá ji nová postmoderní komunitní společnost. Ta místo náboženského základu stojí na emocionálním základně, který spočívá v žité existenci s druhými.⁵²

Podle českého religionisty Radka Chlupa věříme i dnes různým silným kolektivním příběhům, které vytvářejí naši sociokulturní identitu, vyjadřují naše kulturní představy a hodnoty, mají blíže k emocím než k rozumu a jsou nezdědka vnímány jako nedotknutelné a posvátné. Na rozdíl od starých mýtů jsou založeny spíše na faktech než na Amazonkách, ale fungují podobně. Kolektivní příběhy se dnes ukazují především na rovině politické a vedou k názorové polarizaci, protože každá názorová skupina má vlastní mýtus, vlastní pravdu, pro kterou bude horovat. Ačkoliv se zdá, že se naše racionální společnost od mýtů a bubáků oprostila, i my hledáme odpověď v iracionální hlubině naší duše. „Chceme-li protistranu oslovit, musíme s touto hlubinou umět vědomě pracovat,“ píše Chlup.⁵³

Jan Švankmajer brání nepochopitelnost takto: „Iracionalitě je třeba dát opět oficiální prostor, který by byl adekvátní místu, které zaujímá v psychice člověka. Vědeckotechnická civilizace, ať už se organizuje do totalitního, nebo demokratického systému, má pro iracionalitu jen pohrdání. Ale iracionalita lidské duše, která vládne ohromnou energií, usiluje všemi prostředky o svou realizaci. Iracionalita je trvale nepotlačitelná.“⁵⁴

Hra kulturotvorná

V osmdesátých a devadesátých letech došlo v Chotči ke společenskému útlumu. V Československu je to období konce „socialistického uspořádání“. Státní společenský mechanismus, který nejprve násilně zasáhl do organické pospolitosti, se nakonec vyčerpal sám v sobě. Co dnes? Ke starým tradicím se navrátit nelze, jsou zapomenuty či pozbyly smyslu. Jejich oficiální obnova by byla jen mechanická, neživoucí nostalgie. Mělo by to znamenat konec kulturním událostem? To ne. „Kulturní prázdno“ nabízí prostor pro nový začátek, krize nabízí prostor kulturní transformaci. Když se staré struktury rozpadnou, zůstane to, co obklopovaly, a je možné navázat jinak. Ale jak se začíná? Podle filosofa Martina

---

⁵² KUBÁTOVÁ, Helena. *Sociologie životního způsobu*. Praha: Grada, 2010. Sociologie (Grada). [e-book] s. 156.

⁵³ CHLUP, Radek. „Polarizace společnosti a jak na ni“ [online]. blog.aktualne.cz. 17. 5. 2020. [cit. 20. 5. 2020] dostupné z: <http://blog.aktualne.cz/blogy/radek-chlup.php?itemid=36863>.

⁵⁴ ŠVANKMAJEROVÁ, Eva – ŠVANKMAJER, Jan. *Jídlo: Jízdárna Pražského hradu 4. 6. – 19. 9. 2004: katalog výstavy*. Praha. Arbor vitae, 2004, s. 196.

Bubera je třeba vytvořit podmínky pro vznik původní události, která se vyznačuje vztahem⁵⁵, podle nizozemského kulturního historika Johana Huizingy se kultura rodí ve hře:

„Hra je dobrovolná činnost, která je vykonávána uvnitř pevně stanovených časových a prostorových hranic, podle dobrovolně přijatých, ale bezpodmínečně závazných pravidel, která má svůj cíl v sobě samé a je doprovázena pocitem napětí a radosti a vědomím ‚jiného bytí‘, než je ‚všední život‘.“⁵⁶

Hra se pro mnohé může zdát zbytečnou, neužitečnou a nerozumnou. A přece se hraje! Huizinga říká, že podhodnocení hry plyne z nadhodnocení vážnosti a že hra má výjimečnou schopnost – přeměňovat se ve vážnost a vážnost ve hru. Hra pak může vystoupat až do výšin krásy a nechat vážnost hluboce pod sebou. Podle Huizingy patří lidská hra ve všech svých vyšších formách do oblasti slavností nebo kultu – tedy do oblasti posvátné. Hra kultuře neslouží, hra kulturu vytváří, „protože cíle, kterým slouží, leží mimo okruh přímých hmotných zájmů nebo individuálního uspokojování nezbytných životních potřeb a žádostí, dokonce tento proces přerušuje. Zkrášluje život a tím se stává nezbytnou; je nezbytná pro jednotlivce jako biologická funkce, je nezbytná pro společnost vzhledem k smyslu, který je v ní obsažen, vzhledem k svému významu, své projevované hodnotě a duchovním a sociálním vazbám, které vytváří; zkrátka jako kulturní funkce. Uspokojuje ideály projevu a soužití.“⁵⁷

Ivan Vyskočil říká v duchu Huizingově i Buberově: „Hra nás učí spolubýt, není to však její zacílení, účel, může to vyplynout jediné samo. Dramatická hra vytváří základní podmínky pro setkání. Nejvyšším přesahem, ke kterému můžeme společně dospět, je vzájemná, společná existence.“⁵⁸

Proč si táta hraje jinak než já?

Jako zkoumaný a zkoumající subjekt musím konstatovat, že ač si Groh i Grohová ve své tvorbě hrají, pojetí a podoba festivalu Kočí v Chotči se u obou liší. Působily na ně odlišné

---

⁵⁵ BUBER, Martin. *Já a Ty*. Přeložil Jiří Navrátil. Praha: Mladá Fronta, 1969, s. 48 – 49. „Každá velká kultura, k jejímuž okruhu patří celé národy, spočívá na původní události, která se vyznačuje vztahem, na odpovědi lidskému protějšku, k níž došlo kdysi v jejím zdroji, na podstatném aktu ducha. Tento akt, posílený stejně zaměřenou silou následujících generací, vytváří zvláštní pojetí kosmu v duchu – teprve díky němu se stává znovu a znovu možným kosmos, pochopený svět, svět, který je domovský a domácí, svět obydlený člověkem. Teprve nyní může člověk, s duší plnou důvěry a vycházející ze zvláštního chápání prostoru, stavět znovu a znovu příbytky lidské i příbytky boží, naplňovat plynoucí čas novými hymny a písněmi a utvářet samo lidské společenství. Ale je svobodný, a tedy tvořivý právě jenom dotud, dokud je jeho životu vlastní – v činnosti i utrpení – onen bytostný akt. Přestává-li mít ta či ona kultura svůj střed v živoucí, ustavičně obnovované události, pro niž je příznačný vztah, pak musí ustnout a proměnit se v svět slova Ono.“

⁵⁶ HUIZINGA, Johan. *Homo ludens: o původu kultury ve hře*. Přeložil Jaroslav Vácha. Praha: Dauphin, 2000, s. 19 – 20

⁵⁷ *Tamtéž*

⁵⁸ SLAVÍKOVÁ, Eva. *Možnosti hry: od Buytendijka k Vyskočilovi*. V Praze: Brkola, 2011, s. 68.

společenské podmínky. Časy se mění. Pokusím se poodhalit, o jaké společenské působení šlo a jde.

Táta

Vyrůstal ve společnosti, která chtěla po lidech poslušnost. Výměnou za jejich svobodu jim nabízela jistoty. Taky jim říkala, jakou instituci mají mít rádi a jakou ne, nebo jaká hudba/umělecký projev/kultura jsou přijatelné, což je jako nařizovat lásku nebo chuť k jídlu. Vše oficiální bylo tedy lidem lehce podezřelé, ale někomu to chutnalo i tak. Ten, komu to nechutnalo, mohl servírovanou kulturu mechanicky sežvýkat a pozřít. A ten, kdo se chtěl zdravě sytit kusem svobodné kultury, lidského setkání a spolubytí, nenařízené pospolitosti, musel hledat jinde. V Čechách se takové možnosti objevovaly v trampingu, undergroundu a ve všem, kde se tvořil živoucí svět sám pro sebe a hra. Myslím, že tichá otázka nálady a doby generace mého otce byla, jak být svobodný ve společnosti, která určuje hranice.

Doba, kdy se vlakem dalo dojet na zakázané místo

Táta mi vyprávěl o tom, jak mu v nějaké hospodě nějaký cizí kluk řekl o koncertu Psích vojáků. A že jestli ho chce vidět, ať přijde v sobotu ve tři hodiny na zastávku Praha Libeň a koupí si jízdenku do Libice nad Cidlinou. Táta se tam vydal s kamarádem Pavlem Kolašínem. Koupili si jízdenku, nastoupili do vlaku a v Libici vystoupili. Ovšem na peróně končily i informace, které o cestě na koncert měli. Chvilí nejistě postávali. Nevěděli, jestli si z nich ten kluk nakonec jen nevystřelil nebo jestli se o zakázaném koncertě nedozvěděla Státní bezpečnost. Nakonec, asi po čtvrt hodině, si všimli, že skupinka podobně vypadajících lidí se dala do pohybu a odchází. Tak šli nenápadně za nimi. Šli takhle čtyři kilometry. Došli do zapadlé vesnice, kde ve starém kulturáku zrovna démonicky hrál Jim Čert. Psí vojáci se chystali na baru. Když mi to táta vyprávěl, zářily mu oči.

Strejda Standa mi zase vyprávěl, jak je Státní bezpečnost naháněla v noci se psy po Českém ráji. Začali proto jezdit do hor, hlavně do Jizerek. „Tam byla svoboda, nikdo nám tam nekecal do toho, co máme dělat. A tos neviděla, Danielo, ty potlachy. Když jsem nastupoval do vlaku v Debři, přijížděl vagón vobsypanej trampama a začali mi zpívat tu moji oblíbenou - *Island*. A když jsme přijeli do Turnova, všude, kam ses podívala, seděli trampové. Všude se zpívalo. Stovky a stovky mladejch lidí, který maj rádi přírodu a svobodu. Ale to vy už neznáte. Vy víte velký hovno.“

Já

Dospívala jsem a žiju ve společnosti, která se učí svobodě. Je zde idea, že každý jedinec má zodpovědnost sám za sebe a možnost volby. Každý si vybírá. Když zůstanu u metafory jídla – jsem obklopená mnohostí a růzností kulturních pamlsků, které vábí/volají/křičí: Vyber si mě, vyber si mě! A já si vybírám a vybírám. Nikdo mi nic nezakazuje. Teoreticky můžu mít ráda, co chci, koho chci a kde chci. Sbíhají se mi sliny na všechno a nic mi nebrání jet pro to nejchutnější třeba do jiného státu. To je dnešní mámení. A může z něho bolet břicho. Učíme se odlišovat a ustanovovat hlavní chod od dezertu a také se shodnout na době oběda.

Zápisy z mého deníku

Zápis 5. 4. 2020

Neděle. Jdu se projít. Venku vidím kvést kočičky a zlatý déšť. Přijdu domů a v rozhlase říkají, že je Květná neděle. Čtu si na Wikipedii o tom, co to znamená. Dočítám se, že to je den, kdy Ježíš Kristus přišel do Jeruzaléma a lidé ho vítali květy a palmovými ratolestmi. To je necelý týden předtím, než ho dav nechal ukřižovat. Ale na Květnou neděli se připomíná Ježíšův příchod, a tak jsou kostely vyzdobeny kvetoucími haluzemi. V našem podnebí se používá zlatý déšť a kočičky, kterými si lidé ve vzpomínce na mučedníka zdobí také své domovy. Jdu znovu ven, vrátím se ke kočičkám, utrhnu je a přinesu domů. Koukám na ně doma ve váze a jsem o trochu blíž světu. Jsem součástí příběhu, který si dneska vypráví i někdo jiný a to vědomí mě uklidňuje.

Zápis 20. 5. 2019

Jsem v naší hospodě. Objevila jsem novou hříčku: „Kámen nedoroste, ale lze jej opracovat. Nicméně s Měsícem je to jinak.“ Chlubím se tímto objevem zahrádkáři Kubíčkovi, který odpovídá:

„No, to já ale vím, jak je to s tím Měsícem!“

„Jo? A jak?“

„No, dali ho tam mimozemšťani.“

„Fakt?“

Začínám se smát a chci si tropit žerty, protože si myslím, že je to míněno ve vtipu.

„No fakt. Já teď koukám na docela dost vědeckých pořadů o tomhle. Normálně vědecký. No proč myslíš, že se Měsíc neotáčí? Co je na té odvrácené straně? To je, aby nás pozorovali mimozemšťani. Mají tam základnu. Je to taková jejich velká družice. A

žádný Američani na tom Měsíci nikdy nebyli. To je vejmysl. Američani nás furt krměj nesmyslama. No von se mi někdo za to směje, ale já vím, že to tak je.“

Tak já se raději nesměju. Snažím se pochopit, jak to myslel. Kubíček je vzezřením i projevem normální chlap, o kterém vím, že pečlivě vede zahrádkářskou pokladnu a jinak pracuje jako inseminátor. Docházím k závěru, že to myslí vážně. Pak jdu ven a kouřím. Koukám na dorůstající Měsíc a přemýšlím, jestli si mu můžu stěžovat, anebo jestli raději odvrátit tvář, aby mě ti mimozemšťani neviděli. Jsem znejistěna.

Proč a jak to dělám já?

Během roku začínám vztahovat nejen k sobě, ale i k místu a okolí určité téma. S dalšími lidmi si začínáme všímat, kde a jak ho potkáváme v našich životech. Téma uchopujeme a ono se chápe nás. Během tohoto zkoumání zajdeme do mnoha slepých uliček, avšak navštívíme „adresy“, o jejichž existenci nás předtím ani nenapadlo uvažovat. Vlastně skrz zabydlování se v tématu stavíme společné myšlenkové město. V roce 2020 jej stavíme z hmyzu.

Zápis duben 2020

Píšu teď tuhle kapitolu, sedím u okna, kde je napůl zatažená venkovní roleta. Dopoledne tu seděla vosa, včera tam seděla ploštice kněžice – to je brouk, který když se rozmáčkne, tak smrdí. Ted' tam je obyčejná moucha. Jindy bych si jich nevšímal, teď vím, že tu bydlí se mnou. Tak se s nimi snažím sprátelit a tak docela se jich neštítit. S lidmi „spiklenci“ tak přivádíme pozornost ke všedním věcem, které bychom jinak opomenuli. Děláme z nich to téma. S básníkem Jakubem Vaňkem vedeme hmyzí korespondenci – máme společně napsaných asi sto veršů o hmyzu. Na dálku mezi přáteli si sdílíme reportáže a články od biologů. Děti ve vesnici kreslí tuší vymyšlené brouky – příprava na plakát. Nechávám si narůst chlupy na nohách a prohlašuju o sobě, že se proměňuji ve čmeláka.

V únoru 2020 mi napsala zahrádkářka Markéta Dočkalová, že objevila, že existuje mouka s přísadou cvrčků a že by z toho ráda něco zkusila upéct na letošní festival, když máme téma hmyz. A mě to neskutečně potěšilo. Uvědomila jsem si, že mě na tom festivalu nejvíc baví, že si to téma lidé vezmou za vlastní a dál ho posouvají. A spojí se s dalšími lidmi a vyprávějí si příběhy, které by jinak třeba zapadly, a z letící mouchy se stane aktér jejich a mého světa. Kolem letí moucha a sousedka mi řekne: „Podívej!“ A já neřeknu: „No a?“ To, co by bylo běžně přehlédnuto, se teď jeví jako dobré znamení něčeho, co s námi komunikuje. My v tom

momentě víme, že to není jen letící moucha, ale že je teď součástí našeho světa, na který už hledíme z nové a společné perspektivy. To z nás činí spiklence. A to mám ráda. To spiklenectví. Tu nerozumnost. Tu hru.

Kde se u mě bere potřeba spikleneckou akci pořádat? Napadá mě, že možná pramení z toho, že se událost odehrává u nás doma. Možná tím hledám cestu, jak být s lidmi na tomto místě, jak se s nimi spřátelit. Hledám způsob, který by mě naplňoval, skrz který bych byla pochopena a který by bavil i je. Abychom se spolu vůbec bavili! Možná, že tichá otázka nálady a doby mé generace je, jak ve společnosti sdílet hranice spolu s ostatními.

Byl by možná život jednodušší, kdyby mě více zajímalo zahrádkařit než koukat na létající mouchy. Ale nemůžu si pomoci.

Moucha létá do čtverce,
okolo kulatého lustru,
tam a zpátky, tam a zpět.
Proč to dělá? Proč to dělá?
Dokola létat nechce.

Eugen Fink nahlíží na hru ještě jinak než Huizinga. Ivan Vyskočil nám doporučuje číst Finka, asi proto, že ve hře vidí něco podobného: „Hraní je iluzivní parafráze lidského sebeuskutečňování. Nevážnost hry záleží v tom, že iluzivním způsobem napodobuje vážnost života. Hra je imitace v prostoru imaginarity. [...] hra se nevyčerpává otrockým podřízením vzorům, přichází s novými motivy, prokmitávají v ní nové možnosti, které jinak v životě neznáme. Jakožto parafráze je hra tvořivá – avšak její tvůrčí schopnost se může rozvíjet pouze v neužitečné oblasti ‚neskutečna‘.“⁵⁹ To uskutečňované neskutečno by mohlo být snad divadlo.

---

⁵⁹ FINK, Eugen. *Hra jako symbol světa*. Přeložil Miroslav Petříček. Praha: Český spisovatel, 1993, s. 95.

7. VÝVOJ FESTIVALU KOČÍ V CHOTČI

Festival vznikl na základě vymyšlené legendy dvou nedostižných zpěváků. Má tedy mýtotočrný základ, což je dle zmíněných myslitelů v postmoderní společnosti předpokladem úspěchu.

Diváci jako tvůrci

Prvorozenému kočímu šlo o jakousi legraci, svobodnou hru, jejíž pravidla znalo pár kamarádů a známých, kteří ji jezdili hrát každý rok. Diváci-tvůrci, především kamarádi rodičů z vysoké školy a Ostravy, nesli náladu, kontinuitu a myšlenku šířili. Ve vzpomínkách mi zůstává obraz, jak se od rána do večera smějí. Proto se ta absurdní hra mohla každý rok opakovat. Místní se festivalu skoro neúčastnili. Navíc, jak už bylo řečeno, táta není Chotečák a to je podle slov místních obyvatel obecně vnímáno negativně.

Když jsem byla malá

Z dětství si pamatuji to, že k nám domů vždycky týden před Kočím přijeli Kolašíni, rodina zpěváka a kytaristy Prvorozeného kočího Pavla Kolašína z Ostravy. Měli také jako naši dvě děti – Matýska a Vendulku. Byli o trochu starší než já a o trochu mladší než moje sestra. Hráli jsme spolu ping-pong (proto dnes dokážu porazit sociálního pracovníka), chodili se koupat, hráli tenis, koukali na Červeného trpaslíka. Někdy jsme s rodiči jeli na výlet. V sobotu se pořádal tenisový a pingpongový turnaj. A v celém týdnu pak naši otcové hráli, zkoušeli, skládali, vzpomínali na „starý časy“ na koleji a vytvářeli časy nové.

V pátek, někdy i ve čtvrtek přijeli další Ostraváci. Všichni spali u nás doma. Všechny děti u mě v pokoji, rodiče u rodičů v ložnici. Ti ostatní spali všude: v obýváku, v kuchyni, v chodbě a taky na zahradě ve stanech. Nevím, kdo kdy kde jak přesně spal, ale pamatuji si, že u sestry v pokoji jednou spali Tylovi a že tam udělali na pianě kolečko orosenou skleničkou. A že o tom nikomu neřekli a odjeli a mamka to pak objevila a byla našťvaná. Nevím, kolik těch lidí dohromady bylo, zato vím, že jich s léty přibývalo. Někdy přijelo třeba sedm, osm, deset aut z Ostravy. A poté známí lidé z okolí, kterým se po festivalu ještě nechtělo domů, nebo se neměli jak dostat, spali v sále v hospodě nebo také u nás.

Před třemi lety jsem zavírala hospodu po festivalu já. Už svítalo. Když jsem přišla domů, zjistila jsem, že si nemám kam lehnout. Do mého pokoje se nedalo vejít, protože někdo ležel i u dveří. Spacáky i deky došly. Zbyla jen jedna velká navlhlá osuška a místo na zemi na

matraci mezi bluesmanem Martinem Chikem a saxofonistou z Nahé sestry. Udržovali mezi sebou docela velký odstup, nebo spíš *odleh*. Vmezeřila jsem se.

Když už jsem vyrostla

Asi před deseti lety přestali Ostraváci jezdit hromadně. Hodně se jich rozvedlo, parta se rozpadla a přestala se smát. Poté, co táta s Pavlem přestali jako Prvorozený kočí vystupovat, přestalo tátovi dávat smysl festival pořádat. Proto si v roce 2010 myslel, že festival pořádá naposledy. Ale po tomto ročníku za ním přišli dva kluci z Chotče, Tomáš Dočkal a Mates Maděra. Byli nadšení a trvali na tom, že se příští rok musí festival rozhodně konat zase a že pomůžou s přípravou.

V tom roce vznikl i Zahrádkářský a sportovní spolek Choteč⁶⁰. Zahrádkáři pak několik let vystupovali se čtením z *Přástek*, což byla prvorepubliková příloha k zemědělským a družstevním listům. Všichni vzpomínáme na text *Zemřelo děťátko*⁶¹. Festival tedy našel opět své diváky, podporovatele a tvůrce.

Posledních pět let pořádám festival já, takže k zahrádkářům se přidali moji kamarádi z Jičína, z Prahy, z Nantes.

Baví mě náhlá pestrost lidí, která se vytvoří na našem dvoře. Stává se, že u stolu sedí třeba doktor filosofie a místní traktorista, dělí se o cigarety a spolu poslouchají, jakou hudbu hraje muzikant z Jordánska. Nebo tam je třeba doktorandka studující v Anglii uprchlickou krizi, která půl roku vedla seminář v Bejrútu, a vedle ní sedí místní sociální pracovník, který říká hlavně to, že cikáni a vůbec všichni *příčmoudlí* jsou verbež.

I když se diváci a tvůrci proměňují, zůstává jich pár, jako třeba Jiří Chudoba, kteří na festival jezdí již dvacet let. Také jsou zde tací, kteří na festivale vystupovali před dvaceti pěti lety a vystupují i dnes. Třeba Věra Kociánová, která nejprve vystupovala v duu dada uskupení Čery a dnes se sborem Pecka. Z tátových bývalých studentů z gymnázia pravidelně jezdí a vystupují Vladislav Kracík, Martin Pařízek, kteří dali dohromady spolu s Martinou Ahmed Čermákovou a Lukášem Typltem improvizované divadlo LMML (Lád'a, Martin, Martina Lukáš). Mnoho současných diváků začalo jezdit teprve v minulých letech a znají už jen tematický festival. Dobré znamení je, že diváci se vracejí. Letos bude 25 let festivalu, Prvorozený kočí opět vystoupí, přijedou Ostraváci, takže očekáváme diváckou synkrezi.⁶²

---

⁶⁰ Založil jej a stále je předsedou Ladislav Groh.

⁶¹ Příběh o nebohém děťátku otisknutý v *Přástkách*, který zahrádkáři zdramatizovali.

⁶² Kvůli koronavirové pandemii a omezením bylo nakonec nečekaně vše jinak, jak o tom píšu ke konci práce. Zde je ale na místě udržet dojem z doby přípravy festivalu, že vše v pořádku dopadne.

Varhany

V naší vesnici se narodil barokní skladatel Jan Křtitel Kuchař (1751–1829), chotečský rodák, který dětství prožil v Mlázovicích a dospívání na jezuitských gymnáziích a u přespolečných varhaníků. V dospělosti se jeho blízkým spolupracovníkem stal Wolfgang Amadeus Mozart. V roce 1787 hrál Kuchař na clavicembalo v Nosticově divadle při premiéře opery *Don Giovanni*.⁶³ Když byl táta starostou, nahrál jako znělku místního rozhlasu jednu z Kuchařových skladeb. Kuchař skládal klasicistní skladby, pro rozhlas to tedy bylo dost „dada“. Pro zesílení „dada zážitku“ doporučuji během znělky projíždět vesnicí na kole nebo autem s otevřenými okýnky. Dochází pak ke zvláštnímu narušení skladby a proměnám posluchačova časoprostoru. Každý z ampliů rozhlasu přináší totiž odchylku od původních tónů skladby, takže v prostoru jsou vytvářeny akordy nové.

Jan Křtitel Kuchař prý chodíval cvičit do místního kostela na varhany. Ty byly ještě před několika lety v dezolátním stavu. V roce 2018 prošly částečnou rekonstrukcí, a tak jsme se rozhodli je rozehrát. Už několik let se na náš festival chystal můj kamarád Eliáš Bauer. Jeho táta je Varhan Orchestrovič Bauer⁶⁴ a mají spolu kapelu JO!. Tak jsme se domluvili, že v pátek večer bude varhanní koncert v kostele a v sobotu kapela. Do kostela přišla spousta lidí i z okolních vesnic. Bylo v něm asi dvě stě lidí, což kostel pamatuje možná z dětství kronikáře Machytky. Do kostela přišli lidé, kteří se potom na festivale už neukázali. Myslím, že je víc než um přilákala sláva člověka. Další den měl přijet Eliáš na společný koncert. A Eliáš volá: „Tak jsem tady, kde to je? Jenže Eliáš místo do Chotče u Lázní Bělohrad na Jičínku přijel do Chotče u Lázní Bohdaneč na Pardubicku. V roce 2019 měl Eliáš zase přijet do Chotče, dělat anděla na Mikuláše, ale ujel mu autobus, takže to opět nestihl. Asi se musíme potkat až náhodou.

Varhan se zapsal do naší rodinné paměti snad ještě více než koncertem sobotním ráno. Moje sestra ho ráno potkala v kuchyni. Oba to překvapilo. Vysvětlil jí, že by si jen rád udělal kávu a že hledá hrníček. Sestra se nabídla, že ji udělá do konvičky pro všechny. Máme malou kuchyň, Kateřina se natáhla nad Varhana, aby otevřela skříňku, kde by normálně měla být konvička. Ale protože byl festival, byl v ní plech

---

⁶³ŠTEFEK, Jiří. „V Chotči se před 260 lety narodil Jan Křtitel Kuchař“ [online]. jicinskydenik.cz. 7. 3. 2011. [cit. 20. 7. 2020]. Dostupné z: https://jicinsky.denik.cz/kultura_region/jicincko-chotec-varhany-krtitelkuchar20110307.html.

⁶⁴ Varhan Orchestrovič Bauer (*1969) je český hudebník, hudební skladatel, aranžér a dirigent. Věnuje se experimentálnímu jazzu, filmové a scénické hudbě. U širší veřejnosti je známý především díky hudbě k filmu Miloše Formana Goyovy přízraky a deníku Blesk, který se věnuje i jeho osobnímu životu.

a skleněný džbán, oba tyto kusy obletěly Varhana, jeden se na zemi roztříštil a druhý zaburácel. V ten moment vešla do kuchyně moje maminka. Vidí mou sestru, která stojí strnule na jedné noze mezi střepy, s rukou stále ještě nataženou nad hlavu, a na zemi bosého, ve dřepu schouleného Varhana držícího si hlavu, který do svého teplého flanelového pyžama křičí: „Atentát, spáchali na mě atentát!“

Jsme s ním předdomluveni, že by nám složil novou znělku do rozhlasu – na motivy J. K. Kuchaře, ale víc pro sirénu.

Jádro

Ted' tedy jezdí moji kamarádi. S některými se vídám pravidelně během roku, s některými se sejdem jen během festivalu a přípravného týdne. Lidé, kteří jsou v tom se mnou celý rok, jsou tito:

Sestra

Moje sestra v minulosti na festivalu vystupovala se svou taneční skupinou Fredkies. Také dělala legendární rozhovor s Prvorozeným kočím (*Příloha I*), loni se proměnila v rybu a tančila na střeše hospody s Petrem Jediným Novotným a letos se chystala proměnit se v motýla. Myslím, že jí ještě musím vysvětlit, že to znamená být nejdříve dlouho kukla. Má ale zároveň na starosti docela vážnou věc – vyúčtování. To bývá občas střetem různých nedorozumění, protože já mám k penězům trochu nekonkrétní vztah. To znamená, že v nich občas nemám pořádek.

Mamka

Nejtěžší úlohu v tom celém má moje mamka. Když se jí zeptám, co festival, řekne, že je to moc „milá něžná věc“. Ale poté dlouho mluví a rozčiluje se, jaký okolo toho vzniká nepořádek a že nemá soukromí. Lidi, kteří přijedou, má ráda, ale je celou situací vždy víc zaskočená než potěšená. Do prostoru, ve kterém vyrůstala a který celý život buduje a pečuje o něj, přijede spousta cizích lidí. A vznikne chaos. A také se na těch pár desítek hodin stanu já důležitějším člověkem v domě než ona. To nemá být chloubka, je to spíš fakt. Zajišťuji jídlo. Víím, kdo kdy přijede. Co kdo bude dělat. Víím, jak kdo vypadá a jak se jmenuje. Víím, kde máme náradí, kde nádobí, kde zásoby, kde scénografii a kde kdo spí a kdo má koho a jak rád. Ale pro mámu se po domě a na zahradě pohybují neznámí lidé. Zároveň se v ní probouzí pocit hostitelky – a začíná vařit. Říká, že je v kuchyni dobrovolně zavřená. Říká, že ji těší, když

začne vařit a když nám to nese a když nám to chutná, ale umí si prý představit, že se dá trávit čas i jinak, a taky – že kdyby festival nebyl, byl by alespoň konečně klid.

Táta

Během festivalu roku 2019 s podtitulem *Okounění* se moji kamarádi z DAMU Bára Purmová, Václav Zimmermann, Zuzana Sušánková a Petr Jediný Novotný seznámili a skamarádili s mým otcem. Poté, co je Bára v rámci festivalového reje pokreslila, objevili, že mají všichni na ruce pihu o velikosti mexického dolaru. Vyvodili z toho, že můj otec musí být jejich otec a začali mu říkat táto, což druhý den zmátlo kde koho z naší rodiny.

V neděli po festivale, když se uklízelo, jsem zjistila, že nikdo nemůže zůstat do druhého dne, ba ani do večera. Že během chvíle zůstanu osamocena. I s nepořádkem. Tak jsem měla proslov k naší skupině, že bych byla ráda, kdyby příští rok zůstal alespoň někdo, alespoň o jeden den déle, jako v předchozích letech. Že to teď musím uklízet já a moji rodiče. Že je to rodinný dům a že je v něm potřeba co nejdříve opět bydlet. Dívaly se na mě tváře, na nichž byl vidět nějaký druh smutku nebo provinění, anebo možná kocoviny. A tak mi k tomu všemu bylo líto, že končíme takhle. Pak jsem si všimla, že za mnou stojí táta. Tak se ho ptám, jestli chce taky něco říct, že to když tak přeložím, protože jsme mluvili anglicky. On spustil anglicky sám: „You know, this is family house.“ Vážně se odmlčel. „Who is my family?“ A k nebi vystřelily tři ruce – Purmové, Zimmermanna a Novotného. Táta vrátil hru do hry.

Zahrádkáři

Můj volný zápis z valné hromady 11. 1. 2020

- Zasedání probíhá v Hostinci U Šulců. Předseda rekapituluje uplynulý rok.
- V roce 2020 mají 81 řádných členů.
- Za rok 2019 uskutečnili 7 akcí z naplánovaných 11: valná hromada, ~~turnaj v licitovaném mariáši~~, šachový turnaj, zabíjačka, velkolepý maškarní ples, ~~zájezd na Moravu do sklípku~~, turnaj smíšených dvojic v míčovém pětiboji, ~~soutěž o nejlepší zahrádku~~, Kočí v Chotči, ~~jubilejní zahrádkářská výstava~~, oslava zimního slunovratu.
- Předseda chválí za účast na brigádách
- Standa: „Ale řekni mi, co jste vypěstovali. Já ti to řeknu. Hovno.“

- Nechává se kolovat pokladní kniha, pokladník Kubíček⁶⁵: „Pozor, není v obale!“ Zahrádkář Groh: „Ano, dejte pozor, pokladní kniha se z Mlázovic do Chotče vozí jen jednou za rok, tak aby nám ji příští rok opět přivezli!“ (Pokladník Kubíček je Mlázovičák.) Někdo dodává, že by byl přeci rád, kdyby se na světě zrušily peníze, zahrádkář Kubíček přitakává.

- Zahrádkářka Švástová dělá finanční bilanci festivalu. Ukazujeme, že letos festival neprodělal a uchoval 25 000 Kč na další rok. Zahrádkáři koukají na grafy a koláče a cítím zvláštní atmosféru nedůvěry. Překvapení z tolika peněz – rozpočet 250 000? Pak někdo něco proneše: „Je lepší být v plusu, nebo v mínusu?“ Táta: „Kdybysme to, co jsme vydělali, rozdali těm, kdo to připravovali, tak zahrádkáře Kubíčka raní mrtvice.“ Zahrádkář Pražák: „A zbytek pukne závistí.“

- Pro zahrádkářský spolek jsme koupili gril (s přispěním dotací na festival), musíme domluvit, jak ho komu budeme půjčovat.

- Někdo říká, že by se měl festival pojistit, kdyby se někomu něco stalo, tak že za to neseme odpovědnost.

- Zahrádkář Tomáš Dočkal si stěžuje, že na příští rok mu máme dát do kuchyně pomocníka, který je zletilý. Aby měl s kým pít.

- Táta za zahrádkáře děkuje Standovi. Standa: „Já nechci, abyste mi děkovali, chválou musíš jen tak, jako když posolíš.“

- Táta připomíná, že ty akce neděláme pro rozpočet, ale pro to, aby ty akce byly.

- Shrnuje minulý ročník slovy: „Tak, dešť jsme přivolali.“

- Bavíme se o tom, že další rok bude téma hmyz.

- Standa: „Já ti něco povím, ty včely tady byly už ne 2 500 000 let, ne 20 000 000, ale 50 000 000 let před naším letopočtem. A my jsme je za 50 let málem vyhubili.“ Dívá se přitom na mě.

- Já: „Já?“

- Standa: „Ty. My. Všichni.“

- Táta: „Já ne.“

---

⁶⁵ Zahrádkář Kubíček je opravdový pokladník. Jednou na mě křičel kvůli Kočímu a říkal, že takováhle kultura je zbytečná, když nic nevydělává a jenom jsme v mínusu a dělá to problémy. (Byli jsme v mínusu 300 Kč, protože jsem ztratila účtenku za zakoupení provázků.) Takže jsem to brala jako útok na sebe a za opovrhování tím, co děláme, a naštvála jsem se a myslím, že jsem ho i nějak urazila. Táta mi pak řekl, že jsem ho neposlouchala. Že sice křičel, ale že tak mluví normálně. Že mu šlo jen o to, aby měl v pořádku účetnictví. Už jsme si to s Kubíčkem spolu urovnali.

- Byla jsem navržena do výboru ZSSCH. Přes moje argumenty, že budu půl roku v cizině a čtvrt roku v Praze, jsem byla zvolena spolu s dalšími devíti. Na 9. místě. Ještě musím zjistit, co to znamená být ve výboru. Předsedou se opět stává zahrádkář Groh a místopředsedou zahrádkář Kraus.
- Znovuzvolený místopředseda spolku přináší guláš, který během schůzování vařil v kuchyni.
- Zahrádkář Dočkal protestuje proti novému termínu zabijačky 7. 3., protože toho dne má svátek. „No, to teda bude drahá záležitost.“ (Je zvykem, že ten, kdo má svátek nebo narozeniny, objedná štamprle pro celou hospodu.)⁶⁶

---

⁶⁶ Jana Pilátová říká, že to je scénář pro dokumentární divadlo a že to nemá daleko k *Naším furiantům*. Fakt je, že i Stroupežnický byl odněkud, a když to vzal do hry, hraje to dodnes. Stroupežnický byl oblíbený autor, jehož hry hráli dle Machytkovy kroniky i chotečští ochotníci.

8. JAK TEĎ HRAJEME ANEB JAK SE RODILA TEMATICKÁ HRA

Iniciace

V roce 2015 jsme s tátou vystoupili na prkna, která znamenají Choteč, táta coby předseda zahrádkářského spolku měl v ruce pozlacenou ceremoniální motýčku a řekl: „Tak, druhorozená dcero, tímto ti slavnostně předávám festival.“ Stalo se tak na dvacátém ročníku.

Když jsme tento ročník připravovali, chtěli jsme, aby na něj přišlo co nejvíce lidí z vesnice. Vyrobili jsme hezký plakát a letáčky, které kromě na hudbu a divadla zvaly i na grilované prase. Na vesnici se veganství ještě nerozmohlo, takže masitá hostina stále umí udělat radost. Grilování mají rádi zahrádkáři, hasiči i ti, kteří „nikam nepatří“. Jídlo je takový první krok pro kulturu. Jana Pilátová říká, že jídlo je smiřování kultury s přírodou. Zároveň mi Jiří Vydra⁶⁷ poradil, abychom odpoledne uspořádali i dílny pro děti, aby se mohly účastnit rodiny s dětmi. Tvořivé odpoledne jsme zakončili loutkovým představením Míly Hugo Formana⁶⁸ *Dobrý nápad lepší než hrubá pěst*.

Také jsme během odpoledne měli svačinu, kterou nás nikoho nenapadlo udělat. Jen moji babičku. Babička v tom srpnovém horku upekla dvacet slaných a sladkých štrůdlů. Byli jsme za ně moc rádi. Jenže v dalším roce, také v hrozném srpnovém horku, jich upekla asi šedesát. Začali jsme se obávat, kolik by jich upekla v dalším roce, a raději jsme ji požádali, aby nepekla a byla během festivalu s námi. Protože jinak by opět celý den byla doma sama a jen posílala dědu z Bělohradu do Chotče a z Chotče do Bělohradu stále s novými a novými štrůdly. Teď už pečou lidé z vesnice a taky hodně moje mamka.

Loutkář Milan H. Forman nám po víkendu napsal mail: „Danielo, Jirko, rodiče, nemůžu jinak než Vám všem hodně poděkovat...!!! Byl to nádherný víkend pro všechny zúčastněné, vše probíhalo jaksi mimoděk a přitom to bylo velmi cílené, já jsem si tedy toho všimnul a tak to vnímám a беру. Proto ty obrovské pocity radosti a vděku za to, že děláte věci, jež vypadají normálně, ale při bližším ohledání si každý uvědomí onu nevšednost, otevřenost a vstřícnost. Nechci tady pět ódy, ale nedá mi to a vlastně musím!!! A rád. Děkuji a těším se na další setkání, kdekoliv a tak! Vše dobré, Milan.“⁶⁹

Bylo to prima a program opravdu přilákal mnohé lidi a rodiny z Chotče, které jsem do té doby neznala. Skrz festival jsem se skamarádila s Fürstovými, Lopatovými a Dočkalovými. To jsou nejaktivnější rodiny z Chotče a mají hodně dětí. Když přijedou ještě jejich bratřanci,

⁶⁷ Jiří Vydra (*1981) je kastelán Valdštejnské lodžie, grafik, divadelník a pořadatel festivalu world music a alternativního divadla Worldfest.

⁶⁸ Milan Hugo Forman (1950 – 2018) byl loutkoherec, dlouholetý spolupracovník Divadla bratří Formanů.

⁶⁹ Mailová korespondence s Milanem H. Formanem, 9. 8. 2015.

tvoří společně asi polovinu dětských diváků festivalu. Od dvacátého prvního ročníku si berou na starost dílny. Hlavně Kačka Fürstová a Jana Lopatová. Markéta Dočkalová zase hodně peče a během festivalu s manželem vaří v kuchyni v hospodě.

Domy, lidi a letáky

Asi deset dní před festivalem jsem šla roznést letáčky s pozvánkou. Šla jsem s naším psem Duffym, kterého vesnice znala možná lépe než mne, protože oproti mně se on ve vesnici procházel často. A často i sám. Měl rád lidi i psy. Občas jsem se vedle něj cítila přehlížena. Hlavně, když se ho lidé ptali „jak se máš, Dafičku“ a „ahój“ a „kampak deš?“. A mě se nikdo na nic nezeptal. Zlatý retrívr má své kouzlo. Roznášeli jsme tedy letáky, házeli je do schránek nebo je podávali přes plot.

V hlavě mi utkvěla vzpomínka na schránku u domu, která je těsně nad rohožkou vstupních dveří. Ve stejném domě jsem se byla letos marně ptát na tu hasičskou kroniku. Když jsem schránkou v hlubokém úklonu prostrkovala pozvání, otevřely se dveře a nade mnou stál ten starý hasič, jako opravdový vůdce. Přemýšlela jsem, jestli tohle dělá i pošťáče a jestli celé dny čeká za dveřmi a vyhlíží, kdo se chytí do pasti úklonu poštovní schránce.

Jinde, u domu č. p. 24, jsme zahlédli jiného pána, který se zase, jakmile nás uviděl, běžel schovat. Měl a má hrůzu ze psů, stejně jako má hrůzu ze psů jeho nevlastní sestra. Když jsme se vraceli, viděla jsem ho na zahradě. Pozdravila jsem ho, pozvala na festival a přes plot mu podala letáček. On zadrmolil, že děkuje, že uvidí. Ale potom se narovnal a povídá: „Vidíš tohle? To jsem celý postavil, těmahle rukama! Úplně sám!“ A trochu strašidelně se zasmál. Bylo vidět, že je na sebe opravdu pyšný, a také, že s nikým moc často nemluvívá. A myslím, že odvedl opravdu kus práce. Postavil velký dům, takovou menší vilku. Z cesty nebyla moc vidět, protože ji obklopovaly náletové stromy a vysoký plaňkový plot. Ještě v hustších křoviskách pod vilkou se schovávala stará chalupa s dírou ve střeše jako z Fausta. To byl domek po jeho rodičích, který měl také ve správě.

Kolik mu bylo? Když se šel schovat před naším psem, bylo mu tak šedesát, a když mi vyprávěl o domě, tak mu bylo spíš padesát. Celý život jezdil, a protože stále žije, tak jezdí do práce na kole. Míjeli jsme ho ráno autobusem do školy nebo odpoledne ze školy na cestě z Jičina. Ale potkávám ho občas i na jiných cestách, třeba do Lomnice. Prý ho někdo viděl na kole až v Liberci. Přičemž je jedno, jestli je léto,

nebo zima a sněží. Tenhle pán jede z vlastních zdrojů. A nikoho nepotřebuje. Z pohledu ekologie a udržitelnosti ten pán žije ekologicky a udržitelně.

Jenomže zhruba předloni začal potřebovat jednu ženu. A ta žena zase potřebovala peníze. A tak si vzali půjčku a zaručili se tím velkým domem. A ta žena vzala peníze a už se neukázala. Ale ukázali se exekutoři. A ti vzali ten dům. A on teď bydlí v tom domě po rodičích. Takhle jsem to slyšela od strejdy Standy. A strejda Standa mívá spolehlivé informace z hospody. Když jsem šla okolo domu naposledy, byli tam dělníci, kteří káceli a kultivovali. Dům prý koupil docela výhodně nějaký mladý manželský pár.

Tenhle pán na festival nikdy nepřišel. Třeba kdyby přišel, našel by si jinačí nevěstu. Anebo taky ne. Ale já jsem si s ním díky festivalu povídala a vím o něm.

Velbloudění 2016

Dvacátý první ročník s podtitulem *Velbloudění* byl první, který byl na mou zodpovědnost. Někdy na jaře toho roku jsem začala přemýšlet, co pro festival charakteristického bychom mohli použít na plakáty. V sále máme vymalované velbloudy, takže by to mohl být velbloud. Věděla jsem, že tam jsou vymalováni někdy od roku 1995, kdy u nás v létě přebýval tátův kamarád, akademický sochař Petr Kuba s manželkou akademickou malířkou Ivou Kubovou. Bydleli u nás asi dva týdny. Petr přes den maloval velbloudy, Iva vyráběla závěsné velbloudy z papíru, jako kulisu na jeviště a večer pili pivo na hospodu. Ale proč velbloud? Na tuto otázku mi táta odpověděl, že velbloud je spolu s ledním medvědem jeho nejoblíbenější zvíře. Takže dada. Táta.

V tázání se-sebe-prostoru jsem tedy pokračovala. Možná bych se tolik nedoptávala, kdyby tam třeba byli vymalovaní divoáci nebo srnky nebo kravičky nebo ovečky. Ti by například mohli plnit funkci jako malby v Lascaux, ochraňovat či přivolávat duši těchto zvířat, aby se dařilo lovu či hospodaření. To by ale zase v sále české hospody zřejmě působilo spíše jako *sorela*. Takže velbloud – zvíře pro naše končiny neobvyklé, zvíře člověku vzpurné, zvíře vytrvalé. Pokud vezmeme velblouda jako symbol vytrvalosti a spojíme jej s prostorem hospody, co vznikne? Vytrvalost v pití piva? Velbloud je znám i tím, že vydrží několik dní bez vody. Takže pak by naopak symbolizoval abstinenci v hospodě? Nebo měla být výmalba prorockou věštbou toho, že Evropa bude čelit uprchlické krizi? Suchu?

Potřebovala jsem ten prostor pochopit, přijmout, zabydlet se v něm. Vedla jsem nekonečnou hru asociací a vysvětlování. Musela jsem k těm velbloudům najít klíč. Vztáhnout se k nim. Najít společnou řeč s tím prostorem a událostí.

Z dřívějšíka jsem měla napsaný text, pohádku, mýtus o tom, jak vznikl velbloud.⁷⁰ Z něho se stal spojovník. Zároveň se nabízelo využít přemísťování diváků. Na koncert Dagmar A. Voňkové jsme šli do kostela na koncert. Mohli jsme čistě dojít tam a zpět, anebo z tohoto přesunu udělat téma. Budiž mi pochvalou, že proměna a přijetí prostoru i ze stran diváků se povedly. Když přišel Michal Kos⁷¹ po festivalu do sálu, myslel si, že jsme ho nechali takhle vymalovat právě kvůli *Velbloudění*.⁷² *Více v Příloze III.*

Hloupej Tonda, genius loci

Na louce za kostelem se během *Velbloudění* hrála *Sedmá symfonie* od Beethovena.

Ve vedlejším domě bývalého stavení Nejmenších bratří sv. Františka z Pauly žil před sto lety Antonín Šulc. I když se jmenoval Šulc, tak s námi příbuzný nebyl. Moje mamka si ho pamatuje z dětství. Prý měl tmavě fialové rty. Čím byl ale po vesnici nejznámější, bylo to, že neuměl hospodařit. Někteří lidé se mu za to smáli, jiní mu zlořečili, že je lenoch a ničema. Chodil na pole se svým podvyživeným volem a někdy, když s tím volem oral a vůl již slabostí nemohl dále, v poli si v brázdě lehl. Antonín naň nenaléhal, aby vstal a v orání pokračoval, ale lehl si prostě podle vola a leželi oba. Také prý býval celý špinavý a člověk od něho snadno chytil blechy. Dokonce lidé ve vesnici začali blechám říkat šulcovky. Kdo by čekal, že takový člověk bude mít doma pečlivě uchované noty hudebních klasiků, jako jsou Antonín Dvořák, Wolfgang Amadeus Mozart nebo Beethoven?

Zbytek nechávám ve slovech kronikáře Machitky: „Když jsem ty skladby prohlížel, tázal jsem se ho, proč si tyhle věci kupoval, že to jsou drahé věci, pro něho přece nemohou mít cenu, když na to předně nemá housle a nedokáže to zahrát, a on mně na to řekl: „Já vím, že nejsem hudebník, ale mám to velice rád. Oni ve vsi o mně lidé říkají, že jsem Tonda hloupej, ale ať si. Já když slyším vážnou hudbu, já ji poslouchám s citem, takovým přímo zbožněním a oni pro takovou hudbu vůbec porozumění nemají. Jim je milejší nějaká

---

⁷⁰ Zárodek textu vznikl předchozí rok na slavné duně pojmenované dune de Pilat ve Francii. Je to příběh o hledání štěstí a vlastní identity s pointou, že velbloud dnes už ví, že si štěstí se nenachází venku, ale uvnitř.

⁷¹ Michal Kos (*1982) kavárník, člen sdružení Bezduřic, spolupořadatel kulturních akcí ve městě Pecka.

⁷² KAŇKOVÁ, Markéta. „Básníci jsou prorocy dnešní doby, říká íránský antropolog Abolghasem Esmailpour.“ [online] vltava.rozhlas.cz. 14. 10. 2018. [cit. 26. 4. 2020] Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/basnici-jsou-proroky-dnesni-doby-rika-iransky-antropolog-abolghasem-esmailpour-7641387?fbclid=IwAR0Bs1zZiLzum1xhxq1N0qXIg7pGfVE5soH6e17oG1twpGBnWMcdae0nZc>.

„Mýty jsou pro každý národ, pro umění každého národa zcela zásadní. Myslím si ale, že bychom naše životy neměli konstruovat na základě dávných mýtů, ale měli bychom vytvářet mýty vlastní, mýty reflektující moderní a současnou dobu. Poezie, literatura, obecně jakákoli umělecká tvorba vám dává možnost vytvářet nové světy. Nové imaginární bytosti a příběhy, které mohou v symbolické rovině pojmenovávat a reflektovat podobu současného světa, jeho stěžejní fenomény a témata. Síla mýtů spočívá v tom, že pracují se symboly, symbolickým narativem. A právě skrze symbol je možné ukázat na často nejednoznačný, skrytý význam věcí.“

odrhovačka.‘ Vyprávěl mi o Beethovenově *Deváté symfonii* a Smetanově *Mé vlasti* a i o jiných skladatelích. I v literatuře se dosti vyznal, hlavně v naší české literární tvorbě.“⁷³

Škoda, že Tonda hloupej už nežije. Mohl by nám pomoci moderovat kulturní rozpravy během festivalu. Takový člověk tu totiž schází. A snad by ho i potěšilo slyšet *Sedmou symfonii* u jeho domu na poli, kde předtím ležel s tím svým volem.

V sousedním stavení od Antonína žijí dnes Fürstovi. Několikrát se mi stalo, že jsem si od nich domů odnesla blechu.

Ptačí kočí 2017

Další ročník jsem původně nechtěla dělat s podtitulem *Ptačí Kočí*. Chtěla jsem něco o jelenovi. Sháněla jsem lidi do party, ale nějak to nešlo. Zároveň nepřicházela žádná osvěcující inspirace. Hodně jsem ale chtěla, i když jsem nevěděla proč. Proto mi dlouho trvalo tuto myšlenku opustit a smířit se s tím, že festival téma mít nebude.

V červenci, asi týden od mého smíření, jsem byla s kamarády na Prachově. Trochu se poveselit a protáhnout tělo na skalách. Potkala jsem tam ornitologa a fotografa Vladimíra Šoltyse, který v té době chystal k vydání knížku pro děti o ptácích *Příběhy z muzea. Tajemství kouzelného pírká*. Napadlo nás udělat během festivalu čtení z té knížky a také křest. A tak nakonec kousek od orlího hnízda, čtyři týdny před festivalem, jsme vymysleli, že ptáci by mohli být tématem festivalu.

V následujících týdnech jsem přemýšlela, jak „ptačí kočí“ uchopit. Sešli jsme se se zahrádkáři a nadchli jsme se pro to, pojmut festival i gastronomicky. Rozhodli jsme se během něj podávat ptačí zob, semínka a španělské ptáčky. Jako dobré znamení mi přišlo, že s festivalem přijedou pomáhat Eliška Sokolová, Vendula Sokolová, Michal Kos a Daniel Sýkora. Přizvala jsem tedy ještě Františka Čejku. Co ale stále chybělo, bylo to, co se bude vyprávět. „Znáš Ptačí sněm?“ zeptal se mě Jiří Vydra. Půjčil mi ilustrovanou knížku od Petra Síse inspirovanou básní súfijského básníka a apatykáře Attára. K Attárovi se obrátil i Peter Brook, když potřeboval pro práci vnější podnět, aby se vyhnul narcistnímu obcházení v kruzích. Autor v básni usiluje sloužit větší skutečnosti než svým osobním představám a myšlenkám – „snaží se naplnit egoismus osobních představ vesmírem, který je daleko přesahuje“, píše Brook.⁷⁴ Je to báseň stará devět století, která ale daleko přesahuje svůj vlastní čas, je rozporuplná stejně jako svoboda, a přesto umí spojovat.

---

⁷³ MACHYTKA, Jan. *Machytka po korektuře*.

⁷⁴ BROOK, Peter. *Pohyblivý bod*. Nakladatelství studia Ypsilon. Praha 1996, s. 161.

V knize Petra Síse je v úvodu napsáno: „Ptačí sněm je symbolický příběh, perský epos z 12. století vyprávějící o putování ptáků, kteří se rozhodnou najít svého pravého krále. Do čela pestrého hejna se postaví moudrý dudek, jenž ostatním nezapírá, že cesta k tajemné hoře Kaf bude daleká, plná překážek a nebezpečí. Mnoho ptáků se na cestě znesváří, zemře nebo podlehne pochybám. K vysněnému králi přiletí ze všech ptáků světa pouhých třicet a ti pochopí, že každý zvlášť a všichni dohromady jsou král Simorg.“⁷⁵

A tak jsme i my v Chotči vzletli a letěli hledat spravedlivého krále či královnu. Na cestě jsme potkávali královské samozvance, až jsme došli do středu louky, kde seděl starý pán (Míla Forman) a vyprávěl Sísův *Ptačí sněm*. Večer pak za mnou přišla jedna maminka s dcerou, která se stydlivě schovávala za máminou sukní. Prý se ale moc chce zeptat, kdo to ten král nebo královna tedy je. Jestli jsem to já, nebo jestli to byla ta paní, která hrála na akordeon, anebo tamten s křídly. Tak jsem jí do ucha pošeptala, že je to ona. A ona se tak zadívala, nasměle se usmála. A snad tomu i uvěřila, anebo se bude ptát dál, jak to s tím kralováním a svobodou je.

Tohle jsou věci, které mě naplňují nějakým smyslem. A myslím, že pro tyhle drobnosti to děláme všichni. A myslím, že právě tyhle drobnosti utváří svět a je třeba je střežit.

Dudek a kronikář

Kronikář Machytka: „Druhý rok samostatnosti naší počíná. Mnoho překážek stojí nám v cestě k tomu rajskému životu, o němž jsme snili v dobách poroby. Poznání trpké, ale pravdivé jak neúprosná skutečnost stojí před námi. Na zříceninách starého zpráchnivělého řádu vybudovati nový, lepší světa řád, z otrockých ponížených povah vypěstiti člověka přímého, nesobeckého, čistého pevného charakteru, který plně pochopiv význam a cenu svobody, pro ni by obětoval veškeré zájmy sobecké, naplněn láskou k vlasti, jíž zasvětil by cele život svůj. Mnoho k tomu schází nám. Ze starého otroctví neseme mnoho starého, škodlivého a nepotřebného v nový život. Nedůvěru v sama sebe, podceňování svých bratrů, podezřívání, lhostejnost a hlavně nevraživost jeden na druhého. [...] Dáváme jasně znáti ještě na sobě otrockého ducha, který před cizincem v směšné uctivosti plný ohledů, sám k sobě však úcty nemá.“⁷⁶

Dudek od Carrièra: „Drazí ptáci, trávím své dny v zármutku. Vidím mezi námi jen spory a šarvátky, tu o kus území, tu o pár obilných zrn. Tento stav se musí

⁷⁵ SÍS, Petr. *Ptačí sněm*. V Praze: Labyrint, 2011.

⁷⁶ MACHYTKA, Jan. *Pamětní kniha obce Choteč I* (nestránkováno).

změnit. Dlouhá léta jsem cestoval po nebi i po zemi. Prošel jsem obrovským prostorem a znám mnohá tajemství. Poslouchejte. Máme krále. Musíme se vydat na cestu a nalézt jej. Jinak jsme ztraceni. [...] Ten, o němž mluvím, je naším opravdovým králem. Sídli za horou Caf. Jeho jméno zní Simorg. On je pravým ptačím králem. Je blízko nás a my jsme mu vzdáleni. Cesta, která k němu vede, není známa. Jít po této cestě vyžaduje lví srdce. Sám to učinit nemohu. Ale styděl bych se žít, aniž bych se o to pokusil.“⁷⁷

Kronikář, který by mohl být dudek : „[...] k zabezpečení svobody a k trvalému blahobytu vedou stezky jiné, než kterými ubírali jsme se my. Ó pokolení příští! Ve vás vidím nový svět myšlenek a lepších snah. Ty zahladíš temné chmury a děsnou nejistotu, jež vyvstávají na obzoru. Láska k svobodě buď sílou i světlem Tvoji budoucnosti.“⁷⁸

Plakát

Dřív než k nám přilétla idea *Ptačího kočího*, přemýšlela jsem, co by mělo být na plakátě. Myslela jsem, že by to měli být opět ti velbloudi. Zároveň jsem ale chtěla, aby to vycházelo i od místních. Napadlo mě uspořádat dílnu pro děti, aby kreslily velbloudy. Dětská kresba je skvěle legrační a plakát je pak nejenom pozvánkou, ale také výstavní plochou.

Až po uspořádané dílně přišel ten ptačí nápad, a tak jsme velbloudy s výtvarnicí Terezou Havlovou daly na plakát tak, že vypadali, že létají (*Příloha IV.*). Další ročníky už děti kreslily podle přicházejícího tématu. Když byl jelen, kreslily jeleny, když ryby, tak ryby. Letos jsme dílnu na téma hmyz nemohli uspořádat kvůli koronavirové karanténě hromadně. Chodila jsem tedy od domu k domu v roušce a s dopisem a s balíčkem, kde byla tuš a knížky od nakladatelství Baobab a od Švankmajerů, aby se starší děti mohly inspirovat ke kreslení. Starší děti totiž v kresbě často přicházejí o vtip, sice nevědomý, ale vtip. Snaží se kreslit co nejrealističtěji, nebo dokonce chtějí obtahovat zvířata podle fotografie. To ale my nechceme podporovat – já ani Patrik Trska, výtvarník, můj spolubydlící z pražské ulice Záhřebská, který tři roky graficky zpracovává plakát na *Kočího*. Při výběru lehce diskriminuje starší děti, ač si na kresbě dávají opravdu záležet. Ale já vím, že by jim to bylo líto, na rozdíl od těch malých. Takže i jim tam kresbičky dáváme.

⁷⁷ CARRIÈRE, Jean-Claude. Ptačí sněm. Překlad Marek Matějka (pracovní verze). Dilia. Praha. [elektronický archiv]. Jean-Claude Carrière byl spolupracovníkem Petra Brooky. Jana Pilátová mi ještě připomněla podobně alegorický příběh, kde je dudek také vůdčí postavou, hru *Ptáci* od Aristofana.

⁷⁸ MACHYTKA, Jan. *Pamětní kniha obce Chotěč I.*

V předchozích letech nám vždycky plakáty ve vesnici z vývěsní plochy někdo strhával. Od té doby, co na nich jsou naivní kresby, je nikdo neničí. Toho ptačího roku 2017 nám ale někdo rozkopál dvoumetrového papírového velblouda na dřevěné konstrukci s datem festivalu, kterého jsme dali k ceduli Choteč. Více o Ptačím Kočím v Příloze IV.

Jelen s n í 2018

Bílý jelen slouží měsíci. Měsíc – Luna – je patronem milenců, střeží jejich tajemství a je proměnlivá. Bílý jelen v noci ladnými skoky pádí po lesích, loukách, polích. Sbírá a schraňuje měsíční paprsky, obléká se do stříbrných příběhů Luny. Tento poklad poté jednou za dvacet osm dní navrací zpět na oblohu, když už Luna nemá z čeho zářit. V ten den se proměňuje i Bílý jelen. Vstupuje dívkám, ženám i mužům do snů. Ti pak sní o tomto pozoruhodném milenci a někde mezi nebem a zemí se oddávají pozoruhodnému tanci, tanci také zvanému láska.⁷⁹

Měla jsem období, že jsem byla dlouho sama. Sama, jakože bez přítele, bez kluka. A tak jsem hodně přemýšlela o lásce. A také o tom, že mi vlastně už začíná chybět. Intimní vztah a sex. A bylo léto a já byla doma a přemýšlela o jelenech a pouštěla si stále dokola píseň od Krystyny Skalické „měla ach dívka v noci divný sen, jelen stál na prahu a lákal ji ven...“⁸⁰, až se zrodil scénář *Jelen s n í*.

V té mojí představě jsem se do postavy muže, který se proměňuje z jelena, zamilovala. Sebe jsem pasovala do role dívky, které se on „zjeví“. A tahle představa na mě zapůsobila natolik, že byla vidět ven a moje mamka si něčeho všimla. Po dvou dnech mé příjemné nálady se mě u snídaně zeptala: „Ty seš mi nějaká veselá, nejseš zamilovaná?“ A já: „Jo, myslím, že jsem... a hodně.“ Ona radostně: „A do koho? Jakpak vypadá?“ Já: „To ještě nevím, kdo to je. Ale předtím to byl jelen a myslím, že teď by měl mít modrý voči.“ Mamce strnul úsměv na tváři. Aby strnulost smyla, napila se čaje. Poté jsme mlčely.

Pokud Freud říká, že veškeré umění vzniká jako sexuální sublimace, a kdybychom my s ním chtěli o světě uvažovat jen takto škaredě, tak tohle představení za výplod sexuální sublimace považovat můžeme.

To představení vyšlo. Bylo krásné. Silné. Došlo k propojení. Všeho. Toho, jak foukal vítr, toho, že na nebi byl nov a my navraceli měsíc na oblohu, toho, jak diváci začali na konci

⁷⁹ Daniela Grohová, *Jelen s n í*, Choteč 2018.

⁸⁰ Píseň *Jelen* (Album Jeden taniec, 2015, Krystyna Skalická),

spontánně zpívat, i toho, že při slovech písně „padala dívka na kolena, chacha“⁸¹ jsem coby dívka běžící za ruku s chlapcem/jelenem do vesnice šlápla do díry, upadla, udělala kotrmelec přes koleno a pak zase chytla chlapce/jelena a utíkala dál.

Někdo plakal. Bylo vidět, bylo slyšet, bylo cítit, že je v tom snad něco pravdivého, v čem jsme všichni cele. Že to celé vznikalo z lásky a pro lásku. Nešlo už jen o příběh milence ve snech. Ten festival a přípravné dny byly láskyplné a podpůrné. Kamarádi spiklenci hořeli pro věc a všem záleželo na tom, udělat ten zázrak – navrátit měsíc na oblohu. Já jsem se v sobotu dopoledne rozbřečela, protože se zdálo, že balón, do kterého jsem koupila drahé helium, asi nepoletí a žádné kouzlo nebude. Ale Josef Koblic⁸² a ostatní to nějak vyřešili. Zuzana Sušánková se obětovala a šla za kouzelným jelenem ve tmě a Jakub Vaněk jej osvětloval. Tito dva z představení nic neměli, byli neviditelní hrdinové večera.

A jinak byl tím jelenem nakonec Šimon Dohnálek. Přijeli do Chotče hrát s Danielem Horečným představení *Pták*. Jelenem mohl být i Daniel, ale přišlo mi, že ten Šimon snad má modřejší oči. Takže se stal projekcí mých tužeb a já jsem se do něj zamilovala. Ale hned mi zlomil srdce, protože s ním přijela i Edita Valášková, se kterou chodil. Chodí spolu i teď a myslím, že se k sobě hodí báječně. Takže mám ráda i Editu.

Byl to pro nás jako pro partu stmelující počín. Amulety někteří nosíme na krku dodnes (*Fotopříloha - Amulety*). Tak snad proto mohla ta láska přeskočit na druhý břeh k divákům. Je dobré o tento cit pečovat a uvědomovat si ho a prožívat nejen v milostné rovině dvou lidí, ale ve světě. Víra, naděje, láska.

I na *Wikipedii* říkají, že láska může být všude: „Láska označuje silný pozitivní vztah náklonnosti, oddanosti nebo touhy, který se může lišit jak svojí povahou, tak také předmětem. Někdy převažuje volní, jindy citová nebo sexuální stránka vztahu. Jeho předmětem může být druhý člověk, určité společenství nebo božstvo, ale také určitá věc, místo a vlast, nějaké hnutí či idea a konečně i život, bohatství nebo moc. Může se z milovaného předmětu těšit, pomáhat mu a pečovat o něj, anebo ho chtít mít pro sebe a ovládat. Někdy se láskou rozumí jen zamilovanost, počáteční touha a emoční i sexuální přitažlivost. V širším smyslu se někdy hovoří i o lásce k sobě, což nemusí být egoismus. [...] Z psychologického pohledu je láska primární lidskou potřebou, proto je také jedním z nejrozšířenějších námětů v umění – v

---

⁸¹ *Tamtéž*.

⁸² Josef Koblic (*1983) je řezbář, výtvarník, stavbyvedoucí, dlouholetý člen Sametového posvícení. Na Kočí v Chotči se podílí pravidelně se svou ženou malířkou Martinou Koblic Walterovou od roku 2016.

knihách, filmech, divadelních hrách i v písních různých žánrů. Zvláštní místo zaujímá láska v některých náboženstvích a podle křesťanství je sám Bůh láskou.“⁸³

S touto amatérskou⁸⁴ encyklopedií souhlasím. A také mi přijde, že v příbězích, které nám přináší televize nebo divácky úspěšné filmy, se vypráví hlavně o lásce milostné a ty zbylé projevy se moc neřeší. My je řešíme. Mohli by nás proto správci z *Wikipedie* už příště nermazat.

O lásce a mariáš⁸⁵

Západní hranici mezi naší zahradou a sousedy tvoří Chotečský potok. Přes potok stojí domeček po rodině Zedníkových. Paní Zedníkovou si pamatuji jen z dětství. Nosila na hlavě šátek a v létě nám dávala čerstvé májovky. To jsou docela malinkaté světle hnědé houby a dělá se z nich nejlepší vývarová polévka. Kam na ně do lesa chodila, nevíme. Měla jedno dítě – Karla. Karel se narodil s postižením, byl pomalejší a bylo mu špatně rozumět. V dospělosti si našel jednoduchou práci dělníka v Náradí v Lázních Bělohrad, ale zůstal bydlet u matky. Žili skromně, venkovsky. Na dvorečku měli kadibudku s vykrojeným srdíčkem, vedle kadibudky kůlnu, králíkárnou a slepice. Když mi bylo asi osm let, s kamarádkou jsme Karla tajně pozorovaly, když pobíjel tyto dřevěné chlívky černým pokryvem a přitloukal na něj stříbrné plíšky. Přišlo nám, že to místo činí hezčím, a přišel nám v tu chvíli mň hloupej.

Vždycky v pátek chodíval do hospody, kde sedával s chlapama u stolu štamgastů. Tak říkáme nejdelšímu stolu, který máme v lokále. Každý u něj má své místo, které ostatní respektují. Sedával tam i můj děda Josef Vích, když neobsluhoval. Sedával v čele hned vedle kamen, kam v zimě přikládal dřevo. Můj táta zase sedává u stolu mariášníků.

Mariáš je v obci oblíbená hra, nad kterou se místní i přespolní setkávají každý pátek a hrají ji obvykle do tří do rána. Na podzim a v zimě se pořádají mariášové turnaje, kterých se účastní okolo třiceti hráčů. Respektive, může se jich účastnit 28 nebo 32, protože v Chotči se mariáš hraje ve čtyřech. Jedná se o licitovaný mariáš, který se jen málokde hraje. Jeden rok v hospodě byly vystaveny tři poháry za

---

⁸³ Láska. In *Wikipedia : otevřená encyklopedie* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikimedia Foundation, 2001-, strana naposledy edit. 2020-07-18. [cit. 2020-08-05]. Česká verze. Dostupný z:

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Láska>. Podtržením zvýraznila Daniela Grohová.

⁸⁴ Amatér (franc. *amateur* [amatör], milovník; pův. z lat. *amator*, milovník od *amare* milovat). Zdroj: Amatér. In: *Wikipedia : otevřená encyklopedie* [online]. strana naposledy edit. 2020-06-05. [cit. 2020-08-05]. Dostupný z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Amatér>.

⁸⁵ Název hry „mariáš“ je odvozen od francouzského slova „mariage“, což znamená česky svatba.

vítězství v turnaji v okolí i Praze. Můj táta tvrdí, že Choteč je mariášová velmoc. V roce 2010 o svátcích uspořádal v hospodě turnaj s názvem o Pohár vítězů pohárů⁸⁶.

Ovšem ještě předtím nastala v Hostinci krize. „V březnu roku 2010 došlo k rozkolu mezi personálem hospody v čele s provozní Magdou a místními obyvateli Chotče, kvůli kterému prakticky celá vesnice přestala do hospody chodit.“⁸⁷ V té době totiž teta pronajímala hospodu Vládovi Novotnému, ke kterému se přidala zmiňovaná provozní Magda. Ta dokonce přejmenovala hospodu z „Hostince U Šulců“ na „Restauraci U Sumce“. A hospoda se otevřela i ve všední dny přes poledne a nabízela docela slušné jídlo za lidovou cenu. To by bylo dobré. Jenomže zkrátila páteční otvírací dobu. V pátek se muselo domů již v deset hodin. Mariášníci se snažili vyjednávat, ale nešlo to. Magda chtěla vydělávat a ne mít otevřenou hospodu pro šest lidí, kteří pijí pivo příliš pomalu.

Proto jedenáctého března roku deset druhého tisíciletí uspořádali Mariášníci odchod z Chotče do Mlázovic. Šli pěšky. Táta mě požádal, abych je u toho vyfotila: „Je to takový happening hodný pozornosti. Protože mariáš se v Chotči hraje čtyřicet nebo sto let, dnešní odchod mariášníků do exilu je pro Choteč srovnatelná událost s okamžikem, kdy se Jan Amos Komenský loučil na Růžovém paloučku s vlastní.“

Fotografie s přeškrtnutou cedulí Choteč dnes visí nad mariášnickým stolem. Ovšem, než se Chotečáci vrátili, uplynul nějaký čas a Magda stihla naštvat ještě několik lidí.

V létě toho roku začalo před domem Karla Zedníka zastavovat Magdino auto. Velký černý jeep. Někdy tam chodila i pěšky. A pak, na konci léta, Karla trefil „šlak“. Dostal mrtvici. Bylo mu padesát nebo šedesát. Odvezli ho do nemocnice, kde se mu po mrtvici mluvilo ještě hůře. Jediné, co stále dokola opakoval, bylo, že mu Magda vzala šedesát tisíc. Týden na to zemřel.

Magda poté z vesnice zmizela a otevřela restauraci Černá perla v Jičíně. Černá perla po půl roce vyhořela. Prý nehoda v kuchyni. Prý ale byla dobře pojištěná.

Jak domeček souvisí s Kočím? Pozůstalí po Zedníkových se rozhodli domeček prodat. Nemovitost koupili Fürstovi a začali rekonstruovat. Fürstovi jinak žijí v domečku u kostela a jejich kočky mají ty „šulcovky“. Domeček koupili v době, když jsme připravovali *Jelen s n í*, tedy v roce 2018.

---

⁸⁶ Analogie na mezinárodní fotbalovou soutěž PVP.

⁸⁷ GROHOVÁ, Daniela. „Hospoda“ [online]. chotec.cz. [cit. 25. 4. 2020]. Dostupný z: <https://www.chotec.cz/sluzby/hospoda-1/>.

V červenci toho roku jsme seděli s Fürstovými a dalšími sousedy u nás na zahradě a vymýšleli jsme dílny. Přemýšleli jsme, jaké amulety na krk bychom mohli vyrábět. Přišla jsem s myšlenkou, že by se mi líbilo mít takové plíšky, ale že moc nevím, jaké a jak by se daly pověsit na krk. A Vašek Fürst řekl: „Počkej!“ Odběhl a za pět minut přinesl hrst kulatých stříbrných plíšku s dírkou, na kterých bylo z jedné strany vyražené číslo. Plíšek jemně obrousil šmirglpapírem a širokým šroubovákem do něj vyrazil jednoduché paroží. Takové paroží na stříbrném úplňku. Tyhle plíšky předtím sloužily Karlu Zedníkovi, když pobíjel kůlnu tím černým pokryvem a činil místo hezcím. Amulety poté během festivalu sloužily jako iniciace do příběhu o lásce, která podlamuje kolena. A právě tenhle amulet nosíme někteří stále. Více *Příloha V*.

Okounění 2019

Po *Jelen s n í* jsem za pár dní šla za sousedy Fürstovými. „No kde sěš?“ uvítali mě. „Loni, tos tady byla ještě v neděli a říkala jsi jelen jelen. Tak my jsme přemýšleli, co to bude letos. A my si myslíme, že to budou ryby! Protože Míla⁸⁸ nejvíc kreslí ptáky, jeleny a ryby.“ A tak říkám: „Ryby, říkáte? No tak to asi tak bude!“ Navíc v průběhu podzimu došla půlce vesnice voda ve studních a následující jaro i léto bylo velmi suché. Otázka vody se stala pro místo naléhavou. Začalo se mluvit i o vodovodu, zadržování vody v krajině a bývalém rybníku Oborník.

Téma tedy přišlo zvenku. Pro mě začalo ohledávání tématu: od toho, že ryby jsou němé a kluzké, přes to, že stejně jako ptáci se nedotýkají svého stínu, až k tomu, že tvoří pospolitá hejna. Došlo mi, že během *Jelen s n í* jsme s tvůrci i diváky v podstatě vytvořili pospolitost a že možná právě tato prožitá kvalita působila zázračně. Podstata zázraku je, že je neopakovatelný. Divadlo je ale trochu zázrak. Jak zázrak vytvořit? Jak vytvořit pospolitost?

V břenu roku 2019 jsem viděla v Divadle Archa představení *Invited*.⁸⁹ Bylo v něm něco z podobné kvality, jako při *Jelen s n í*. Došlo mi, že oni s tímhle „zázrakem“ pracují vědomě. Čili zřejmě existuje nějaký princip, který může pospolitost vyvolat.

Také jsem pozvala svého kamaráda a divadelníka z Francie Lea Souqueta. Idea byla vytvořit pospolité hejno ryb, zažít pospolitost. A zároveň přispět k debatě o problému vody v naší vesnici a připojit k festivalu cyklus přednášek s odborníky v přípravném týdnu.

Více o okounění v následujících kapitolách a v *Příloze VI*.

---

⁸⁸ Výtvarnice Míla Fürstová, sestra Vaška Fürsta.

⁸⁹ Představení belgického tanečního souboru *Ultima Vez*, které zapojuje všechny diváky v sále. Premiéra 23. 2. 2018 (více *Příloha IX*).

Úryvek ze zvacího dopisu pro Lea Souqueta a skupinu Astropophe 12. 5. 2019

Tento rok jsou tématem festivalu a site-specific ryby. V Čechách ryby žijí v rybnících a řekách. Mořské ryby plavou v hejnu. Jaké je to plavat v hejnu ryb? Jaké je to vytvářet rybníkové společenství? Mohou se navzájem tato prostředí od sebe něco učit?

To jsou otázky, na které se budeme snažit ve spolupráci s místními lidmi odpovědět. Jde o skrytou metaforu dialogu odlišných kulturních prostředí. Ryby zde slouží jako estetický i obsahový symbol pro vytvoření metakulturního světa, nezátíženého současnými politickými kontexty. Díky této politické nezátíženosti se otevírá svět hry, do které se zapojují děti, dospělí i senioři.

Paradoxně ale tato hra téma politiky otvírá, ale v jejím nejširším a základním slova smyslu – politiky jako polis – města, společnosti, soužití a pospolitosti. Jde o hledání společného jazyka, komunikace a porozumění, což mi přijde v dnešní české, ba evropské společnosti, která se nepřestává potýkat s negativními projevy xenofobie, důležité.

Leo Souquet

S Leem jsem se seznámila v Nantes ve Francii v roce 2015. Byla jsem tam dva týdny, ještě jsem moc nerozuměla a omylem jsem se na předmětu historická geografie přihlásila o referát o lokálním farmaření. Třetí týden mého pobytu jsem tedy stála v aule před auditoriem studentů a říkala něco o etických problémech velkochovů, měla jsem svetr s velkou jahodou, malinou a třešní a rukama jsem dělala velká gesta, kterými jsem se snažila chytit chybějící slova. Také jsem se rozčilovala nad vyškubaným peřím slepic a na závěr jsem spolužákům pustila video, na kterém si malý chlapec podřepne a roztáhne ruce, přiběhne k němu slepice a oba se citlivě obejmou. Pak jsem si šla sednout a jeden spolužák se ke mně naklonil a řekl: „Ty seš úplně šílená.“ Tak jsme se s Leem skamarádili a kamarádíme spolu doteď. Od mého návratu z Nantes se vídáme zhruba jednou, někdy dvakrát do roka.

Loni přijel se svou divadelní skupinou Astropophe z Bordeaux do Chotče. Byla legrace. Ale v závěru mě trochu naštváli, protože nepomohli s úklidem a raději jeli na výlet. To mě mrzelo.

Jak zvolit téma?

Téma je „základní myšlenka něj. projevu, zvl. uměleckého n. odborného, předmět, k němuž směřuje naše činnost, kterým se obíráme; námět“.⁹⁰

Jak stanovit téma? Táta měl téma jasné a každý rok v týdnu před festivalem stanovili určité motto. Třeba „Kdo má hudební sluch, má smůlu. My nemáme smůlu“. Nebo „Vše, co se líbí, je kýč“. Nebo „Psi štěkají, ale karavana jede dál“. (*Příloha II.*) Toto motto pak řekli divákům-kamarádům a ti se mu pak společně divili.

Témata ročníků, které jsem pořádala já, vznikla nahodile, z mé vnitřní potřeby se v něčem zorientovat a to pak sdělit. Téma se dá udělat pravděpodobně z čehokoliv. Záleží, čeho tím tématem chceme dosáhnout. Pokud chceme dojít během kulturní akce někam dál, než s čím jsme přišli, a pokud chceme v rámci společenství navázat kontakt i s lidmi, kteří neznají mě, ani legendu Prvorozený kočí, měli bychom najít společný důvod ke slavení. Měli bychom znát kulturní poměry a kapacitu daného místa přijímat různé obsahy. „Za předpokladu otevřenosti a vzájemné ochoty vést dialog se rituály mohou stát integrujícími činiteli.“⁹¹

Naše téma by mělo

- být dostatečně obecné a konkrétní zároveň. (*Příklad: lepší téma ptáci než téma svoboda.*)
- být empiricky ověřitelné, existenciálně nezpochybnitelné. Tím, že stojí na sdílené zkušenosti všech lidí, má známé hranice, má kulturně-významotvorné obsahy. Každý se k němu již nějak vztahuje. Na pevných sdílených základech je možné vystavět sdílený a třeba kouzelný svět. (*Příklad: jelen je výhodnější než jednorožec.*)
- být společensky sdílené a žité. To poskytují ekologická/přírodní témata. Zároveň osvětová činnost a přednášky přilákají diváky, kteří by nešli na koncert ani na divadlo. Může vzniknout ohnisko nových setkání. (*Příklad: houby jsou lepší než liány.*)
- mít mýtotvorný charakter. Mýtus vypráví příběh o kolektivní identitě, která bývá rozporuplná a složitá. Mýty se snaží do rozporuplnosti vnést řád prostřednictvím obrazů vyvolávajících dojem hlubšího porozumění celku světa. Proto bychom k tématu měli chovat ambivalentní vztah – společensky jej milovat i nenávidět, brát ho

⁹⁰ Slovník spisovného jazyka českého. [online] příručka.ujc.cas.cz [cit. 30. 7. 2020] Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=t%C3%A9ma#bref1>.

⁹¹ KARLOVÁ, Jana. *Slavnosti a rituály jako zpráva o obrazu světa*, s. 111.

vážně i se mu smát. Tak vzniká prostor pro zjevování a smiřování protikladů v člověku. (*Příklad: téma hmyz je výhodnější než téma štěňátka.*)

- být ambivalentní, ale ne polarizační! Vyhnout se politikům a politice v prvním i druhém plánu. Vyhnout se slovu ekologie, který má podobně štěpný potenciál jako slovo politika. Místo slova ekologie užívat slovo příroda. (*Příklad: lepší je téma voda než téma globální oteplování.*)

- nemít ambici moralizovat. A priori nechť lidi změnit, ale nabízet kultivovaný prostor pro setkání. (*Příklad: neříkat lidem, ať se proberou ze své životní role papouška v kleci, ale nabízet možnost doletět ke králi Simorgovi.*)

- dát se sníst i obdivovat (*Příklad: jelen je lepší než kráva.*)

Musíme téma a mýtus hledat. Žijeme v odkouzleném světě, ale podle Eugenia Barby jsou na světě dvě základní mystéria, která přetrvávají. Mystérium lásky a smrti.⁹² Pokud nemáme sdílený světonázor a rámec života, tak jej musíme jako prvotní lidé hledat znovu: „mýtem si prvotní člověk snaží vysvětlit pozemský svět a jím vytváří základ světa božského. V každém z těch rozmanitých fantazií si vynalézavý duch zahrává na rozhraní žertu a vážnosti – raná společnost uskutečňuje své posvátné úkony, které jí slouží k tomu, aby zajistily blaho světa, své světící obřady, své oběti a mystéria, ryzí hru v nejvlastnějším slova smyslu.“⁹³

Jak hledám pospolitost?

Co je pospolitost podle mě: Pospolitost je společenské obcování ve všech významech slova obcovat. Když ji člověk chce zažít, musí být fyzicky a duchem přítomný, musí se mu chtít jednat a musí se mu chtít milovat. Musí přemýšlet trochu jinak než logicky a zároveň brát daný moment vážně – trochu se mu odevzdat. Neměl by být v daný moment na telefonu a neměl by mluvit o věcech a jevech mimo situaci. Humor obcování také oslabuje, pokud není právě smích prostředkem a projevem obcování. Jinak znamená humor intelektuální odstup, uchechtnutí a tedy oddálení pospolitosti.⁹⁴

---

⁹² *The country where trees fly* [film]. Režie David Barletti – Jacopo Quadri. Itálie: Cristina Rajola for Fluid Produzioni – Ubilibri, Jacopo Quadri, Davide Barletti, 2015.

⁹³ HUIZINGA, Johan. *Homo ludens*, s. 12.

⁹⁴ Vojtěch Vasko k tomu doplnil: „Humor obcování oslabuje v jeho vážných rovinách a potenciálně posiluje v jeho lehčích rovinách. Blbý humor pak obcování oslabuje i tam, kde by dobrý humor byl žádoucí. Posouzení kvality humoru však závisí na charakteru participantů pospolitosti, čili dobrý humor je tautologicky ten, který je dobrý, a naopak.“ Zdroj: Soukromá korespondence V. V. s D. G., červen 2020.

Sociologové říkají, že pospolitost se děje důsledkem pudu, který žene jednoho člověka ke druhému.⁹⁵ Být pospolitě spolu, to je hořet či dýchat pro stejnou věc. Dýchat. Předvědecké, primitivní národy přisuzovaly duši neviditelné dechové tělo. Jiní jí přisuzovali charakter ohně. A ještě jiní třeba stínu.⁹⁶ Je pospolitost záležitost spíše pudu, nebo duše? Záleží na tom, jestli o ní chci přemýšlet (racionálně), nebo ji „nacíťovat“ (iracionálně). Mně se zdá, že pospolitost je něco organického, co ze své přirozenosti nechce být organizováno. Je to něco, co není vidět, ale projevuje se to. Ovšem při určitých podmínkách se pospolitosti daří lépe a v jiných hůře.

Atribut

Pro sjednocení nám může pomoci atribut. Například – považuji se za jelena. Svou jelenovitost vyjádřím nasazeným paroží. Skrz atribut je má jelenovitost vidět. To je vnějškové označení. Aby nebylo jen vnějškovou nálepkou, kterou mohu jednoduše zahodit, je třeba mít k takovému atributu vztah a chápat ho jako symbol. To souvisí s tématem, které reprezentuje, a také s tím, jak byl atribut vytvořen. Jestli jsem jej dostal jako dar, jestli jsem jej dostal jako příkaz, nebo jestli jsem si atribut vyrobil.

Píseň

Co dělá společná píseň? Ivan Vyskočil říká, že hlas je v tom nejužším spojení s psychikou, s duší. Nejen s vědomím, ale také s podvědomím a s nevědomím a „[...] hlas ponouká, vede ke hře a hravosti. A je výrazem, vyjádřením hry a hravosti. Neboť co jiného je zpěv a zpěvnost?“⁹⁷ Hlasem vycházíme ze sebe směrem k ostatním. I kdybychom „jenom“ zpívali o jelenovi, na povrch se z člověka dostane i něco víc než jen jelenovitost. Něco, co jelenovitost přesahuje. Aniž bychom se museli namáhavě soustředit, při společném zpěvu také společně

---

⁹⁵ KUBÁTOVÁ, Helena. *Sociologie životního způsobu*, s. 156.

⁹⁶ JUNG, Carl Gustav. *Duše moderního člověka; Stati vybral a z něm. orig. přel. Karel Plocek; předmluvu napsal Ludvík Běťák*. Brno: Atlantis, 1994, s. 17.

⁹⁷ Ivan Vyskočil v SADu aneb Vylučování pro nekázeň. [e-příloha PDF] časopisu Svět a divadlo 2014, s. 27–28. „Hlas vždycky byl a dosud je atributem svobody. Je to nejpodivuhodnější tělový orgán, neviditelný, nehmatný, který může dosahovat nejdále i pronikat překážkami. Orgán, který člověk nemá, ale vždycky znovu vytváří. Hlas je v tom nejužším spojení s psychikou, s duší. Nejen s vědomím, ale také s podvědomím a s nevědomím. Jím, jeho vytvářením i přijímáním lze na psychiku v mnoha směrech působit. A nejen na psychiku. Na psychosomatiku. Na tělovost. Uvolňovat ji, rozvíjet, ozdravovat, uschopňovat. A právě tak blokovat, zneschopňovat, mrzačit. Hlas přirozeně závisí na dechu. Na způsobu dýchání. A v tom smyslu na duchu. Na tom nám už tak málo známém. A řeč, tak neodlučitelně spojená s hlasem, je synonymem vědomí a myšlení. Hlas ponouká, vede ke hře a hravosti. A je výrazem, vyjádřením hry a hravosti. Neboť co jiného je zpěv a zpěvnost? Organicky ovšem spojená s rytmem, s rytmickou činností, s pohybem, gestem, tancem a vycházející z celého těla i z celé duše.“

dýcháme. Proto by se snad o zpěvu mohlo mluvit jako o jevu sjednocujícím společného ducha. Slyším ostatní, ostatní slyší mě, ladíme stejně.

Pohyb

Sjednocovat lze společným pohybem. Vědomý společný tělesný pohyb zažíváme v naší realitě ještě méně často než společný zpěv. Soubor v *Invited* pracuje na dorozumívání se společným pohybem mistrně. Nám v našich festivalových podmínkách musí stačit společná chůze. Jaký bude směr? Průvodu může ukázat směr vůdce – jedinec nebo kapela. Nebo může skupinu vést společný úkol – třeba něco společně přenést. Každý pak nese část a hranice mezi vedeným a vedoucím je pružná jako v dialogu dvou lidí.

Limity vnitřní a vnější

V *Invited* se pracuje na osobním setkávání a na sjednocujícím pohybu. Nejdůležitějším momentem je pak setkání celé skupiny, kolektivu, hejna. Uvědomila jsem si, že nejde říct „setkání stáda“. Stádo vnímám jako jev pasivní a negativní. Stádo je pro mě davem lidí, které sjednotil společný nepřítel-vlk, nebo vůdce-pastýř. Hejno vnímám jako svobodné seskupení, vzájemně se vnímající. Ve stádu pozornost jednotlivce směřuje k jednomu sjednotiteli. V hejnu si jednotlivec – pták, ryba nebo člověk – všímá souseda. Tam, kde je ve „stádu lidí“ pomalý ušlapán, hejno zpomalí. Během jedné hodiny představení *Invited* se pro mě skupina v sále stala až rodinně známým a přirozeným prostředím. Když jsem představení viděla podruhé a potřetí, fungovalo to znovu a opět s jinými lidmi.⁹⁸

Vzala jsem si z *Invited* inspiraci. Při jejich představení se nemluvílo – setkání tvořil pohyb a oční kontakt, na začátku se skupina sjednotila ve tmě společnou písní a poté několikrát v průběhu představení, přenášením společného objektu – provazu. My nepřenášeli provaz, ale „hladinu“.

Vyčlenění diváků

Abychom uvedli vodní téma v život, vyrobili jsme různé kostýmy z vodního světa. Mezi diváky-návštěvníky chodily vodní bytosti. Ty ovšem pro nově příchozí a neokostýmované působily jako zjevení z jiného světa a spíš než jako zvoucí hostitelé se ty bytosti zdály být

---

⁹⁸ Více o popisu představení *Příloha IX*.

světem pro sebe. Ti, kteří neměli kostým, mohli mít pocit, že tam nepatří.⁹⁹ Během festivalu si sice diváci-účastníci mohli vytvořit škrabošku a amulet v rukodělné dílně, ale kostým k dispozici nebyl. Nebo byl, ale museli jste znát tu „správnou rybu“. V sobotu navíc začalo pršet a výroba v dílně byla hodně omezená. I to nejkrásnější hejno má vyčleňovací schopnost. Pokud v něm nejsem, stojím mimo. „*Jakákoli identita a jakékoli společenství předpokládá kontrast vůči těm druhým.*“¹⁰⁰

Vyčlenění z tvůrčí skupiny

Kvůli francouzským divadelníkům jsme většinu času mluvili anglicky. (Je to legrační, když vezmeme v úvahu anglo-francouzské vztahy.) To částečně vyčlenilo z kolektivu moji mamku a Josefa Koblice, kteří anglicky ani francouzsky neumějí. Nastal paradox – cíl byl vytvořit pospolitou hru, ale hráli jsme podle nedostupných pravidel.

Zároveň jsme kromě hlavního *Okounění* připravovali i jiná představení, protože tvůrci i já jsme chtěli čas v Chotči co nejvíc využít. Nepracovali jsme tedy v týdně společně jen na jednom projektu. Nevytvářeli jsme jen jeden „okounějící“ prostor, ale prostory dílčích „okounění“. To nás nestmelovalo. Během festivalu sice v pátek společný rybí prostor fungoval, ale v sobotu, kdy měla „pospolitost“ vrcholit, se naše skupina podle mého rozpadla. Na diváky sice *Okounění* působilo uceleně, ale já viděla, že ryby, které mohly vyzývat ke společné hře, uplávaly.

Celek?

Napsala jsem si do deníku: „Když nastalo ono večerní *Okounění* a průvod se vlnil pod vodní hladinou vesnicí, šla jsem uprostřed a pozorovala jsem, jak se situace děje: Koukám, jak si lidi něco pošeptávají, jak malý Jáchym předbíhá průvod a leze na plot, aby viděl hladinu z vrchu. Pozoruji, jak jemně mrholí. V průhledech mezi lidmi vidím orosenou trávu a mokrá a zamlžená okénka stojících aut. Ten den začalo pršet! To je možná dnešní zázrak. Říkám si, že je možná škoda, že jdeme moc rychle. V tom momentu se ke mně prodírá Iva Bartošová¹⁰¹ a navrhuje, jestli bychom neměli říct těm vepředu, abychom šli pomaleji. A já jsem zaváhala, ale pak jsem sobě i jí řekla, že ne, že už se to přeci takhle děje. To je pospolitost, kterou jsme

---

⁹⁹ Píše o tom Eliška Vidomus ve svém deníku (*Příloha VI.*) kde popisuje počáteční strach ze skupiny semknutých lidí, ale i o následném přijetí a vplutí do situace. Báře Purmové, kamarádce z DAMU, která se podílela na přípravách předešlý rok, zase bylo líto, že nemá kostým, přijela pozdě a neměla kde si ho vyrobit.

¹⁰⁰ KARLOVÁ, Jana. *Slavnosti a rituály jako zpráva o obrazu světa*, s. 110.

¹⁰¹ Iva Bartošová, studentka scénografie DAMU. Pořádá *Falický průvod*. Spolu jsme se podílely na procesí finalistky Adély Součkové v rámci soutěže *Cena Jindřicha Chalupeckého*. Seznámily jsme se na odpadlé hodině Tai-chi v roce 2018.

byli schopni vytvořit. Pravidla hry se řekla na začátku. Na pomalejší verzi jsme, jako skupina, zřejmě nebyli připravení. Tohle, co se děje, je sdělení pro nás. A my si musíme umět všimat. Tohle je svědectví, tohle je výpověď, tohle je zpětná zpráva k nám, jak jsme schopni pospolitou hru hrát nebo jak jsem byla schopná či jak jsme byli schopní vysvětlit pravidla hry ostatním.

Roztríštěnost je jedním z protipólů pospolitosti. Mnohost je norma dneška. Alespoň moje. I naší skupiny. Během roku každý pracuje na svých věcech. Nescházíme se. Ne snad proto, že bychom nechtěli. „Jen“ nemáme čas nebo společný sdílený prostor. Jsme od sebe desítky nebo stovky kilometrů daleko. K náhodným setkáním téměř nedochází. Na společné schůzce se domlouváme půl roku dopředu – třetina s omluvou nedorazí vůbec, druhá třetina se zdrží jen polovinu času. Proto pro mě okamžik, kdy přišla Iva, zrcadlil kus pravdy o tom, jak nesceleně pracujeme a v jaké rychlosti a mnohosti žijeme.

Mira Fornay mi řekla: „Čím to bylo jiné... no právě tou spolupatříčností, to už je dneska skoro takový historismus, to jede každý sám na sebe, a taky že to nebyla přehlídka toho, co kdo udělal, ale bylo to o tom být tam spolu. A že to nebylo o PR, abychom přechytračili ostatní a vytáhli z nich prachy, ale nejen to, nebyl to byznys, protože peníze potřebují vítěze. To je dědictví liberálního kapitalismu – já nejsem žádný levičák, ale trochu to tak je... že jsou lidi tak nějak víc sami, protože jsou sami na sebe. A potom taky možná, že tam byli ti frantíci, oni jsou takoví hravější a stojí tak nějak víc při sobě. Ale to je jenom můj dojem a spojuje se mi to s lidmi, s jakými jsem žila v Paříži. Nejsou tak opatrní a bázliví jako tady ve střední Evropě, tak ti tomu třeba taky pomohli. Ale Češi to zas rozjeli parádně hudebně...“¹⁰²

Pospolítost v Čechách

Přijde mi, že o pospolitosti v Čechách moc nemluvíme. Přemýšlím, jak často se v Česku ve veřejném prostoru k ní vyzývá, a hodnotím, že mnohem méně než v té Francii.¹⁰³

V Česku mi výzva „spojme se!“ asociativně připomíná výzvu „Proletáři všech zemí, spojte se!“. Je to výzva pokažená. Možná proto jsme k výzvám, ale i

---

¹⁰² Mira Fornay, slovenská filmová režisérka působící v Česku i Francii. Telefonní hovor, říjen 2019. Přepis a překlad ze slovenštiny do češtiny D. Grohová.

¹⁰³ Během mého ročního studijního pobytu na universitě v Nantes ve Francii mě překvapovala četnost vyvěšených levičáckých plakátů „Tous ensemble“, „Réunissons-nous“, „Solidarité“. Byla jsem účastna pietní demonstrace za oběti teroristického útoku na redakci satirického časopisu Charlie Hebdo v roce 2015. V Nantes procházelo ulicemi šesti- až osmitisícové mléčí hejno. Procházeli jsme širokými ulicemi, které se námi stávaly těsnými uličkami. Najednou se začal blížít déšť. Pořádný liják. Ale ne. Žádný liják. Potlesk. Jako vlna z nedohlédnutelného začátku průvodu, až na konec. A potom zase zpět. Takhle se spolu hejno dorozumívalo. Nikdo se nesmál. Nikdo moc nemluvil. Prožíval se smutek, solidarita, spojenectví.

samotným projevům společných shromáždění podezřívaví? Kde si dnes můžeme prožít pospolitost, aniž bychom byli označeni za ovce, nebo abychom se jako ovce cítili? Pospolitost má přeci významně kulturotvorný charakter. V poslední době jsem zažila několik pospolitých shromáždění pořádaných Milionem chvil pro demokracii. Snaží se dávat naději a povzbuzení pro drobnou občanskou práci a nevyvolávat hněv a agresi. Například z demonstrace na Letné lidé odcházeli něčím radostní.¹⁰⁴

Kde dále kultivujeme nekonfliktní veřejnou sociální či společenskou pospolitost? Na festivalech, na koncertech, na demonstracích, v kostelích, v nákupních centrech, v divadlech? Na které akce chodí více lidí? K čemu akce odkazují? K jednotícímu řádu, nebo k uspokojování individuálních potřeb? Kdo stanovuje jejich pravidla? Pořadatel? Komu se zodpovídá pořadatel? Nadosobnímu přesahu, nebo finančnímu řediteli? Jak přistupují pořadatelé k divákům? Do jakých performancí na veřejnosti máme možnost vstupovat?

---

¹⁰⁴ Bohužel, moji prarodiče a prarodiče mých kamarádů a jejich strýci si to nemyslí. Jsou hluboce přesvědčení, že je to banda zlodějů, která může za všechny zásadní problémy ČR. Například, že Milion chvil jsou prodlouženou rukou těch, kdo rozkradli stát v devadesátých letech. Každý týden nám prarodiče přepošlou alespoň jeden konspirační řetězový mail. Poslední roky se debatám o politice při rodinných sešlostech vyhýbáme.

9. SOCIÁLNÍ PERFORMANCE - ZÁKLAD KULTURY

V *Divadelním slovníku* píše Patrice Pavis: „Pojem performace je spíše než s předváděním vizuálního představení před očima diváka spojen s uskutečňováním určitého jednání (to perform), podobně jako „performativní“ slovesa uskutečňují jednání tím, že jsou vyslovena (např. Přísahám!). Rozdíl mezi spektakulárností a performancí (performing art) je tedy dán úhlem pohledu: zatímco spektakulárnost obráží hledisko diváka, performanci chápeme ve vztahu k tomu, co performeré dělají, uskutečňují, k tomu, co Grotowski, který označuje jednající umělce jako ‚aktanty‘, nazývá ‚umění jako vehikulum‘.“¹⁰⁵ Performance je vědomé konání, které srovnáváme s jistým ideálem a potenciálem a vnímáme tak jeho podvojnost.¹⁰⁶

Filosofka Alice Koubová, která se zajímá o otázku performativní filosofie, říká, že performance jsou nejmenší jednotky, ve kterých žijeme a stáváme se sebou samými. To, kým jsme, je prý dáno naší schopností vstupovat do různých her a utvářet se v nich ve vztazích s ostatními. Což znamená vstupovat do různých osobních, rodinných, společenských performancí. Opakovanými performancemi se pak utváří naše identita i etika. Jinými slovy: to, co děláme, tím se stáváme a vše, co děláme, děláme ve vztahu k ostatním. Záleží na tom, jaká je nám v performanci přidělena role a jaké hodnoty společenské události propagují.

Dále říká, že pokud v prvotních performancích nejprve zažíváme pocit bezpečí, buduje to v nás důvěru v sebe, lidi okolo a společnost, ve které žijeme. Účastníci takových performancí jsou odolnější vůči krizím, jsou připraveni řešit nenadálé události v klidu. Díky sebeúctě, důvěře a pocitu bezpečí vzniká ve společnosti méně performancí, ve kterých jde o moc nad druhými, represe, manipulaci, kontrolu. Tuto výbavu nabízí na dětské rovině hra a na dospělé rovině kulturní zkušenost. „Kulturní zkušenost je klíčová opora demokracie. Hledisko performance dobře ukazuje, jak se ve veřejných performancích posiluje nebo potlačuje funkce kulturní zkušenosti. Jakou máme v našem jednání, myšlení a umělecké tvorbě kulturu?“¹⁰⁷

Performance a genius loci?

Performance se vždy odehrává na nějakém místě. Kulturní zkušenost otisknutá do nás se tak otiskuje nepřímě i do místa. Když na prožitou zkušenost vzpomínáme, představujeme si i prostor, ve kterém se odehrála performance. Když do místa vstoupíme, fyzická paměť se

¹⁰⁵ PAVIS, Patrice. *Divadelní slovník: [slovník divadelních pojmů]*. Praha: Divadelní ústav, 2003, s. 297.

¹⁰⁶ KUBIKOWSKI, Tomasz. *Czy budujemy rzeczywistość w performance?* Didaskalia nr.37/38, 2000, s. 66–71.

¹⁰⁷ KOUBOVÁ, Alice. *#veda_na_doma: Performance a filosofie* [přednáška]. Praha: Akademie věd České republiky 23. 4. 2020. In: *youtube.com* [online]. [vid. 25. 4. 2020]. Záznam dostupný z: <https://www.youtube.com/watch?v=Gx5U-aV0fXc>.

rozpomene a my asociujeme – k danému místu máme vztah. Pokud k místu máme vztah kladný, chceme o místo spíš pečovat, než ho ničit. Možná i tak nějak vzniká genius loci?

Hnůj

Hospoda má vchod „zezadu“ a „zepředu“. Ten zezadu, do kterého se vstupuje přes náš dvůr, je nakonec využívanější než ten ze silnice. Vzadu je totiž posezení na zahrádce a přímý vchod do sálu, kde se hraje ping-pong. Dvůr je prostor propojující přístup do hospody, kterou provozuje teta Léňa, a přístup do stodoly a na hnůj, které spravujeme my – Grohovi. Do toho dvora je celý rok ze silnice otevřená brána. Ani si nepamatuji, kdy jsme ji naposledy zavřeli. Možná, když jsme měli slepice a pouštěli jsme je proběhnout se po dvoře. Takže třeba před deseti lety. Ted' na dvoře parkujeme a často na něm parkují i auta cizí. Třeba když přivezou pivo do hospody nebo přijede pán vyčistit trubky nebo okolo jede soused a staví se u strejdy Standy na kus řeči. Tři dny v týdnu je otevřený výčep, takže přes dvůr proudí hosti do hospody. Když je hezky a hosté se nevejdou na zahrádku, sedí i na dvoře. Když je festival, hraje se na dvoře divadlo, vystupují kapely a na hnojišti se čtou básně. Takže ten náš dvorek je tak trochu veřejný prostor a dochází na něm ke společenským performancím.

Čůrání

Během roku chodí na hnůj čůrat pánové z hospody. Mamka se nad tím, že pánové chodí čůrat na náš hnůj, rozčiluje. Má za to, že bychom jim měli oplácet stejnou mincí a také jim něco počůrat. Táta je spíš omlouvá. Říká, že tam čůrají proto, že tam čůrali už jejich předci, když ještě nebyly záchody, a že se to dědí v genetické informaci. A já si myslím, že tam čůrají, protože tím vědomě šetří vodu a nevědomě se propojují s přírodou. Myslím, že za jasných nocí může být příjemné, ba transcendentální čůrat a pozorovat hvězdičky.¹⁰⁸

Hra na hnoji

Jednou za rok na Kočí v Chotči se v tomto prostoru snažíme o přesah vědomě. Vytvoříme situaci, ve které okolo hnojiště postávají či na zídce sedí lidé/diváci/aktéři. Poslouchají básně a za určitých podmínek mohou básně přednášet. Já jsem moderátor, uvádím situaci a představuji autory, nastavuji pravidla.

---

¹⁰⁸ Mamka se vůči tomuto odstavci vymezila. Říká, že se nad tím nerozčiluje, ale pozastavuje a že jí vadí hlavně jeden pán, který nečůrá jen na hnůj, ale i před hnůj na dvoře. Přijde jí, že to dělá ze zlé vůle a že u nich doma jim cizí lidi taky na dvůr nečůrají.

Loni (během *Kočí v Chotči – Okounění*) jsme si vnitřek hnojiště pojmenovali jako posvátné místo. Domluvili jsme se, že do něj nebude nikdo vstupovat, aby jej nezneuctil.¹⁰⁹ Neboť se jedná pro ten moment o výjimečné místo, kde se mísí vysoké s nízkým. Místo, kde se střetává horizontála s vertikálou. Hutný bod. Smiřování protikladů. Objevování vědomí, že v žaludku se z potravy nestává jen strávený materiál, ale tvoří se v něm i sny, myšlenky, které se ven dostávají skrz slovo. Se vši vážností jsem takto místo představovala, přičemž ve vzduchu byl cítit zápach tlející zeleniny a bobků a lidé se pochechtávali. Když zazněly francouzské verše, vzduch se vyčistil a pochechtávání ustalo.

V analogii s vodou, tématem festivalu, jsme připravili kaskádovité recitace s překlady. Kaskádovité, protože když teče voda shora, tak dolů všechna nedoteče. Když jsme jednu báseň postupně recitovali ve dvou a více jazycích, poslouchali jsme, jak se mění zvukomalba a co se ztrácí v překladu.¹¹⁰ Nějaká slova se cestou vypaří, významy se roztříští o skalisko nebo spíš o zuby překladatele. Toto poetické přednášení a čtení bylo rozdělené do tří částí.

Pro první část jsme vybrali tvorbu o rybách a vodě světových autorů a jejich překlady. Využili jsme přítomnosti rodilých mluvčích z Francie, Británie, Polska a Finska. Druhou část tvořili přítomní tuzemští básníci, kteří svou tvorbu již publikovali. Ve třetí části byl otevřený prostor pro všechny přítomné, kteří také chtěli přednést svůj tematický text. Druhou a třetí část jsme improvizovaně překládali na místě. Překládali jsme z češtiny do francouzštiny, z francouzštiny do angličtiny. Z francouzštiny do češtiny a to poté do angličtiny. Z finštiny do angličtiny atd. Většinou při třetím jazyku se básně stávaly už jen takovým nepravidelným haiku. Na hnojišti jsme měli sedět podle plánu v programu tři čtvrtě hodiny, ale nakonec z toho byly téměř dvě hodiny. Byla to pro mě mimořádně pozorná chvíle věnovaná nejen jazyku, ale i setkání. Bylo to krásné a podivné. Někteří byli přoblečení, jako ryby. Byli jsme semknutí, nechtělo se nám končit, chtěli jsme si porozumět.

Smích a trapnost

Během druhé části, když přednášeli přítomní básníci, vstoupil do prostředka hnojiště neočekávaně člověk, který by dle našeho rozdělení měl patřit až do třetí části. Přednesl básničku a otočil se na svou přítelkyni se slovy: „Přelož to!“ Měla jsem pocit, že to jeho ženu v ten moment zaskočilo ještě více než situace, že její muž stojí v posvátném prostoru.

---

¹⁰⁹ Kromě Martina Douchy, který měl vyprávět delší vypravěčský kus – Čechovovu povídku *Rybí láska*. Než do prostoru vstoupil, řekl: „Tak já tedy vstoupím tady do toho posvátného prostoru, uvidíme, co to udělá. Snad ho moc nepošlapu...“

¹¹⁰ Například báseň od Guillaumea Apollinaira *Kapr* jsme recitovali francouzsky, anglicky a ve čtyřech českých překladech. Dále zazněly *Sardinky v oleji* od Georgese Fouresta a zkrácená povídka od Jiřího Mahena *Jak vypadá ryba pod vodou*.

Rozpačitě mlčela, pak se pokusila něco zhruba přeložit. To „zhruba“ ho naštvalo a pronesl: „No vidíte, máte doma anglicky mluvící rybu a k čemu vám to je...“

Z mého pohledu toto jednání trčelo z celku ze dvou důvodů.

Za prvé porušovalo hru. „Nejmenší odchylka od řádu hry kazí, zbavuje ji jejího charakteru a znehodnocuje ji.“¹¹¹ Přišlo mi, jako by se tam zjevil kohout, který kokrhá o své výlučnosti. Což by přece na hnůj patřilo! Jenomže on o svém „kohoutství“ nevěděl. Kdyby si sám všiml, že se vystavuje, viděl by, že se posvátné místo pod jeho nohama proměnilo ve hromadu hnoje. „Kdo kazí hru, ničí kouzelný svět.“¹¹²

Kdyby se té marnivosti intelektuálně zmocnil, mohl se zachránit. Kdyby ji vzal do hry, mohl by navrátit i hru do hry, jako při *dialogickém jednání*¹¹³. Trochu by zveličil situaci a třeba zakokrhál a nakonec by se ještě utopil, protože by mu došlo, že je kohoutem, však sdílí domácnost s rybou. Ale třeba by to vše vyřešil ještě úplně jinak, kdyby si všimnul.

„V momentě, kdy vstoupíme do tvořivé komunikace, kdy začneme být zvědaví na to, co kdo říká, přestaneme mít chuť se ukazovat. Protože naše zvědavost nás přivede brát to věcně. Brát to bytostně, osobně. Proto je důležité, aby byl člověk ochráněn před svodem exhibice. Exhibice je velmi svůdná, zvláště když člověk překoná moment ostychu a kdy převládne taková ta drzost ‚vždyť je to všechno jedno‘. Když ztratíme strach, že budeme trapní, že se shodíme, potom má exhibice otevřené pole a daří se tomu, že jsem středem pozornosti, že se můžu vytahovat a produčirovat.“¹¹⁴

Jiný příběh trapnosti z roku 1929 vypráví Machytka:

„[...] Když jsem podával toto prohlášení nejstaršímu členu hasičského sboru, aby jej přednesl, ten jistý, toužící, aby se před veřejností zablýsknul, skočil na jeviště, vytrhl tomu starému ten papír z ruky a pohrdlivě pronesl: ‚To vám nepatří, to přednesu já. Vy byste to nesvedl.‘ A postavil se před obecenstvo a začal čísti. Četl jak malý školáček, který se dosud velmi málo ve čtení vyzná. Bylo to velmi trapné. Hodně lidí se smálo tomu jeho neumění, ale to mu nevadilo. Když to konečně

---

¹¹¹ HUIZINGA, Johan. *Homo ludens*, s. 16.

¹¹² *Tamtéž*.

¹¹³ Dialogické jednání s vnitřním partnerem je psychosomatická disciplína, jejímž tvůrcem je prof. Ivan Vyskočil.

¹¹⁴ RYBNÍČKOVÁ, Alena, CHLUP, Radek, PEHAL, Martin, a KOUBKOVÁ, Evelyne. *Happening: mezi záměrem a hrou*, s. 68–69. V rozhovoru Ivan Vyskočil poukazuje na úskalí takových veřejných událostí, které mají malou účast dramatické kultury a tvorby, tvořivé komunikace.

překoktal, s hrdostí se uklonil a sebevědomě sestupoval z jeviště dolů. Pro tu svoji domýšlivost ani nevnímal, že se stal terčem posměchu.“¹¹⁵

Za druhé, nemohla jsem se mu smát. Kdybych ho neznala, kdyby mi byl lhostejný, tak bych se mu možná smála, jako se smáli Chotečáci hasičskému hodnostáři. Henri Bergson vysvětluje, proč to tak je: „Největším nepřítelem smíchu je cit.“¹¹⁶ Takhle mi bylo za něj jenom trapně. Kdyby zakokrhla, smích jeho a přítomných lidí, připravených na jakékoliv odhalení, by poskvrněné posvátné místo omyl. Takhle to tam zůstalo trochu smrdět.

„Každá tuhost charakteru, ducha, a dokonce i těla bude podezřelá, neboť je možnou známkou usínající činnosti. [...] Společnost zde nemůže zasáhnout materiální represí, jelikož není materiálně uzpůsobená. Tyto známky v ní vyvolávají něco, co ji zneklidňuje pouze jako přízrak – stěží jako hrozba, nanejvýš coby gesto. Určitým gestem je smích. [...] Tuhost je komická a smích je trestem za ni. A jelikož komično balancuje mezi životem a uměním, pak se nám možná ukáže vztah umění a života.“¹¹⁷

Pohádkový svět – JMP

Jaro 2020. Mluvila jsem se sousedkou o festivale Jičín, město pohádky. Četly jsme si komentář k JMP od Roberta Smolíka, ve kterém popisuje svou rozmrzelost z festivalu, během kterého „ve městě nepřevzala vládu pohádka, ale kšeft“.¹¹⁸ Za dílny pro děti se platí, po náměstí jezdí auta s logy sponzorů, uprostřed náměstí stojí obrovské řvavé pódium, na kterém se objevují populární herci a zpěváci, v sobotu se náměstí neprodyšně uzavře a vstup do „pohádkového světa“ se podmiňuje penězi. Vrcholem festivalu je ohňostroj. Takovou „pohádku“ jsem zažila já v roce 2011, od té doby jsem na náměstí nešla.

Sousedka říkala, že tam byla loni nebo předloni, protože tam vystupovaly její děti. Vystoupení dětí se jí líbilo, ale okolní program ani atmosféra moc ne. Vzápětí ale dodala, že by to nakonec nekritizovala, protože „to lidi chtějí“. A ti, kterým se to nelíbí, můžou prý jít do Valdštejnské lodžie za jinou estetikou. Že má každý právo si vybrat a že je dobře, že máme různost a svobodu. Tento argument jsem jí poté už nijak nerozporovala, protože jsem nevěděla jak. Tak se to pokusím zformulovat zde a potom si to přečteme.

---

¹¹⁵ MACHYTKA, Jan. *Machytka po korektuře*.

¹¹⁶ BERGSON, Henri. *Smích*, s. 28.

¹¹⁷ *Tamtéž*, s. 40–41.

¹¹⁸ SMOLÍK, Robert. Poznámka na okraj pohádkového festivalu. [online] Dobré zprávy z Českého ráje a okolí. 2019-11-1. [cit. 16. 4. 2020] Dostupné z <http://zpraviceskyraj.cz/poznamka-na-okraj-pohadkoveho-festivalu-otevira-diskusi/>.

„Uděláme to, co lidi chtějí.“ Argument silně demokratický a plný paradoxů. Lidé totiž chtějí moudrého vládce a selský rozum, ale přitom si zvolí – tedy chtějí – populistickou vládu. Lidé chtějí chránit přírodu, ale také chtějí koupaliště a vybetonují rybník s rakem bahenním. Jásající lid vítal palmovými ratolestmi Ježíše a za pět dní ten samý lid volal „ukřižuj ho!“. S hlasem lidu je to nejasné. Co ten lid chce a kdo to vůbec je. Jak se ten lid vytvořil?

Kultura není pro nebo proti lidem. Kultura je s lidmi. Dobrá kulturní akce kultivuje v lidech nemateriální stránku bytí, vytváří identitu, společenskost, přináší smysl, bystří vnímavost, pěstuje vztahy. Je otázkou, co kultivuje Jičín – město pohádky. Atmosféru, ducha místa, laskavost, smiřování dobra a zla, anebo hele koukej – prodám, čekej a poslouchej. Tyto otázky jsou pro mě jako pořadatele událostí zásadní. Organizátor musí vědět, co činí.

Do jakých performancí vstupují diváci JMP? Lidé na náměstí stojí za ohrádkou a koukají na známého herce, který jim říká, jak se cítí pohádkově. Dokážou si lidé v ohrádce všimnout, čeho se účastní? Kultura a sociální performance spolu souvisí. Chce být pohádka úspěšná finančně, nebo kulturně? Jak přistupují pořadatelé JMP k divákům? Co se stane z diváka, když mezi jeviště a hlediště dám plot, ohradu a hlídacího psa bodyguarda?

Jako společnost jsme ztratili schopnost účastnit se společenských performancí organicky – pomocí zavedené tradice. Dnes vytváří pospolitost organizátor, který nese zodpovědnost za to, jestli nechá vytvořit dav, stádo, nebo hejno. Pokud chce organizátor dělat akci, která má etický a kulturně a společensky hodnotný rozměr, je třeba být dobrým kulturním organizátorem. Spíše než manažerem je takový organizátor režisérem, který si je vědom vytvářených významů mezi akcí a reakcí, příčinou a následkem, hercem a divákem.¹¹⁹

To, že máme svobodu a každý si může vybrat, co chce, je důležité. Společenský důsledek této svobody je fragmentizace – rozrůznění společnosti na dílčí skupiny, které se navzájem neznají. Dříve se svátky a slavnosti pořádaly také proto, aby se lidé spolu seznámili. Koho znám, toho se nebojím! Vím, co od něho mohu čekat. Nemohla by různost a svoboda být obsažena již v akci samotné?

Kočí v Chotči má něčím podobné zadání: najít a žít pohádku. Pohádka pro svůj mýtotočivý charakter má potenciál smiřovat. Dávat protichůdné aspekty celistvé skutečnosti dohromady. Když vím, že se nacházím v žánru pohádky, dokážu přijmout více věcí, kterým nerozumím rozumem. Podle mě má proto JMP jako jeden z mála festivalů skvělou možnost nenaplnovat jen poptávku jedné skupiny, ale jednotlivé skupiny propojovat. Může se stát

---

¹¹⁹ PILÁTOVÁ, Jana. *Hnízdo Grotowského: na prahu divadelní antropologie*. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 2009, s. 493

svátkem, společenským rituálem, živou pospolitostí města. Má od toho jen krůček, protože město skutečně během Pohádky dýchá jinak. Dýchá ovšem rychleji, ne hlouběji.

Napadá mě pohlížet na kulturní akci tohoto typu tak, jak Eugenio Barba nahlíží na tvorbu představení. Vždyť organizátoři inscenují pohádkové město! „Místo abychom se pokoušeli vytvořit představení jako organismus, oslovující všechny diváky tímž hlasem, je možné uspořádat dílo jako kompozici mnoha hlasů promlouvajících zároveň, přičemž ne každý hlas musí doléhat ke každému divákovi. Slovo divák se nevztahuje jen na ty, kdo přišli na představení. Herci a režisér jsou také diváky, jsou aktivní v tvorbě díla, nejsou ovšem pány jeho významů.“¹²⁰ Neznamená to být pro diváky nesrozumitelný, ale vytvářet akce schopné zaujmout každého diváka – a několik míst, uzlů akce, spojujících všechny. Akce nesmějí nudit a zároveň museí mít alespoň jednou pro jednoho každého diváka jasnou a podstatnou hodnotu. Pro koho má JMP jasnou a podstatnou hodnotu pohádky?

Proč pohádkové město pozbylo pohádkovosti? Snad z nedorozumění? Buďto organizátoři nevědí, co se za pojmem „pohádka“ ukrývá, anebo to vědí, ale nevědí, jak pohádkový svět vytvořit. Proto se mýlí v tom, že jsou lidmi na svém místě. Možná potřebují pomoc? Řeknou si o ni?

Pokud jim však o skutečný pohádkový svět nejde a vědomě produkují zábavu, měli by potom upravit název festivalu. Nemůžu přece říkat „jím mrkev“, když polykám pilulku betakarotenu. Mohlo by se to jmenovat třeba Jičín – město zábavy. Aby nedocházelo k nedorozumění, nebo hůř – ke lži. Ke klamání spotřebitele! Pokud ten název neupraví, tak je potom někdo klidně může nařknout z loupeže, jako to udělal Robert Smolík.

---

¹²⁰ *Tamtéž*, s. 491.

10. CO KOČÍ JE A CO NENÍ

Když se na to zeptám, nikoho nenapadne připodobnit festival Kočí v Chotči k Jičínu – městu pohádky. Spíše si lokální návštěvníci vzpomenu na Valdštejnskou lodžii – kulturní imaginárium nebo festival na Pecce. S tímto přirovnáním souzním, ale přeci je Kočí v Chotči jiný. Pokusím se proto odlišnosti porovnat a tím, čím náš festival není, říct, čím snad je.

Ze současných souborů s mezinárodním významem je mi blízké působení Odin Teatret, jehož tvorbu znám zprostředkovaně, a Ultimy Vez, jejichž tvorbu znám a jež jsem měla možnost navštívit během týdenní stáže. Uvádím tedy dva příklady z regionu, dva ze světa.

Lodžie

Jičínská Valdštejnská lodžie, jako architektonický objekt, je součástí komponované barokní krajiny, velkolepého projektu Albrechta z Valdštejna, který nebyl nikdy dokončen. Tato nedokončenost velkoleposti jako by se stala jejím prokletím i geniem loci (sousední Valdice s kaplí a kartuziánským klášteřem měly být místem Valdštejnova posledního odpočinku, kde by se skrz modlitby mnichů jeho duše třeba vznesla do nebe. Místo mnichů jsou zde však umístěni vězni pod zvýšenou ostrahou.).

Lodžie byla zamýšlena jako místo odpočinku a světského rozptýlení ducha. Město se dlouhá léta dohadovalo nad jejím dalším využitím. V devadesátých letech z důvodu finančně nákladných oprav, které byly pro město nepřestavitelné, radní vážně uvažovali zřídit v tomto místě velký zábavní „Wallenstein Park“ s návštěvností 800 000 lidí ročně. Lodžie mohla generovat zisk. Nakonec díky občanské aktivitě místních z návrhu sešlo. Nad Lodžii však zůstala viset otázka: „Co s ní?“¹²¹

V roce 2011 vybralo město nového kastelána Jiřího Vydru, grafika, divadelníka a pořadatele festivalu world music a alternativního divadla na hradě Grabštejn. S jeho příchodem se v Lodžii začaly dít kulturní akce a vznikla Lodžie jako živé místo dění. V zájmu města už nebylo jen zajistit bezpečnost návštěvníků, aby je nezranila padající omítka, cihla nebo taška ze střechy. Stalo se z něj místo s živým kulturním významem. V minulých letech daly město, stát a Evropa na provoz a hlavně na opravy desítky milionů. Opravila se značná část interiérů a v provozu je dnes kavárna, lektorská místnost, dílna, záchody. Byly opraveny též zahradní zdi, Lodžie je omítnutá. Připravuje se divadelní sál.

---

¹²¹ ČT. *Co s ní? – lodžie duben 1996*. [online] YouTube.com 14. 6. 2015 [cit. 5. 7. 2020] Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=wkcPcjP0k-I>.

První akci, kterou jsem navštívila jako divák, byla *Slavnost stromů* na podzim v roce 2011. První událost, na které jsem se podílela, byly *Veliké noce* na Velký pátek v roce 2012. Ve Valdštejnské lodžii jsem v jejích začátcích strávila tři intenzivní roky. V Lodžii jsem i částečně bydlela. To ještě neměla žádné pracovní zázemí a veškeré přípravy a postprodukce se konaly v malém kastelánově bytě. Já jsem vařila kávu, umývala nádobí, dělala komentované prohlídky pro turisty, pomáhala s dílnami, s kostýmy, zkrátka s čímkoli bylo třeba, a občas jsem v něčem hrála.

V průběhu roku jsme pořádali drobné i větší akce, jako třeba masopust, *Divobál* na svatojakubskou noc, *Divovánoce*, *Čarodění*. Šlo v nich o určitý příběh či navázání na tradici. Měly symbolický vrchol v sitespecifických akcích pořádaných v Libosadu, podzemí, nebo třeba v grotě. Podíleli se na něm profesionální i neprofesionální tvůrci, místní nadšenci a studenti.

Scénář představení však vždy vymýšlel a vymýšlí Jiří Vydra. Je v tom absolutní a absolutistický. Sám o sobě prohlašuje, že je diktátor. Má vizi, kterou ostatní naplňují. S teamem lidí, kteří se na dané akci podílejí, pořádá tvůrčí schůzky, kde probíhá nějaký typ brainstormingu, ale výsledné slovo má on. Dělá grafiku, pozvánky, vybírá a inscenuje fotografie, píše scénáře, vymýšlí dílny, zadává, jak mají vypadat kostýmy, kulisy, dekorace, prostor. Když se mu něco nelíbí, řekne to. Když se mu něco líbí, projeví upřímné nadšení. Jeho rukopis je čitelný a ti, kteří s ním spolupracují, již mohou odhadovat, co „ve stylu Jiřího Vydry“ je a co není. Snad díky tomu si drží akce v Lodžii svou specifickou estetiku a náladu. Tu náladu bych popsala jako melancholicko-nostalgické krásno folklórních, mytických a pohádkových motivů.

Lodžie by mohla být svým způsobem „hnízdem“. Ale to, že je hnízdem, se děje mimochodem. Spíš než o hledání cesty a o proces přípravy jde o plnění vize Jiřího Vydry. Svůj styl práce nemá potřebu ani vůli nikomu vysvětlovat nebo předávat. Nevychovává si pomocníky. Oni se vychovávají sami. Jsou to takové plané děti. Ale řekla bych, že mu rozhodně v prvním plánu nejde o to být učitel. A asi ani ve druhém. Možná ve třetím. Spíš se spojuje s lidmi, kteří mají čas a chuť něco vytvořit.

Můžeme si ale všimnout nebo se dohadovat, jestli a jakou měrou ovlivnilo prostředí Lodžie mladé lidi z Jičína v jejich dalších tvůrčích a životních dráhách. Z tvůrčího týmu okolo Lodžie

se pro studium umění rozhodlo deset lidí. A mnoho dalších dnes tvořivě působí na své okolí i mimo Lodžii. Do Lodžie se vracíváme.¹²²

Pecka

Hudební festival na Pecce pořádají od roku 2004 místní nadšenci ze Spolku Bezdrožic. Pořádají jej jako benefici – výtěžek festivalu putuje na charitu nebo se dává jako příspěvek ke zvelebení nějakého místa v okolí. Jedním ze zakladatelů je Věra Kociánová, která v něm shledává podobnost s událostí Kočí v Chotči skrze patriotickou a osobní záležitost: „Jeho zárodek, koncert na nádvoří v roce 1993, plus několik raných ročníků jsme pořádaly s kamarádkou, spolučlenkou minimalistického dua Čery (vulgo Kedlubny, vulgo Pracny, vulgo Salát). Takže sleduju, jak se ‚tradice‘ drží a rozvíjí. V současné režii [Spolku Bezdrožic] je tedy mnohem lepší než za nás, program je zpestřený divadly a dílničkami, ale v podstatě je to festivalová klasika,“ píše mi Věra Kociánová.¹²³

Dramaturgie Pecky nemá pevnější rámec, ale dalo by se říct, že tvůrci zastupují alternativní scénu k mainstreamové kultuře. Program spočívá v uvádění jednotlivých divadelních a hudebních produkcí. Odehrává se na hradě Pecka, který dříve měla ve správě Věra Kociánová a dnes je kastelánem člen Spolku Bezdrožic Jan Murdych. Datum festivalu je pravidelné, stanovené na poslední pátek a sobotu v červnu. Hrad stojí na kopci nad obcí Pecka. Dá se do něj vejít jen jedním vchodem.

Festival jsem navštívila asi pětkrát, přičemž v minulých třech letech jako účinkující. Na festivalu potkávám mezi tamějšími lidmi i spřátelené návštěvníky, kteří jezdí i do Lodžie nebo do Chotče.

Odin Teatret

Odin Teatret založil Ital Eugenio Barba v Norsku v roce 1964. O dva roky později se soubor přestěhoval do dánského města Holstebro, kde našel zázemí a ochrannou ruku osvětleného starosty, který mu poskytl místo k životu a divadelní práci. Odin Teatret dodnes vytváří vlastní divadelní produkce, které jsou založeny na expresivitě lidského těla a kulturního gesta. Kromě festivalu, divadelních a hudebních dílen se od roku 1979 členové

---

¹²² V sobotu 15. srpna 2020 jsem tam hrála své představení *Sólo pro pejska*. Bohumír Procházka, který je s Lodží v těsném spojení od jejich začátků vydává na svůj náklad kulturní plátek Procházkoviny. Rozváží ho sám na svém kole lidem do schránek a do kaváren. Do jeho plátku jsem se letos dostala. *Příloha XI*.

¹²³ Soukromá korespondence s Věrou Kociánovou. [elektronická pošta] 13. 3. 2020.

věnují též didaktické činnosti a výzkumu divadelní antropologie jako ISTA (International School of Theatre Antropology).¹²⁴

Jsou představiteli tzv. „třetího“ divadla, které tak Eugenio Barba pojmenoval v 70. letech, v době, kdy se v každé zemi, na každém kontinentu objevila generace, která věřila, že divadlo může být formou i způsobem života a zároveň nástrojem jeho transformace. Když o něm Barba psal roku 1993, konstatoval, „že jeho základním rysem je samostatné hledání smyslu, neomezované diktátem okolní kultury“ a že nachází pro svou divadelní práci důvod samo za sebe.¹²⁵ Základní znalost, „know-how“, které má divadlo, je vytváření vztahů. Ztělesňuje se v herci a jistým způsobem i v lidech, kteří spolu třeba zpívají. „Neužíváme ji jen pro zábavu nebo z estetických důvodů, jimž má představení sloužit, i když se tytéž dovednosti užívají i k tvorbě představení.“ Třetí divadlo souvisí s dědictvím druhé divadelní reformy, které v sobě zahrnuje etický postoj a duchovní dimenzi. Toto divadlo tak zkoumá pomezí reality a divadla, prolíná tvůrčí a intelektuální aktivity při buzení jinak nezjistitelných souvislostí a vztahů. Zakoušením různých možností pomáhá lépe chápat život.¹²⁶

S tímto pojetím divadla také souvisí princip „barteru“, se kterým v Odin Teatret pracují. Podle Barby je nejjednodušší rovina barteru: „Já zpívám píseň pro tebe a ty pro mne.“ Přičemž zpívat může každý, automechanik i inženýr. Ve skutečnosti je ale barter složitější, mnohotvárný nástroj, s jehož pomocí vzniká společenství a někdy i určitý druh ceremonie. Dnes se touto způsobu užití divadla věnuje zvláště jeden z herců Odin Teatret, Kai Bredholt, který založil laboratoř jménem *Laboratory Village* ve vesnici nedaleko Holstebro. „[...] rodiny, které tam žijí, svou činností tu ves úplně proměnily. Ne skrze ideologii, nejde o žádný socialismus či mesianismus, ale prostřednictvím divadla a ceremonií se dá takové přiměřené vytvářet častěji.“ Kai Bredholt dále říká: „Barter je setkání. Když přicházíme do určité společnosti, můžeme jim předvádět různé věci, ale barter je tak dobrý proto, že lidem ukazuje to, co už mají, jinak. Díky tomu zjistí, na co mohou být hrdí. Barter spočívá v tom, že způsobíme, aby lidi pracovali spolu a využili přitom to, co už dokážou. Užíváme při tom věci, které už jsou na místě.“¹²⁷

---

¹²⁴ Nordisk Teaterlaboratorium (NTL) – Odin Teatret. [online] odintheatret.dk [cit. 09-06-2020]. Anglická verze. Dostupný z WWW <https://odinteatret.dk/about-us/about-odin-teatret/>.

¹²⁵ Rozhovor s Eugeniem Barbou a Kaiem Bredholtem vedený Magdalenou Hasiuk a Krystynou Ułamek 24. října 2016 ve Wroclawi byl součástí jedné ze „Snídaní v procesu“. Překlad J. Pilátová. [online] Dostupné z: <http://www.wroclaw2016.pl/ewaluacja-esk-wroclaw-2016-raporty-do-pobrania>.

¹²⁶ PILÁTOVÁ, Jana. *Druhá divadelní reforma? Podklad k přednášce z cyklu Divadlo v kontextu kultury*, DAMU 1998, revidovaný 2017, s. 3.

¹²⁷ Rozhovor s Eugeniem Barbou a Kaiem Bredholtem.

Ultima Vez

Ultima Vez je taneční soubor založený v roce 1986 tanečníkem, choreografem a režisérem Wimem Vandekeybussem. Od roku 2011 dílny pořádá a představení připravuje tanečník a choreograf Seppe Baeyens. Ten se v umělecké práci dlouhodobě věnuje tématu komunity.

V roce 2018 mělo premiéru Baeyensovo představení *Invited*, které pracuje s tématem i jevem pospolitosti, sestoupilo z jeviště a hledá společnou kompozici spolu s diváky. Viděla jsem jej v březnu 2019 v Divadle Archa. V květnu jsem za souborem jela na týdenní stáž do Bruselu, do sídla Ultimy Vez ve čtvrti Molenbeek. Přijetí bylo přátelské, i když se mnou Seppe Baeyens moc mluvit nechtěl. Pozval mě na dílny a se členy souboru jsem jela na dvě reprízy.

Všichni ze souboru, s nimiž jsem mluvila, říkali, že „jsou jako rodina“. I když se mají rádi, netráví spolu jiný čas než ten, který se pojí s přípravou představení. Po představení však neběží hned domů. Ještě posedí, mluví s diváky, nechají zážitek doznít, sdílí prostor a to vzniklé „cosi“ s ostatními. V Praze se představení hrálo v divadle Archa, jejímž typickým divákem je nejčastěji intelektuál, student nebo umělec. Překvapilo mě, kolik obyčejných lidí a rodin s dětmi bylo na *Invited* v Lovani. Hráli celkem třikrát, vždy bylo vyprodáno a vždy to fungovalo.

Choreografie představení *Invited* vyšla z dvouletého výzkumu a z práce s lidmi z Molenbeeku. Baeyens se s místními scházel (a stále schází) pravidelně dvakrát do týdne. Na výzkum spoluautorství v rámci současného tance dostal podporu od Vlamského společenství (Flemish Community). Účastníci dílen tedy nebyli (nejsou) povinni platit kurzovné, mohou ale přispět v podobě dobrovolného příspěvku. Z účastníků dílen poté Baeyens vybral patnáct aktérů. Hlavními kritérii nebyla taneční zdatnost, ale schopnost empatie. Zároveň skupinu tvořili zástupci všech generací a různých etnických skupin. Kromě profesionálních tanečníků si tak Ultima Vez vychovává pomocníky, kteří nejsou virtuosové, ale mají lidskou kapacitu.

Podrobný popis představení *Invited* přikládám v *Příloze IX*. Jeho skupinově sjednocující prvek – přenášení společného objektu – jsem použila při *Okounění* na festivalu Kočí v Chotči 2019.

Já vs. výše popsání

Zmínění divadelníci si spolupracovníky vybírají. To já dělám tak napůl. Vybírám si tvůrce a kamarády, kteří přijíždějí. Místní zde žijí, nestěhují se a neobměňují se. Budovat s nimi něco systematicky vyžaduje moji přítomnost v místě. Seppe Baeyens vytváří pospolitou komunitu

uprostřed anonymní evropské metropole, kde otázky tolerance a snášenlivosti vržou mezi zaťatými zuby. Odlišnosti mezi lidmi jsou viditelnější – různost kultur se projevuje v jazyku, oblečení, barvě pleti. V Chotči vypadáme všichni podobně, vyrůstali jsme ve stejné kultuře i regionu, a přeci nejsme pospolití. Baeyens dostal na zkoumání pospolitosti dvouletou finanční podporu. Já se za pořádání akce zdráhám brát peníze, neboť mi mé působení přijde samozřejmé. O našem financování více v další kapitole.

Všichni, kromě organizátorů festivalu na Pecce, si svou činností zajišťují živobytí. Všichni zmínění mají místo, kde připravovat veřejnou kulturní akci. Odin Teatret, Lodžie, Pecka, *Invited*, zavrou bránu a stanou se světem pro sebe. To já nemám. Dům patří rodičům, pro které je týdenní odevzdání domu festivalu limitním zásahem do soukromí. Hospoda patří tetě, žije v ní strejda Standa a místní ji navštěvují třikrát týdně. Nemám pro sebe „prázdný prostor“.

Eugenio Barba vidí u sebe zdroj barteru ve zkušenosti migranta. Já z Chotče pocházím, ale jak již bylo řečeno na začátku této práce, podle Jany Pilátové již místní nejsem, protože jsem tu dlouho nebyla. Mám jiný pohled. Možná se jinak dívám, ale zároveň jsem zasažená rodinou a místní historií. Nebuduji si nový domov a nezapouštím kořeny jako Eugenio Barba. Já mám kořeny zde již zapuštěné. Moje otázka vzhledem k tomuhle místu může být, jestli kořeny vyrvat, anebo posilovat. Teď je posiluji a balancuji či spíš hledám mezi možnostmi místních ustálených poměrů tu svou možnost. To je zdroj mého barteru.

V Lodžii dělají organizační schůze. My se o festivalu bavíme trochu mimochodem, během jídla, když se sejde rodina. Nebo když navštívím sousedy. Organizační schůze kvůli festivalu jako ZSSCH pořádáme tři až čtyři ročně. Jirka Vydra během akce vystupuje jako organizátor, nestává se postavou. Já se v postavu měním.

Do posledního momentu nevím, jak půjde dané téma zrealizovat, protože je to i odvislé od toho, jací lidé přijedou pomoci s přípravou. Jednou jsem to Jiřímu Vydrovi řekla. Odpověděl, že to má stejně, ale nikomu to neříká, aby lidi, kteří se zapojují a pracují na tom, nepřestali věřit, že to bude fungovat. Bdělí k tomu, co přichází, musíme být oba.

Podobné s Lodží máme, že scénář vymýšlí jeden člověk, ostatní přijedou a naplňují jednotnou vizi. Inspirované Lodží jsou i tematické dílny. Lodžie cílí dílny na děti. My zveme do dílen všechny. V rámci skupiny bych sebe neoznačila za diktátora, ale za spojovatele. Jana Pilátová v souvislosti s komunitními divadelními skupinami mluví o osvíceném autokratovi. Ten musí být vnímavý vůči skupině, aby zájmy ostatních nebyly přebity jeho zájmy. V

případě Odinu je tou osobností Eugenio Barba.¹²⁸ V případě Lodžie to je a není Jiří Vydra a stejně tak to jsem a nejsem já. Jiří ani já nemáme stálý soubor.

Když je v Lodžii tematická akce, přijede 300–700 lidí. Do Chotče 120–220. Limit Chotče je podle mého 250 lidí. Limit Lodžie je 450. Když jich přijde 700, tak jsou všude hrozné fronty, mám žízeň a trávník se stane blátem, nebo prašnou zemí. Na akce v Lodžii i ostatní zmíněné je fixní vstupné. V barteru ale nejde o peníze, jde o výměnu: my vám ukážeme to své, vy nám na oplátku totéž. Je to výměna darů.

---

¹²⁸ KRÁTKÝ, Adam. *Divadlo jako cesta ke komunitě*. Diplomová práce. Praha: Akademie múzických umění v Praze, Divadelní fakulta, 2017, s. 57.

11. FESTIVAL A SKUTEČNOST

Hmotné zajištění

Co se týče financí, nebývaly v minulosti kulturní akce v Chotči zpravidla ztrátové. Z výtěžku ze vstupného a členských příspěvků zvládli sokolové pokrýt, co bylo třeba, zaplatit kapelu i splatit smluvený podnájem a ještě něco ušetřit do společného rozpočtu, z něhož pak třeba pořídili látku na stejnokroje. Když pořádali nějakou větší akci, šli za mlynářem, aby jim dal mouku, šli za truhlářem, aby jim přispěl něčím jiným. Tahle paní upekla a tenhle pán vyrobil. V jednom zápise ze sokolské pamětní knihy stojí, že po vesnici chodil četník s listinou od domu k domu a dělal soupis toho, kdo chce co a kolik dát.

Od pamětníka Josefa Korose zase vím, že organizátoři za SSM měli z akcí takový výtěžek, že dokonce uvažovali o koupi chalupy. Přitom se prý v té době cena za kapelu pohybovala ve výši jednoho dobrého platu. Nakonec ale jeli svazáci za vydělané spolkové peníze na hory na dlouhý flám, kde všechno propili.

Akce pořádané v Chotči jsou dnes většinou ztrátové – ať už se pořádá taneční zábava s kapelou, anebo koncert v kostele. Akci musí dotovat spolek nebo obec. Od lidí, kteří se akce účastní, se mnoho nevybere. Stejně je na tom Kočí v Chotči. Teoreticky bychom mohli prodávat vstupenky v předprodeji, udělat mu reklamu a nalákat lidi na atrakci. To by ale znamenalo hlídat lidi, jestli mají všichni na ruce pásku, a uzavřít bránu pro náhodného kolemjdoucího. My jsme se rozhodli jinak.

Vstupné

„Vstupné se stalo dobrovolným, aby měl každý možnost akci svobodně ohodnotit podle svých dojmů a možností. Neznamená to však, že by festival vstupné vybírat nepotřeboval. Naopak. Rozpočet dělala humanitně vzdělávaná Daniela, která zjistila, že ačkoliv operuje s kladnými čísly, vycházejí jí jen záporná. Věří však na mír a lásku a že vše dopadne kladně. Doporučená cena za den je 200 Kč.“

Cedule s tímto textem visí na bráně u kasičky od roku 2017. Ten rok jel okolo našeho dvora kluk od sousedů Víchů, které moc neznám. Na dvoře se hrálo loutkové divadlo *Dlouhý, Široký a Bystrozraký* od Vi.Tvorů, u něhož se všichni vždy mohutně smějí. Ten kluk se zastavil a koukal. Tak mu říkám: „Běž dál.“ A on: „Já nemůžu, já nemám peníze“ a koukal při tom na ceduli. A já říkám: „Ale můžeš, to je doporučené vstupné.“ A tak šel. A pak přišel znovu i s kamarády.

Ten rok se skutečně zdálo, že budu mít opravdu velké manko a že se pokladník Kubíček pomine. Nakonec to přece jen dopadlo kladně. To bylo *Jelen s n í*. Od té doby dělá rozpočet moje sestra. Ta to umí – je vzdělávaná ekonomicky.

Sponzoři

Máme nějaké sponzory, podporu od obce Choteč, ale hlavním zdrojem jsou granty. Platí se z nich program během pátku a soboty, jídlo během přípravného týdne, drobné honoráře pro umělce na site-specific. Loni jsme dostali peníze i na nějakou techniku a zahrádkářům jsme koupili gril.

Zahrádkář Kubíček je kritikem grantů i sponzorů, říká, že je ta akce nesmysl, když není výdělečná. Těžko se vysvětluje, kde je její hodnota. Děláme vše pro to, aby byl rozpočet vyrovnaný. Loni navíc obec dostala právě díky festivalu hydrogeologickou dokumentaci chotečského podloží zdarma – díky přednášce, kterou jsme uspořádali s RNDr. Danielem Smutkem z hydrogeologického ústavu z Chrudimi. V Chotči se mu líbilo, ocenil, že jsme vodě věnovali cyklus přednášek i celý festival. Nabídl tátovi, že mu pošle zdarma dokumentaci, abychom viděli, kde nejvýhodněji v obci udělat vrt. Oficiálně jedna stránka tohoto typu dokumentu stojí tisíc korun a on nám poslal dokumentaci, která měla přes sto stran. Tak třeba tohle by mohlo materiálně přesvědčit zahrádkáře Kubíčka. Ale smysl té akce je pořád hlavně někde jinde.¹²⁹

V závěru práce jsem se seznámila s britským autorem Gilbertem Keithem Chestertonem. Jeho myšlenky se hodí již sem: „Je těžké pochopit, proč tak lidská věc, jako je prázdno a dovádění, má mít náboženský původ. Po stránce rozumové se nenaskýtá žádný důvod, proč bychom neměli zpívat a dávat si navzájem dárky na počest čehokoli – narození Michelangela, nebo otevření Eustonského nádraží. Nejde to však. Je fakt, že lidé se stávají lačně a velkolepě hmotářskými jen tehdy, kdež jde o něco duchovního.“¹³⁰

I chlebem je člověk živ

Loni jsem na grantech a na nákupech strávila asi sto padesát hodin, ale možná i víc. A co bylo horší, potom přišlo vyúčtování. To bylo hotové až o šest měsíců později. Když festival skončil, zjistila jsem, že mám hlad a že nemám žádné peníze. A taky že jsem vyčerpaná a že

---

¹²⁹ Škoda jen, že současný starosta Jiří Kaplan dokumentaci nepoužil, ba ani neotevřel a nechal vyhotovit nový průzkum hydrogeology z Jižních Čech.

¹³⁰ CHESTERTON, Gilbert Keith. *Heretikové*. Julius Albert, Praha 1948, s. 70.

ani nemůžu někam odjet a odpočinout si, protože jsem vypadla ze svých obvyklých příjmů. Bylo mi hloupé za tuto akci, kterou pořádáme u nás doma, pro náš domov, brát peníze.

V mém životě vzniká tak další paradox: tuto službu a komunitní práci vykonávám na jiných místech, kde mě za tuto činnost ohodnocují finančně. Třeba v Praze, nebo v zahraničí. Mám přehodnotit svou hodnotu pro dané místo a brát svou činnost nesamozřejmě? Kdo by mě měl v místě podporovat? Místní samotní? Místní mecenáš? Obec? Kraj? Evropská unie? Odpovědi zatím neznám, ale někomu z nich se musí začít zdát tato činnost nesamozřejmá, ba smysluplná. Nebo musím vymyslet, jak se nevyčerpávat, nebo si přenastavit hlavu a brát za organizaci peníze a napsat si grant pro sebe, nebo už konečně vyhrát na ten stírací los, co mi každý měsíc kupuje táta.

Předci měli grunt, my máme grant

Možná by to šlo dělat zadarmo. Za tří podmínek: 1) kdybych tady žila já, i ostatní tvůrci by zde měli kde bydlet, 2) stále by se nám chtělo spolu trávit čas, 3) živil bychom se něčím, co by nám přinášelo pravidelný příjem. Tak to dělali naši předci.

Já sháním peníze přes instituci, která leží v úplně jiném městě a někdy i v jiném státě. Od lidí, kteří nikdy neviděli a zřejmě ani neuvidí, co se v Chotči skutečně děje. To je taky paradox. Ale nedokážu posoudit, jestli je to dobře, nebo špatně. Možná to nedovede posoudit nikdo. Prostě se to děje. Vesnice se proměnila. A s ní i kultura a její financování.

Nicolas Bourriaud mluví o současné globalizované kultuře jako o době, ve které proběhlo *násilné odtržení od tradic*, od všeho, co by mohlo umění a umělce pojit k „teritoriu“. Teritorium je dle Bourriauda zaniklé, uměle udržované při životě globalizací. Umělec je dnes jakýsi „nomád“, inspirující se na různých místech, který následně různorodé znaky přesouvá na místa jiná.¹³¹

Granty jsou tu tedy možná proto, že se změnil způsob „rozmnožování“ kultury. Jestliže dnes mluvíme o jejím vykořenění, znamená to, že spíše než přes kořínky se kultura dostává dál jako chmýří z pampelišky. Jsme takové chmýří. Pro pampeliškový syndrom hovoří i vypisované granty. Lépe se shánějí peníze na projekty, které slibují mezinárodní účast.

David

Jsem ráda, že se pro festival nadchl David Karban, který studuje produkci na DAMU. Mám o něj ale starost. Toho, že je schopný produkční, si všimlo víc lidí. Sice říká, že to

---

¹³¹ BOURRIAUD, N. *Altermoderna* In MORGANOVÁ, P.; NEKVINDOVÁ, T.; SVATOŠOVÁ, D.; ŠEVČÍK, J. *České umění 1980–2010 – Texty a dokumenty*. Praha: VVP AVU, 2011, s. 777.

zvládá a že to dělá rád, ale často spí třeba jen dvě hodiny denně. Ne, že by chodil do hospody – pracuje a píše lidem granty. Jednou jsem mu volala, jestli by se mohl podívat na mail, který jsem mu poslala. On odpověděl, že by rád, ale že zrovna teď nevidí. Přestal z přepracování a zírání do počítače vidět! Je mu dvacet jedna let a podobné důsledky přepracování se mu dějí často.

Pod čarou grantově

Před čtyřmi lety jsem se hlásila do projektu Geluk/Štěstí.¹³² Byla to výzva k měsíčnímu pobytu v pohraničí pro české a německé divadelníky. Měli jsme jet na dva týdny do pohraniční vesnice a zpracovávat téma štěstí s místními lidmi. Že to bude komunitní akce. Jednou z otázek motivačního dopisu bylo, jak bych místní lidi oslovila, aby se chtěli zapojit. Napsala jsem, že bych šla do hospody. Místo mě nakonec vybrali Lindu Straub.¹³³ Říkala, že to bylo celé jen pozlátko bez podstaty. Povrchní a komunitně naprosto nefunkční.

Teď, když mám s komunitním projektem zkušenost, nedokážu si představit, že bych mohla někam přijet na dva týdny a vytvářet tam oduševnělé propojení lidí s místem. Když teď vidím naši vesnici, nedovedu si představit, že by se někdo chtěl do projektu s cizími lidmi zapojit. Slovo komunita je zaklínadlo současných grantů. Ano, je skutečně třeba o ni pečovat. Do jaké míry je však daleko od slova k činům, se nedá objektivně měřit. Je na zvážení každého, jestli je schopný za určitých podmínek vytvořit skutečný dialog a setkání, nebo jestli mu jde o něco jiného.

Zahrádkářské východisko

26. června 2020 jsem na schůzi předstoupila před zahrádkáře s tímto proslovem:

Drazí zahrádkáři!

My jsme zahrádkáři. Co děláme, je z určitého pohledu zbytečné. Sázíme brambory, česnek, jahody, lopotíme se s okopáváním, přitom si je můžeme jednoduše a kdykoli koupit v obchodě nebo od zemědělce.

A přeci sázíme!

A přeci se lopotíme!

---

¹³² Opencall vyhlásila nizozemská skupina PeerGroup prostřednictvím Divadla Archa na jaře roku 2017.

¹³³ Linda Strab (*1986) je performerka, režisérka a spoluzakladatelka česko-německého souboru Spielraum Kollektiv, který se zabývá dokumentárním divadlem.

Proč? Zřejmě nás to baví. Nacházíme v tom nějaký smysl. Známe pravidla zeleniny, ročních období. Když nám úroda vzejde, jsme vítězové. Možná je to tak trochu hra. Učíme přírodu a příroda nás učí pravidlům. To je agrikultura.

Však nejen zeleninou je člověk živ!

V agrikultuře pěstujeme plodiny, bráníme dobroty před plevelem. Plevel, na rozdíl od plodin, roste sám. Slovo kultura bylo původně čistě zemědělský termín. V přeneseném významu jej poprvé použil Marcus Tullius Cicero pro překlad Platónova pojmu „péče o duši“ (cultura animi). Však teprve od 16. století se používá pro označení vybraných lidských činností, zejména uměleckých. Co tedy pěstujeme v kultuře? Kultura pěstuje vztahy, učí nás odlišovat krásné od mizerného, předává tradici a zrcadlí prostředí, ve kterém žijeme.

A já dnes přicházím s agri-kulturní výměnou.

Mrkev za písničku. Rajče za divadlo. Ve středověku se sice také nosila rajčata na divadlo, ale nosila se zkažená, a když se divákům hra nelíbila, házeli je po hercích. Ovšem já to rajče nemyslím ve středověkém pojetí rajče za divadlo, ale současném. Ve vztahu post-postmoderního světa a kultury. Kde se rajče vypěstované na zahrádce stalo vzácností. Ve světě, ze kterého zmizel z veřejného života jednotný pohled na svět.

Jsem si jistá, že i my, kteří tady dneska sedíme, se neshodneme na spoustě věcí; na politice, ekologii, neumíme stejně odpovědět na otázku náboženství nebo na to, co nás přesahuje – je to věda, mimozemšťani nebo Bůh? Jestli Bůh, tak který? A máme se kvůli tomu přít? Náboženských válek bylo hodně. To jako lidstvo umíme, to víme. Mě proto spíše zajímají věci, kvůli kterým se nepřeme a které máme společné. Jsme radostní, když milujeme, pláceme, když zemře někdo nám blízký. Když se nám něco povede, úspěch rádi sdílíme. Když se nám něco nedaří a jsme na to sami, snáší se to hůře. Když se nám někdo podívá do očí a usměje se, máme hezčí den.

Myslím proto, že je třeba jít ke kořenům kořenů i kořenům společenské sounáležitosti a kultury. Co spojuje zahrádkáře? Všichni umíme vypěstovat salát, rajče nebo ředkvičku. Tento společný zájem nás spojil do spolku. Muzikanty spojil společný zájem do kapely, divadelníky do divadelního souboru. Pracují na svém díle několik týdnů, měsíců, let. Výhodu má zahrádkář před umělcem v tom, že když něco pohnou, dobře se nají. To herec říct tak úplně nemůže.

Zahrádkáři vytvářejí prostor a možnost, aby dnešní setkání bylo možné. Aby se událost mohla stát, aby i festival mohl být. Pan Kraus stluče, Dočkalovi zamíchají, Fürstovi vykutí, Lopatovi upečou, Černí, Grohovi, Víchová, Švástová – hlavně nechci na nikoho zapomenout,

tak raději řeknu –, zkrátka ti, co můžou a chtějí, pomůžou. A Kubíček to spočítá. A Fidler, no všichni víme, co na to Fidler. A to není zahrádkář!

Co nás může společně spojit dohromady?

Myslím, že vědomí vzájemné výměny vytváří přátelský, partnerský vztah. Je to jako v dialogu. Já mluvím, ty posloucháš, ty mluvíš, já poslouchám a z toho rozhovoru pak vznikne něco třetího, na čem se shodneme. Tomu se říká porozumění. Myslím, že výměnou zeleniny za „umění“ vzniká jiná kvalita než při vyplácení honorářů z peněz, které nám poskytne cizí instituce. Při téhle výměně jsme pak ve hře všichni.

10. července přijede animátorka Dadla Paseková na animační dílnu pro děti. Myšlenka agri-kulturní výměny se jí líbila. Já tobě tohle a ty mně tohle. Děkuji.

Možná neříkám nic nového, možná říkám věci, které jsou všem jasné. Ale myslím, že je důležité mít na paměti, že festival není, a ani by primárně neměl být o výkonu, ale o předávání a kultivování toho, co mezi lidmi a ve společnosti je anebo vzniká. Za tou výměnou zeleniny a kultury by mělo stát tohle vědomí. Vědomí veřejně sdílené a soukromě prožívané.

Někdo přinese malou cuketku, někdo třeba velkou cuketu a skleničku medu. Někdo kompot nebo marmeládu. Někdo vajíčko. Jen tolik, kolik může a kolik chce. Každý máme jiné možnosti a jiné zahrádky. Vlastnoručně vypěstovaná zelenina je vzácnost. Je v ní vaše každodenní péče a láska. Ona ta láska v tom potom chutná.

Možná mě někdo nařkne z patosu, ale myslím si, že štědrost, laskavost a skutečné sdílení jsou vzácné. Skoro sváteční. Taky se ten festival děje jen jednou za rok. Tímhle uvědoměním by se ten festival mohl snad stát skutečným svátkem a oslavou nejen agri-kulturního společenství, ale společenství vůbec.

Reakce zahrádkářů

Zahrádkář Míč: „Je to moc pěkný. Ale je tam chyba. Středověk se bere do objevení Ameriky, ne? A rajčata přivezli až z Ameriky...“

Zahrádkář Dočkal: „Tak čím asi házeli? Pohankou?“

Pohled pana Chestertona

K předchozí již napsané pasáži mi přihrála Jana Pilátová myšlenky předchůdce, kterého jsem neznala: „Jakmile zapustíme na nějakém místě kořeny, místo zmizí. Žijeme jako strom celou silou vesmíru,“ psal už roku 1905 mistr paradoxů Gilbert Keith Chesterton. Světoběžník prý žije v menším světě než sedlák. V úvaze *O panu Rudyardu Kiplingovi a zmenšování světa*

píše, že snadno a rychle se pohybuje jen prach a chmýří.¹³⁴ Jako by před více než sto lety viděl to zmenšování světa pomocí velkolepých plánů spojených s moderními komunikačními možnostmi a tušil, že to ničí družnost, protože ta je namáhavá, nepohodlná. V eseji *O jistých moderních autorech a rodinném zřízení* se k tématu vrací: „Člověk, který žije v malé pospolitosti, žije v mnohem větším světě,“ protože se učí vyjít i s lidmi, které si nevybral. Moderní člověk podle Chestertona prchá ze své ulice do světa, protože na Číňany civět může. „Kdyby civěl na starou paní v sousední zahradce, začala by být činná. Je zkrátka nucen prchat před příliš povzbuzující společností sobě rovných lidí – lidí svobodných, převrácených, nedůtklivých, vědomě odlišných od něho. [...] Vybíráme si své přátele a vybíráme si své nepřátele; ale naše sousedy nám vybírá Bůh. Odtud k nám přichází oděn ve všechny ty bezstarostné hrůzy přírody; je neobvyklý jako hvězdy, bezohledný a lhostejný jako déšť. Je to Člověk, nejohroženější ze všech zvířat. To je důvod, proč stará náboženství a starý biblický jazyk projevovaly tak pronikavou moudrost, když mluvily nikoli o naší povinnosti k lidstvu, nýbrž o naší povinnosti k bližnímu.“¹³⁵

Ti, kdož nejsou zahrádkáři

Sousedé mi prozradili, že v naší obci jsou tři znepřátelené skupiny. Mají to být přátelé zahrádkářů a zahrádkáři, přátelé hasičů a hasiči a přátelé obce a zastupitelé. Dozvěděla jsem se, že na veřejné schůzi na podzim 2019 zazněly hlasy spoluobčanů, kteří nejsou zahrádkáři, které tvrdí, že do naší vesnice Kočí v Chotči nepatří.

Jeden z jejich argumentů byl, že v Chotči je během festivalu moc lidí. Zkrátka, že se tolik lidí do vesnice dobře nevejde. Jenže z demografického i kulturního hlediska obec posledních sto let umírá.¹³⁶ Myslím, že ticho a prázdno v ulicích symbolizuje smrt, strach nebo nemoc. Proměny ulice v nemoci jsme si mohli nakonec všichni všimnout během karantény 2020. Veselý mumraj na ulici by proto mohl symbolizovat život, radost nebo zdraví. Tímto bych snad chtěla bojácne uklidnit a povzbudit. Nevěřím, že by Tito lidé skutečně toužili po tom, aby obec umírala. Ledaže by toužili po soukromé obci podobné satelitním městům, kam se lidé chodí jen vyspat. Nebo že by snad místní toužili po čisté chotečské rase?¹³⁷

¹³⁴ CHESTERTON, Gilbert Keith. *Heretikové*, s. 37.

¹³⁵ *Tamtéž*, s. 129. (Neighbour je zároveň „soused“ i „bližní“, pozn. D. G.)

¹³⁶ Před sto lety při zhruba stejném počtu domů žilo v Chotči na 600 lidí, tedy třikrát více obyvatel než dnes. I kdyby tedy na festival najednou přišlo 250 cizích lidí, bude jich tu stále méně. Před sto lety navíc Chotečáci pořádali daleko velkorysejší akce, kde byla účast i tisíc cizích lidí, jak dokládá třeba zmiňovaný sokolský slet dorostu v roce 1924. Dnes je oficiálně na úřadě nahlášeno asi 190 občanů, ale fyzicky se pravidelně v obci vyskytuje spíše 160 lidí.

¹³⁷ Jsou to titíž lidé, kteří na veřejné schůzi také křičeli, že si nepřejí, aby obec prodávala pozemky cizím lidem. S odůvodněním, že v Chotči „cizáky“ nechťejí.

Na druhou stranu mumraj v roce 2020 je chápán jako riziko nákazy. Lidská potřeba sdružovat se a vytvářet společenství je stará jako lidstvo – ale je mladší než strach. Možná stojíme na konci mumrajů, rejů a bezstarostně sdíleného společenského života. Kdo ví.¹³⁸

Druhým argumentem místních proti festivalu je, že jde o alternativní akci, na kterou musí mít člověk vysokou školu a které lidé nerozumí. Lidé, kteří to říkají, na festivalu Kočí v Chotči nikdy nebyli. Tyto bych chtěla uklidnit, že akce se účastní i děti a mají ji rádi. Buďto se dnes festivalu Kočí v Chotči účastní jen geniální děti zralé na promoci, nebo je akce prostě jen srozumitelná.

Co musí mít rád Chotečák?

Chesterton dále píše: „Je pro člověka dobré žít v rodině v témž smyslu, jako je pro člověka krásnou věcí být zasněžen v ulici. To všechno ho nutí uvědomit si, že život není věc přicházející zvenčí, nýbrž z nitra. [...] Rodina patrně není vždycky příliš svorná, ale je to dobrá instituce právě proto, že je nesvorná. Je zdravá právě proto, že obsahuje tolik protichůdnosti a rozmanitosti.“¹³⁹

Vztáhnu-li Chestertonovu chválu na protichůdnost instituce rodiny k instituci vesnice a k otázce „co musí mít rád Chotečák?“, odpovím, že Chotečák musí mít rád nesvornost a zdraví. Zatím se ve vesnici stále všichni zdraví „dobrý den“. Zdravím také, ale je to těžké.¹⁴⁰

---

¹³⁸ Na konci července 2020 jsem si všimla, že na vývěsní ploše u obchodu již nevisí festivalový plakát. Možná spadnul, byly bouřky, vítr ho mohl odfouknout. Děti od Lopatů se nabídly, že ho vyvěsí znovu. Další den potkaly i s maminkou (místostarostkou Janou Lopatovou) pana Bláhu, který se jich začal agresivně vyptávat, proč to tam věšely, jestli skutečně chtějí, aby do obce přijeli Pražáci a cizáci a všechny nakazili. S těžkou hlavou jsem šla domů, kde jsem potkala strejdu Standu. Byl rozrušený a řekl mi, že si mám rozmyslet, jestli tu akci chci pořádat. A že jestli dostane covid, uřízne mi hlavu. Pak mě chytil za vlasy a dělal, že mi řeže hlavu. Standa mi hlavu neuřízne, to je jasný. Ale Standa mívá spolehlivé informace i emoce, z hospody nebo z televize. Potom jsem brečela.

¹³⁹ G. H. Chesterton: *Heretikové*, s. 131.

¹⁴⁰ (29. 7. 2020) Chotečáci mě začínají štvát. Hlavně Kryšpínová. Kryšpínová špiní, pomlouvá lidi a huláká na veřejných schůzích. Minulý týden jsem ji dopoledne potkala a pěkně ji pozdravila „dobrý den“. A ona se na mě usmála a velmi mile odpověděla. Říkám si: paráda, harmonie. A odpoledne nám hodila před dům haldu větví a já nemohla vyjet autem. Baba jedna! Tak a tohle je moje pomsta. Bude jako baba Kryšpínová navěky uvězněná v archivu knihovny DAMU.

12. ZÁSAH KORONY

Na konci července jsem dopsala diplomovou práci a chystala se věnovat už jenom festivalu. Za tři dny jsem ovšem musela řešit jeho zrušení. Vzniklá situace mi přišla důležitá a symbolická vzhledem k celku práce, proto ji uvádím podrobně rozepsanou.

E-mail pro kamarády 2. 8. 2020 1:30

Ahoj, vy všichni, kteří jste ještě nepřijeli, nejezděte.

Dnes/včera byla schůze zahrádkářského výboru, která se usnesla, že moudřejší pro další život bude akci letos nepořádat.

Ve vesnici je strach. Strach z cizáků, strach z koronaviru, spousta nenávisti a taky strachu.

Zkuste poslouchat mainstreamové rádio, televizi, internety. Taky budete mít strach. Zahrádkářský spolek zrušil festival Kočí v Chotči, a pokud jsem poslouchala bedlivě, tak to nakonec není jen ze strachu z nemoci, ale i ze strachu z toho, co zlé řeči lidí mohou vyvolat.

Ty zlé řeči zaznívají sice od těch, kteří se akce neúčastní, přesto i těch se festival dotýká, protože festival je v centru Chotče. Dva strachy: upřímný strach z nemoci od cizích lidí. A strach ze zlých řečí místních lidí. Od těch, kteří mají nějak ze své přirozenosti pífku na tuhle akci, mají teď na své straně argument zdraví. Ten stojí na vrcholu všeho. S ním nelze vést při. Mohou rozpoutat řeči (které se už rozpoutaly) jako – že jsme nezodpovědní, že myslíme jen na zábavu, na alternativní umění, kterému stejně nikdo nerozumí, sluníčková mládež, že všechny chceme nakazit a já nevím co všechno. Fantazii má každý, jen ji každý využívá jinak.

Zvážili jsme i to, že by se festival omezil prostorově a že by všichni byli důsledně orouškovaní.

To by na strachu a obviňování, které dokážou překroutit skutečnost, neubralo. Kdyby se někdo z vesnice v následujícím měsíci nakazil koronavirem nebo by umřel, nikoho by nezajímalo, že by s tím Kočí třeba neměl nic společného. Pro dnešek neexistují racionální argumenty. Tato možnost je pro další život ve vesnici nesnesitelná. Rozhodl zahrádkářský spolek, jehož členové mají s životem ve společenství vesnice zkušenost. Ne jako já nebo ty. Já i ty si svoje kamarády vybíráš. Tady se sousedem žiješ a máš se s ním pak na něčem shodnout i v budoucnu.

Rozhodl hlas lidu. V této vesnici žijí lidé jako všude jinde, není výjimečná. Žijou zde totiž i bezva lidi a i ti se koronaviru bojí. Byly vyslechnuty jejich hlasy. Hlasovalo se, to je demokracie.

Zvážili jsme i možnost přesunout akci na jiné místo. Že by byl ale Kočí v Chotči mimo Choteč? No, to by nebyl v Chotči, že?

Je to zpráva.

Je to výzva.

Vy, kterým píšu, jste tvůrci, nebo lidé činí a snad promlouváte i k někomu, kdo vás nechce poslouchat.

Je lék na tohle všechno vakcína? Nemyslím si.

Myslím, že to je někde jinde. A je to hrozně hluboko a hrozně daleko.

Je to v lidech. Je to v tobě a ve mně. A ještě ve větší nebo úplně jiné míře v těch, se kterými si nepovídáme.

Pokud má divadlo/umění něco měnit a ne jen zaznamenávat nebo se dojímat nad sebou samým, tak tohle musí vzít do hry, Jak? Řekni mi.

Koronavirus něco mění. Staří víc než kdy dřív mají důvod k závidění mladým mládí. Ba mládí mohou být pro staré nebezpeční.

A cizí jsou cizejší. Budeme se rozpadat do čím dál soukromějších skupin, kde si nebudeme vadit a kde si budeme stěžovat na ostatní? To bych nerada. Kde je společný jmenovatel pro kulturu? Řekni mi.

Hmyzu se člověk taky štítí. Tím by festival dostál svému tématu. Alespoň něco vyvolal. Škoda, že se nedostalo i na motýla a včelu, ale jen na komára a sviňku.

Je mi to líto.

Buďte zdraví,

Daniela

PS: Davide, ty prosím přijď. Musíme se domluvit, co dělat, když máme ty prachy.

Tiskové prohlášení Zahrádkářského a sportovního spolku Choteč k pořádání festivalu Kočí v Chotči 2020

V médiích dnes můžeme sledovat zvyšující se počty nakažených virem COVID-19 a stupňující se omezení pro pořádání hromadných akcí. Jelikož se na festival Kočí v Chotči každoročně sjíždějí umělci i diváci z celé České republiky i ze zahraničí, zvyšuje se tím riziko případného zavlečení viru do obce. Výbor spolku citlivě vnímá rostoucí obavy místních obyvatel z těchto údajů a z následných možných zdravotních komplikací. Pro všechny je přítomnost COVID-19 naprosto nová zkušenost, se kterou se učíme žít.

Smyslem spolku je podpora a rozvoj sousedského soužití a budování harmonických vztahů. Za současné situace by šla realizace festivalu proti tomuto záměru. Proto se Výbor ZSSCH na svém jednání 1. 8. 2020 rozhodl pořádání festivalu Kočí v Chotči letos zrušit a přesunout jej na příští rok.

Za Výbor ZSSCH L. Groh, předseda spolku

V Chotči, 2. 8. 2020¹⁴¹

Jak vnímám, že okolí vnímá zrušení akce

Festival je zrušen a nastává něco hezkého. Jako na pohřbu. Napovrch vyplouvají charaktery.

Jsou zde:

Ti, kteří se bojí v jádru i na povrchu o své zdraví. Bojí se upřímně. Je jim nebožtíka líto, ovšem *kdyby neumřel on, tak umřu já*.

Ti, kteří se bojí v jádru i na povrchu o své zdraví. Není jim líto festivalu. Další strach využívají jako záminku moralizování. *Umřel, protože se moc radoval*.

Ti, kteří se nebojí v jádru, ale bojí se na povrchu. Není jim líto festivalu. Další strach využívají jako záminku k pomluvám. *Umřel, protože se moc radoval*.

Ti, kteří se nebojí nebo bojí, ale je jim líto, že zemřel. Společensky z dálky kondolují.

Ti, kteří se bojí nebo nebojí a je jim jedno, že zemřel.

Ti, kteří se nebojí, o nebožtíka jim zas tolik nejde, ale rádi utěšují pozůstalé či sami rádi pláčou.

Ti, kteří se nebojí o své zdraví, nebožtíka jim je líto. Nechápou, ba opovrhují všemi, kdo se bojí o své zdraví. Nenávidí ty, kdož se bojí, protože zabili nebožtíka.

Ti, kteří se nebojí, o nebožtíka jim zas tolik nejde, ale je jim líto večere, kterou nedojedl. Chtějí převést zbytky do jiného místa, kde není smutek, a tam se povесelit, dokud sami žijí.

Ti, kteří se nebojí, je jim líto nebožtíka, kterého si podle nich jeho okolí nevážilo. Chtějí mu vystavit pohřeb někde jinde.

Ti, kterým i po smrti záleží na nebožtíkovi. Chtějí nějak pomoci, uctít jeho památku v místě, kde se narodil, žil a umřel. Ti přijíždějí. A tím, že přijedou, se nebude slavit pohřeb, ale jen špatně zorganizovaná oslava narozenin.

---

¹⁴¹ Táta mi potom doma řekl, že kdyby festival pořádal tak, jako před dvaceti lety, nejspíš by ho nezrušil. Takhle by ale práce posledních let propojit festival a zahrádkáře s vesnicí vyšla vniveč.

Kronika

Sobota 1. srpna

Když byla v sobotu večer schůze zahrádkářského výboru, nečekala jsem, že festival zrušíme. Měli jsme se domluvit na tom, co kdo bude dělat. Čekala jsem, že budeme muset přijmout určitá opatření, důsledně nosit roušky, všude rozmístit dezinfekci, podepisovat čestné prohlášení o tom, že nejsme nakaženi. Na schůzi jsem přinesla dlouhou tenkou trubičku, kterou jsem navrhovala prostrčit skrz roušku a sosat jí nektar nebo víno. Jako komáři. Zahrádkář Winkler na to řekl, že možná lepší než vymýšlet takové blbosti by bylo akci zrušit. Zahrádkář Míč řekl, že to blbosti nejsou. Probrali jsme to důsledně. Pan Kraus řekl, že četl, že je dnes u nás nejvíce nakažených za celou dobu pandemie.¹⁴²

Bylo jim líto, že je v tom tolik práce, ale namítali, že to mám alespoň připravené pro další rok. Tak jsem řekla, že já s tím tématem žiju a že už ho mám dost. Říkám, že už potřebuju ukončit moje období transformace ve čmeláka, že mi začínají být nepříjemné moje chlupaté nohy a už si chci oholit. Sedmdesátiletý pan Kraus vyprskl smíchy. Tak říkám příští rok snad houby. Potom pan Kraus vyprávěl historky, jak se s kamarády otrávil houbami. To byla docela sranda.

Na konci schůze, když se všichni rozešli, jsem si všimla, že do průhledné trubičky na сосání nektaru vlezl škvor. Usnul. Byl tam schovaný, bylo na něj vidět a byl sám.

Neděle 2. srpna

Místo povlékání postelí a vytírání podlahy jsem neděli strávila tak, že jsem volala všem účinkujícím, že se to ruší a proč. Trochu poprchávalo, smutný den. Za sousedy, kteří nebyli na schůzi, jsem šla až v pondělí. Paradox. Ti, kteří byli nejbližší, se to dozvěděli jako poslední. A těm to bylo nejvíce líto, měli za nimi přijet kamarádi a příbuzní. A paradox dvě – ti, kteří byli na schůzi, byli vystrašení tím, jak umírá 1000 lidí za den v Americe.¹⁴³

---

¹⁴² hv, ČTK. „Nemocných covid-19 je v Česku nejvíce od března“. iDnes.cz. [2020-08-01], aktualizováno, 2. srpna 7:02. [cit. 2020-08-04] Dostupné: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/nakazeni-mrtvi-covid-statistiky-hygienici.A200801_070317_domaci_hv „Počet lidí s laboratorně diagnostikovanou nemocí covid-19 v Česku dosáhl nejvyššího počtu od počátku vypuknutí epidemie. V sobotu večer uvedly statistiky sbírané ministerstvem zdravotnictví celkem 4674 nemocných.“

¹⁴³ ČTK, gak. „USA hlásí největší přírůstky nakažených od začátku června. Čtvrtý den evidují víc než 1000 obětí.“ [online] iRozhlas.cz. 25. 7. 2020 [cit. 2020-08-04] Dostupné https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/usa-covid-19-koronavirus-pandemie-zpravy-aktualni-cisla-online-reportaz-nakazeni_2007250637_gak.

Pondělí 3. srpna

Přijel David Karban. Když vstoupil na naši zahradu, řekl: „Je tady nějaký podezřelý klid. A uklizeno!“ Večer jsme potom šli za Fürstovými, kde seděli i Lopatovi, a bavili jsme se znovu o zrušení festivalu. Byli našťvaní a smutní. Měla na festival přijet teta Míla z Anglie s dětmi. Jana Lopatová si povzdechla, že to byla poslední akce, která se v téhle vesnici udržela. Říkala, že hasiči si na schůzích jen klepou po ramenech za to, jak dlouho jako spolek vydrželi, přitom nic neorganizují a nechávají volit dvanáctileté a nezletilé členy spolku. Říkala, že to ví, protože byla pozvaná na jednu schůzi z pozice místostarostky, protože obec hasiče podporuje finančně. Hasiči prý dříve organizovali dětský den, ale teď každý z nich slaví dětský den soukromě. Třeba někam jedou nebo jsou u někoho doma na zahradě a ostatní s dětmi nepozvou. Bavili jsme se o mizení kultury a o tom, jak slavili dřív, což Janě připomnělo, že se našla Machytkova kronika (1914–1939).

Cože? Jak?

V Praze. Asi před deseti lety, v nějakém pražském bytě prý bydlela paní, která se živila prepisováním dokumentů. Z bytu se měla odstěhovat, proto celý byt vyklidila a sbalila do krabic. Další den měli přijet stěhováci. Jenomže noc před vystěhováním začalo v bytě hořet. Paní se údajně nadýchala kouře a zemřela. Všechno v bytě shořelo, kromě jedné krabice u dveří, ve které byl strojový opis této naší kroniky. Tuto pozůstalost dostal její příbuzný. Ten se rozhodl během karantény 2020 doma uklidit a pozval stěhováky. Stěhovák, který měl ohořelou krabici vyhodit, si všiml kroniky. Vzal si ji, i když se to nesmí. Doma si ji přečetl a v červenci zavolal na obecní úřad do Chotče, jestli o ni nemají zájem. Zdarma ji zaslal i s dopisem o tom, jak ji našel.

Ptám se Jany, kde je ta kronika teď. Řekla, že si ji vzal s sebou starosta na dovolenou. Do Polska. „Do Polska!“ zhrozila jsem se a říkám, že v Polsku se českým knihám nedaří, vzpomeneme-li na Lešno, Jana Amose Komenského a jeho dílo.

A pak řekl Vašek Fürst: „Já jsem taky našel jednu kroniku!“ Před deseti lety vyhozenou na čarodějnicích ke spálení. Byla to církevní kronika z let 1840–1860. Napsaná česky. Přinesl ji. Měl ji zabalenou v čistém papíře, a když jsem ji otevřela, byla v ní hlína a spousta slov.

Přijde mi to jako příznačná metafora pro mizející historické vědomí – všichni stojí okolo ohně, těší se z nevědomého tepla.

Úterý 4. srpna

Ráno jedeme s Davidem a s tátou do Hradce Králové na krajský úřad zeptat se, co můžeme a máme dělat s penězi, které jsme dostali v dotaci. Zjistili jsme, že na kraji sedí úředníci,

respektive úřednice, od kterých nemáme jen podporu finanční, ale i lidskou. Máme radost a cestou domů se bavíme představou, jak se všichni během festivalu promění v houby a v neděli nad ránem půjdeme spát do lesa. A kdo do lesa nedojde a usne na louce, bude žampión. A kdo nedojde ani na louku a usne v hospodě na dřevěném stole, tak to bude choroš.

Přijedeme do Chotče a stěhujeme festivalové věci, které z loňska zůstaly na obecním úřadě, a jdeme dělat evidenci. Slyšíme, že někdo ouřaduje. Jdeme dolů, ťukám a tam starosta! Tak se ho neptám, jak bylo na dovolené, a ptám se na kroniku. Odpovídá mi a u toho trochu kašle a já si v duchu říkám, že má určitě koronavirus. Pak obavu řeknu nahlas. Ujišťuje mě, že nemá. Tak mu asi věřím. Říká, že chce kroniku dát přepsat jednomu Chotečákovi a elektronický přepis dá na internet. Že tím asi někoho *nasere*, ale ať jsou klidně nasraný. Trochu se uchechtne. Potom mluví o tom, jak obec díky němu vrátila perzekuovaným z 50. let pozemky. Vypráví mi příběh chotečské režimem postižené rodiny, drmolí, ale vypráví detailně a zajímavě. Divím se, jak to všechno tak zná. Říká, že ty soudní spisy má zrovna na stole. Odsune igelitový sáček se třemi rohlíky a salátem Rumcajs a vytáhne euroobal s dokumenty a ukazuje mi soudní zprávy. Okopírované.

Potom mluví o masakrech během odsunu Němců, o nerozložených kožených kabátech s dírami od kulek na zádech a o tom, kde jsou v Mezihoří a v Holovousech masové hroby zabitých německých civilistů z dubna 1945.¹⁴⁴ Je mi z toho blbě. Říká, že mu je líto, že nemáme i zápisy z války a ze zásadních padesátých let. S Davidem máme v ruce stále krabice, a tak říkáme, že už půjdeme.

Jdeme domů a nějak se mi nelíbí, že by to viselo na internetu. Z utajované a střežené knihy autora, o kterém jeho příbuzná říká, že to psal jen pro rodinu a která se bojí, aby se obec zase nerozeštvala, by se stal internetový dokument. Na internetu hledá každý sám. Anonymně. Pan Machytka, který kroniku psal, netušil, že někdy bude existovat internet a že jeho slova budou moci být kýmkoliv vyhledávána klávesovou zkratkou Ctrl+F. Navíc ještě neuplynulo sedmdesát let od jeho smrti, čili na text by se měla vztahovat autorská práva. Ale nejvíce pochybuji o tom, co by lidé z vesnice v textu hledali. Porozumění? Pochopení té doby? Nebo spíš, co špatného by mezi řádky mohli vyšťourat na svého souseda, nebo třeba na Machytka a jeho příbuzné?

Jsem ze sebe v šoku. Zastávám podobný postoj jako žijící příbuzná kronikáře Machytky, která mi na začátku mého pátrání nechtěla kroniku půjčit.¹⁴⁵

---

¹⁴⁴ Místa vzdálená 6–10 km od Chotče.

¹⁴⁵ Řekla jsem tuto obavu starostovi, když jsem ho potkala další den, a on řekl, že tedy na internet zatím nic dávat nebude a dá kroniku do jičínského archivu, který obec požádá o digitalizaci.

Je mi to líto, ale pochybuji o svých sousedech. Mám z nich strach? Co to je za pocit? Už tu jsem moc dlouho? Nebo moc krátce? Proč pochybuji o tom, že by zveřejnění přineslo dobro, i když mám jistotu, že o mé rodině tam zřejmě nebude nic špatného?¹⁴⁶ Naše vesnice už rozeštvaná je. Jestli se má udobřit, musí si odpustit a vše v klidu, citlivě společně probrat.

I kdyby se zápisy z kroniky blížily pravdě doby sebevíc, ve mstivých rukou by mohly dnes způsobit spoustu rozepří, lží, a tedy zla. Je mi to líto. Je mi líto sebe, že přestávám věřit v dobré úmysly svých sousedů, a cítím marnost nad touhou zastavit koloběh zla a lynčování. A co je to vůbec za touhu? Proč ji mám? A mám skutečně odvahu? A mám prostředek? Není jednodušší ty informace prostě neukazovat a bavit se o případech, ke kterým už odstup máme, protože se nás přímo netýkají? Třeba o politických problémech v Patagonii? Ale „čím máme postihnout budoucnost, jak se v nás ztělesňuje, když nedisponujeme onou zkušeností lidstva, kterou nám zanechaly generace našich předků“? ptá se Karl Gustav Jung.¹⁴⁷

Jung také píše, že lidé by ledasco pochopili, kdyby se proměnili ve hmyz.¹⁴⁸ Tuhle možnost zabil letos v Chotči koronavirus. Co houby? Nemohou ti lidé prostě jenom jednou všichni přijít na festival a proměnit se v houby? Kdyby chvíli nebyli to, co jsou, nebo by nebyli to, co se o nich píše v kronice, ale byli by z nich jenom houby, které spolu spiklenecky komunikují pomocí milionů kilometrů neviditelných vláken, byl by svět na chvíli alespoň o trochu klidnější. Na malý okamžik by člověk totiž věděl, kdo je on a kdo jsou jeho sousedi. To si myslí Daniela Grohová.

---

¹⁴⁶ Prapraděda byl Machytkův blízký přítel.

¹⁴⁷ JUNG, Carl Gustav. *Duše moderního člověka*, s. 80.

¹⁴⁸ *Tamtéž*, s. 20 „Moderní výzkum instinktů u zvířat, například u hmyzu, nashromáždil bohatý empirický materiál, který přinejmenším dokazuje, že kdyby se člověk eventuálně choval jako určitý hmyz, získal by mocnější poznání.“

13. ZÁVĚR

Původně jsem měla být od března do června na divadelní stáži v Bruselu. Učila bych se bubnovat a performovat se skupinou MetX pro multikulturní karneval Zinneke. Kdybych odjela, pravděpodobně bych v této práci používala termíny jako *participativní divadlo*, *sociální projekt* nebo *karneval*. K mému překvapení jsem tato pojmenování nepoužila ani jednou, ačkoliv by Kočí v Chotči do těchto škatulí zapadal. Koronavirová izolace mě zadržela s rodinou na jednom místě. Místo zahraničních umělců jsem mluvila s nimi a s místními lidmi. Proměnil se tak nejen můj slovník, ale hlavně pohled na to, o čem a jak bych měla psát. Skrz drobné příběhy, detaily z mého života i historických zápisů jsem se snažila zachytit zdejší poměry. Podobně jako kronikář Machytka, kterého zmiňuji hned na začátku, chci jen nastínit a zaznamenat vznik a působení toho hnutí na mysl lidu ve zdejší obci. S divadelními a antropologickými mysliteli jsem se snažila zjistit, jestli a zdali tato událost do naší vesnice patří a zdali a jak já patřím do této události a vesnice.

Kočí v Chotči vzniklo ze hry, z potřeby udělat alespoň jednou za rok něco naprosto neužitečného. Na této neúčelnosti si zakládá dodnes. Hra přerušuje kontinuitu běžného životního běhu, vystupuje svérázně z normálního způsobu, jakým vedeme svůj život, a je vůči němu v distanci. Tím, že lidská hra ve všech svých vyšších formách patří do oblasti slavností nebo kultu – tedy do oblasti posvátné –, není tato událost svou podstatou tradičním slavnostem nepodobná. S masopustem má společnou dobu příprav, převrácení či pozměnění sociálních rolí. S tradiční poutí má shodu v domácím pečení placek, buchet a koláčů. Jako posvícení má pravidelný kalendář. Jde však o to, že naše společnost ztratila společný důvod k oslavě a dnes víc než kdy dřív ztrácí i veřejný společný prostor. Proto mně coby postavě hledající smysl nezbyvá nic jiného než si smysl určit sama. Určit si cíl hry, která – pokud ji chci hrát s ostatními – musí mít srozumitelná pravidla pro spoluhráče. A hrát poctivě.

Jádrem svátečního jednání bylo v minulosti slavnostní shromáždění, které zahrnovalo zpěv i tanec. K svátku patřilo i zvláštní vyzdobení těla, případně oblečení, a často také společné jídlo. Náš festival se také snaží hledat spojující přesahující téma. Povedlo se alespoň částečně, že se spolu letos pro realizaci festivalu domluvili zahrádkáři, obec a hasiči. Správný svátek smířovat má. A došlo mi, že ta akce smiřuje i dvě nesmiřitelnosti ve mně – svobodu a kořeny. Svobodu a můj dobrodružný „kosmopolitní“ život versus silnou citovou vazbu k tomuto kraji, kultuře a rodině. Proto si myslím, že tato událost i já do naší vesnice patříme. Kdybychom žili v jiné době, navrhla bych povýšit událost Kočí v Chotči z kategorie festival do kategorie svátek. Nebo to mám navrhnout, právě proto, že žijeme v této době?

Byť vykolejil svět a není síly
jež díru v lodi zvedá nad ponor
přec hledáš cestu zpět, však černé býlí
se vyplevelit nedá, je to mor.

Je to mor!

Plá slunce jako vích nad cestou úzkou
svět s jepicemi tančí gavottu
u sloupů morových začíná schůzkou
tep dalších životů!¹⁴⁹

---

¹⁴⁹ KRYL, KAREL: *Irena*. In: *Tekuté písky*, Bonton, 1990. Mimochodem, tyhle verše mi recitoval starosta Kaplan, když jsem byla na úřadě podívat se na nalezenou kroniku.

14. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

PRAMENY

MACHYTKA, Jan. *Machytka po korektuře*. [elektronický archiv]. Elektronický přepis Jarmila Madla Chadimová Šmídová. in: LOPATOVÁ, Jana. *RE: Kronika* [elektronická pošta]. Message to: GROHOVÁ, Daniela. 23. 1. 2020.

MACHYTKA, Jan. *Pamětní kniha obce Choteč* [elektronický archiv]. Elektronický přepis Jarmila Madla Chadimová Šmídová. in: LOPATOVÁ, Jana. *RE: Kronika* [elektronická pošta]. Message to: GROHOVÁ, Daniela. 23. 1. 2020.

Obecní úřad Choteč. Výroční váza Spolku dobrovolných hasičů Choteč. (vysvetlení)

Osobní rozhovory se Stanislavem Fidlerem, Mirou Fornay, Vaškem Fürstem, Ladislavem Grohem, Danou Grohovou, Jiřím Kaplanem, Josefem Korosem, Danou Kryšpínovou, Janou Lopatovou, Janou Pilátovou, Lenkou Víchovou a Zahradkáři.

PILÁTOVÁ, Jana. *Druhá divadelní reforma? Podklad k přednášce z cyklu Divadlo v kontextu kultury*, DAMU 1998, revidovaný 2017.

Soukromá korespondence s Markétou Dočkalovou, Milanem Hugo Formanem, Věrou Kociánovou, Janou Lopatovou, Vojtěchem Vaskem.

Státní okresní Archiv Jičín (SOkA Jičín). *Fond Tělovýchovné jednoty Sokol v Chotči*. Zápisy výborových schůzí TJ Sokol v Chotči.

Vlastní vzpomínky a deníky.

LITERATURA

BAŘINA, Miroslav; CHOCHOLÁČ, Ivo. *Spiritismus v Podkrkonoší*. Nová Paka, 2004.

BERGSON, Henri. *Smích*. Praha: Naše vojsko, 2012. ISBN 978-80-206-1249-6.

BOURRIAUD, N. Altermoderna In MORGANOVÁ, P.; NEKVINDOVÁ, T.; SVATOŠOVÁ, D.; ŠEVČÍK, J. *České umění 1980–2010 - Texty a dokumenty*. 2011. vyd. Praha: VVP AVU, 2011. ISBN 978-80-87108-26-0.

- BROOK, Peter. *Pohyblivý bod*. Nakladatelství studia Ypsilon. Praha 1996.
- BUBER, Martin. *Já a Ty*. Přeložil Jiří NAVRÁTIL. Praha: Mladá Fronta, 1969.
- FINK, Eugen. *Hra jako symbol světa*. Přeložil Miroslav Petříček. Praha: Český spisovatel, 1993. Orientace (Český spisovatel). ISBN 80-202-0410-5.
- HUIZINGA, Johan. *Homo ludens: o původu kultury ve hře*. Přeložil Jaroslav VÁCHA. Praha: Dauphin, 2000. Studie (Dauphin). ISBN 80-7272-020-1.
- CHESTERTON, Gilbert Keith. *Heretikové*. Julius Albert, Praha 1948.
- JUNG, Carl Gustav. *Duše moderního člověka ; Stati vybral a z něm. orig. přel. Karel Plocek ; Předml. naps. Ludvík Běťák*. Brno: Atlantis, 1994. ISBN 80-7108-087-x.
- KAFKA, Franz a PREISNER, Rio. *Aforismy*. Vyd. 3. Praha: Torst, 1998. ISBN 80-7215-057-x
- KARLOVÁ, Jana. *Slavnosti a rituály jako zpráva o obrazu světa*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2013. ISBN 978-80-7465-076-5.
- KRÁTKÝ, Adam. *Divadlo jako cesta ke komunitě*. Diplomová práce. Praha: Akademie múzických umění v Praze, Divadelní fakulta, 2017.
- KRYL, KAREL: *Irena*. In: *Tekuté písky*, Bonton, 1990. KUBÁTOVÁ, Helena. *Sociologie životního způsobu*. Praha: Grada, 2010. Sociologie (Grada). [e-kniha]
- NORBERG-SCHULZ, Christian. *Genius loci: krajina, místo, architektura*. 2. vyd. Přeložil Petr KRATOCHVÍL, HALÍK, Pavel. Praha: Dokořán, 2010. ISBN 978-80-7363-303-5.
- PAVIS, Patrice. *Divadelní slovník: [slovník divadelních pojmů]*. Praha: Divadelní ústav, 2003. ISBN 80-7008-157-0.
- PILÁTOVÁ, Jana. *Hnízdo Grotowského: na prahu divadelní antropologie*. Praha: Institut umění - Divadelní ústav, 2009. Světové divadlo. ISBN 978-80-7008-239-3.
- RYBNÍČKOVÁ, Alena; CHLUP, Radek; PEHAL, Martin a KOUBKOVÁ, Evelyn. *Happening: mezi záměrem a hrou*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2015. ISBN 978-80-7331-377-7.
- SÍS, Petr. *Ptačí sněm*. V Praze: Labyrint, 2011. ISBN 978-80-86803-20-3.

SKALICKÁ, Krystyna. *Píseň Jelen*, Album Jeden taniec, 2015.

SLAVÍKOVÁ, Eva. *Možnosti hry: od Buytendijka k Vyskočilovi*. V Praze: Brkola, 2011. ISBN 978-80-905152-3-9

ŠVANKMAJEROVÁ, Eva – ŠVANKMAJER, Jan. *Jídlo: Jízdárna Pražského hradu 4. 6. – 19. 9. 2004: katalog výstavy*. Praha. Arbor vitae, 2004. ISBN 80-86300-46-3.

URBAN, Jiří. *Venkov pod kolektivizační knutou: okolnosti exemplárního "kulackého" procesu*. Praha: Vyšehrad, 2010. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 978-80-7429-055-8.

INTERNETOVÉ ZDROJE

Co s ní? - lodžie duben 1996. In: Youtube [online] 14. 6. 2015 [cit. 5.7.2020] Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=wkcPcjP0k-I>

hv, ČTK. „Nemocných covid-19 je v Česku nejvíce od března“. iDnes.cz. [2020-08-01], aktualizováno, 2. srpna 7:02. [cit. 2020-08-04] Dostupné: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/nakazeni-mrtvi-covid-statistiky-hygienici.A200801_070317_domaci_hv

CHLUP, Radek. „Polarizace společnosti a jak na ni“ [online]. blog.aktualne.cz. 17. 5. 2020. [cit. 20. 5. 2020] dostupné z: <http://blog.aktualne.cz/blogy/radek-chlup.php?itemid=36863>

Irozhlas.cz, USA hlásí největší přírůstky nakažených od začátku června. Čtvrtý den evidují víc než 1000 obětí. [2020-07-25] [online] [cit. 2020-08-04] Dostupné https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/usa-covid-19-koronavirus-pandemie-zpravy-aktualni-cisla-online-reportaz-nakazeni_2007250637_gak

KAŇKOVÁ, Markéta. Básníci jsou proroky dnešní doby, říká íránský antropolog Abolghasem Esmailpour. in: *Mozaika*. [rozhlasový pořad]. ČRo 3 – Vltava, 14. 10. 2018. Dostupné online: <https://vltava.rozhlas.cz/basnici-jsou-proroky-dnesni-doby-rika-iransky-antropolog-abolghasem-esmailpour-7641387?fbclid=IwAR0Bs1zZiLzum1xhxq1N0qXIg7pGfVE5soH6e17oG1twpGBnWMcdae0nZc>

KOUBOVÁ, Alice. #veda_na_doma: Performance a filosofie [přednáška]. Praha: Akademie věd České republiky 23. 4. 2020. In: *youtube.com* [online]. [vid. 25.4. 2020]. Záznam dostupný z: <https://www.youtube.com/watch?v=Gx5U-aV0fXc>

Láska. In *Wikipedia : otevřená encyklopedie* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikimedia Foundation, 2001-, strana naposledy edit. 2020-07-18. [cit. 2020-08-05]. Česká verze. Dostupný z WWW: <<https://cs.wikipedia.org/wiki/L%C3%A1ska>>

Nordisk Teaterlaboratorium (NTL) - Odin Teatret. [online] Holstebro, Denmark. [cit. 09-06-2020]. Anglická verze. Dostupný z WWW <https://odinteatret.dk/about-us/about-odin-teatret/>

Obec Chotěč. *Obec Chotěč* [online]. Chotěč, Lázně Bělohrad 2011. Dostupný z WWW: <<https://www.chotec.cz/sluzby/hospoda-1/>>

SMOLÍK, Robert. Poznámka na okraj pohádkového festivalu. [online] Dobré zprávy z Českého ráje a okolí. 2019-11-1. [cit. 16. 4. 2020] Dostupné z <http://zpraviceskyraj.cz/poznamka-na-okraj-pohadkoveho-festivalu-otevira-diskusi/>

STOLETÉ HOSPODY: Ve stodole U Šulců se ukrývali uprchlíci z Anglie. iDnes.cz. [2011-03-27], [cit. 2020-03-04] Dostupné: https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/stoletehospody-ve-stodole-u-sulcu-se-ukryvali-uprchlici-z-anglie.A110324_1554395_hradec-zpravy_klu

ŠTEFEK, Jiří. „V Chotěči se před 260 lety narodil Jan Křtitel Kuchař“ [online]. *jicinskydenik.cz*. 7. 3. 2011. [cit. 20. 7. 2020]. Dostupné z: https://jicinsky.denik.cz/kultura_region/jicincko-chotec-varhany-krtitelkuchar20110307.html

The country where trees fly [film]. Režie David Barletti - Jacopo Quadri. Itálie: Cristina Rajola for Fluid Produzioni - Ubulibri, Jacopo Quadri, Davide Barletti, 2015.

Téma. In *Wikipedia : otevřená encyklopedie* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikimedia Foundation, 2001-, strana naposledy edit. 2016-03-03. [cit. 2020-05-05]. Česká verze. Dostupný z WWW: < <https://cs.wikipedia.org/wiki/T%C3%A9ma>>

Ivan Vyskočil v SADu aneb Vylučování pro nekázeň. Rozhovor vedli Ondřej Černý a Karel Král. [e-příloha PDF] časopisu Svět a divadlo 2014, ISSN 0862-7258 – Index 47410 – Registrace MK ČR E 5291

Přílohy

i. TEXTOVÉ A JINÉ PŘÍLOHY

Příloha I. - Rozhovor s kapelou Prvorozený kočí

PRVOROZENÝ KOČÍ: SLOVO SURDUS JE NÁM BLÍZKÉ

Kateřina Grohová, 2003

Se zpěvákem skupiny Prvorozený kočí, Ladislavem Grohem, jsem se sešla v malém hostinci v malé vesničce Choteč – na místě pro skupinu typickém. Ladislav seděl naproti mně v lokále zahaleném do těžkého oblaku cigaretového dýmu. Byl oblečen do černého saka, trička s nápisem Prvorozený kočí a černých kalhot. Ani jsem mu pořádně neviděla do očí, neboť měl nasazené, jako obvykle, své černé brýle...

Kdy jste poprvé zjistil, že ve vás vězí hudební nadání, a rozhodl se proto pro dráhu zpěváka?

Hudební nadání se u mě projevovalo již od dětství, ale... pro dráhu zpěváka jsem se ještě nerozhodl. Zatím se považuji za výborného hráče na mandolínu a housle.

S tím tak trochu souvisí i druhá otázka – kdy jste se dali dohromady s Pavlem?

S Pavlem jsme se dali dohromady v srpnu 1985 na chmelové brigádě, kdy jsme spolu hráli v jednom týmu volejbal. Ovšem hudební začátky skupiny Prvorozený kočí se datují až o tři roky později, do roku 1988, možná 1987.

A jak jste vůbec přišli na název Prvorozený kočí?

Název jsme vymysleli několik hodin před naším prvním veřejným vystoupením, ve vysokoškolském klubu Trója, a vznikl na základě jakéhosi brainstormingu obou členů skupiny. Chtěli jsme vymyslet název, který by v sobě skrýval jistou disharmonii, která by odrážela i náš zvláštní hudební styl. Obě slova v názvu jsou trošku nesourodá. Je to takové trošku nečekané spojení.

A to vás někdo do studentského klubu Trója pozval, abyste vystoupili?

Ted' už si moc nevzpomínám, jestli nás tam někdo pozval, spíš jsme se tam pozvali sami. Ale bylo to vystoupení, které pořádal náš kamarád Petr Bobysud se svojí folkovou skupinou. My jsme vystoupili jako předkapela.

Vím, že nezpíváte pouze vy s Pavlem, ale vystupuje s vámi také sbor. Jaká je vaše nejhorší, nebo nejlepší zkušenost právě se sborem?

No... Budu moci odpovědět jenom na druhou část otázky, protože my se sborem máme jen ty nejlepší zkušenosti. Náš sbor jak hudebně, tak tanečně pozvedává naše vystoupení na úroveň, o níž jsme ani netušili, že ji naše vystoupení mohou mít.

Kdo u vás skládá texty?

Texty, jak se každý může dozvědět na našich webových stránkách www.artgallery.cz/koci, skládá převážně Pavel Kolašín a český lid. Jeden text zatím složil i Matýsek Kolašín (syn Pavla Kolašína –pozn. red.).

A co chcete publiku vašimi texty sdělit?

Je to otázka, která by spíš měla směřovat na našeho dvorního textaře, i když si uvědomuji, že některé texty, které jsme použili, byly od básníků jako Karel Jaromír Erben nebo Petr Bezruč. Použité texty mají samozřejmě různý význam, odrážejí naše pocity. Je to spíše taková lyrická tvorba. Otázka je položena velmi obecně. Možná záleží skutečně na jednotlivých písních.

Snad by stálo za to podrobněji rozebrat jednu z našich písní – tak např. jedna z našich nejpopulárnějších, *Svině běží uličkou*. Textem této písně se snažíme přiblížit těžkou situaci svině, která je v takové šokující a opět nečekané situaci, kdy skutečně překvapivě není pronásledována řezníkem, nýbrž ševcem, který trhá její štětiny.

A co chcete říci např. písní *Třetí kocour*?

Třetí kocour je poměrně specifická píseň. Vlastně je to zhudebněná a básnický převyprávěná skutečná událost, ke které došlo. Snažíme se přiblížit poněkud mystickou postavu třetího kocoura, který se, jako démonický stín, vyskytuje v myslích některých nám blízkých osob, ale nakonec se i v té písni ukáže šokující a krutá pravda, že tento kocour neexistuje.

Máte ve vašem repertoáru nejoblíbenější píseň?

Nemám neoblíbenou píseň, osobně mi je velmi blízká jedna z našich nejstarších písní, pardon – není to píseň, je to skladba: *Metodologické problémy současného ledu*. A v poslední době považuji za velmi zdařilé písně, jakými jsou např. *Pavouk* anebo ještě jedna z předposledního koncertu, bohužel, teď si její jméno nemůžu nějak vybavit. Ale možná to byl právě ten *Pavouk*. Ten se opravdu povedl... A to byla píseň (to znamená ne skladba – pozn. red.).

Uvažujete o vydání dalšího cédéčka?

Cédéčkem se již nebudeme zdržovat, chceme vydat dévédéčko se zvukovou stopou. Je již v přípravě. První demoverzi jsme již zhlédli, bude na ní záznam loňského koncertu, ale ještě k němu přidáme několik videoklipů a další obsah.

Jak často míváte koncerty?

Koncerty míváme poměrně často, možná častěji, než bychom si někteří přáli. V poslední době vystupujeme každý rok.

A co na vaše vystupování říká vaše rodina?

Moje rodina dlouho těžce nesla tu odvrácenou tvář popularity, ale v poslední době se na moje vystupování dívají jinak. Někteří členové rodiny už dokonce sami vystupují a pokoušejí se navázat na uměleckou tradici, kterou jsem v naší rodině takřikajíc založil.

Jedna vaše fanyнка řekla, že vaše hudba se nedá zpívat falešně, neboť falešná je již v originále. Co vy na to?

Myslím, že tady se jedná částečně o nepochopení nového stylu, který jsme vytvořili – a sice absurdní hudba. Tento nový styl je charakteristický naprostou nesvázaností tradičními hudebními postupy. Nechceme se nechat omezovat žádnými stupnicemi, tóninami, rytmy, v podstatě ani notami. I když byl vytvořen jeden pokus vydat naše texty s notovým záznamem opatřeným i akordy ve zpěvníčku. Tato snaha je ovšem předem odsouzena k zániku, protože typickým rysem naší hudby je skutečná volnost zvukového projevu.

Více o našem stylu si můžete přečíst na stránkách www.artgallery.cz/koci. Možná bych teď jen tak naznačil, že je to v podstatě odvozené od latinského slova *surdus*, což znamená hluchý.

Říká se, že uvažujete, již poněkolkáté, o rozpadu skupiny a o ukončení vaší hudební kariéry. Co je na tom pravdy?

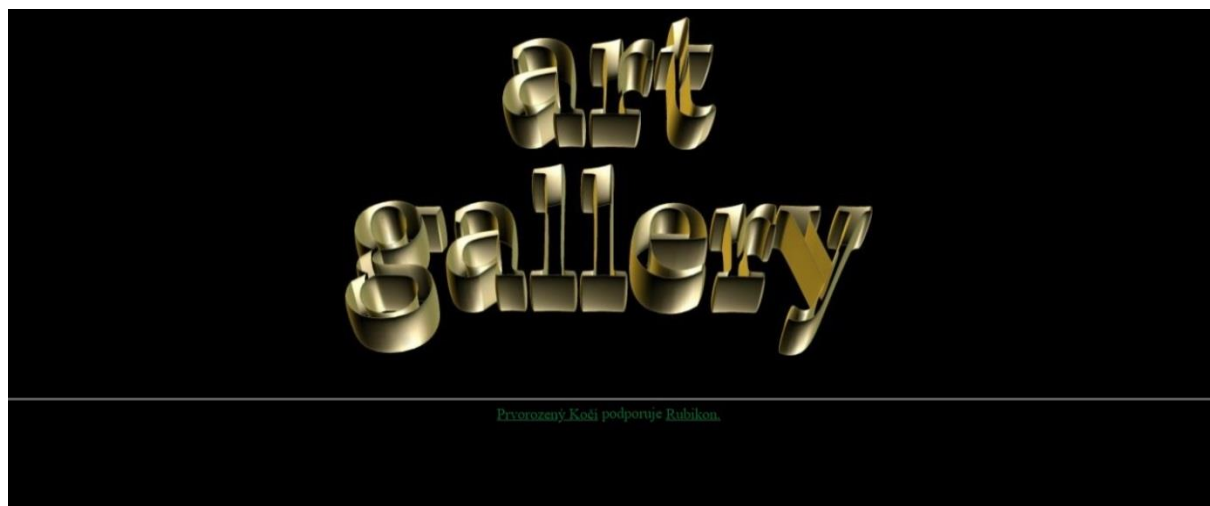
Těžko to formulovat, jako že bychom uvažovali o ukončení naší činnosti. Naše skupina se fakticky rozpadá a ukončuje svoji činnost každý rok. A vždy, tak jako pták Fénix, vstane z popela a k překvapení nejen našich fanoušků, ale i k překvapení našemu vlastnímu vystupujeme znovu a znovu se stále novými a lepšími věcmi a s novými překvapeními pro naše fanoušky.

Moc vám děkuji za rozhovor a doufám, že se budete rozpadat ještě hodně dlouho.

Já děkuji také za rozhovor, ale doufám, že se co nevidět rozpadneme už navěky.

Příloha II. - Programy festivalu Kočí v Chotči 1996-2015

Programy a dodatky k programům jsou zkopírované, nebo stažené ze stránek artgallery.cz/koci. Vytisknuté napsané programy se nedochovaly. Texty nechávám v původním formátování. V roce 2013 a 2015 jsme pro festival poprvé nechali vyrobit plakáty grafikem.

Změna programu vyhrazena.

Koncerty:

- VŠ klub Trója - 1988
- Amádní kulturní dům Jindřichův Hradec - 1989
- Kočí v Chotči I. - 1996
- Kočí v Chotči II. - 1997
- Kočí v Chotči III. - 1998
- Prvorozený Kočí REVIVAL - 1999
- Prvorozený Kočí BigBand (Kočí v Chotči V.) - 2000
- Možná přijde i Kočí - (Kočí v Chotči VI.) 2001
- Křest CD - 2002 - Choteš
- Rozpad skupiny (Kočí v Chotči VIII.) Choteš 9.8.2003
- Kdo netančí, není Kočí! - (Kočí v Chotči IX.) 14.8.2004 ([podrobnosti](#))
- Kočí v Chotči X. - jubilejní 10. (!) ročník akce Kočí v Chotči 20.8.2005 od 18.hodin velkolepé akce se zúčastnili téměř všichni, kdož v minulých letech vystoupili na prkna, která znamenají Choteš! ([podrobnosti >>>](#))
- Prvorozený kočí - REINKARNACE - XI. ročník, 19.8.2006 od 17 hodin [viz program](#)
- Prvorozený kočí EPITAF - XII. ročník, 4.srpna 2007 [Program](#)
- Absolut Kočí - XIII. ročník, 9.8.2008
- Nekonečný kočí - XIV. ročník, 8.8.2009
- DISKO kočí - XV. ročník, 14.8.2010
- Letos Schlus - XVI. ročník 13.8.2011
- Psi štěkají, ale karavana jede dál - XVII. ročník 11.8.2012
- Zkoušky dospělosti - XVIII. ročník 10.8.2013

Fotografie z koncertů

- Kočí v Chotči - historie - různé
- Možná přijde i Kočí - koncert - 2001
- Křest CD - 2002 - Choteš 10.8.2002

MP3

- CD - Best off Prvorozený Kočí

1. Ročník 1996

● 20⁰⁰ zahájení

● **Sólo pro Kubánka** (herecká kreace)

● předkapela **“V kotli”** (Martin Woide a Vladimír Červenka)

● předdivadlo **“Ještě jsme se nesešli”** (Chocholáč a spol.)

● Několik slov o skupině “Prvorozený kočí”

skupina “Prvorozený kočí”

● skladba “Mozaika”

● potlesk

● přestávka

● potlesk

● skladba “Metodologické problémy současného ledu”

● skandovaný potlesk

● píseň “Svině běží uličkou”.

● neutuchající skandovaný potlesk přerušovaný voláním “opakovat” a “ať žije Prvorozený kočí”

Ohlasy a názory:

- “Je stejně směšné, že přijede tolik lidí přes celou republiku, aby vyslechli několik Vašich podivných písní” – předsedkyně ostravského fanklubu z Ostravy k členům skupiny
- “Je zvláštní, jak pěkně umíme hrát, když ani jeden z nás nemá hudební sluch” – členové skupiny mezi sebou
- “Jsem z jejich hry nervózní a stresovaná jako pštros, když jeden začne hrát sólo, začne sólovat i druhý, aby nebyl pozadu, člověk neví, na co se má soustředit a co poslouchat, když obojí je strašné” – jedna posluchačka
- “Nic si z toho nedělejte, oni (diváci) nerozumějí kvalitní hudbě” – organizátor předchozího koncertu ke členům skupiny po skončení koncertu
- “A nějakou písničku neumíte?” – režisér televizního pořadu Armáda se baví

2. ročník 1997

Předkapely: ● V KOTLI

● PIONEERS

Prvorozený kočí

- nástup na jeviště
- skladba – MOZAIKA
- skladba – POŠKOZENÝ HLUK
- píseň – PROBLÉMY MYŠE DOMÁCÍHO
A TRABLE MYŠE POLNÍHO
- skladba – METODOLOGICKÉ PROBLÉMY
SOUČASNÉHO LEDU
- potlesk a skandovaný aplaus
- přídavek – píseň – SVINĚ BĚŽÍ ULIČKOU
- potlesk a skandovaný zpěv

Ohlasy po prvním koncertu:

Ostravská fanynka z Ostravy: “Jiiiii”

Ohlasy po druhém koncertu:

Ostravská fanynka z Chotče: “Jiiiii”

3. ročník 1998

● **Předkapely:**

● **Nahá sestra**

Neformální perforační formace ([podrobnosti](#) v příloze)

● **Cherry**

Minimalistické duo z Pecky. Vystoupí se slavnou skladbou "Maja"

● **Prvorozený kočí**

(poslední vystoupení legendárního seskupení)

□ **Motto: Kdo má hudební sluch, má smůlu. My nemáme smůlu.**

nástup na jeviště

potlesk a skandovaný pokřik "Kočí, nekonči !!!"

skladba – MOZAIKA ([MP3 5MB](#))

pískot, skandovaný pokřik "Kočí, už skonči !!!"

Nepřerušitelný blok:

- skladba – POŠKOZENÝ HLUK ([MP3 2 MB](#))
- píseň – PROBLÉMY MYŠE DOMÁCIHO A TRABLE MYŠE POLNÍHO ([MP3 4 MB](#))
- skladba – METODOLOGICKÉ PROBLÉMY SOUČASNÉHO LEDU ([MP3 4 MB](#))
- přídavek – píseň – SVINĚ BĚŽÍ ULÍČKOU ([MP3 2 MB](#))

konec bloku

potlesk a skandovaný zpěv Skandované ticho

rozloučení protihráčů

● **Pokapely:**

● **V KOTLI**

Tradiční osvědčená předkapela. Klasika.

● **Nikde nikdo**

Studentská skupina středního proudu

4. ročník 1999 – Vše, co se líbí, je kýč

Od 18 hod výstava obrazů **Josefa Korose**

● **Předkapely:**

● ***Libovolné Sdružení Divadelní – předdivadlo*** (Martin Pařízek a Lukáš Typlt)

● ***Nahá sestra*** Neformální perforační formace (podrobnosti v příloze)

● ***Prvorozený kočí REVIVAL***

Motto: Vše, co se líbí je kýč

● skladba – METODOLOGICKÉ PROBLÉMY SOUČASNÉHO LEDU

● hvízdot diváků a skandované volání “V Chotči má být kočí”

organizovaný odchod diváků

● triumfální návrat skupiny **Prvorozený kočí** (happening před hospodou)

● vystoupení skupiny **Prvorozený kočí** v sále

● píseň na přání diváků

● skladba na přání diváků

● .....

● přídavek na přání diváků

návrat diváků do sálu

● **Pokapely:**

● ***Dráža Band*** – rock

● ***Čerry*** – minimalistické duo z Pecky

● ***Nikde nikdo*** – skupina středního proudu

● ***A hosté ...***

Ohlasy diváků před koncertem skupiny Prvorozený kočí REVIVAL (důvody pro COMEBACK skupiny Prvorozený kočí) :

- Fanoušek z Ostravy : To je hrůza, Hašek končí, Prvorozený kočí končí, co teď budu dělat !?
- Další fanoušek: Otřesné! Slunce mizí, Prvorozený kočí zmizel, co teď? (několik dnů před koncertem)
- Nemůžeme působit tolik bolesti našim fanouškům (*členové skupiny mezi sebou*). To je nesnesitelné pomyšlení. Musíme znovu začít hrát.

Ohlasy diváků po comebacku skupiny Prvorozený kočí:

Proč nám zase působí svým vystoupením tolik bolesti?

5. ročník 2000 – Co je barevné, je milé

Předkapely

Nahá sestra

Neformální perforační formace – rock unplug

Čery – minimalistické duo z Pecky

Josef Zapadlo – tahací harmonika – Škoda lásky a vlastní skladby

Prvorozený kočí Big Band

Motto: Co je barevné, je milé

- ☐ Melodramatické pásmo slavné české poezie 19. a 20. století
  - ☐ Prvorozený kočí: Mstivá kantiléna XI.
  - ☐ Prvorozený kočí: Maryčka Magdonova
  - ☐ Prvorozený kočí: Polednice
  - ☐ Poděkování realizačnímu týmu
- ☐ přídavek na přání diváků (Svině běží uličkou)

Odchod skupiny Prvorozený kočí z hudební scény (happening před hospodou)

Pokapely:

SULLEN – grunge rock

A hosté (jam session)

Ohlasy diváků po koncertě skupiny Prvorozený kočí REVIVAL

Fanoušek z Ostravy: Konečně se vybarvili.

Posluchačka z Nové Paky: Už se těším na další koncert, ten minulý byl lepší než skautská besídka.

Posluchačka z Chotče: Jejich hudba je jediná, která se nedá reprodukovat falešně.

6. ročník 2001 – Big Band REVIVAL

Předkapely:

- Hankey Pankey – funky
- LEV-H-ART – umělecké sdružení – folková skupina
- Kouzelník Petr Mečír – kouzelník
- Nahá sestra – neformální perforační formace – rock unplugged

Prvorozený kočí Big Band REVIVAL

Možná nepřijme nabídku pořadatelů a vystoupí u příležitosti pietního aktu (ve chvíli, kdy čtete tento program, probíhají vleklá a dramatická zákulisní jednání mezi pořadatelem a skupinou Prvorozený kočí, kdy se pořadatelé snaží skupinu přesvědčit, aby nevystupovala a nezahrála žádný ze svých kusů:

- Laskavý sysel s otlým břichem
- Třetí kocour
- a další ...
- ani přídavek na přání diváků (Svině běží uličkou))

Pietní akt u zdi neznámého kočího – odhalení pamětní desky – [Proslov](#)

- SULLEN – grunge rock
- Všetky hnědky – rock jazz

Ohlasy čtyř zahraničních diváků po loňském koncertě skupiny Prvorozený kočí BigBand

1. Líbil se vám koncert? **DA.**
2. Jste rád, že neskončili už v loni? **DA.**
3. Těšíte se na jejich další vystoupení? **DA.**
4. Viděl jste někdy něco lepšího? **NOU !!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!**

Slavnostní proslov ku příležitosti odhalení pamětní desky skupiny Prvorozený Kočí – ročník 6 – 2001

Milí přátelé, příznivci skupiny **Prvorozený Kočí**, pamětníci. Scházíme se zde, v prostoru, kde na vás dýchá tradice, v prostoru, který, jak mnozí víte, nezůstal však pouhou tradicí, ale i kulturní současností. Opomíňme různé hasičské bály, velikonoční tancovačky a silvestrovské zábavy a připomeňme si hlavně každoroční srpnovou akci, která se postupem času stala známou v širokém regionu, která v myslích mnoha kultury znalých lidí dosahuje úrovně nadregionálních festivalu, ba dokonce v jistých ohledech překračuje hranice republikové. Ano, jedná se o akci, která nese jméno **Kočí v Chotči**. V povědomí mnohých stálých účastníků dosáhla rozměru Chotečského kulturního léta.

Že kulturní klání **Kočí v Chotči** není jen akcí jednotlivců, ale že je to široce zastoupená kulturní platforma, o tom svědčí i řada vystoupení. Zavzpomínáme si tedy. Na prvním ročníku kromě skupiny **Prvorozený Kočí** (tu na chvíli opustíme, abychom se v hlavním bodě mého vzpomínání opět vrátili) vystoupila kapela v roli předkapely V kotli, která se později stala téměř klasikou, dále divadlo v roli předdivadla s názvem "Ještě jsme se nesešli". A snad právě toto setkání dalo impuls ke skutečnému divadelnímu setkání a následné realizaci v dalších letech. V tomto roce zde vystoupil i **Jan Kubánek** se svým derniérovým představením "Sólo pro Kubánka." Pravděpodobně se už nikdy po tomto zážitku necítil natolik herecky plný, aby svůj kus mohl opakovat.

V dalších ročnících vystoupily další kapely v roli předkapel. Např.: **Pioneers**, **Nahá sestra**, která se opět jako další stává klasickým bodem chotečských setkání, minimalistické duo **Čery z Pecky**, kdy protagonistky až po několika letech ve slavnostní zdravici uvedly, že právě díky Prvorozenému Kočímu pochopily, kým a čím na hudební scéně jsou a jen díky Prvorozenému Kočímu pochopily, že hrají minimalismus. V tomto ročníku vystoupila také skupina "**Nikde nikdo**" a předkapela V kotli se stala pokapela. Na loňském ročníku jsme se mohli poprvé setkat se skupinou **Sullen**, která odstartovala svou hudební kariéru, a s místním rodákem Josefem Zapadlem a jeho harmonikou. To bylo určité ohlédnutí za doprovodnými akcemi. A nyní přistupme k samotné skupině **Prvorozený Kočí**. Skupina skládající se ze dvou členů zasáhla svou existencí a produkcí hlavně dva regiony – a to severní Moravu a Severovýchodní Čechy. Právě odtud proudí nejvíce návštěvníku koncertu, fanynek a ohlasu. Několikrát byla zveřejněna obdivná slova předsedkyně ostravského fanklubu, fanynek se diví, fanynek šílí při každoročním získávání autogramu. Jestliže na prvním koncertu zde, v Chotči, sledovala vystoupení pouhá hrstka diváku a to převážně ostravských, podívejte se kolem sebe dnes a zjišťujte si vzájemně totožnost...

Skupina oslovila dokonce i posluchače ze zahraničí (Připomeňme si účastníka koncertu z Holandska), skupina vlastní i své internetové stránky (pro zájemce www.artgalery.cz/koci), takže se o ní mohou dozvědět i lidé ze vzdálené Austrálie. Jev, kdy každé umělecké seskupení má své příznivce, je celkem běžný. Ale náš Prvorozený Kočí přesahuje i tyto kreace. Je třeba ocenit jejich přínos pro kulturu na malé vsi, kam se umělci právě nehnout. A jestli se lidé alespoň diví, není to dost?

A co teprve jejich vliv na hudbu jako takovou? Vždy» právě ono úžasné objevování nových postupu, hudební poznávání je to, co je nutné. Co se týče originality, připomněla bych slova jedné z fanynek po posledním koncertě: "Jejich hudba je jediná, která se nedá reprodukovat falešně." A dokonce se nechal slyšet organizátor jednoho z předchozích koncertu, který se snažil nalít optimismus do žil poněkud skeptickým členům skupiny: "nic si z toho nedělejte oni (diváci) nerozumí kvalitní hudbě."

I přesto se členové skupiny rozhodli, že svou činnost ukončí. Ale o kvalitách a oblíbenosti záhy přesvědčil další ročník chotečského vystoupení, kdy žezlo převzala skupina **Prvorozený Kočí Revival**. Nejmenovaná posluchačka vyjádřila přání dalšího koncertu, jelikož ve srovnání se skautskou besídkou právě tento koncert přesvědčil.

A to už jsme se dostali k předposlednímu ročníku, kdy skupina opět změnila svou podobu a vystoupila jako **Prvorozený Kočí Big Band**. A je nutné poznamenat, že opět výrazně zasáhla kulturu veřejnosti a tentokrát velice širokou veřejnost. Využila regionální literární klasiky. Ostravská sekce byla zastoupena Bezručovou **Maryčkou Magdonovou** a východní Čechy Erbenovou **Polednicí**. Společně s Hlaváčkovou **Mstivou kantilénou** vytvořily melodramatické pásmo z české poezie 19. a 20. století. Není proto divu že poté byla Maryčka zhudebněna a F. A. Brabec se rozhodl natočit celovečerní film Kytice, který získal 3 české lvy. Jedná se snad o náhodu?

V loňském roce se skupina rozhodla pro odchod z české hudební scény. Myslím, že nikdo z vás nezapomněl a nikdy nezapomene na kvalitu, která byla připomenuta, na atmosféru, kterou prožíváme. Proto pořadatelé po zvážení rozhodli, že na tomto místě bude dnes večer před očima vás všech, odhalena pamětní deska. A možná, možná budeme překvapeni, protože překvapení bylo a je vždy typické pro skupinu Prvorozený Kočí.

Věčně nám bude v uších znít jejich temné: **da da da nou.**

Choteč 11. 8. 2001

7. ročník 2002 – Nostalgická vzpomínka na skupinu PK

Nostalgická Vzpomínka na Skupinu Prvorozený Kočí

10. 8. 2002

akce začíná v **19:15** v místním kostele [koncertem](#) vážné hudby (**změna!**)

pokračování se odehraje od **20:00**, jako obvykle v sále hostince "U Šulců" v Chotči

vstupné 50 Kč

Program : *(bude upřesňován na těchto stránkách až do začátku koncertu – poslední upřesnění 6. 8. 2002).*

Začíná se rýsovat asi takto: letos opět dojde k podstatnému rozšíření multiplatformnosti tradiční akce. Kromě vystoupení některých tradičních rockových hudebních skupin (předkapel) jako **Nahá sestra** či velmi úspěšné skupiny **Sullen**, jedno z prvních vystoupení absolvuje nové seskupení **Pocity**, v místním kostele zazní **klasický sólový zpěv**. Po letech na chotečském pódium zazní hudba skupiny **Nikde nikdo** v podání revivalového seskupení.

V průběhu večera dojde ke křtu posledního CD skupiny Prvorozený kočí. Návštěvníci chotečského festivalu se mohou těšit na divadelní představení! Jde o: "**LMML**" (jak bystrý pozorovatel jistě uhodne, jde o zcela neoriginální zkratku složenou z počátečních písmen jmen zakládajících členů souboru, Láda-Martin-Martina-Lukáš)

Jedná se o minimalistické pohybové – deklamační divadelní sdružení. Náročnému chotečskému publiku představí svůj repertoár zaměřený na interpretaci starší tvorby významného českého literáta a filozofa Ivana Wernische.: -)

V rámci zachování původnosti myšlenky nastudovaného představení je soubor nucen ponechat jeho obsah pod lehkou rouškou tajemství i před pořadateli, širší anotace tudíž nebude poskytnuta. Děkujeme za pochopení.

Prvorozený kočí letos zcela jistě už nevystoupí, (i když, kdo ví ...) Každopádně všichni účinkující letos zařadili do svého repertoáru skladby dnes už **legendární skupiny ve vlastním aranžmá**.

Během celého večera možná bude probíhat **výstava obrazu** nebo nějaké **fotografie**.

Pravděpodobný program:

- 19:15 kostel – [koncert vážné hudby](#)
- Soubor [Pocity](#) – pocitová hudba
- "**LMML**" – divadlo
- [Nahá sestra](#) (rock unplugged)

- křest CD (happening)
- **Všude někdo** (Nikde nikdo revival)
Po třech letech se do Chotče vrací písně již zaniklé kapely "Nikde nikdo"
1997 – 2000, tentokrát v podání úplně nového sdružení.
- Sullen – grunge rock
- a další ...

Kočí v Chotči VIII.

RozpadSkupinyPrvorozenýKočí

9.8.2003

20:00 sál hostince "U Šulců", vstupné 50 Kč

PROGRAM

Prohlídka a nákup obrazů Evy Šinkmanové

Skupina **"V Kotli"** - slavný comeback po čtyřech letech

Prohlídka a nákup obrazů Evy Šinkmanové

divadlo **"LMMML"** s hrou *Kurva z menzy* (kriminální drama)

Prohlídka a nákup obrazů Evy Šinkmanové

Moto: Tudy zřejmě vede cesta vývoje hudby. Není to falešně, jsou to "jen" neobvyklé kombinace tónů.

Nejmenovaná hudební kritička

Prvorozený kočí

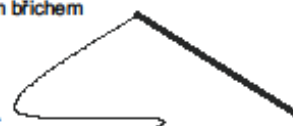
&
pěvkyně
&
sbor

Metodologické problémy současného ledu
Laskavý sysel s otlým břichem
Prorokovo prorocství
Balada o pavoukovi
Myš
Maryčka Magdonova
Přídavek - Třetí kocour
Přídavek - Svině běží uličkou

prvorozený Kočí

&
zpěvačka
&
chór

Metodologické problémy současného ledu
Laskavý sysel s otlým břichem
Prorokovo prorocství
Balada o pavoukovi
Myš
Maryčka Magdonova
Přídavek - Třetí kocour
Přídavek - Svině běží uličkou

P.T. Band a jeho Hroby

Jako host vystoupí Prvorozený kočí a prvorozený Kočí

Prohlídka a nákup obrazů Evy Šinkmanové

Nahá sestra - erotický rock

Prohlídka a nákup obrazů Evy Šinkmanové

Džem sejšn na závěr

Prohlídka a nákup obrazů Evy Šinkmanové

Prohlídka a nákup obrazů Evy Šinkmanové

Nahá sestra

Ježíš
Myláčky
V irajně
New York
Něco slyším
Nebe je zpět
Homosexuální tango
Všera jsem se probudil
Hoši ze společných sprch

Kočí v Chotči IX.

14.8.2004

akce začíná v 19:00 jako obvykle v sále hostince "U Šulců" v Chotči, vstupné 50 Kč
(pro nové účastníky zdaleka: jedná se o Choteč v okrese Jičín)

Kdo Netančí, není Kočí!

V letošním ročníku dostane velký prostor žánr dosud na prknech, která znamenají Choteč, opomíjený - **TANEC**. Taneční kreace budou celý večer prokládat vystoupení ostatních "*tradičních*" seskupení.

Se třemi velmi podařenými čísly se prezentuje nadějná taneční skupina **Fredkies**. A během večera dojde ke skutečně rekordní události - vystoupí dosud největší množství **břišních tanečnic**, jaké se kdy v Chotči při jediném vystoupení objevilo.

Skupina **Nahá sestra** zatím zvažuje tradiční rockový nářez, nebo nářez unplugged ...

Po mimořádných diváckých ohlasech na své vystoupení reaguje (vloni čerstvě elabovaná) skupina **P.T. Band** další performací "*... možná*".

Jako horká novinka letošního roku jistě bude působit vystoupení skupiny **Ribofish** - zajímavá hyperpopová úderka.

Vystoupení divadla **LMML** slibuje opět jistě nevšední divácký zážitek.

Vloni rozpadnuvší se skupina **Prvorozený Kočí** poté, co byla oslovena mnoha umělci, kteří nestihli v jejich řadách dosud vystoupit, zvažuje ještě jeden comeback, a zdá se že bude experimentovat s dalšími žánry - svou naprosto unikátní [absurdní hudbu](#) (kterou tato skupina založila jakožto naprosto nový hudební směr) patrně obohatí o prvky rapu, rocku a dalších stylů. Pro své skalní fanoušky mimo jiné připravuje vystoupení s minimálně třemi (!) bubeníky.

Na divácky úspěšné výstavy obrazů a fotografií z minulých let, bude letos navazovat **výstava diplomu** (bude probíhat během celé akce).

Možná bude možno zakoupit záznam loňského koncertu na DVD.

A na závěr - tradiční jam session ...

Náznak programu:

- P.T. Band
- Fredkies
- Nahá sestra
- Fredkies
- Divadlo LMML
- Fredkies
- Prvorozený Kočí
- Břišní tanečnice
- Ribofish
- jam session ...

10. ročník 2005 – Kočí Fór Ever

Prvorozený Kočí Fór Ever

20. 8. 2005

akce začíná v **18 hodin** jako obvykle v sále hostince "U Šulců" v Chotči

vstupné 50 Kč

Pravděpodobný program:

- **PeTe Band** a jejich slavné Hroby
- "LMML" – divadlo (překvapivě)
- **Prvorozený Kočí** – komponovaný pořad "**Štěnátko s duší kot'átka**"
- **Sbor** – sbormistr **Albert Králíček** se šedesáti bubeníky
- **Nahá sestra** – bigband
- **Ribofish** – hyperpopová úderka
- **V Kotli** – návrat na scénu po několikaleté odmlce
- a další ... džemsejšn na závěr

a možná to ještě doplníme nějakou vtipnou myšlenkou

Prvorozený Kočí REINKARNACE

19.8.2006

akce začíná v **17 hodin** jako obvykle v sále hostince "U Šulců" v Chotči

vstupné 80 Kč

Připravovaný program: *(bude průběžně doplňován)*

- **Váva a Matýsek** – úplně první veřejné vystoupení vznikajícího uskupení
- **PeTe Band** a nejen jejich slavné Hroby (Ostrava)
- **"LMML"** – divadlo – letos secvičí další kus speciálně pro Chotečský festival
- **PL 17** – úplná novinka z Opavského pavilónu 17
- **Náladová hudba s videoprojekcí** – hudební seskupení z Nového Bydžova
- **Nahá sestra** – první zkouška skupiny v novém obsazení po roční umělecké pauze. Zatím nikdo z nich neví, o jakou hudbu půjde tentokrát. To se prý vyvine podle toho, kdo z hudebníků zrovna dorazí a jaký doma najde nástroj.
- **Pavel G. Herbier** – poetická návštěva z Litoměřic (autorské čtení poezie)
- **Prvorozený Kočí – REINKARNACE** multimedialní projekt, projekce videoklipů skupiny a jiné audiovizuální tvorby
- **Fredkies** – nadějná taneční skupina vystoupí v Chotči po roční přestávce
- **BYL PES** – plechové dobro z Prahy přijede bojovat s umělohmotným zlem (dobro, opravdové ukulele, kytara a marocký buben)
- **Ergebnis der Untersuchung** – mužský německý pěvecký [sbor](#) ověřený řadou úspěchů na různých soutěžích
- a další ... džemsejšn na závěr

během akce bude probíhat výstava obrazu
vystavovaný obraz namaloval jeden z protagonistů legendární skupiny Prvorozený kočí

Kočí v Chotči XII.

EPITAF

4.srpna 2007 v 18 hodin hostinec U Šulců Choteč
(vstup zezadu přes dvůr, ústup tamtéž)

18:00

Pete Band - stálí chotečského festivalu
posledních let opět na scéně (Ostrava)

18:45

divadlo LMML - premiéra nejnovějšího
kusu tohoto seskupení připraveného právě
pro tuto akci (Nová Paka)

19:45

Pavel G. Herbier - speciálně pro tuto akci
sepsal tento básník tři "poudačky"
v podkrkonošském nářečí - autorské čtení (Litoměřice)

20:15

Prvorozený Kočí - Maryčka - premiéra němému hudebního
filmu, natočeného letos na jaře v beskydských exteriérech

21:00

Byl Pes - Tomáš Zíka se svým psem a kapelou se po roce
vrací zpět (Praha)

23:00

Nahá Sestra - po letech experimentů unplugged, le
dospěli do stadia unvoices (Nová Paka a N. Bydžov)

Děkujeme
sponzorům
akce:

Pivovar
Nová Paka

pila Hartman
Choteč

firma CIS

vstupné 60 Kč

ABSOLUT Kočí

termín: 9.srpna 2008, Choteč u Jičína

Jelikož je 13 číslo nešťastné, rozhodli jsme se nakonec 13.ročník nedělat, přeskočit, a letos uděláme ročník rovnou 14. Bude zároveň pokusem zjistit, jaký by býval mohl být 13. ročník, kdyby se býval byl uskutečnil :-)

předpokládaný program:

začátek v 16:30 hodin kostel sv. Mikuláše, Choteč

Pifferaios – renesanční soubor flétnistek a zpěvaček (zahrají osvědčené kusy nejen ze sborníku Kryštofa Haranta z Polžic a Bezdruzic, pána na Pecce)

hudební pěvecké vystoupení žáků 3. třídy základní školy v Lázních Bělohradě pod vedením paní učitelky

začátek v 18 hodin sál hostince U Šulců, Choteč

Prvorozený Kočí – v rámci oslav dvacátého výročí prvního koncertu skupiny je velmi pravděpodobné, že Kočí po delší odmlce **opět vystoupí !!!** (i se zpěvákem, který v Chotči ještě NIKDY nevystupoval ...)

Nahá sestra – rock unplugged (Nová Paka, Nový Bydžov, Velká Kraš)

Pete band (Ostrava)

Divadlo LMML (Olomouc, Nová Paka, Písek, Káhira)

Retro Spective – promítání Retro němé grotesky (studentský film – Nová Paka)

LAMY BEZ FRETEK Taneční vystoupení (Praha – Petřiny)

Pavel G. Herbier – autorské čtení poezie (Litoměřice)

Kočí v Chotči

XIII. ročník

9.8.2008 od 16:30

vstupné 80,- Kč

Program:

16:30 hodin kostel sv. Mikuláše, Choteč

Pifferaios - renesanční soubor flétníků a zpěváků (zahrají osvědčené kusy nejen ze sborníku Kryštofa Haranta z Polžic a Bezdruzic, pána na Petce)

Třetí třída na prázdninách - hudební pěvecké vystoupení žáků 3. třídy základní školy v Lázních Bělohradě pod vedením paní učitelky Krausové (mimo jiné zazní píseň o lišce ...)

18 hodin sál hostince U Šulců, Choteč

Retro Spective - promítání Retro, směs grotesky (studentský film, Nová Paka)

vyvozený Kočí - legenda absurdní hudby - v rámci oslav dvacátého výročí prvního koncertu skupiny je velmi pravděpodobné, že Kočí po delší odmlce zcela mimofárně **vystoupí živě !!!** (i se zpěvákem, který v Chotči ještě NIKDY nevystupoval ...)

Dívaldo LMML (Olomouc, Nová Paka, Příbram, Káhira)

Pete BAND (Ostrava) - vystoupí s hosty z metalové formace Noise Pollution

LAMY BEZ FRETEK Taneční vystoupení (Praha - Peřín)

Pavel G. Herbier - Neosakrální asambláž - čtení poezie (Litoměřice)

Nabá sestra - rock unplugged (Nová Paka, Nový Bydžov, Velká Kraš)

BYL PES - alternative country (Praha)

Váňa a Matýšek - rock & metal (Ostrava)

JAM SESSION na závěr

hlavní sponzoři

Obec Choteč

ostatní sponzoři

2009 NEKONEČNÝ KOČÍ

Začátek

18 hodin sál hostince U Sulců, Chotěč

XIV. ročník akce Kočí v Chotči

Doprovodný program

- Výstavka stížností z města
- Položení základního kamene tramvajové zastávky – (Happ and Ing) v 19.00 hod.
- Tenisový turnaj smíšených dvojic v sobotu dopoledne.

Hlavní program

- Prvorozený Karaočí - legenda absurdní hudby
  - soutěž v karaoke na neznámější skladby legendární skupiny
  - můžete vystoupit i VY !!!
- Divadlo LMML (Olomouc, Nová Paka, Příbram, Káhira)
- Pavel G. Herbier (Litoměřice) – autorské čtení
- Pete BAND (Ostrava) – punk-folková skupina vystoupí s novým lyrickým programem S odklizeným mozkem naučil jsem se žít...
- LAMY BEZ FRETEK Taneční vystoupení (Praha - Petřiny)
- Nahá sestra - rock unplugged (Nová Paka, Nový Bydžov, Velká Kraš)
- Váva a Matýsek - rock & metal (Ostrava)
- JAM SESSION na závěr

DISKO KOČÍ !!!

termín: 14. srpna 2010, Choteč u Jičína

Kočí v Chotči XV.

Moto:

Po mimořádném úspěchu karaoke show z posledního koncertu, jdeme ještě dále! Uvidíte remixy našich skladeb v záplavě bublin, umělého sněhu a barevné hudby!!! Přijďte si zatančit na skladby Prvorozeného Kočího ve světle stroboskopu !!!

předpokládaný program:

začátek v 18 hodin sál hostince U Šulců, Choteč

Doprovodný program

- Tenisový turnaj smíšených dvojic v sobotu od 8:00 dopoledne.

Hlavní program

- **Pete BAND** (Ostrava) – punk-folková skupina
- **The Angličan** – Scott Lee Hansen, První Anglický "Stand up" Komik V České Republice ([viz](#))
- **Autorská projekce** (amatérští tvůrci z Chotče Filip Krišpín, Jiří Vích, Pavel Vích promítnou své filmové grotesky)
  - Sanitka – 5:45 -
  - Prasečí chřipka – 1:44
  - Teleshopping – 6:08
  - Autoškola – 2:13
  - Moje Nekecej! – 5:02
- **Divadlo LMML** (Olomouc, Nová Paka, Příbram, Káhira)
- **Wena a Pavlis** exp. HipHop Show (Litoměřice, Praha)
- **Nahá sestra** – rock unplugged (Nová Paka, Nový Bydžov, Velká Kraš)
- JAM SESSION na závěr

Zveme vás na XVI. ročník festivalu Kočí v Chotči
LETOS SCHLUS!!!
termín: 13. srpna 2011, Choteč u Jičína

Kočí v Chotči XVI.

hlavní sponzor: [Novopacký pivovar](#)

předpokládaný program:

začátek v 18 hodin sál hostince U Šulců, Choteč

Doprovodný program

- Tenisový turnaj smíšených dvojic v sobotu od 8:00 dopoledne.
Losování v pátek 12.8. kolem 23.00 během srazu umělců v hospodě.

Hlavní program – od 18:00

- **Pete BAND** (Ostrava) – punk-folková skupina *)
- **The Angličan** – Scott Lee Hansen, První Anglický "Stand up" Komik
V České Republice ([viz](#)) *)
- LAMY bez fretek (Praha Holešovice) – originální taneční
vystoupení *)
- **Orient** (blok vystoupení různých umělců inspirovaných východními
kulturami)
  - Břišní tanec *)
  - Taj-či *)
  - Nebezpečné cviky se samurajským mečem *)
- **Divadlo LMML** (Olomouc, Nová Paka, Příbram, Káhira) *)
- **Nahá sestra** – rock unplugged (Nová Paka, Nový Bydžov, Velká
Kraš) *)
- JAM SESSION na závěr

*) potvrzeno

17. ročník 2012 – Psi štěkají, ale karavana jede dál

Kočí v Chotči XVII.

hlavní sponzor: [Novopacký pivovar](#)

předpokládaný program:

začátek v 18 hodin sál hostince U Šulců, Choteč

Doprovodný program

- Tenisový turnaj smíšených dvojic v sobotu od 8:00 dopoledne.
Losování v pátek 10.8. kolem 23.00 během srazu umělců v hospodě.

Hlavní program – od 18:00

- **Pete BAND** (Ostrava) – punk-folková skupina *)
- **Big Hon** (Litoměřice) – alternative rock *)
- **Abraham** (Jičín) – punk rock
- **Z nouze nouze** – začínající punková kapela – odložená premiéra z roku 1989, kdy bylo vystoupení zakázáno komunistickou státní bezpečností *)
- **Divadlo LMML** (Olomouc, Nová Paka, Příbram, Káhira) *)
- **Nahá sestra** – basement rock (Nová Paka, Velká Kraš)*)
  - z vyjádření kapely:

Vzhledem k tomu, že publikum v Chotči zažije letos naše jubilejní patnácté vystoupení na tomto velkolepém festivalu, rozhodli jsme se, že při této příležitosti poprvé ukážeme celou dobu utajovanou nahou sestru.

Zda to bude jen na chvíli, nebo s námi zůstane na pódiu celou dobu našeho vystoupení jsme se ještě definitivně nerozhodli

...Bude to překvapení ...

... dost možná i pro nás samotné ...

- JAM SESSION na závěr

Změna programu vyhrazena.

*) potvrzeno, na programu se stále pracuje, bude průběžně aktualizován

Grafické zpracování plakátu: Daniel Sýkora.

19. ročník 2014

Zveme vás na XIX. ročník minifestivalu Kočí v Chotči

termín: sobota 9. srpna 2014, Choteč u Jičína od 18:00

podrobnosti a aktuální program na [fejsbůku](#)

Kočí v Chotči XIX.

Pořadatel: ZSS Choteč

předpokládaný program:

začátek v 18 hodin sál hostince U Šulců, Choteč

Doprovodný program

- Tenisový (nebo badmintonový a nebo pingpongový – podle počasí a stavu kurtu) turnaj smíšených dvojic v sobotu od 8:00 dopoledne.
Losování v pátek 9.8. kolem 23.00 během srazu umělců v hospodě.

Hlavní program – od 18:00

- The Angličan
- **Divadlo „LMML“** (Nová Paka, Příbram, Olomouc, Káhira)
Už potřinácté vystoupí na festivalu divadelní předkapela Prvorozeného Kočího – divadlo LMML. Kopáči humoru, keňští maratónci slovních zkratk, nadopovaní bulharští vzpěrači vzletných jevištních metafor, znovu vystoupí na chotečská prkna, připraveni nesplnit ani jedno z vašich očekávání! Divadlo nastoupí v kompletní sestavě: Martin Pařízek, Vladislav Kracík, Martina Ahmed Čermáková a Lukáš Typlt.
- [Ronin](#)
- **Nahá sestra** (Nová Paka, Velká Kraš) – garage fuckrock
- **Original Pacman** (Nová Paka)
- **Chik** (Praha) – s kapelou

Jam session

Změna programu vyhrazena.

XIX. ročník nezávislého multikulturního festivalu

KOČÍ V CHOTČI

9.8.2014 od 18 hod

sál hospody u Šulců, Choteč

divadla:

The Angličan

Divadlo LMML

kapely:

Rónin

Original Pacman

Nahá sestra

Martin Chik

& after hours jam ...

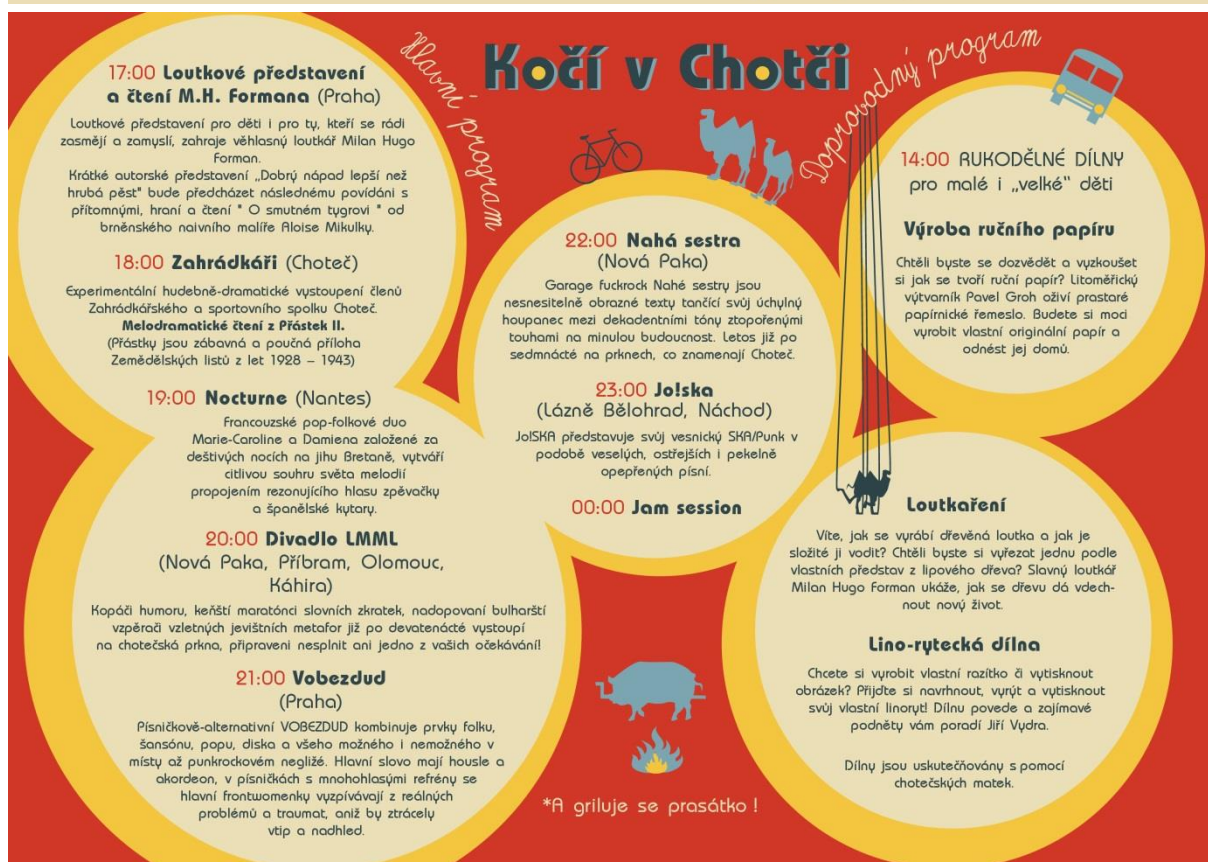
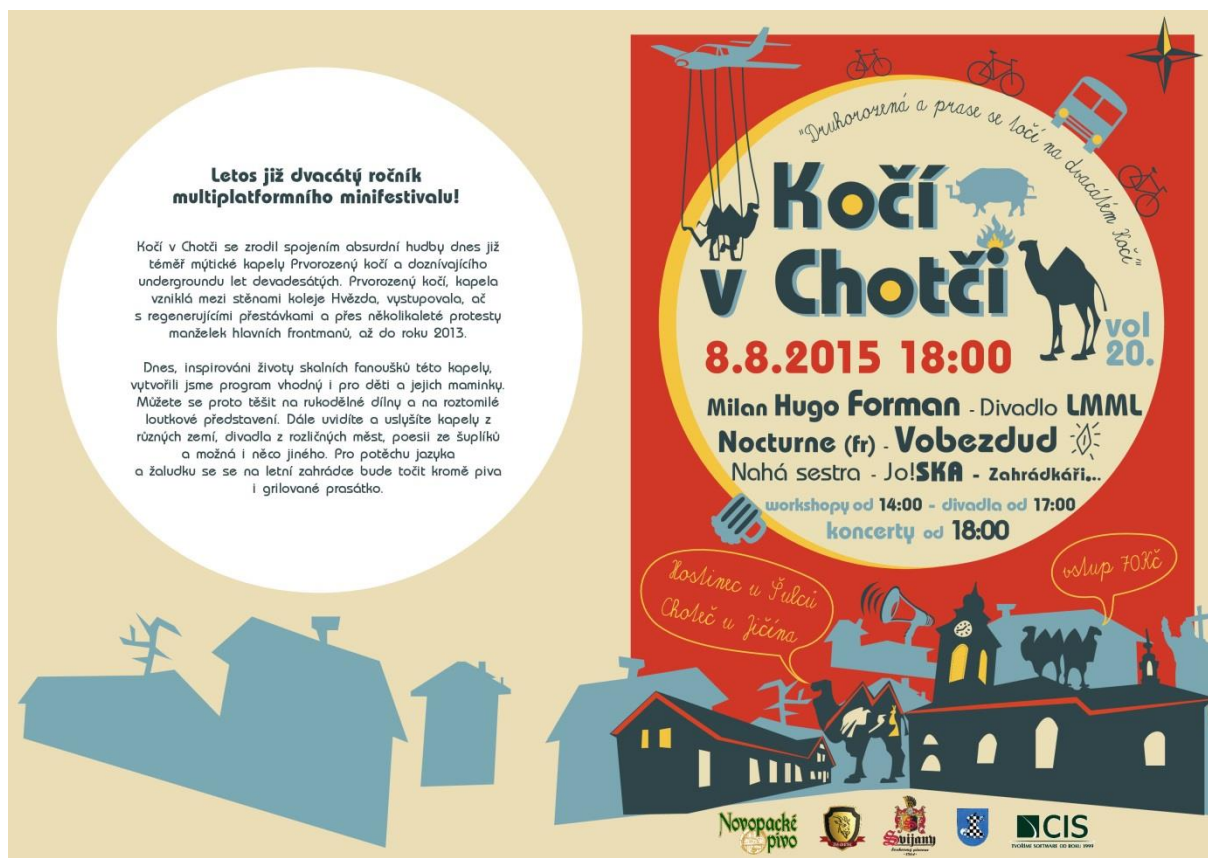
program se vyvíjí - sledujte fejsbůk ...

Grafické zpracování plakátu Daniela Paseková.

Leták, který jsem roznášela po vesnici. Grafické zpracování programu Daniela Paseková.

Kočí v Chotči

13. 8. 2016

14⁰⁰ Rukodělné dílny pro děti
17⁰⁰ MILAN HUGO FORMAN
(loutkové divadlo)
18⁰⁰ Nocturne (F)
19⁰⁰ DAGMAR A. VOŇKOVÁ
20³⁰ „Velbloudění“
21³⁰ Divadlo LMML
22⁰⁰ MARTIN CHIK
00⁰⁰ Jam session

Vstup 100 Kč

Program mimo:
Fazán z Kolchidy
(film)
POEZIE R170
Dionýza stage

Grafické zpracování Dominika Petrtýlová.

Tisková zpráva
Nebyla.

Program

SOBOTA 13/8/2016

14:00_ RUKODĚLNÉ DÍLNY PRO DĚTI

Výroba masek a lampionů.

17:00_ MILAN HUGO FORMAN

Loutkové divadlo věhlasného pražského loutkáře a herce. (hřiště)

17:30_ FAZÁN Z KOLCHIDY

Absolventský film Daniely Pasekové o lovu bažantů. (hostinec – salónek)

17:45_ NOCTURNE (F)

Francouzské pop-folkové duo Marie-Caroline a Damiena založené za deštivých nocí na jihu Bretaně, vytváří citlivou souhru světa melodií rezonujícího hlasu zpěvačky a španělské kytary. (zahrádka)

19:15_ DÁŠA ANDRTOVÁ VOŇKOVÁ

Výjimečná česká zpěvačka, kytaristka a skladatelka vystoupí v chotečském kostele. Tvorba D. A. Voňkové je charakteristická nezaměnitelným pěveckým projevem a experimentální hrou na kytaru, při které používá i smyčce. (kostel)

20:30_ „VELBLOUDĚNÍ“

„Velké bloudění, kde velbloud sedí? To bude dění! Pojd'te se projít a pojd'te za ním!“ zvířátka rádi! (pro děti i dospělé, sraz vzadu za kostelem)

21:30_ DIVADLO LMML

Kopáči humoru, keňští maratónci slovních zkratk, nadopovaní bulharští vzpěrači vzletných jevištních metafor již po dvacáté vystoupí na chotečská prkna, připraveni nesplnit ani jedno z vašich očekávání! (hostinec – sál)

22:00_ Poezie R170

Volné uskupení postavantgardních básníků z Jičína vystoupí v rurálně-konceptuálním prostředí. (dvorek)

22:00_ MARTIN CHIK

Vzdává poctu blues! Chicago Blues se slide elektrickou kytarou a bicíma inspirované bluesmany jako Muddy Waters, John Lee Hooker, Elmore James apod. (hostinec – sál)

00:00_ JAM SESSION

Popis tematické hry

Námět, režie, produkce: Daniela Grohová

Plakát: Dominika Petrtýlová

Fotograf: Ondřej Vraštil

Gastronomie: Strejda Standa (Stanislav Fidler), Pan Kraus, moje babička (Jaroslava Grohová), Dana Grohová

Scénografie: Martina Walterová, Josef Koblic, Valdštejská lodžie

Hráli a vodili: Helena od Josefa, Josef Koblic, Dan Kahuda, Leoš Bezkočka, Martin Hnátek, Ondřej Balík, Jan, který se hlásil na Katap, Jana Lopatová, Lenka Vojtíšková, Jan Wilda, Tomáš Mašek, Daniela Grohová

Postavy: vypravěčka „Alenka“, zvířátka z vesnice, velbloud

Místa hry: Hřiště, Oborník, vesnice, Habr, loutkové divadlo, sál

Čas: dílna 14:00 – 17:00, průvod 20:30 – 21:30 (čas západu slunce)

Průběh:

Odpoledne si děti i dospělí vyrábějí v dílnách jednoduché papírové škrabošky se zvířecí podobou a lampiony. Je záměr jít večer, spolu s ostatními zvířaty z vesnice, hledat cizokrajné zvíře. Během dílen lektorky lidem vysvětlují, že velbloud opustil stěny hostince a šel se projít. Nebo tenhle přišel do Chotče až ze severní Afriky? Co je ten velbloud zač? To jsou otázky, které si kladou zvířata žijící v Chotči a chtějí je položit velbloudovi.

Večer na *Oborníku* se na houpačce na stromě houpe Alenka. Je prostředníkem mezi světem lidí a zvířat a zve lidi do příběhu. Má u sebe černého hlídacího psa. Alenka poté dá znamení – zatleská a zvířátka postupně vylézají ze svých skrýší. Při svém zjevení hrají sedmou symfonií od Ludwiga van Beethovena. Nejprve prase na zvonkohru, pak jelen na buben, kočička na akordeon, kozel na dudy a kocour nese noty. Zvířata muzikanti mají bílé sádrové masky. U Alenky se všechna zvířátka potkají a společně s diváky vyrážejí za velbloudem, se kterým se mají setkat na kopci za vesnicí.

Průvod zvířátek prochází vesnicí, kozel, prase, kocour, jelen hrají veselé pochodové písně. Průvod dojde na kopec Habr, na jejímž západním horizontu kráčí velbloud. (bíle nabarvený karton na dřevěné konstrukci) Průvod se zastaví na kopci před malým loutkovým divadlem. Dál za velbloudem pokračují jen zvířátka-muzikanti. S velbloudem poté zacházejí za horizont, ale pohledu diváků zvířátka vcházejí do loutkového divadla. V tom momentě se divadélko otevírá a rozhrává se dialog zvířat s velbloudem. (jednoduché papírové malované marionety). Zvířata se ptají velblouda, odkud je, proč přichází a co je zač.¹⁵⁰ Velbloud odpovídá, že jim může říct o velbloudech jen to, co mu říkala jeho babička, když byl malý chlapec.

Velbloud v loutkovém divadle si nasadí malé žluté brýle. Alenka vedle divadélka si nasazuje velké žluté brýle, otvírá starou velkou knihu a čte pohádku o tom, Jak vznikl velbloud (viz níže). Pointou je, že velbloud nenalezl štěstí na vrcholku duny, ale v sobě a velbloudí hrb je toho připomínkou. Poté se velbloud zeptá zvířátek, kdo jsou ona, jestli mají také příběh o tom, jak vznikla. A prase řekne: „*chro chro, ale jasně! My ti to řekneme hezky česky, dole v hospodě!*“ Divadlo se zavře, ozve se hudba, zvířata s velbloudem vycházejí zpoza horizontu, připojují se k divákům a vedou průvod zpět do vesnice. V hospodě pokračuje festival a bílého velblouda z horizontu umístíme do sálu k těm ostatním, namalovaným.

Ohlasy:

Jiří Vydra (kastelán, výtvarník, divadelník): *A nebylo to trochu moc proimigrantské? Nemělas strach, že tím tady někoho naštvěš?*

Denisa Halmanová (studentka francouzské filologie): *Byl to hezký příběh. .. proimigrantské? Jak jako?*

---

¹⁵⁰ Kozel, prase, kocour se ho ptají: Nepřišels nám jen pošlapat tulipány? Sníst všechnu mrkvičku? A co to máš na zádech? Není to nebezpečné? Nebolí to? My takovouhle věc nemáme. A tys přišel ze severní Afriky? A máš pas? A nebudeš nám koukat na ženský? Na moji kozu? Na moji svini? Na moji kočku? Co nám neseš? Co hledáš? On odpoví, že hledá jen klid a mír. Zvířátka: My se s tebou budem kamarádit! Ale nejdřív řekni, co jsi zač!

Text pohádky *Jak vznikl velbloud*, Daniela Grohová 2016

Před dávnými časy, když po světě začali chodit první lidé, narodil se v jedné malé vesnici u pouště chlapec jménem Chamal. Chamal rostl a sílil, všemu se učil i poslušný byl. Vyučil se sklářem a skleničky a šperky chodili obdivovat lidé z širého okolí. Poklony však Chamalovu pozornost poutaly pramálo. Zajímala ho poušť. Chodíval do ní pro písek a každý večer se vydával na pahorek za vesnicí naslouchat zpěvu, který mu přinášel pouštní vítr. Zdálo se mu, že ho volá, že ho svádí jako tajemná žena, které přes závoj nemůže pohlédnout zpříma do očí, do očí které by mu snad prozradily, co je štěstí. Staré ženy ve vesnici ho před tímto mámením zrazovaly, že poušť již zlákala nejednoho mladíka, nejednu dívku. Žádný z nich se prý z pouště nikdy nevrátil. V poušti prý sídlí zlí duchové a to, co je slyšet ve větru, jsou jen mámení a zaklínadla. Ovšem jednoho dne i přes tato varování, se rozhodl do pouště vydat.

A šel. Chodil pouští, po ostrých hřebenech navátého písku. Chodil údolími mezi dunami a přemítal, kam vlastně jde. Až na to přišel: „Už vím. Musím vylézt na tu nejvyšší dunu, tam naleznu to, co hledám!“. A opravdu. Zanedlouho co své přání vyslovil, se v dáli objevila veliká duna. Takovou snad ještě neviděl. Náhodou potěšen a ubezpečen, že je na správné cestě ke štěstí, rozběhl se k ní. Běžel dnem i nocí, nedbal únavy, žízň si nevšímal. Drápal se na vrchol, písek mu protékal dlaněmi, zůstával za nehty. Až konečně, stál na vrcholu. Už už se chtěl nadechnout sladkým nádechem vítězů, když v tom spatřil na horizontu dunu snad ještě větší. Chamal se zachmuřil, protože štěstí, které se zdálo být na dosah, bylo zase daleko. Ale pak si řekl: „Anebo, možná jsem musel vylézt na tuhle dunu, abych viděl támhletu!“ A znovu se rozběhl. Vydrápal se na velikou dunu. Jenomže před ním se tyčila nová ještě větší. A znovu rozběhl. A vylezl a nenalezl.

Takhle bloudil a velmi nacházel a velmi ztrácel. Chamal už dávno nevnímal zrnka písku pod nehty, v očích ani mezi zuby, a tak si ani nevšímal své proměny. Stále jen hledal nejvyšší dunu.

Jednoho dne vystoupalo slunce obzvlášť vysoko, že se ani nemohl ovlažít pohledem na vlastní stín. Rozhodl se, že se osvěží a vyhledal oázu. Zamířil ke klidnému jezírku mezi palmami a fíkovníky. Klekl si, naklonil hlavu nad hladkou hladinu. Ale co to? Z jezírka na něho vykoukla škaredá chlupatá tvář. Zděsil se netvora a uskočil pryč. Netvor zmizel také. Žízeň však Chamala přemlouvala, aby se pokusil napít znovu. Přibližoval se teď k vodě z druhé strany. Ale z jezírka začalo opět pomalu vykukovat podivné zvíře. Viděl jeho hlavu, dlouhý krk, čtyři nohy se zvláštními kopyty a na zádech obrovský hrb. Chamal oběhnul jezírko, snažil se příšeře utéct. Ale marně, byl to odraz z hladiny patřící jemu.

Zděšený, nechápal, co se stalo. Litoval ztracené lidské podoby. Horečnatě přemítal, co se stalo, až nakonec z rozrušení usnul. Ve snu se mu zjevila Poušť. Řekla mu: „Chamale, to já jsem změnila tvoje tělo. Dala jsem ti široké paznehty, aby ses nebořil do písku. Dala jsem ti husté řasy, aby tě neoslepila písečná bouře. Dala jsem ti něco, abys vydržel bez vody na pálícím slunci a mohl jsi bez únavy chodit pouští - na záda jsem ti umístila hrb ve tvaru té nejvyšší duny. Opatruj své štěstí.“

Od té doby chodí velbloud po světě klidně a moudře mhouří oči. Ví totiž, že štěstí se nenachází na nejvyšším vrcholku duny, ale že si ho každý nosí s sebou.

Produkce Velbloudění

Na jarním soustředění *Sametového posvícení* jsem pozvala na festival kapelu Kutálku. Zaujal je a chtěli přijet. Nakonec ale mohli přijet jen tři: Daniel Kahuda – kozel – dudy, Martin Hnátek – depresivní kočička – akordeon, Leoš Bezkočka – prase. Bubeník jelen byl Ondřej Balík, který večer doprovázel na bicí Martina Chika. Noty, jako kočka nebo kocour nesla Lenka Vojtíšková z Poezie R 170.

Skupina **Poezie R 170**¹⁵¹ přijela ve středu před festivalem připravit hnojiště pro svůj přednes. Seznámili se strejdou Standou, který s nimi kouřil červený Marlboro a vyprávěl jim o životě. Spolu jsme se nakonec domluvili, že pomůžou i s Velblouděním. Tomáš Mašek a Jan Wilda pomáhali vodit loutky a dělat hudební doprovod k loutkovému představení. Stihli jsme mít jen jednu krátkou zkoušku u nás ve stodole.

Herečku Alenku jsem sehnala v úterý před festivalem. Shodou náhod. Byla to kamarádka Josefa Koblíce, která v tom týdnu byla na prázdninách ve vedlejší vesnici.

A hlavně mi pomáhali Martina Walterová a Josef Koblic.

Ve středu večer jsem pro ně dojela autem do Mostu na vernisáž. Martině tam končilo malířské symposium Benedikt Most, takže se oslavovalo. Ve čtvrtek jsme měli vyrábět masky, ale oba dva měli slušnou kocovinu. To se odrazilo i v jejich práci. První maska, kterou vyrobili, byla kočička. Vypadala jako kočička sešlá životem, kočička, na kterou nikdo nikdy nezvolal *čiči*. Další masky už vypadaly veseleji.

Hodně jsme se s Martinou a Josefem v tu dobu kamarádili. Často jsme trávili společné neděle a chodili jsme na výlety. Rádi se máme stále, ale už spolu netrávíme tolik času. Odstěhovali se z Prahy a staví dům v Zásmukách u Kutné Hory. To co je na Martině s Josefem kouzelné a někdy zaklínací je to, že stále mluví. Často vypráví legrační historky a mají dobrou náladu. O festivalu mluví dál a dělají mu hezké jméno. Jejich přítomnost byla pro vznik této tematické hry a dalších tematických festivalů zásadní.

---

¹⁵¹ volné uskupení jičínských básníků. V Chotči v zastoupení Tomáše Maška, Jana Wildy a Lenky Vojtíškové

(PTAČÍ) KOČÍ V CHOTČI

4. - 5. SRPNA 2017

DIVADLA AUTORSKÁ ČTENÍ KONCERTY
DÍLNY PRO DĚTI PTAČÍ VELBLOUDĚNÍ

PROGRAM

PÁTEK
18:00 PTAČÍ ČTENÍ VLADIMÍRA ŠOLTYSE + STANISLAV SYNEK NA PŘÍČNOU FLÉTNU
19:00 KONCERT – PŘEKVAPENÍ

SOBOTA
13:30 MILAN HUGO FORMAN
14:00 PTAČÍ DÍLNY PRO DĚTI
16:30 PTAČÍ VELBLOUDĚNÍ – KAPELA KUTÁČKA
17:00 PTAČÍ KRÁLOVNA KRYSŤÝNA SKALICKÁ
18:00 ORLOUP JAN VEČERŮ
19:00 DIVADLO MAŘENČINA CESTA – U RYBNÍKA
20:00 MARTIN CHICK
21:00 DIVADLO LMML
21:30 NAHÁ SESTRA
22:30 JAM SESSION

VSTUPNÉ DOBROVOLNÉ

SPONZOŘI:

FACEBOOK.COM/KOCIVCHOTCI

Grafické zpracování Tereza Havlová.

Tisková zpráva

Přízračná akordeonista Krystýna Skalická, ptačí bytosti z putujícího divadla a další rozliční hudebníci a divadelníci vystoupí na podkrkonošském festivalu Kočí v Chotči. Dvoudenní kulturní festival v prostředí vesnice začne v pátek 4. srpna.

Malebná obec Choteč nedaleko Jičína ožije v půlce prázdnin 22. ročníkem festivalu (Ptačí) **Kočí v Chotči**. Ve dnech 4. až 5. srpna se zde publiku představí 11 projektů z oblasti divadla, hudby a autorského čtení.

„Snažíme se propojovat hudbu, divadlo a vesnici. Festival se bude odehrávat na různých místech naší obce. Chtěli bychom oživit místa, kterými běžně procházíme, ale také dát záminku k navštívení těch nevšedních, poetických. Letošní ročník je ozvláštněný ptačím tématem. Děti i dospělí se v sobotu ocitnou uprostřed příběhu, ve kterém se společně s kapelou Kutálka vydají hledat straku, která poztrácela blyštivý poklad a která zná tajemství, kde najít ptačí královnu.“ říká organizátorka festivalu Daniela Grohová.

Kromě koncertu v koruně stromů za kostelem se diváci mohou těšit na vystoupení v kulturním sále hospody nebo na divadlo u rybníka hrané v původních kulisách chotečských ochotníků z poloviny minulého století. Co do pestrosti žánrů, v pátek zahájí program jičínský autor a ornitolog Vladimír Šoltys čtením ze své knížky *Proč má Kos Žlutý nos* a následovat bude lyrové duo z Českých Budějovic. V sobotu, kromě jiného, vystoupí písničkář Jan Večeřa, bluesman Martin Chick z Prahy a rock-funková kapela Nahá Sestra z Nové Paky.

Na přípravách festivalu se podílí místní zahrádkářský spolek, chotečští rodiče i nejmladší generace. Letos děti dokonce pomáhaly s výrobou plakátu. Vstupné se tento rok stalo dobrovolným. Ačkoliv festival jistou podporu ze vstupného potřebuje, organizátoři se rozhodli nechat na uvážení každého diváka, kolik může a chce na produkci festivalu přispět.

Daniela Grohová ve spolupráci
se Zahrádkářským a sportovním spolkem Choteč

Program

PÁTEK 4/8/2017

18:00_ PROČ MÁ KOS ŽLUTÝ NOS (autorské čtení)

Ornitolog, fotograf, veterinář a autor knížek pro děti Vladimír Šoltys přečte ze své knížky za doprovodu ptačích melodií Stanislava Synka na příčnou flétnu.

20:00_ KONCERT LYRA + PŘÍČNÁ FLÉTNA (koncert)

Přírodovědkyně, zpěvačka a multiinstrumentalista Kateřina Křováková se v improvizacním duu proletí s filosofem a muzikantem Stanislavem Synkem.

+ SOBOTA 5/8/2017

13:30_ MILAN HUGO FORMAN (čtení)

Loutkář a herec potěší malé i velké čtením ptačích příběhů.

14:00_ PTAČÍ DÍLNY PRO DĚTI

Výroba ptačích účesů, vrabčích rozčuchů, písťaliček z vrbového proutí a ptačích broží.

16:30_ PTAČÍ VELBLOUDĚNÍ¹⁵²

Letošní bloudění vesnicí se ponese ve znamení křídel a zpěvu. Straka ví, kde sedává ta, která sedí nejvýš. Jak najít straku? Straku nám pomůže hledat ptačí kapela Kutálka, se kterou projdeme vesnicí, posbíráme stračí poklad a snad se nám povede přesvědčit loupežnici blyštivých cenností, aby nám prozradila kudy ke stromu ptačí královny.

17:00_ KRYSTÝNA SKALICKÁ (koncert)

Zpěvačka, harmonikářka a ptačí královna...

18:00_ JAN VEČEŘA (koncert)

Písničkář, kytarista, divadelní herec a režisér zazpívá písně o lásce, životě a o těžkém údělu orlosupa.

19:00_ MAŘENČINA CESTA (divadlo)

Autorská pohádka řezbáře a výtvarníka Josefa Koblice. Veršovaný příběh o lásce, pomstě a svědomí se odehraje v původních divadelních kulisách u rybníka. Kulisy byly nalezeny v jedné chotečské stodole, kde desítky let odpočívaly po chotečských ochotnících.

20:00_ MARTIN CHICK (koncert)

Již tradiční host festivalu Kočí v Chotči vzdá poctu blues i opeřencům. (bluesová kytara + basa + bicí)

21:00_ DIVADLO LMML (divadlo)

Kopáči humoru, keňští maratónci slovních zkratk, nadopovaní bulharští vzpěrači vzletných jevištních metafor již po jedna dvacáté vystoupí na chotečská prkna, připraveni splnit vše z vašich ptačích očekávání!

21:30_ NAHÁ SESTRA (koncert)

Již po osmnácté s odhodláním nenechat sedět žádnou holubičku v koutě se na prkna, která znamenají Choteč, opět navrací garage funk rock z Nové Paky. (elektrická kytara + bas kytara + saxofon + bicí)

22:30_ JAM SESSION

---

¹⁵² Myslela jsem, že se všechny představení s průvodem na Kočí v Chotči budou jmenovat *velbloudění*. Ale neujalo se to.

Popis tematické hry**Scénář, režie, produkce:** Daniela Grohová**Plakát:** Tereza Havlová, chotečské děti**Fotograf:** Vladimír Šoltys**Gastronomie:** Vlasta Kordová, Tomáš Korda, Strejda Standa, Pan Kraus, Dočkalovi (?)**Námět:** Faríduddín Attár**Scénografie:** Vendula Sokolová, Eliška Sokolová, Valdštejnská lodžie, Daniela Grohová**Hráli:** Martina Walterová, Madla Chadimová, Mikoláš Minařík, Krystyna Skalická, Milan H. Forman, kapela Kutálka, Vojtěch Linhart, Filip Linhart, Daniela Grohová**Dílny:** Eliška Linhartová, Kateřina Fürstová, Jana Lopatová, Dana Grohová**Postavy:** průvodce – dudek, Strakrálovna, Krákrálovna, král Simorg – všichni ptáci světa, kvočna**Místa hry:** Hřiště, náves, Oborník,**Čas:** dílna 14:00 – 17:00, průvod 20:00 – 21:00**Průběh:**

(zpětný zápis) V odpolední dílně vyrábění jednoduchých škrabošek, zobáků a vrabčích hnízd na hlavě. Záměr je vzít na sebe ptačí podobu a vydat se hledat ptačího krále nebo královnu. Průvod šel vesnicí a byl veden dětmi, které hledaly blýskavé poklady, které snad údajně ztratila ptačí královna.¹⁵³

Některé větší děti běžely napřed stopovat a skupina se začala rozpadat. Zavolali jsme na ně, že ke královně musíme doletět jako hejno, jinak nejsme ptáci. Fungovalo to. Potom to fungovat přestalo. Proto se do situace duchapřítomně vložila matka tří dětí, Madla Chadimová, která se prohlásila za kvočnu. A že ti, kdož jsou menší než ona, jsou její kuřata, a proto nemůžou jít před ní. To docela fungovalo. Cestou jsme potkali paní Strakovou, která se mě ptala, co se to děje. Přidala se k nám do průvodu a došla s námi až ke Strakrálovně na návsi. Strakrálovna seděla na houpačce na bidýlku na stromě, jehož větve se skláněly až k zemi tvořily tak uzavřený prostor. Okolo Strakrálovny pobíhal její pomocník s kasičkou. S dětmi jsme se ptali ptáka.

Děti: *Ty jsi naše ptačí královna?*

Strakrálovna: *Pro odpověď vhod'te poklad.*

(a děti se nerady zbavovaly nabytého pokladu a peříček, ale část dětí se svého pokladu vzdala)

Děti znovu: *Ty jsi naše ptačí královna?*

Strakrálovna: *Ne. Já jsem Strakrálovna. Cha cha, krá krá.*

Děti: *A kde je naše ptačí královna?*

Strakrálovna: *Pro odpověď vhod'te poklad.*

(takže muselo dojít i na hamižnější děti a i ty se vzdaly svého pokladu ve prospěch celku)

Děti: *A kde je naše ptačí královna?*

Strakrálovna: *Krákrálovna zvony ding dong.*

Filip a Vojta Linhart: *Aha! Tak to asi bude u kostela!*

---

¹⁵³ Ten poklad byly křišťálové a zlaté korálky a hranoly od strejdy Standy, které mu zbyly z dob, kdy pro Lasvit montoval křišťálové lustry.

(Průvod se vydal ke kostelu. Za kostelem seděla na velkém javoru Krystyna Skalická, coby Krákrálovna a hrála písničky o ptácích.)

Po písničkách se děti zeptaly: *Ty jsi naše královna?*

Krákrálovna: *Odpověď musíte hledat na začátku.*

Děti šum, *jéžiš, to máme jít zas do hospody?* A já v ptačí masce jsem zazvonila zvoncem, gestem jsem přítomné vyzvala, aby šli za mnou na louku za kostelem, kde býval rybník Oborník. Průvod se dal do pohybu.

Na *Oborníku* ten rok rostla vysoká tráva. Vysekali jsme v trávě cestu do spirály, v jejímž středu seděl starý pán, vypravěč – Míla Hugo Forman. Měl v ruce knížku od Petra Síse *Ptačí sněm*. Děti a lidé se okolo něj shlukli a poslouchali vyprávění. Někdo však až do středu nedošel a zůstal na kraji louky. Někdo se odpojil z průvodu už u Krákrálovny, ale někdo si příběh poslechl až do konce.,, A pochopili, že každý zvlášť a všichni dohromady jsou král Simorg“.

Šum dětí: *No a kde je teda ta královna?* Ukázala jsem na zrcadlo na kraji louky, do té chvíle jakoby neviditelné. Byli jsme v něm.

Ohlasy

Tamara Kováčová (tanečnice a tlumočnice ze znakové řeči): *Bylo to, jako kdyby se ztratily hranice světa tady a v tom příběhu. Všechno se prolnulo.*

Další produkce

Zároveň se během festivalu připravovala *Mařenčina cesta*, kterou napsal a režíroval Josef Koblic. Hráli u rybníka v kulisách velkých 3 – 5 metrů, které se dochovaly po ochotnících z první republiky. Našli je a zachránili je Fürstovi ve stodole, když koupili dům.

Plakát

Od tohoto ročníku pořádám kreslicí dílnu pro místní děti. Obvykle v květnu nebo v červnu. Jejich kresby poté používáme k tvorbě plakátu.

Grafické zpracování Patrik Trska.

Tisková zpráva

Démonická hudba Varhana Orchestroviče Bauera, dechový nářez kapely Tygroo nebo loutkový příběh Dlouhý, Široký a Bystrozraký bude na programu festivalu Kočí v Chotči. Dvoudenní hudebně-divadelní festival v Chotči u Jičína začne v pátek 10. srpna 2018.

Malá obec Choteč nedaleko Jičína ožije v půlce prázdnin 23. ročníkem festivalu Kočí v Chotči, letos s podtitulem „jelen s n í“. Ve dnech 10. a 11. srpna se zde divákům představí dvě desítky projektů z oblasti divadla, hudby a scénografie.

„Snažíme se propojovat hudbu, divadlo a vesnici. Festival se bude odehrávat na různých místech naší obce. Chtěli bychom oživit místa, kterými běžně procházíme, ale také dát záminku k navštívení těch nevšedních, poetických. Letošní ročník je ozvláštněný jelením tématem. Děti i dospělí se v sobotu ocitnou uprostřed příběhu, ve kterém se společně v průvodu s hudebním doprovodem vydáme na cestu za jelenem... Kam půjdeme a zdali na cestě někoho potkáme, necht' zůstane v hádance.“ říká organizátorka festivalu Daniela Grohová.

Mnohožánrový festival Kočí v Chotči je především o setkání. Potkávají se zde nadaní hudebníci z Jičínska se zajímavými pražskými a jinak přespornými muzikanty, kteří společně hrají během dne a především na večerních Jam session. V příběhu „jelen s n í“ se s muzikanty pro změnu propojí diváci na společné cestě krajinou za jelenem. Co se prostředí festivalu týče, kromě programu v kulturním sále hospody se diváci mohou těšit na loutková představení a rukodělné dílny ve stínu lip, koncerty na dvoře, poetickou procházku krajinou a varhanní koncert **v kostele**.

V pátek večer na chotečské varhany zahraje známý hudebník a skladatel Varhan Orchestrovič Bauer, který skládal filmovou hudbu také pro Miloše Formana a před několika lety vytvořil novou verzi státní hymny. V sobotu vystoupí Varhan Orchestrovič B. se svým synem Eliášem v jazzující kapele JO!. Na pátek i na sobotu jsou dále připraveny tematické rukodělné dílny, loutková pohádka studentů pražské DAMU – *Dlouhý, Široký a Bystrozraký* a zpívaný loutkový příběh o jelenovi v podání jordánského hudebníka a divadelníka Husama Abeda. Na festivalu vystoupí také folkoví muzikanti jako Janík Večeřa, akordeonistka Krystyna Skalická nebo kapela LeDva. Páteční večer zakončí a nohy roztančí Martin Chik blues band.

V sobotu je na divadelním programu loutková pohádka *Pták*, scénické čtení hry *Ve jménu lásky a přátelství* a legendární *Divadlo LMML*, které vytváří vždy nové představení pouze pro Kočí v Chotči. Hudebně během odpoledne vystoupí, kromě jiných, jazz-alternativní kapely, jako kapela JO! a *Hubnutí řízené počítačem*. S večerem bude přibývat folklóru a ženský *Sbor Pecka* divákům připomene, ba naučí je zapomenuté písničky z Čech a Moravy. S písní na rtech potom vyjde z hostince průvod hledat vysněného jelena. Festival zakončí balkánsko-jazzový nářez dechové kapely Tygroo.

Daniela Grohová ve spolupráci
se Zahrádkářským a sportovním spolkem Choteč

Program

PÁTEK 10/8/2018

16:00_ PAROŽÍ SE NOSÍ SE / dílna

Jak dostat paroží na hlavu a nedostat se při tom do řeči? Rukodělná dílna výroby paroží pro děti i dospělé. Pojd'te se parožit!

17:00_ MÁŠA A MEDVĚD / gypsy-klezmer

Jičínské duo, které hudební inspiraci hledá v židovských a jazzových rytmech. Tomáš Mašek rozezní struny kytary a rozdýchá měchy akordeonu. O houslové krásno se postará Vojtěch Drahoňovský.

18:00_ DLOUHÝ, ŠIROKÝ A BYSTROZRÁKÝ / loutková pohádka

Loutková pohádka Karla Jaromíra Erbena. Šli dva, šli tři. Vlastně šli čtyři a ještě kůň k tomu. Šli dlouho, šli lesem. A kam došli? Do Železného zámku! Vyprávět budou loutky Alžběty Vitvarové a loutkoherci René Vitvar, Štěpán Lustyk, a Adam Joura.

18:50_ JANÍK VEČEŘA / folk

Struny u kytary prohrábne brněnsko-pražský písničkář, který skládá, jak umí. Krom orlosupa by chtěl být také Zlatohřbítkem.

19:50_ KRYSTYNA SKALICKÁ / acoustic

Harmonikářka, loutkoherečka a zpěvačka pocházející z Těšínska. „Měla ach dívka, měla divný sen, jelen stál u dveří a lákal ji ven. Běžela lesem zmámená, běžela, hledala jelena...“ Zpívá polsky, česky a slovensky a v jejich písních se prolíná folklór, sen a příroda.

21:00_ VARHAN ORCHESTROVIČ BAUER / varhanový koncert

Hudebník, skladatel a dirigent. Jeho kompozice jsou syntézou různých stylů a žánrů, ve kterých kombinuje barvy a nálady hudby symfonické, jazzu, funku i rapu. V chotečském kostele vystoupí sice před vyhlášením nočního klidu, jeho hudba vás ale v klidu nenechá.

22:15_ HUSAM ABED / world music

Jordánský divadelník a muzikant zahraje lidové písně svého kraje. Jedna bude o gazele a měsíci. Poznáte ji?

23:00_ MARTIN CHIK BLUES BAND / blues

Martin Chik vzdává poctu blues již po páté na prknech, která znamenají Choteč. Během pětiletého chotečského období napsal množství básní a písní inspirovaných tímto místem, a to zejména sousedkou Šárkou, Betty a Láďou. Hraje s ním Jan Sen, Ondra Balík, Gejza Dohnal.

SOBOTA 11/8/2018

10:00_ DOPOLEDNÍ JELENÍ VYBÍJENÁ / sport

Chcete hrát raději za myslivce, nebo za jeleny? Přijďte se s dětmi vybít. Vhodné pro děti, dorost i dospělé. Před Jelení vybíjenou je dobré absolvovat páteční dílnu Paroží se nosí se.

13:00_ JE LES NÍ / dílny

Dílny pro děti i dospělé s jelení a lesní tematikou. Příprava na večerní výpravu za jelenem. Připravte si paroží!

13:15_ PTÁK / divadlo

Loutková pohádka o hloupém ptákově, který se vydal do světa. Kampak doletí? To se dozvíte od kluků k nezaplacení Šimona Dohnálka a Daniela Horečného.

14:10_ DVĚ LYRY A FLÉTNA / ethno-acoustic

Lyrický koncert dvou víl a jednoho poutníka na příčnou flétnu kombinující keltské a folklorní melodie s moderní improvizací. Kateřina Křováková, Lucie Kejvalová, Stanislav Synek.

15:15_ VE JMÉNU LÁSKY A PŘÁTELSTVÍ / scénické čtení

Scénické čtení krátké hry současného dramatika Oskara Bábka, kde láska, čas a prostor mají svůj důležitý rozměr. Čte Jan Búrik a Richard Rozkovec

16:00_ LEDVA / psychadelic folk

Jeden je málo a Bořek je moc. A tak jsme tři. Demofolkové trio aneb dva Sářiný kluci. Kytara – Vojtěch Nejedlý; saxofon, baskytara, harmonika – Bořivoj Škorpil; kytara, text – Sára Friedlaenderová.

17:00_ HUBNUTÍ ŘÍZENÉ POČÍTAČEM / jazz-alternative

Sotva jim vousy narostly, již se chápou kytary, basy, bicích a jazzují. Tomáš Mašek, Jakub Šulík, Pavel Bobr Novotný.

18:00_ JO! / jazz-progressive

Otec a syn ve víru jazzové jam session. Možná jste je slyšeli hrát v pražské Vzorkovně nebo v pražských ulicích. Varhan Orchestrovič Bauer na klávesy a Eliáš Bauer na bicí. Bude i trumpeta.

19:00_ HOLINKY / folk

Housle, klarinet, suzafon, akoreon, bici. Folklorní energizující kapela. Anežka Konečná, Matěj Heinzl, Šimon Janák, David Lomič, Jakub Šulík.

19:30_ SBOR PECKA / folk

Ženský pěvecký sbor ze vsi přes kopec, zpívá zapomenuté folklorní písně z Moravy a Čech. V sále hostince se společně naučíme některé z lidovek a s písní v srdci, s písní na rtech výjdeme do krajiny!

20:15_ J E L E N S N Í / průvod

Spolu se sborem Pecka, kapelou Holinky a s paroží na hlavě se vydáme cestou k lesu za vysněným jelenem. *Jelenovi pivo nelej. No a tak jsem ji chtěl nadběhnout a přitom mě srazila z boku. Štěstí nalezne ten, kdo v sobě smíří dva protiklady. Už troubějí. V lese není právě jeden strom. V lese jsou stromy. Slunce zapadalo a pole hořelo.*

DIVADLO LMML / improvizující divadlo

Kopáči humoru, keňští maratónci slovních zkratk, nadopovaní bulharští vzpěrači vzletných jevištních metafor již po patnácté vstoupí na chotečská prkna, připraveni nesplnit ani jedno z vašich očekávání! Kdo? Vladislav Kracík a Martin Pařízek.

TYGROO / jazz-balkan-funk-rap

K tanci i poslechu zahraje dechová kapela Tygroo, která vynalézavě kombinuje balkánskou a klezmerovou hudbu s moderními žánry. Balkánský nářez, jazzová rafinovanost a funky radost. Klarinet – Matěj Heinzl, akordeon- David Lomič, suzafon- Šimon Janák, bici- Vojta Stolbenko.

Popis tematické hry

Námět, režie: Daniela Grohová

Produkce: Daniela Grohová, Kateřina Švástová

Fotograf: Kateřina Václavíková

Plakát: Patrik Trska. chotečské děti

Gastronomie: Tomáš Dočkal, Markéta Dočkalová, strejda Standa, Jana Lopatová, Kateřina Fürstová, Dana Grohová

Scénografie: Václav Fürst, Martina Walterová, Josef Koblic, Karolína Plachá, Matěj Plachý, Luboš Fendrych, Klára Jiráňková, Tereza Havlová, Bára Purmová, Filip Linhart, Eliška Linhartová, Vojtěch Linhart, Lukáš Kraus, diváci

Hráli: Sbor Pecka, kapela Holinky, Šimon Dohnálek, Daniel Horečný, Jiří Vích + kolega myslivec, Jakub Šulík, Zuzana Sušánková, Jakub Vaněk, Daniela Grohová

Postavy: průvodce – dívka, sbor, jelen, náhodní vypravěči

Neviditelné postavy: neviditelné slunce, neviditelná navracečka měsíce na oblohu

Místa hry: Hřiště, Habr, Hostinec, Dvůr, Dlouhý svět, Les

Čas: dílna pátek a sobota 14:00 – 17:00, průvod sobota 20:30 – 21:30

Průběh: scénář (doplněný o mé poznámky)

Part 0 – rukodělné dílny pro výrobu paroží a odznáčků s paroží. Jídlo.

Part 1 – sbor Pecka učí lidové písně diváky v sále Hostince 19:30 – 19:55

➔ Přechod zvon

➔ Jdou ven. Já na podiu (podkres Holinky nakonec píseň Ederlezi) vyzývám diváky, aby se proměnili v jeleny a vydali se ho společně hledat. Říkám, že zmizel měsíc, jelen ho umí navrátit. Jak? Budeme nejspíš přítomni zázraku.

Part 2 – průvod s Holinkami 20:00 – 20:20

➔ Předěl zastavení na kopečku

Part 3 – zpívání se sborem „Měla ach dívka měla divný sen“, všichni mají možnost se píseň naučit 20:20 – 20:30

➔ Předěl slyšíme troubit myslivce – troubějí 20:30 – 20:40

➔ (zpětná poznámka) Šli jsme moc rychle, nechápu, proč D. Horečný tak hnál. Je 20:30. Musíme se zastavit počkat, až slunce zapadne. Zastavujeme. Zdá se, že lidé čekají, že něco nastane. Stojíme jako stádo. Nevím, co by mělo nastat kromě toho, že stojíme. Potom někdo vedle mě řekne, jak vlastně dělá jelen. Ano – zopakuj nahlas. *Jak vlastně dělá jelen?* Stádo hučí a štěká. Potom opět vycházíme společně.

Part 4 – zastavení u posedu 20:40 – 20:55

➔ Rozhovor dívky s myslivci na posedu

D: Co tady tak troubíte?

M: My čekáme na jelena

D: My taky čekáme na jelena.

M: Takhle vás ale jelen uvidí. Na jelena se čeká na posedu, ale k nám se nevejdete. Nebo se na něj čeká v keři.

D: Vytvořme keř!

➔ Historky

➔ vypráví Josef K., Bára P., Daniel H.,

➔ Věra Kociánová (vůdčí zpěvačka sboru Pecka) to léto překládala text litevského badatele Jonase Vaiškunase, který uvádí, že v severské mytologii bývá jelen vyobrazován s hořícím kotoučem uprostřed paroží. Věra čte ze svého objevu a poté nahraje dívce otázkou. *A co ty Danielo, vidělas někdy jelena?*

➔ Dívka: *Já jelena ještě neviděla. Ale slyšela jsem o bílém jelenovi. Bílý jelen slouží měsíci. Měsíc – Luna – je patronem milenců, stráží jejich tajemství a je proměnlivá. Bílý jelen v noci ladnými skoky pádí po lesích, loukách, polích. Sbírá a schraňuje měsíční paprsky, obléká se do stříbrných příběhů Luny. Tento poklad poté jednou za dvacet osm dní navrací zpět na oblohu, když už Luna nemá z čeho zářit. V ten den se proměňuje i Bílý jelen. Vstupuje dívkám, ženám i mužům do snů. Ti pak sní o tomto pozoruhodném milenci a někde mezi nebem a zemí se oddávají pozoruhodnému tanci, tanci také zvanému láska.*

➔ ..... Trubači začnou troubit

➔ Jelen vychází z lesa

➔ Jelen se změní -> lyra melodie „měla ach dívka měla divný sen“

➔ (pozn. všichni mají na hlavách paroží)

Part 5 – zjevení

- ➔ cesta k nám trvá asi 5 min
- ➔ Přijde k nám – ticho – zastaví se – sundá si ze sebe jelena (kalhoty, košily, masku) – je nahý
- ➔ Kuba Šulík troubí na posedu Ederlezi – přichází dívka – dává mu bílou košili
- ➔ Chytnou se za ruce – dívka sundá zvoneček – světlo zhasne – a běží do vesnice
- ➔ v ten moment začíná hrát K. Skalická a kapela Holinky „Měla ach dívka v noci divný sen (...) padala dívka na kolena chacha“ .. (zpětná poznámka) běželi moc rychle, po cestě ve tmě šlápla dívka do díry spadla a přes koleno udělala parakotoul. Vyskočila a běželi dál.

Ohlasy

Věra Kociánová (překladatelka a historička): *Pecka*.

Text písně Jelen

Jelen – Krystyna Skalická

Měla ach dívka, v noci divný sen

Jelen stál u dveří a lákal ji ven

Běžela lesem zmámená

Volala, hledala jelena

Seskočil z oblohy, měl zlaté parohy

Oslepil jí oči, podlomil nohy

Padala dívka na kolena chacha

Volala, hledala jelena

Mihnul se jako šedý stín

Vypustil z nozder modrý dým

Ležela v listí utopena chacha

Volala, hledala jelena

Měsíc i světlo zmizelo

Její dech cítí dodnes její tělo

V noci se skrývá dračí dech

Cestu ach domů dívko, nenajdeš

Vajha hi há hau hi há...

Grafické zpracování Patrik Trska.

Tisková zpráva

Rybí ples, americká zpěvačka Emily Thiel (E. T.), gypsy-swingové potěšení kapely Futur Swing nebo divadelní dokumentární miniatura LOS OS budou na programu festivalu Kočí v Chotči. Letošní ročník navíc obohatí ekologické přednášky o vodě v týdnu před festivalem.

Malá obec Choteč nedaleko Jičína ožije v půlce prázdnin 24. ročníkem festivalu Kočí v Chotči, letos s podtitulem „o k o u n ě n í“. Ve dnech 9. a 10. srpna se zde divákům představí dvě desítky projektů z oblasti divadla, hudby a scénografie. Pro festival zároveň vzniká unikátní představení, které se odehraje na místě zaniklého rybníka. A chystají se i ekologické přednášky vedené odborníky ve dnech 6.–8. srpna.

„Již několikátým rokem se snažíme propojovat hudbu, divadlo a život na vesnici. Letošní téma vody vychází ze situace, kterou obec aktuálně řeší – vysychající studny i krajina. Je to důležitý problém, rozhodli jsme se proto uspořádat vedle festivalu také menší sérii přednášek a povídání o vodě,“ říká organizátorka festivalu Daniela Grohová.

„Naopak jako téma jsou ryby a voda snad nevyčerpatelné. Pro mě je teď velmi zajímavé dívat se na hejno ryb jako na společenství, které spolu dokáže pospolitě plout, dorozumívat se, rozumět si. Byla bych ráda, kdyby se nám společně s diváky podařilo si podobným způsobem zaokounět...,“ dodává Daniela Grohová, která připravuje site specific představení „Okounění“ společně s kolektivem Kočí v Chotči, studenty DAMU, francouzskou divadelní skupinou Astropophe, sborem Pecka a skladatelkou Eliškou Vidomus.

„Chceme oživit ducha místa bývalého rybníka Oborník a vnést do něj opět trochu poezie. Trochu tím možná i poukážeme na člověka-ničitele, který dokáže například udělat z pokojného místa skládku nebezpečného odpadu, ale i na člověka-Kotvůrce, který se zamýšlí a je citlivý k sobě i k svému okolí,“ říká výtvarnice Martina Walterová, která se na festivalu podílí již čtvrtým rokem.

Diváci se mohou dále těšit na bohatý program, který začíná v pátek ve čtyři hodiny a kdy vystoupí jazz funková kapela Fanfán Tulipán nebo folková kapela Jakojam. V pátek večer se mohou diváci těšit na přednes poezie a prózy na hnojišti od samotných autorů, ale slovo dostanou i literární velikáni jako A. P. Čechov nebo G. Apollinaire. Studenti DAMU během obou dní uvedou pět titulů loutkových a alternativních představení s tématem podvodního světa. Pro děti i dospělé jsou připraveny tematické rukodělné dílny, ve kterých si budou moci vyrábět během celého festivalu. Sobotní hudební program zahájí Daniela Vítová, zpěvačka a kytaristka z Lázní Bělohrad, dále vystoupí Martin Chik Blues Band, jazzová zpěvačka Emily Thiel z amerického Connecticutu a večer rozproudí v rytmu gypsy swingu a chansonu kapely Tyjátrio a Futur Swing.

Festival pořádá Zahrádkářský a sportovní spolek Choteč. Projekt podpořila Nadace Via v programu Živá komunita. Děkujeme rovněž programu Tady jsem doma firmy ŠKODA AUTO a.s. Dalšími podporovateli jsou IZOTRADE s.r.o., NADACE ŽIVOT UMĚLCE, DAMU, obec Choteč, Místní akční skupina MAS – Brána do Českého ráje, CIS s.r.o., GRADA Publishing a.s., a další. A děkujeme také místním dětem, které nakreslily vizuál letošního plakátu.

Další informace o festivalu najdete na facebooku:

Kočí v Chotči 2019 <https://www.facebook.com/events/666900547087869/>

Povídání o vodě v Chotči <https://www.facebook.com/events/634531420392902/>

Kontakt pro média:

Daniela Grohová

00420 733 739 733, kocivchotci@gmail.com

Program

PÁTEK 9/8/2019

16:00 _ RUKODĚLNÉ DÍLNY

Dílny probíhají během pátku a soboty odpoledne na dětském hřišti. Co se vyrábí? Předměty na přeměnu v rybu, památky na krk, tisknutí na textil, pohlednice. Výzva: Přineste si trička, šaty, tašky na potisknutí! Barvy máme. Určeno dětem i dospělým.

17:00 _ KAPR OKOUNÍ

Loutkové představení s prvky taškařice i improvizace. O rybách českých i mořských hrají a vyprávějí Edita Valášková a Šimon Dohnálek.

17:30 _ JAKOJAM

Plout životem jak potokem / jak vlnami rybníka / poklidně rok za rokem / když se ploutev ploutve dotýká. Poetické texty houslově doprovází Jan Bradáč, kytarově Jan Večeřa, basově Ondřej Michalík a rytmus udává Lenka Nasková.

19:00 _ Ú VODNÍ

Amur bílý _ blatňák tmavý _ bolen dravý _ bufalo maloústý _ bufalo velkoústý _ cejn silný _ drsek menší _ hrouzek běloploutvý _ jelec proudník _ kaprovec černý _ lín obecný _ mřenka mramorová _ okoun říční _ placka finta _ sumec velký _ štika obecná _ tolstolobec pestrý _ úhoř japonský _ veslonos americký _ živorodka duhová.

Houslistka An-na, Šimon Sedmilhář, tříčlenný kvintet Pramínek a Daniela se pokusí vytvořit sourodé hejno.

19:45 _ LOSOSY

Dokumentární miniatura na pomezí divadla a filmu. O hrdinském tahu lososů a nástrahách, kterým na své cestě čelí. O tom, jak by bez jejich životní poutě byla spousta věcí okolo nás jinak. Hraje se v domečku u rybníka. Valentýna Šatrová a spolužáci z KALD DAMU.

20:00 _ LYRA FLÉTNA

Lyrický koncert dvou víl a jednoho pana kombinující folklorní melodie s moderní improvizací. Koncert se odehraje pod lípou u rybníka. Kateřina Křováková, Lucie Kejvalová, Stanislav Synek.

21:00 _ FANFÁN TULIPÁN

V zahradě, kde roste náš Tulipán, můžete potkat Julese Vernea, Kamila Lhotáka, bláznivou Maríju, skřivana Ivana či zamlklé mariňáky. A když se dobře zaposloucháte, zaslechnete z dálky houkání Orient Expresu... Štěpán Zbytovský – flétna, Petr Svoboda – piano, Pavel Husa – basa, Šimon Hajdovský – bicí, Eliška Vidomus – zpěv, melodika, zip.

22:30_ BÁSNĚNÍ (Fr, Fin, USA, Tur, ČR)

Přednes textů, poezie a toho, co se ztratilo v překladu. Dans vos viviers, dans vos étangs, // Carpes, que vous vivez longtemps ! // Est-ce que la mort vous oublie, // Poissons de la mélancolie. G.A.

Leo Souquet, Alex Asikaine, Şehmus Işık, Kierstan DeVoe, Martin Doucha, Kiersty Baker, Anna Petruželová, Jakub Vaněk. + vy! Výzva: přijďte s básní o rybách, vodě nebo o něčem vlhkém a podělte se s námi o poezii.

23:15_ FILTR

Obývací pop. Výhradně autorské písničky o nás i o vás pro celou (i neúplnou) rodinu. Neškodný ani pro okounějící akvarijní rybičky. Filtrují Petr Jediný Novotný (zpěv a autor textů), Filip Votava (kytara, zpěv a autor hudby) a Jan Hodek (basa a autor tří dětí).

SOBOTA 10/8/2019

10:00_ CHYŤ MĚ, CHYŤ SE!

Čilou hrou na hřišti rozhýbejme naše šupinatá těla. Možná s míčem, možná v hejnu. Pro děti i dospělé!

12:00_ OBĚDOVÁ PAUZA

Je libo finskou lososovou polévku nebo sardinky z Bretaně? A co pečenou štiku?

13:30_ DANIELA VÍTOVÁ

Kytaristka a zpěvačka z Lázní Bělohrad, která šla proti proudu Javorky. O čem si po cestě zpívala?

14:30_ NEJMENŠÍ ZE SÁMU

Za polárním kruhem, kde sídlí zima a chlad, žijí Laponci. Mají svá sobí stáda, o která se starají, a když už sobi nemají co jíst, vydávají se s nimi pastevcí na cestu za potravou. Jednoho dne na takovou cestu vyráží i nejmenší Sámi... Johana Bártová, Matěj Šumbera, Jakub Šulík (KALD DAMU).

14:00_ RYBIČKA

Devítiminutová divadelní miniatura pro jednoho diváka. Atmosférou podvodního světa, ve kterém se možné setkání slévá nemožným, provází Karolína Plachá.

15:00_ MARTIN CHIK BLUES BAND

Martin Chik a jeho speciální kytara vzdává poctu blues již po šesté na prknech, která znamenají Choteč. Napsal množství básní a písní inspirovaných tímto místem, a to zejména sousedkou Šárkou, Betty a Láďou. Inspiruje ho letos k novému verši okoun? Hraje s ním Jan Sen na harmoniku, Ondra Balík na bicí a Gejza Dohnal na basu.

16:30_ ZELENÁ RYBKA

Vtip, který je spíše poezií, a verš, který je spíše řasou či okem na punčoše. © Československý klacky.

17:00_ EMILY THIEL (USA)

Podmanivý hlas americké zpěvačky a skladatelky Emily Thiel vás zavede do míst čirejších než horský pramen a hlubších než oceán.

18:15_ LES POISSONS VOLANTS (Fr)

Pták může milovat rybu, ale kde budou žít? Divadelní skupina Astropophe z Bordeaux přijíždí do Chotče najít odpověď a zapomenout otázku.

19:00_ ~~TYJÁTRIO~~ RASPUTIN BAND

Kontrabas, flétna, akordeon, perkuse, ~~kytara~~ a spousta zpěvu rozvlíní boky nejedné mihule. ~~Eva Křivánková, Vladimír Červenka, Vladimír Večerka, Šimon Jakubíček, Irena Ošťádalová, Ondřej Zámečník.~~ Tomáš Rasputin, Irena Jagová a band.

20:15_ SBOR PECKA

Ženský pěvecký sbor ze vsi přes kopec zpívá zapomenuté folklorní písně z Moravy a Čech. Letos se rozhodly vytvořit hudební fúzi se spřízněnou kapelou. Na závěr nás jednu krásnou píseň naučí. Věra Kociánová a kolektiv.

20:40_ OKOUNĚNÍ

Dotknout se hladiny z druhé strany. Tančit v proudu ocasních ploutví v korytu řeky. Vtéci do rybníka. Být na plese a nebo v lese? Být spolu a nebo odděleně? Tvořeno diváky a kolektivem Kočí v Chotči.

21:45_ DIVADLO LMML

Kopáči humoru, keňští maratonci slovních zkratek, nadopovaní bulharští vzpěrači vzletných jevištních metafor již po šestnácté vstoupí na chotečská prkna, připraveni nesplnit ani jedno z vašich očekávání! Kdo? Vladislav Kracík a Martin Pařízek.

22:30_ FUTUR SWING

Pramen inspirace našla kapela u belgického dvouprstého kytaristy Django Reinhardta, jehož písně provádí v autorských aranžích a snaží se žánr gypsy jazzu vést modernějšími směry.

Kvintet ve složení kytara, kytarové banjo, housle, saxofon a kontrabas. Tomáš Mika, Martin Hrubec, Milan Jakeš, Ondřej Komárek, Michal Wróblewski.

00:00_ JAMMING

Hudba, tanec, hejsasa

Popis tematické hry

Námět, režie: Daniela Grohová

Produkce: Daniela Grohová, David Karban, Kateřina Švástová, (Ladislav Groh)

Fotograf: Kateřina Václavíková, Ondřej Vraštil, Ondřej Švásta

Plakát: Patrik Trska, chotečské děti

Gastronomie: Tomáš Dočkal, Markéta Dočkalová, strejda Standa, Jana Lopatová, Kateřina Furstová, Dana Grohová

Scénografie: Iva Bartošová, Tereza Havlová, Martina Walterová, Josef Koblic, Václav Furst, skupina Astropophe

Hráli: Sbor Pecka, Šimon Janák, kapela Pramínek, francouzská divadelní skupina Astropophe, An-na, Jiří Bauer, Tomáš Mašek, Irena Jagová, Tomáš Rasputin, Tereza Havlová, Adam Pánik, Eliška Vidomus, Jakub Vaněk, Bára Purmová, Jakub Šulík, Johanka Bárťová, Šimon Dohnálek, Edita Valášková, diváci

Postavy: ryby, ryby zpívající, ryby bublající, ryby muzikanti

Místa hry: Sál Hostince U Šulců, vesnice, Oborník

Čas: dílny v pátek a v sobotu odpoledne, průvod sobota 21:15 – 21:45

Průběh

(zpětný zápis) V pátek a v sobotu probíhaly rukodělné dílny pro výrobu rybích a vodních atributů. Kromě škrabošek a doplňků si lidé v dílně mohli odrátovat kamínek a jako přívěšek ho někomu dát. Ti, kdož měli kamínek na krku jej tedy od někoho dostali. V pátek během mé performance *Ú VODNÍ* jsem vysvětlovala divákům, že jde o to, že jsme ryby a jak jimi být. Během celého festivalu jsme to připomínali také kostýmy, pohybem a slovem do mikrofonu mezi jednotlivými produkcemi.

V sobotu od 20:30 měl v sále sbor Pecka koncert. Poslední byla píseň *Idze ryba z vody*. Sbor vyzval diváky, aby píseň zpívali s ním. Vytvořil se plný kruh, shluk lidí, který kráčel dokola a zpíval. Poté se shluk zastavil, sednul si na zem. Ze stropu se spustila hladina/závoj tvořený

průsvitnou látkou. Látka byl bílý tyl sešitý do kruhu o průměru zhruba deset metrů. Šest bodů kraje kružnice h drželi herci.

Diváci s hladinou nad hlavou vyšli ze sálu úzkými dveřmi. Poté diváci a tvůrci společně pronesli hladinu vesnicí do místa bývalého rybníka Oborník. Tam se průvod zastavil. Byla tma, jen ryby svítily. Ryby bublající začaly bublat a hladina se vznesla. Pro vytažení hladiny nad diváky, bylo na místě připraveno šest zhruba šest metrů vysokých kúlů s lanky a karabinou. Někteří diváci zůstaly stát, někdo si sedl. Bublání. Prostor bývalého rybníka oborník je louka ohraničená stromy a keři. Z šesti různých míst začaly přicházet svítící ryby s basklarinetem, violoncellem, trumpetou, tubou, příčnou flétnou, houslemi. Ryby muzikanti obemkli kruh lidí pod hladinou na šesti různých místech. Sbor se postavil a začal zpívat *Rybí ples* od Elišky Vedomus. Muzikanti se přidali. Po písni se ryby m semkli na jedné straně „hladiny“ a společně odešli broukajíc si melodii Rybího plesu. Diváci zůstali na místě. Ticho. Nikdo netleskal. Bubliny bublaly. Děti bublali. Jedna paní plakala. Děti se smály bublinám.

Ohlasy

Anna Petruželová (studentka dokumentaristiky na FAMU): *Já jsem si myslela, že se ta hladina vznesla nad hlavu těmi bublinkami. Byla jsem o tom opravdu přesvědčená.*

Doprovodný program

24. ročník byl největší co do programu, počtu členů přípravného týdu i počtu dní. Rozšířili jsme program o tři odborné přednášky o vodě a krajině. V úterý přednášel prof. Ing Jiří Wanner, DrSc z VŠCHT na téma *Vodní hospodářství ČR a dopady klimatických změn*. Ve středu RNRr. Daniel Smutek ze společnosti *Vodní zdroje Chrudim* vyprávěl *O kapce vody aneb putování za vodou*. Ve čtvrtek jsme měli přednášku od starosty Ing. Jiřího kaplana o zaniklých rybnících na Chotečsku a přírodopisně-pamětnickou procházku s panem Černým. Přírodopisná setkání začínala vždy v 18:00 v sále Hostince U Šulců.

V úterý 6. 8. 2019 proběhla odpoledne také pohybová dílna „school of fish“ vedená Michaelou Raisovou, kde jsme pracovali s principy společného pohybu ve skupině. Tato dílna se zúročila především během pátečního Ú VODNÍ a večerního koncert kapely Fanfán tulipán. Zároveň v červenci proběhly dvě dílny pro veřejnost. V pátek 12. 7. 2019 Animační dílna pod vedením Daniely Pasekové pro děti, kde byl ploškovou animací vytvořen minutový film s názvem „Neuvěřitelný svět pod hladinou“. O víkendu 27. 7. – 28. 7. proběhla dílna Čchi-kungu pro dospělé pod vedením Dany Malé.

Z deníku Elišky Vidomus¹⁵⁴

Sobota ráno, jsem sama doma, Pěťa je v NJ. Piju Bezový čaj a kurýruju se, mám rýmu a kašel. Ale jinak mě hřejí vzpomínky na minulý víkend na festival Kočí v Chotči a taky mám radost z nové práce. Mám pocit, že se mi ta Choteč jen zdála. Tolik silných momentů, milých setkání, bylo jako ocitnout se v jiném světě. Stát se vodní bytostí, plout davem ve svítícím kostýmu a se svítícím pitím – „jikeřem“, vůbec nevadilo, že tam moc lidí neznám, i samota uprostřed davu byla příjemná. Anebo se ke mně někdo připojil a dali jsme se do řeči. Nikdy nezapomenu na ten moment, kdy jsme tam s Fanfánem přijeli. Na dvoře u hospody bylo dřevěné podium, na něm Daniela, An-na a Šimon – tubista, všichni v barevných ve větru vlajících, třpytivých kostýmech a pod podiem ještě barevnější a třpytivější, vlnící se dav. Nafukovací labuť na zemi a v ní si hovíci další barevný týpek, skupina tančící v podvečerním světle, karnevalové, přátelské, praštěné, trochu jsem cítila obavy, jestli se do takto sladěného, na stejnou vlnu nadaděného davu budu schopna začlenit a stát se taky vodní bytostí, ale obavy byly zbytečné. Šimon (náš): „Tyvole, co to je za hipízáckou akci?“ Kapela stála opodál, pila pivo a nevěřicně zírala, říkala jsem si, jestli to na ně není až moc prdlý, ale rychle se aklimatizovali a až na Šimona tam nakonec všichni přespali.

Vzpomínám si na jeden moc hezký moment: Daniela děkovala z podia všem, kteří se na festivalu podílejí. Bylo to docela dlouhé a už jsem začínala mít trochu obavy, jak to stihnem nazvučit a tak... A pak se stala moc hezká věc: podívala se na mě a řekla: „Vítám tady Elišku Vidomus, která pro nás složila festivalovou píseň Rybí ples!“ A v tu chvíli se na mě všechny rybí bytosti obrátily, začaly na mě mávat a klanět se mi, viděla jsem tam Martinu s Josefem a spoustu neznámých tváří, které se na mě usmívaly... Přijet někam, skoro nikoho neznat a zažít takový uvítání – to se moc často nepoštěstí...

Podium bylo malinký, nejdřív to vypadalo, že se tam vejdou akorát Šimonovy bicí, ale nakonec jsme se tam vmáčkli všichni – dokonce i s tubou v Mužích v oflajnu© Koncert byl nezapomenutelný! Jeden z nejsilnějších koncertních zážitků vůbec. Lidi vřelí, tančící, moc hezky reagující, takový dobře stmelený dav různých generací i kultur – moc se mi líbilo, jak tam vedle sebe figurovali a vzájemně se respektovali místní štamgasti, Chotečští obyvatelé a další lidi z regionu s „umělci z Prahy“, přestrojenými, extravagantními, rozevlátými studenty z DAMU. Ještě teď mám husí kůži, když si vzpomenu, jak na nás tančili při Předjaří – synchronizovaně, asi 10 lidí přímo pod podiem, vlnilo, ten pohyb se přeléval z jednoho na druhého. Hrála jsem zrovna sólo a pořádně jsem si ho natáhla, abych si to užila – jejich reakce

---

¹⁵⁴ Eliška Vidomus je hudební skladatelka a má kapelu *Fanfán Tulipán*. Zápis 17. 8. 2019. Do elektronické podoby přepsala D. Grohová.

na moji hudbu a moje hraní inspirované i jejich pohybem. Nádherná. Měla jsem několikrát pocit naprostého štěstí a kluci byli taky nadšení. Koncert završil rybí dort servírovaný přímo pod podiem ☺

A večer se otevřel: pivo, cígo, povídání, spousta rozhovorů, pochval Fanfána ☺ ale i kritiky (jeden týpek z Pecky: „zníte jako 3 kapely dohromady“ není to ucelený – jazz, dunící bass a pak něco, co z ní jako z reklamy na nanuky, dost předvídatelně. wow.

Sedli jsme si na lavičky pod podiem a začalo to: ze tmy se vynořovaly různé postavy kostýmech, nejdříve přišla Justine, pak Kristine, pak Leo [+ *Naomi, tvoří francouzskou divadelní skupinu Astropophe pozn.*], kluci nadšení ze sympatické společnosti. Měla jsem radost, že se nakonec rozhodli zůstat do rána.

Cítila jsem se celý večer jako na kometě, tolik fajn rozhovorů, letní vůně, energie po celém těle, vítr ve vlasech... Přijeli na nás i Honza Jirásko s Terezou a dětmi, moc mě to potěšilo. Čas dostal úplně jiný tvar – ani jsem se nenadála a byli tři hodiny ráno... už dost piclá jsem se uvelebila na gauči u Daniely, kluci spali na obecním úřadě. Ráno trochu bolehlav, ale radostnej, prší, pozvolné vstávání, chystání večerního okounění, během dne zkouška muziky, masek, moc se mi líbilo, jak si mě vzaly do parády v kostymérně, byla tam strašně milá scénografka Iva, která mi vytvořila svítící kostým, cítila jsem se skvěle, jak na mě věšely a našivaly různá třpytítka... A do toho mě po celý den různí lidé zastavovali a chválili Fanfánův koncert ☺ Plula jsem celým dnem, koncerty se konaly uvnitř v hospodě. Občas jsem se odpojila, šla se natáhnout a nabrat sílu na večer. Užila jsem si výtvarnou dílnu, potěšil mě Daniely strejda Standa – věnoval mi uzenou rybu padoustev. Z celého programu na mě nejvíc zapůsobila Emily Thiel, zpěvačka z kapely Yo so Indigo. Nádherné balady, nepředvídatelné, harmonicky promyšlené, neuvěřitelně široké spektrum hlasových poloh, náhle se lámající jedna do druhé, mráz po zádech. Chtěla bych ji pozvat na OutsiderArt. A pak se mi taky líbil Martin Chik a jeho bluesové duo, hezky to sedlo k deštivému odpolední a vzbudilo přání zahrát si blues (které se mi pak večer splnilo). A taky mě moc bavilo kapesní představení v jedné komoře, kde herci z DAMU hráli pohádku o strážci majáku. Chybí mi loutky, bylo by fajn se s nimi zase natrefit...

Se všemi muzikanty, kteří měli hrát v Okounění, jsme se sešli až skoro těsně před začátkem, ale stihlo se to zkusit. Měli jsme tyhle nástroje: tuba, basklarinet, housle, flétna, akordeon, trumpet a violoncello. A všichni měli na sobě svítící masky ryb – Šimon byl jeseter a měl svítící mlíčí v tubě. ☺ Jiří byl kapr, Tomášek (basklarinet) byl štika, vypadalo to úžasně. Ryby šly napřed, zatímco v hospodě zpíval sbor Pecka – během písně o rybě se ze stropu

spustila bílá záclonovitá látka ve tvaru kruhu, s očky na krajích a vytvořila se tak vodní hladina. Všichni pak společně s látkou nad hlavami vyrazili směrem k místu, kde kdysi býval rybník (ale dnes je tam zamořená půda a už tam být nemůže).

Žasla jsem, kolik lidí se do toho zapojilo, přistoupilo na tu hru, připojilo se k plujícím davu a neslo si hladinu nad hlavou. Byli jich desítky. Když jsme přišli doprostřed rybníka, láka – hladina se zavěsila na kůly po stranách – několik lidí mělo svítící sklenice s vodou, kterými bublali a promítali na látku čerení vody. Děti nejvíc zaujala velká miska s vodou plná mydlinek, do které se dalo foukat brčkem ☺ Hladina se pak zvedla do výšky několik metrů a pochvíli se ze tmy začaly vynořovat svítící ryby. Chvíli trvalo, než si jich lidi všimli, ale působilo to úžasně. Když se přiblížili, začala tuba a basklarinet hrát basový tón, An-na na housle zahrála 1x sloku a k refrénu se přidala trumpetka, odbily zvony, svítil měsíc a v tu chvíli se přidal sbor, který jsem dirigovala lucernou. Byly skvěle slyšet ☺ „Rybník se třpytí, hladina dýchá...“ Cítila jsem nepopsatelné štěstí, zní v takhle krásném kontextu, jako součást díla, na kterém se podílelo tolik lidí a které mohlo tolika lidem zprostředkovat takový zážitek. A pak najednou bylo ticho, ryby se shromáždily na cestě ke kostelu, chvíli postály, pak se otočily a broukajíc si melodii Rybího plesu pomalu odcházely.. Lidi ještě chvíli spočinuli pod hladinou a pak se začali pomalu rozcházet. Děti dále blbnuly s bublinami, stoupla jsem si opodál, dívala se na měsíc, byly zvony a bylo mi krásně. Večer pak v hospodě moc milé povídání s Davidem Karbanem – produkčním – byl strašně fajn, vyprávěl mi o Mladé Boleslavi, odkud pochází, a útrapách s kulturními aktivitami ve městě, kde o to lidi moc nestojí. A dal mi odrátovaný kamínek na památku. Je prej v prváku na produkci na DAMU, ale přišlo mi, že se strašně přetěžuje, že si toho bere moc a že to dlouhodobě takhle fyzicky ani psychicky neutáhne. Asi si to uvědomuje, ale zatím s tím podle mě nic moc neudělá. Chválil mi koncert Fanfána, vyprávěl o táboře, kam jezdí dělat „hlavase“ – hlavního vedoucího. Já prostě pořád nemůžu uvěřit, kolik lidí tam bylo tak milejch, bezelstných, kamarádkých, bez nepříjemných póz jízlivosti a sarkasmů, že se tam člověk mohl fakt uvolnit a nehlídat si, jestli třeba nenarazí, když se s někým bude chtít srdečně bavit. Uvědomila jsem si to ve chvíli, kdy přijela kapela Futur swing – Míka, Wroblewski, Jareš, Komárek, Hrubec. Oni nejsou zlí, ale člověk si mnohem víc hlídá, co jim řekne, byl to dost kontrast po rozhovoru s Davidem... Ale tancovačka Futur Swing byla super. Hrajou i *Jen počkej zajíci* v gypsy stylu, byla to sranda ☺ A když už jsem si říkala, že štěstí už víc nepotřebuju, zaslechla jsem zvenku kytary – hrála tam Martina Chik a ještě jeden týpek na kytary blues. Došla jsem si pro melodiku a hrála až do šesti do rána☺

Tohle jsou přesně ty zážitky, na který se pak vzpomíná v zimě. Kytara šla z ruky do ruky, hrálo se blues, 70. Léta rock i Traband, Cranberries, zase blues, rock'n'roll, Muchomůrky bílé, občas jsem si dala sólo, lidi se postupně vytráceli, najednou svítalo, připojil se nám Daniely táta a sestra Katka, hráli se Psi vojáci, Navarová... A mně se vůbec nechtělo spát. Ale v šest jsem to zabalila, kluci se pak šli ještě koupat. Vstávala jsem po jedenácté, uklízení den, loučení, dojíždění, umývání, balení. Nakonec, když jsme donosily do stodoly zbylé tabule s informacemi o programu, Daniela povídá: „Chceš ukázat tajemství?“ a vzala mě po příkrých schodech nahoru a pak do takové boční komůrky plné věcí. Ve zdi tam byly prkenné dveře: „Tady můj praděda schovával za války britský letce.“ Páni. Tohle pro mě byla hodně silná tečka za festivalem. Moc ráda bych se o tom někdy dověděla víc. No a pak loučení, autem do Jičína, zmrzlina pod koštofránkem a na bus. Jela jsem s Kristine a Leem, hovory o komunismu, Havlovi, Železné oponě, o tom, jak to vnímali jejich rodičové – Kristine táta byl v roce 98 v ČR, vydal tu knihu básní – John Baker ☺ Na Florenci jsme se rozloučili a doma na Malvazinkách jsem tohle všechno vyprávěla Pét'ovi. Seděli jsme na zahradě, kouřili vodní dýmku a bylo to moc fajn.

Z deníku mojí sestry **Seele auf der Ruf**

pondělí 12. srpna 2019

17:41

Jaké by to bylo být součástí magické noci. Noci, kdy si jen stačí sednout a vidět tmu, co se třpytí a kdy stačí jen být a najednou vědět.

Jaké by to bylo být součástí noci, kdy kolem všech duší létají tajemná kouzla. Kouzla vlastně pozemská, taková zcela běžná. Jen noc jim dá sílu a člověku prostor k tomu zastavit se.

Zastavit se a uvidět.

Jaké by to bylo uvidět všechny bytosti kolem, a uvidět i jejich štěstí. Uvidět, jaká krása se skrývá v nitru každé z nich a jak snadné může být být.

Jaké by to bylo bytím prožít, jakou moc má pospolitost. A jaké by to bylo - aspoň chvíli - díky tomu zase žít.

A teď si představte, že to všechno se stane. Opravdu si představte, že sedíte třeba na střeše, v noci, shlížíte na zářící bytosti a vedle sebe máte duši, která vidí vás.

Co když vám v takové noci dojde, na co jste už dávno zapomněli. Co když si rozvzpomenete na to, jaké to je nebát se. Jaké to je být akceptován. Jaké to je věřit tomu, co děláte. A vědět u toho, že to je správně.

Co s tím uděláte?

Můžete to vzít jako dar.

Dar Noci, která navždy zůstane jako vzpomínka ve vašem nitru, tak hluboko, že se stane vaší součástí. Jako vzpomínka, do které budete unikat, když se vám váš všední život bude zdát všední. Jako vzpomínka, která vám zahálí den.

A nebo to můžete vzít jako Dar Inspirace. Inspirace, která se stane vámi a rozpohybuje dávno - a nebo ještě? - spící sny. Inspirace která přímo křičí - jdi. Klidně, pomalu, ale jdi.

Co uděláte s tím.

Zpráva pro Jičínský deník, otištěná 21. 8. 2019 :

Kočí v Chotči – „O k o u n ě n í“ 9. – 10. srpna

Druhý srpnový víkend se již tradičně uskutečnil hudebně-divadelní festival Kočí v Chotči. Jak napovídal jeho podtitul, letos jej propojovalo téma vody a ryb.

„Nous sommes arrivées! Už jsme tady!“ Vykřikli francouzští divadelníci ze skupiny Astropophe, když se vynořili z chotečského rybníka. Připluli v ponorce až z dalekého Bordeaux, a zahájili tak festival, na kterém se představily dvě desítky hudebních a divadelních produkcí.

Francouzsko-české představení nebylo jediné, které vzniklo speciálně pro festival Kočí v Chotči. Na pozvání Daniely Grohové se během přípravného týdne se do Chotče sjeli čeští i zahraniční divadelníci, výtvarníci, muzikanti a také studenti DAMU. Společně připravovali tři menší představení a jedno ústřední, které dávalo rámec i podtitul celému festivalu – „O k o u n ě n í“.

Site specific „O k o u n ě n í“ nevybízelo diváka jen okounět, ale naopak stát se aktivním okounem, rybou. V sobotu večer tak vyšlo z hostince U Šulců sourodé hejno. Diváci a tvůrci vynášeli nad hlavami lehkou hladinu poloprůsvitné látky, kterou pronesli vesnicí až k zaniklému rybníku Oborník. Tam se v tichu, jen za zvuků bublání a odlesků vody vznesla k nebi, k pomyslné hladině. Na závěr zazněla píseň skladatelky Elišky Vidomus - Rybí ples, kterou pečlivě nazkoušel sbor Pecka.

Hladina zůstala a zůstává na Oborníku do dalších dnů. Jako němá vzpomínka na zaniklý život tohoto místa, na kterém byla v osmdesátých letech ze státního rozhodnutí vybudována skládka odpadu. Ačkoliv skládka kontaminovala podzemní vody, studnu rodinného domu a stále toxické látky uvolňuje do Chotečského potoka, stát nemá zájem o odstranění kontaminovaného podloží a uvést tak místo do původního stavu.

Písňe, noty texty

IDZE RYBA Z VODY, lidová

[: Idze ryba z vody, ráda by do vody:]

Kedz sa dzievča vydá, rádo by slobody.

[: Kedz sa ono vydá, jakoby umrelo:]

Jakoby jakživo panenku nebolo.

[: Ked'sa šoháj ženil, jakoby sa rodzil :]

[: jakoby pjerenko do vodzenky hodzil:]

text RYBÍ PLES, Eliška Vidomus 2019

1. Rybník se třpytí
Hladina dýchá
Ponoř se se mnou
do hebkého ticha
Do hlubin
tam kde svítí ryby
Můžem si plavat
Kam se nám zlíbí

Ref.: Tiše si zpívá les
Dnes v noci je rybí ples

2. Na dně nám zatančí
sólo kapr
Na flétnu píská
jeho starší bratr
Podvodní hudba
k hladině stoupá
I starý sumec
v rytmu se houpá

Ref.: Tiše si zpívá les
Dnes v noci je rybí ples

3. Líni jsou líni
Neradi tančí
Štiky zase chtějí
Jedině valčík
Ploutve se vlní
A vodu čeří
Pulci se honí
Ve vodním keři

Ref.: Tiše si zpívá les
Dnes v noci je rybí ples

4. Když přijde půlnoc
A zvony odbijí
Ryby a hvězdy
Si spolu připijí

V měsíčním světle
Cinkají sklenky
Velký vůz vozí
Po hladině mřenky

Ref.: Tiše si zpívá les
Dnes v noci je rybí ples

5. Rybník se třpytí
Hladina dýchá
Ponoř se se mnou
do hebkého ticha
Do hlubin
tam kde svítí ryby
Můžem si plavat
Kam se nám zlíbí

Ref.: Tiše si zpívá les
Dnes v noci je rybí ples

Rybí ples

Eliška Vídorus

♩=130

F **A^b** **D^b**

Ryb - ník se třípy - tí Hla - dí - na dý - chá

5 **F** **A^b** **D^b**

po - noř se se mnou do heb - ké ho ti - cha

9 **F** **D^b** **E^b**

do hlu - bin tam kde sví - tí ry - by

13 **F** **A^b** **G^b**

mů - žem si pla - vat kam se nám zlí - bí

17 **F** **A^b** **F**

ti - še si zpí - vá les dnes

21 **D^b** **E^b** **F**

vno ci je ry - bí ples.

25.
ročník
hudebně
divadelního
festivalu

KOČÍ V CHOTĚCI

Chotěc u Jičína
7. - 8. srpna
2020

"Už zase bzučí ... Kočí"

Rukodělné dílny • Loutková divadla • Poezie na hnoji • Cvrččí mouka
Kde budeme bydlet? • Entomologious • Vosa Marcelka • Zrnko
Šašaman kvintet • Marek Doubrava • Martin Chik • Der Šenster Gob
Tjyátrio • Prvorození kočí • Nahá sestra • Divadlo LMML • Čery • Pete Band

Tisková zpráva

Již po dvacáté páté ožíví festival Kočí v Chotči malou obec Choteč u Jičína. Během pátku a soboty **7. a 8. srpna** nabídne festivalový program dvě desítky představení z oblasti autorského divadla, hudby i krátkých filmů. Bývá již zvykem, že festival rámcuje symbolické téma. Letos je to hmyz – bzučí kočí. V poetice i krutosti hmyzí tematiky se ponese i celý doprovodný program. Na místě bude možné ochutnat pochutiny z cvrččí mouky, med od regionálních včelařů, vyrobit si broučí doplňky – i sosák, který umožní sát nektar i v případě nasazení roušky. Organizátoři festivalu také připravili speciální představení s názvem *Makadlama malá hra*. A můžeme se těšit také na bělohradské včelaře!

Festivalové dění začne v pátek ve čtyři hodiny rukodělnými dílnami a v pět hodin bude možné zasmát se u loutkového představení *Kde budeme bydlet?*. Hudebně zahájí festival v šest hodin pražská kapela *Filtr*. Během festivalu se na různých místech v Chotči vystřídají mnozí divadelníci, hudebníci ba i filmaři. V pátek *Marek Doubrava*, *Der šenster gob* nebo *Šašaman kvintet*. V sobotu dopoledne se mohou děti i dospělí těšit na řecký mýtus *Théseus*. Na sobotu přijede z dalekého Brna kapela *Tyjátrio*, ale nebude chybět ani *Nahá sestra* z Nové Paky. Divadelní část programu zastoupí především divadla od studentů a absolventů pražské DAMU a divadlo LMML. Součástí programu bude i promítání krátkých animovaných filmů s přítomnými tvůrci, nebo studentský snímek *nevím, kaluže*. V sobotu v noci se otevírá prostor *Hnůj open poetry*, kde může každý návštěvník představit svou básnickou tvorbu ostatním divákům. Kometa, ba legenda, letošního ročníku je kapela *Prvorozený kočí*, která festival založila, a která se po mnohaleté pauze vrací na prkna, která znamenají Choteč.

„Již několikátým rokem se snažíme propojovat hudbu, divadlo a život na vesnici. Cílem až rodinného pojetí festivalu je prolnutí profesionálních divadelníků, hudebníků a výtvarníků s místními i přespolními,“ říká organizátorka festivalu Daniela Grohová.

Zástupci z *Českého svazu včelařů* z Lázní Bělohrad, přijedou ve čtvrtek 6. srpna udělat přednášku na téma *Využití včelích produktů v lidovém léčitelství*. V sobotu 8. srpna pořádají během festivalu ochutnávku medu a *Soutěž o nejchutnější med na Chotečsku*. Vše se odehrává v sále Hostince U Šulců a jeho okolí.

Festival pořádá Zahrádkářský a sportovní spolek Choteč.

Festival podpořil Královehradecký kraj. Dalšími podporovateli jsou Katedra autorské tvorby a pedagogiky DAMU, obec Choteč, CIS s.r.o., Místní akční skupina MAS – Brána do Českého ráje, a další. A děkujeme také místním dětem, které nakreslily vizuál letošnímu plakátu.

Další informace o festivalu najdete na facebooku: [Kočí v Chotči 2020](#) Kontakt pro média: Daniela Grohová 00420 733 739 733 kocivchotci@gmail.com

Program

PÁTEK 7/8/2020

16:00 – DÍLNY

Rukodělné dílny s broucí a bzučící tematikou. Pro děti i dospělé. V pátek i v sobotu. (HŘ)

17:00 – KDE BUDEME BYDLET?

Hrdina této pohádky medvěd je sice hodný, ale kvůli své hamižnosti se dostane do potíží. Letos nashromáždil tolik medu, že se s ním nevejde do domečku. Nezbývá mu nic jiného než hledat domeček nový. Cestou si rád nechá poradit od ostatních obyvatel lesa, ale rychle zjistí, že ne všichni to s ním myslí dobře. Nejdůležitější je pro něho ovšem jen jedno a to věas se uložit k zinnímu spánku. © Vi.TVOR

18:00 – FILTR

Obývací pop. Autorské písně o broucích v hlavách našich i vašich. Filtrují Petr Jediný Novotný (zpěv a autor textů), Filip Votava (kytara, zpěv a autor hudby) a Jan Hodek (basa a autor tří dětí). (dvůr)

18:30* – ENTOMOLOGIOUS

Musaši Entertainment Company přináší novou loutkovou nonverbální inscenaci. Vytvořeno metodou Kung fu! „Zhmožnění fascinace světem imaginace, starých věcí a Švankmajerovské magie.“ – Marek Bečka. „No, je po tom dosti šaňka, tak pohň.“ – Josef Maděra

19:15 – Z KUKLY

Uvítací slovo organizátorů.

20:00 – MAREK DOUBRAVA

Hudební skladatel, bývalý kytarista skupiny Tata Bojs a také jeden z ústředních členů Skupiny Hm..., se kterou mimo jiné zhudebnil mnoho básní českých i světových autorů. Zde vystoupí s kytarou sólo. Zahraje věci, které známe, i poklady ze šuplíku. (dvůr)

21:30 – DER ŠENSTERG GOB

Kapela, která pochází z Prahy a jež hraje zejména tradiční romskou a židovskou východoevropskou hudbu. Budete tančit, budete plakat a smát se a budete zpívat i jazyky, kterými obvykle nehovoříte, neboť jejich kontrabas, kytara, housle a klarinet vás k tomu svedou. Během svých hudebních cest procestovala kapela celou Evropu a přilehlé části Asie, kde posbírala zážitky, vzpomínky i hudební inspiraci a písně z různých koutů. Přijďte se na ně podívat a strávit s nimi večer! (dvůr)

23:00 – MAKADLAMA MALÁ HRA

V noci tě probudím nechtěným polibkem / Vezmu si tvoji ženu / Vososám tvoje děti / A tobě udělám to stejný. (komár)

Mozaika příběhů o hmyzu a broučcích. Kolektiv okolo Kočí v Chotči. (hnůj)

00:00 – ŠAŠAMAN KVINTET

Taneční indie pub a česká hard art kapela Šašaman kvartet se tentokrát představí ve složení: Kašpar Umar (kytara a zpěv), Kašpar Umpapáč (akordeon a zpěv), Matka Šašamanová (saxofon a zpěv) a Kašpar Fogar (djembe a nic). Zazní vlastní písně s příběhem a poučením, stejně tak i snové frašky.

SOBOTA 8/8/2020

11:00 – THÉSEUS

Příběh vypráví o mladém, silném řeckém hrdinovi Théseovi. O jeho putování, útrapách se zlými lidmi, příšerami a cestě k milované Ariadně. Představení je založené na hudbě a na loutkovém metajazyku, kterému rozumíme všichni nehlédě na náš původ. Réka Deák, Husam Abed (HŘ)

OD 12:00* _ BROUČÍ SVĚTLO BETLÉMSKÉ

Divadelní miniatura (7 min), příběh ze skříně o broucích, Vánocích a světle Betlémském. Autorské představení Anny Strnadové.

OD 12:00* _ PORTRÉTOMAT

Pohodlně se usad'te. Vhod'te příspěvek dobrovolné výše i podoby. Usmějte se, nebo se klidně kaboňte, ale nehýbat, generuje se portrét! Může to trvat až 5 minut... Portrétomat (sólo verze) je autorský projekt Alžběty Dvořákové, studentky grafiky, pro kterou kdejaký velký nos, pihaté tváře i vykulené oči stojí za zvětšení.

OD 12:00* _ NEVÍM, KALUŽE

Šustění trávy, suché květiny, sucho, popraskaná zem a popraskané cesty, obchody s klimatizacemi. Prší: radost, konečně, přijde čolek. Různé kaluže různých tvarů na různých místech a různé věci v různých kalužích. Kaluže a špinavé boty. Kaluže a radost z vody. Film Anny Petruželové (10 min). (R)

OD 12:00* _ ANIMÁK Z CHOTČE

Minutový animovaný film vytvořený ploškovou animací dětmi z Chotče.

13:00 _ LYROVÉ DUO

Lyrický koncert dvou vážek na břehu požární nádrže. Na lyry zahrají autorské i folklórem inspirované písně. Kateřina Křováková a Lucie Kejvalová již počtvrté v Chotči. (L)

14:00 _ VEČENÉ PEPŘOVÉ

Experimentální world music. Sbor a kapelu z Jičína i větších dálek vede nesmělá Anežka Rozmilá.

15:00 _ JAN MRÁZEK _ HONZÍKOVA CESTA

Příběhy malého Honzíka, který jede sám za babičkou a za dědou na vesnici. Cestou prožije spoustu dobrodružství... Za babičkou a za dědou tak přijede úplně jiný Honzík. A přijede navíc úplně jinam. Písně na hranici folku a post folku, věnované tentokrát hmyzímu hemžení po odkrytí kamene.

16:00 _ VOSA MARCELKA

Marcelka je vosa, nemá křídélka a létá invalidním letadélkem. Jarun a Marun jsou komáři, křídélka mají a dělají do techniky. Jednoho dne to dají dohromady a spadnou do dobrodružství, při nichž se dech tají a bránice třese. Autorské čtení. © Brkola

17:30 _ MARTIN CHIK BLUES BAND

Martin Chik vzdává poctu blues již po sedmé na prknech, která znamenají Choteč. Jednou jsme spolu vybírali brambory, ale pak zazněl dotaz: „Neznáš nějakou pěknou píseň k práci? Třeba tu o polích s bavlnou!“ A Chik znal. A hrál. bluesová kytara, bicí, harmonika, basa (dvůr)

19:00 _ DIVADLO LMML

Valivei humoru, vodoměrky slovních zkratk, nadopování nosorožci vzletných jevištních metafor již po sedmnácté vstoupí na chotečská prkna, připraveni nesplnit ani jedno z vašich očekávání! Kdo? Vladislav Kracík, Martin Pařízek a možná i L a M. (H)

20:00 _ PETE BAND

„Domnívám se, že sociální a citová deprivace hmyzu je téma, které rezonuje napříč celou společností.“ Podepsán Pete (H)

20:45 _ ČERY

„Jako Čery se píšeme Čery. Ale jsme vlastně ještě vůbec po všech těch kedlubnách, praenách a salátech čery? (rétorická otázka)“ Podepsáno minimalistické duo Čery (H)

21:00 _ PRVOROZENÝ KOČÍ

Malá noční můra v neopakovatelném podání objevitelů absurdní hudby. Comeback kapely, která stvořila prkna, která znamenají Choteč. Pavel Kolašín, Ladislav Groh a ti (vždycky) druzí... (H)

22:00 _ TYJÁTRIO

Současný frontman Tyjátria, Vladimír Červenka, vystoupil s kapelou V KOTLI jako předkapela Prvorozeného kočího již v roce 1996. Letos tvoří součást brněnského kvintetu, který radostně zabrouká nejednu hospodskou halekačku, rozervaný šanson či swingovou jízdu od Djanga. Eva Křivánková — zpěv, Vladimír Červenka — zpěv, kytara, Šimon Jakubíček — zpěv, kontrabas, Irena Ošťádalová — zpěv, flétna (dvůr)

23:30 _ NAHÁ SESTRA

„Mnohokrát už zkoušeli hrát všechno možné, ale vždycky z toho vyleze ten ‚garáž sound‘ přelomu osmdesátých a devadesátých let, kterým jsou skrz naskrz načíhli... Jo a texty jsou jen o divnejch věcech nebo divnejch lidech,“ říká recenzent a frontman kapely MV. Na KvCh vystoupí již po devatenácté! (H)

00:00 _ HNŮJ OPEN POETRY

Básníci a prozaici, nenechejte tlít své řádky v šuplících. Přineste je a podělte se!

Neprogram

SOBOTA 8/8/2020

20:30_ VZPOMÍNKA NA HNOJI

21:00_ PRVNÍ VEŘEJNÁ ZKOUŠKA PRVOROZENÉHO KOČÍHO S ORCHESTREM

Popis tematické hry

Námět, režie: Daniela Grohová

Produkce: Daniela Grohová, David Karban, Kateřina Švástová, (Ladislav Groh)

Fotograf: ~~Kateřina Václavíková, Ondřej Vraštil, Ondřej Švásta~~

+ Ilustrace: Alžběta Dvořáková

Plakát: Patrik Trska, chotečské děti

Gastronomie: Tomáš Dočkal, ~~Markéta Dočkalová, strejda Standa, Jana Lopatová, Kateřina Fürstová, Dana Grohová~~

Scénografie: Iva Bartošová, ~~Tereza Havlová, Martina Walterová, Josef Koblic, Kristýna Kužvartová~~

Hráli: ~~Šimon Janák, Tomáš Mašek, Adam Pánik, Jakub Vaněk, Bára Purmová, Jakub Šulík, Johanka Bártová, Šimon Dohnálek, Edita Valášková, Pavel Bobr Novotný, Daniel Horečný, Adam Šule, An-na, Iva Bartošová, Jiří Bauer, Alžběta Frošová, Josef Koblic, Jarmila Grimmová, Jan Klinger.~~

Orchestr: Pavel Kolašin, Ladislav Groh, Kateřina Švástová, Jarmila Grimmová, Alžběta Frošová, Vojtěch Vasko, Jiří Bauer, Anna Štěpánová, Žofie Kašparová, Iva Bartošová, Eliška Vidomus

Postavy: hmyz

Místa hry: hnůj, střecha našeho domu

Čas: ~~dílny v pátek a v sobotu odpoledne, představení 23:00—00:00.~~ Začátek 20:30

Průběh: (celý text)

(Daniela sedí na zídce hnojiště a má uvítací řeč. Na protější zídce sedí Jiří. Na hnojišti stojí Josef a Jarmilá zvaná Olívie, trou si ruce jako mouhy. Za hnojištěm jsou tympány a Jan K. Diváci stojí před hnojištěm u popelnice)

Daniela: Vítám vás na dnešní ... grilovačce. Jsem moc ráda, že jsme se sešli. Zůstalo jádro. Festival začal před 24 lety. Založila jej zde přítomná kapela *Prvorozený kočí*, jejíž prkna, která znamenají Choteč jsou támhle v sále Hostince. Před pěti lety jsem festival převzala já. Společně s mými kamarády jsme začali pořádat festival tematický. Naše prkna, která znamenají Choteč jsou však někde venku.

Při Velbloudění byla na *Oborníku* a na *Habru*. Během *Ptačího kočího* na návsi a na *Oborníku*. Při *jelen* s ní se šlo procházkou k lesu a pod posedem jsme čekali na jelena. Při *Okounění* opět na *Oborníku* a letošní Bzučí kočí mělo být zde na hnoji. Letos mělo dojít k syntéze tématu – hmyzu – *bzučí* a prvorozeného Kočího – *už zase Kočí*.

K čemuž nakonec trochu dojde. Než ale dojde k první veřejné zkoušce syntézy, totiž Prvorozeného kočího a orchestru, dovolte mi malé zamyšlení.

Všimla jsem si, že se festival velmi prolíná s mým životem a mým dětským pokojem.
(ukazují na okno našeho domu)

Například, když bylo *Ptačí kočí*, tak se mi v rohu okna usídlily jiříčky. Rodiče říkali: *né fuj, musíme je dát pryč, jinak nám umažou dům*. Ale nakonec jsme je tam nechali, jako dobré znamení. Během Ptačího kočího spala v mém pokoji Krystyna Skalická. Když po festivalu odjížděla ptala se, co bude za téma příští rok. Tak říkám, že jelen. A ona se tajemně usmála, nasedla do svého vozu a řekla: *tak za rok ahoj, Dádo!* Potom jsem uklízela a šla do mého pokoje. Na posteli leželo CD Krystyny Skalické *Jeden taniec*, kde je na přebalu kresba jelena a v albu píseň, která se stala ústřední písní pro další rok – jelen s n í.

Takže proběhlo jelen s n í a asi za týden jsem šla navštívit Furstovi. A oni: *No kde sěš? Loni, to jsi tady byla hnedka druhý den a říkala jsi jelen jelen. Tak my jsme o tom přemýšleli, co to bude za téma a my si myslíme, že to budou ryby. Protože teta Míla taky nejraději maluje ptáky, jeleny a ryby.* Tak říkám: *Ryby říkáte? Tak to asi budou ryby.* A pak se stalo, že byl děsně suchej rok a půlce vesnice došla přes zimu voda ve studních, na jaře také skoro nepršelo a léto bylo vyprahlé. Bylo z toho téma pro celou vesnici a uspořádali jsme i odborné přednášky. A! Když v sobotu nastalo okounění, začalo pršet. Jako kdyby od té doby opět začalo pršet. No fakt.

Co zbylo po *Okounění*... ještě než řeknu, co zbylo po *Okounění*, zmíním, že jsem si během svého výzkumu o hmyzu přečetla na wikipedii článek o čmelácích, kde píšou, že čmelák je sociální hmyz a vyznačuje ochlupením celého těla. Tak si od března pěstuji chlupy na nohou a prohlašuji, že se transformuji ve čmeláka.

Co tedy zbylo po *Okounění*. Když skončilo a všichni odjeli, tak jsem uklízela. Byla jsem v uklízení netrpělivá. Hodně věcí zavřela u mě v pokoji, že to roztrídím někdy příště a odjela na tři týdny na divadelní soustředění. Za týden volám domů, jestli by táta mohl z mého pokoje něco dát jinam, že je to zapomenutá věc pro kterou si někdo přijede. Táta to udělal a volal mi zpátky: „Hele Danielo, v tom tvém pokoji je děsnej bordel a začíná to tam nějak divně smrdět...“ Trochu se urazím, že ti rodiče s tím nepořádkem pořád tolik nadělají, i když jsem dospělá. Za další týden volám domů, jestli by opět něco nemohli vynadat z mého pokoje. Táta volá nazpět: „Hele Danielo, v tom tvym pokoji se začíná něco hejbat, asi ho zalepíme.“ Ano, můj otec měl vždycky tendenci popisovat svět v řečnických hyperbolách. Třetí týden se vrátím domů a mám oslavu narozenin. Přijela babička, tetičky, moje sestra. Ta povídá: „Hele Danielo, v tom tvém pokoji to vypadá jako v Hitchcockově hororu“. Já: „Ježiš, co s tím všichni naděláte, trochu nepořádek no...“

Potom přijdu do mého pokoje. Venku bylo ještě světlo. Otevru dveře. A v mém pokoji je divná tma. Není to tma. Jsou to tisíce a tisíce much, které sedí na zdech, na stropě a zakrývají celé okno. Jenom sedí. Velké jako masačky. Vůbec nelétají. Zhnusím se. Vykřiknu. Zabouchnu dveře. Ujedu pryč.

Zpětně jsem se dozvěděla, že mouchy, vývoj mouchy trvá od vajíčka po dospělé 1 až tři týdny. Mouchy, které se čerstvě vylíhnou potřebují usušit svá čerstvá křídélka. Ten hnus, co jim schne na křídlech údajně v noci fosforeskuje. Takže můj pokoj v noci zářil.

Další den jsem přijela s biolitem. Koupila jsem si do každé ruky jeden. Vstoupila jsem do mušího pokoje. Měla jsem dlouhé černé sako, které jsem na sobě měla už třetí den, protože všechno „čisté“ oblečení jsem měla v pokoji. Natáhla jsem ruce a jako královna smrti jsem chladnokrevně rovnoměrným přímočarým pohybem jsem aplikovala jed.

„Cccccccccccccccccccccccccccccc“. Mouchy vzlétly. A pak se jako v ozvěně ozvalo „Cccccccccccccccccccc“. To jak jejich svíjející se těla dopadla na zem a ve smrtelné křeči mlátily svými nedosušenými křídly o dlaždičky parapetu a linoleum.

Potom jsme pokoj vystěhovali. Už nemám svůj dětský pokoj. Je tam prázdkno. A festival je taky prázdkný. To by mohl být symbolický důvod, proč festival letos není. Ale já myslím, že festival byl zrušen z jiného důvodu. A můžu za to já. Proč? Protože jsem zabila stovky a tisíce much. A ty ostatní mouchy a hmyzáci a komáři se to dozvěděli. A dozvěděli se, že pořádám festival o hmyzu a brali to jako výsměch. A ruku na srdce každý z vás, kolik zabije za rok komárů a much? A víte, co jedí netopýři? Ty mouchy byly plné hněvu, až z toho otrávilý netopýři. A víte, kdo jí netopýři?

Proto si myslím, že je třeba se s hmyzáky usmířit. Je třeba přinést oběť. Proto jsem se rozhodla, že oběť přinesu já. Obětuji na oltář hmyzu, své chlupy na nohou.

Po vykonání této oběti, prosím spočítejte v krátké modlitbě za všechny mrtvé komáry, mouchy, havěť vůbec.

(Jiří začal číst návod na použití)

„Balea voskové pásky na tělo s vůní lesních plodů a mandlovým olejem jsou připravené k okamžitému použití a nabízí velmi snadnou, účinnou a dlouhotrvající epilaci. Balení obsahuje 4 zvlhčující poepilační ubrousky.

Návod k použití: Třete voskový pásek mezi dlaněmi ca. 30 sekund, na kratší straně ho pomalu oddělte. Pokud nejde oddělit, znovu jej zahřejte. Přiložte pásek na pokožku ve směru růstu chloupků a uhlad'te ho rukou. Jednou rukou napněte pokožku a druhou pásek rychle odtrhněte proti směru růstu chloupků. Pásek můžete použít několikrát. Pro opětovné použití je přiložte voskem k sobě a zahřejte třením. Pokud je pásek plně pokryt chloupky nebo ztrácí účinnost, vezměte nový. Po dokončení epilace odstraňte veškerý přebytečný vosk hydratačními ubrousky. Nepoužívejte vodu, mýdlo ani alkohol. Dojdou-li ubrousky, nahrad'te je dětským nebo stolním olejem.

Upozornění: Dodržujte návod k použití a uschovejte si obal. Doporučeno k epilaci nohou a paží. Nepoužívejte na oblast hlavy, podpaží, hrudi, třísel a intimních partií. Pokud používáte léky nebo přípravky s účinkem na pokožku, trpíte kožním onemocněním a v těhotenství, konzultujte použití s lékařem. Nepoužívejte při cukrovce, problémech s krevním oběhem, krátce po osprchování či koupeli, na poraněnou pokožku, křečové žíly, mateřská znaménka, spálenou pokožku, jizvy, bradavice a podrážděnou pokožku. Nevhodné pro děti a mladistvé (pouze na doporučení dětského lékaře). Před použitím musí být pokožka odmaštěná, suchá a zdravá. Používejte v příjemně vyhřáté místnosti. Ideální délka chloupků je 3–5 mm. Před prvním použitím doporučujeme vyzkoušet na malé části pokožky (např. předloktí). Pokud se do 24 h na pokožce nevyskytne žádné podráždění, můžete začít s epilací. Nalepené pásky vždy paralelně a co nejblíže k pokožce strhněte. Nikdy nestahujte, abyste se vyvarovali modřin. Nepoužívejte vosk opakovaně na stejná místa, abyste zamezili možnému podráždění. Po epilaci doporučujeme po dobu 24 h nepoužívat parfémovanou kosmetiku ani deodoranty, neopalovat se a nenavštěvovat bazén. V případně podráždění přiložte studené obklady. Pokud do 24 h podráždění neodezní, vyhledejte odborného lékaře. Mezi dvěma aplikacemi dodržujte minimální odstup 72 h. Skladujte při pokojové teplotě. Chraňte před přímým slunečním zářením a velkými teplotními výkyvy. Uchovávejte mimo dosah dětí.“

(Olivie s Josefem dostali od Jiřího voskové pásky, ubrousky a pokyny. Třecím pohybem mouchy zahráli voskové pásky, nalepili mi je na holeň a lýtko, zazněly tympány a trhli. Na střeše se objevily tři postavy s křídly a tykadly. Dvě hráli na housle a prostřední postava zpívala komáři se ženili předělané do molu a operního zpěvu)

Poté se diváci a tvůrci přesunuli do sálu Hostince u Šulců, kde se konala první veřejná zkouška písně Třetí kocour, kterou zahrál a zazpíval Prvorozený kočí s orchestrem pod

vedením Elišky Vidomus. V orchestru hráli: Vojtěch Vasko – basa, Anna Štěpánová – housle, Iva Bartošová – housle, Jiří Bauer – příčná flétna, Žofie Kašparová – příčná flétna, Eliška Vidomus – tympány, Alžběta Frošová – sborový zpěv, Jarmila Grimmová – sborový zpěv, Kateřina Švástová – sborový zpěv, Daniela Grohová – sborový zpěv.

Ohlasy:

(odpoledne jsme zkoušeli, lezli jsme na střechu a zpívali)

Strejda Standa: *Tak jestli tě teď tady považovali za blázna trochu, tak budou teď tuplem.*

(večer zpěv na střeše vylákal Standu z jeho domečku a pozoroval, co a jak se děje.)

Další den mi řekl: *To na střeše... poslouchej... I Pája Vích mi řekl, že se šel podívat. Slyšela to celá vesnice. Bylo to krásný.*

Text písně Třetí kocour

(Prvorozený kočí 2001)

[Kocouři, kocouři kocouři tři]

Chodí k nám tři kocouři

První kocour je velký a chlupatý.

[Kocouři, kocouři kocouři tři]

Druhý kocour má useknutý ocas.

Třetí kocour ten vůbec, vůbec není.

NEEXISTUJE.

[Kocouři, kocouři, kocouři tři] (či dva).

Noty pro Orchestr

zaranžovala Eliška Vedomus 2020

Třetí kocour

Prvorozený Kočí

Flute

Bass Clarinet in B $\flat$

Trombone

Tuba

Dulcimer

Acoustic Guitar

Soprano Solo

Violin 1

Violoncello

Double Bass

$\text{♩} = 150$

2

9 $\text{♩} = 120$

Fl.

B. Cl.

Tbn.

Tba.

Dulc.

A. Gtr.

S. Solo

$\text{♩} = 120$

Vln. 1

Vc.

Db. pizz.

15

Fl.

B. Cl.

Tbn.

Tba.

Dulc.

A. Gtr.

S. Solo

Vln. 1

Vc.

Db.

pizz.

pizz.

19

Fl.

B. Cl.

Tbn.

Tba.

Dulc.

A. Gtr.

S. Solo

Vln. 1

Vc.

Db.

Detailed description: This musical score page contains measures 19 through 22. The instruments and their parts are as follows: Flute (Fl.) has whole rests in all four measures. Bass Clarinet (B. Cl.) plays a descending eighth-note scale: G2, F2, E2, D2 in measures 19-20, and C2, B1, A1, G1 in measures 21-22. Trombone (Tbn.) has whole rests in all four measures. Tuba (Tba.) plays a descending eighth-note scale: G1, F1, E1, D1 in measures 19-20, and C1, B0, A0, G0 in measures 21-22. Dulciana (Dulc.) plays a continuous eighth-note pattern: G4, A4, B4, A4, G4 in measures 19-20, and F4, E4, D4, C4 in measures 21-22. Acoustic Guitar (A. Gtr.) has a whole rest in measure 19, a chord of G2, B2, D3 in measure 20, a whole rest in measure 21, and a chord of G1, B1, D2 in measure 22. Soloist (S. Solo) plays a melodic line: G4, A4, B4, A4, G4 in measures 19-20, and F4, E4, D4, C4 in measures 21-22. Violin 1 (Vln. 1) plays a continuous eighth-note pattern: G4, A4, B4, A4, G4 in measures 19-20, and F4, E4, D4, C4 in measures 21-22. Viola (Vc.) plays a continuous eighth-note pattern: G3, A3, B3, A3, G3 in measures 19-20, and F3, E3, D3, C3 in measures 21-22. Double Bass (Db.) plays a descending eighth-note scale: G2, F2, E2, D2 in measures 19-20, and C2, B1, A1, G1 in measures 21-22.

23

Fl.

B. Cl.

Tbn.

Tba.

Dulc.

A. Gtr.

S. Solo

Vln. 1

Vc.

Db.

6

27

Fl.

B. Cl.

Tbn.

Tba.

Dulc.

A. Gtr.

S. Solo

Vln. 1

Vc.

Db.

Detailed description: This musical score page contains measures 27 through 30. The instruments are arranged in a system with ten staves. The Flute (Fl.) part begins at measure 27 with a melodic line. The Bass Clarinet (B. Cl.) part provides a harmonic accompaniment. The Trombone (Tbn.) and Tuba (Tba.) parts play a steady bass line. The Dulciana (Dulc.) part plays a rhythmic pattern. The Alto Saxophone (A. Gtr.) part plays a melodic line. The Solo Saxophone (S. Solo) part plays a melodic line. The Violin 1 (Vln. 1) part plays a melodic line. The Viola (Vc.) part plays a melodic line. The Double Bass (Db.) part plays a steady bass line.

31

Fl.

B. Cl.

Tbn.

Tba.

Dulc.

A. Gtr.

S. Solo

Vln. 1

Vc.

Db.

35

Fl. *Začíná hrát kapela
- intro a první sloka*

B. Cl. *Začíná hrát kapela
- intro a první sloka*

Tbn. *Začíná hrát kapela
- intro a první sloka*

Tba. *Začíná hrát kapela
- intro a první sloka*

Dulc. *Začíná hrát kapela
- intro a první sloka*

A. Gtr. *Začíná hrát kapela
- intro a první sloka*

S. Solo *Začíná hrát kapela
- intro a první sloka*

Vln. I *Začíná hrát kapela
- intro a první sloka*

Vc. *Začíná hrát kapela
- intro a první sloka*

Db. *Začíná hrát kapela
- intro a první sloka*

pizz.

Na ukázání
REFRÉN: Kocouři, kocouři, kocouři tři 9

42 1 - X

Fl.

1 - X Na ukázání
REFRÉN: Kocouři, kocouři, kocouři tři

B. Cl.

1 - X Na ukázání
REFRÉN: Kocouři, kocouři, kocouři tři

Tbn.

1 - X Na ukázání
REFRÉN: Kocouři, kocouři, kocouři tři

Tba.

1 - X Na ukázání
REFRÉN: Kocouři, kocouři, kocouři tři

Dulc.

1 - X Na ukázání
REFRÉN: Kocouři, kocouři, kocouři tři

A. Gtr.

1 - X Na ukázání
REFRÉN: Kocouři, kocouři, kocouři tři

S. Solo

1 - X Na ukázání
REFRÉN: Kocouři, kocouři, kocouři tři

Ko cou ři ko cou ři ko cou ři tři ko cou ři ko cou ři

1 - X Na ukázání
REFRÉN: Kocouři, kocouři, kocouři tři

Vln. I

1 - X Na ukázání
REFRÉN: Kocouři, kocouři, kocouři tři

Vc.

1 - X Na ukázání
REFRÉN: Kocouři, kocouři, kocouři tři

Db.

46

Fl. 1 - X Na ukázání: druhá sloka 1 - X

B. Cl. 1 - X Na ukázání: druhá sloka 1 - X

Tbn. 1 - X Na ukázání: druhá sloka 1 - X

Tba. 1 - X Na ukázání: druhá sloka 1 - X

Dulc. 1 - X Na ukázání: druhá sloka 1 - X

A. Gtr. 1 - X Na ukázání: druhá sloka 1 - X

S. Solo Na ukázání: druhá sloka 1 - X
ko cou ři tři

Vln. 1 1 - X Na ukázání: druhá sloka 1 - X

Vc. 1 - X Na ukázání: druhá sloka 1 - X

Db. 1 - X Na ukázání: druhá sloka 1 - X

12

54

Fl. 1 - X Na ukázání: třetí sloka "Třetí kocour vůbec není" 1 - X

B. Cl. 1 - X Na ukázání: třetí sloka "Třetí kocour vůbec není" 1 - X

Tbn. 1 - X Na ukázání: třetí sloka "Třetí kocour vůbec není" 1 - X

Tba. 1 - X Na ukázání: třetí sloka "Třetí kocour vůbec není" 1 - X

Dulc. 1 - X Na ukázání: třetí sloka "Třetí kocour vůbec není" 1 - X

A. Gtr. 1 - X Na ukázání: třetí sloka "Třetí kocour vůbec není" 1 - X

S. Solo 1 - X Na ukázání: třetí sloka "Třetí kocour vůbec není" 1 - X
ko cou ři tři

Vln. 1 1 - X Na ukázání: třetí sloka "Třetí kocour vůbec není" 1 - X

Vc. 1 - X Na ukázání: třetí sloka "Třetí kocour vůbec není" 1 - X

Db. 1 - X Na ukázání: třetí sloka "Třetí kocour vůbec není" 1 - X

Na ukázání
REFRÉN: Kocouři, kocouři,
kocouři tři

59

Fl.

B. Cl.

Tbn.

Tba.

Dulc.

A. Gtr.

S. Solo

Vln. 1

Vc.

Db.

13

Na ukázání
REFRÉN: Kocouři, kocouři, kocouři tři

Na ukázání
REFRÉN: Kocouři, kocouři, kocouři tři

Na ukázání
REFRÉN: Kocouři

Na ukázání
REFRÉN: Kocouři, kocouři, kocouři tři

Na ukázání
REFRÉN: Kocouři, kocouři, kocouři tři

Ko cou ři ko cou ři ko cou ři tři ko cou ři ko cou ři

Na ukázání
REFRÉN: Kocouři,
kocouři, kocouři tři

Na ukázání
REFRÉN: Kocouři, kocouři, kocouři tři

Na ukázání
REFRÉN: Kocouři, kocouři, kocouři tři

14 Na ukázání: ZÁVĚR

62

Fl. 1 - X Na ukázání: ZÁVĚR

B. Cl. 1 - X Na ukázání: ZÁVĚR

Tbn. 1 - X Na ukázání: ZÁVĚR

Tba. 1 - X Na ukázání: ZÁVĚR

Dulc. 1 - X Na ukázání: ZÁVĚR

A. Gtr. 1 - X Na ukázání: ZÁVĚR

S. Solo Na ukázání: ZÁVĚR
ko cou ři tři

Vln. 1 1 - X Na ukázání: ZÁVĚR

Vc. 1 - X Na ukázání: ZÁVĚR

Db. 1 - X Na ukázání: ZÁVĚR

Pod čarou

Letos nepřišli fotografové, ale byla zde ilustrátorka Alžběta Dvořáková. Nakreslila ilustraci (viz. FOTOPŘÍLOHA Bzučí kočí) a napsala k ní popisek:

„Totiž nezasvěcený by na první pohled možná nezachytil, že je do té jedny (ani ne korektní) A4 vtěsnaný veškerý dojem z večera, všech představení. Pozadí jako stmívání, opona divadla a možná taky římsa hnoje, důležitého dějiště festivalu. Pak to jsou keře od týchle nezaměnitelný stage, do kterých jsou zapleteny komáři víly se svojí písničkou. Mají chlupatý nohy jako ten čmelák, se kterým asi taky soucítí. Těžko vlastně říct, jestli ta horní komáříce je operní pěvkyně nebo Daniela Grohová, který mouchy právě vydepilovali její pracně (a marně) zachlupacené nohy. Tohle drobný světlý představení bedlivě sleduje jeden kocour, který ty zbylé dva nechal v písničce Prvorozeného kočího "z prken, která znamenají Choteč". A v pozadí je ještě barák, z jehož střechy k nám komáříce přiletěly, a okno, ve kterém to všechno začalo.“¹⁵⁵

V pátek v sedm hodin večer jsem čekala zastávce na Ivu Bartošovou. Je to poslední autobusový spoj, který jede v pátek do Chotče. Když je festival, bývá autobus narvaný, že si v něm nejde sednout.

Bylo vedro, tak jsem se šla schovat do zastávky. Je tam podobná akustika jako na záchodech v hospodě. Ale jsou tam jiné rozdíly. Na dámských záchodech to nesmrdí, v zastávce trochu jo. Ale hlas se nese hezky. Začala jsem si zpívat pomalou variantu komáři se ženili a koukala po zemi po odpadcích. Pár dní zpátky mi říkala Jana Lopatová, že si byl ten starý hasič stěžovat na úřadě, že je v zastávce bordel a hudoval něco v tom smyslu, že je to nejnepořádnější zastupitelstvo všech dob.

A jak jsem tam seděla schovaná před horkem a zpívala si, projel okolo cyklista a zaslechl mě. Stihl otočit i hlavu a všimnout si mě. Asi za minutu se vrátil. Ptal se: *On festival není? já jsem to tedy četl na internetu, ale myslel jsem si, že je to jen další recese. No to je teda škoda.* Pak přijel autobus. Seděli v něm tři lidi, a když vystoupila Iva, tak jen dva. Měla velký batoh, na něm srolovanou karimatku, na hlavě rybářský klobouček a v ruce housle.

19. 8. 2020. Iva Bartošová píše do naší společné konverzace těch, kteří byli na zrušeném 25. ročníku:

„Zrovna jsem doma v Ostravě otevřela svůj kufr s flétnami a různými zvláštními hudebními nástroji. Z fléten lezli brouci, co žerou parkety a ze směsí na chrastítka a dešťové hole lezli brouci, co zase žerou všechno v kuchyni. Rychle jsme to zavřeli do igelitového pytle a zítra nad nimi vyneseme soud. Znamená to, že nás příhody s hmyzem budou provázet až do příštího ročníku?“

Petr Jediný Novotný reaguje:

„Ne! Odmítám, aby nás další rok ovládly houby!“

---

¹⁵⁵ Soukromá korespondence s AD. 18. 8. 2020 [elektronická pošta]

Příloha VIII. - Svátky, rituály, události v Chotči

přehled svátků – rituálů – společenských událostí, o kterých mám zmínku, že v daném období byly slaveny alespoň 10 let

Státní zřízení → Název svátku ↓	CÍSAŘSTVÍ	PRVNÍ REPUBLIKA	SOCIALISMUS	90. LÉTA	SOUČASNOST (2020)
Vánoce	✓	✓	✓	✓	✓
Štěpánská koleda	✓	✓	(?)	x	x
Čert a Mikuláš	(?)	✓	✓	✓	✓
Rozsvícení vánočního stromčku	x	x	(?)	✓	✓
Vítání zimního slunovratu	x	x	x	x	✓
Tři králové	✓	✓	(?)	x	x
Masopust / ples v lednu nebo únoru	✓	✓	✓	✓	✓
Velikonoční pondělí	(?)	(?)	✓	✓	✓
Květná neděle	✓	✓	(?)	x	x
Velký pátek	✓	✓	(?)	x	x
Bílá sobota – pálení Jidáše	✓	✓	(?)	x	x
Hromnice / sv. Blažej	✓	✓	(?)	x	x
Pálení čarodějnic	(?)	(?)	✓	✓	✓
Dušičky	✓	✓	✓	✓	✓

Pout ¹⁵⁶	✓	✓	✓	x	x
Posvícení	✓	✓	✓	x	x
Máj ¹⁵⁷	(?)	(?)	✓	x	x
Sokolské slety (neměly fixní kalendář)	x	✓	x	x	x
Upálení mistra Jana Husa	✓	✓ ¹⁵⁸	x (do padesátých let)	x	x
Svatý Jan	✓	✓	x	x	x
28. říjen	x	✓	x	(znovu zaveden státní svátek, ale v Chotči společensky neslaven)	x
Kočí v Chotči	x	x	x	✓	✓
* Příležitostně od devadesátých let po současnost v obci pořádají jednotlivci nebo dobrovolní hasiči společenské akce (motosraz, triatlon, sjezd rodáků aj.). Zahrádkáři pořádají šachové, mariášové turnaje, zabíjačku aj.					

¹⁵⁶ Uspořádání poutě místostarostkou Janou Lopatovou, 11. červenec 2020

¹⁵⁷ Do 80. let pravidelně. Rekonstrukci Májů v roce 2009.

¹⁵⁸ „Po dlouhých letech učiněna náprava. Svátek Jana Nepomuckého lžisvatého vládou zrušen, a 6. červenec prohlášen státním svátkem.“ (Machytka r. 1925)

Náboženství v Chotči

	císařství	První republika	socialismus	Devadesátá léta	Současnost (2020)
Katolicismus	✓	✓	(?)	Příležitostná mše	Příležitostná mše
Protestantismus	(?)	✓	(?)	x	x
Spiritismus	✓	✓	(?)	x	x

„On [Řím] jménem Boha proklínal, ožebračoval, zatracoval a nebohý nevolný lid šlehal bičem pověr, různých svátostí a titěrných obřadů. Čisté křesťanství v člověku zardousil, ušlapal a zneuctil, svědomí umlčel a vyučil lid přetvářce a pokrytečské zbožnosti. Klerikalism římský křižoval ne stokrát, ale tisíckrátě Krista znovu a znovu v srdci člověka. Právě stoupence Kristovy na hranicích upálil a v mučírňách a strašlivých mukách umučil. Tento starý římský klerikalism není však lepší nynějšího. Od dávných dob až po naše časy byl a jest nejúhlavnějším nepřítelem národa našeho. A proč? Proč Husa upálil? Protože Bohem jemu nikdy nebyl a není ten Lásky Bůh, jenž lidstvo bez rozdílu všechno k obrazu svému stvořil, a tak bez rozdílu rovné jedny druhým učinil. Jemu Bohem byla a je pouze nadvláda a moc, která tvoří dvojí kartu lidí – pány a otroky. (Machyka, 1922)“

Příloha IX. - Invited. Co je to za představení?

Úvod

„Baeyensovo nejnovější dílo stojí na intenzivním zkoumání témat (jevištního) prostoru a spoluautorství v současném tanci. V představení *Invited* Baeyens formuluje svoji uměleckou odpověď na otázku, jak se diváci mohou podílet na choreografii představení. V jeho pojetí je tanec společným jazykem, který umožňuje nové druhy soužití a tím stírá hranice mezi performery a diváky.“¹⁵⁹

Co tato anotace vlastně znamená a jak je skutečně naplněná? Jak se to dělá, aby se divák „mohl podílet“, aniž bychom jej polekali či odradili? V článku hledám, jaký společenský rozměr má představení *Invited* a zdali je pro vyprávění o věcech lidských nutná fabule a zároveň jak přivést vnímavost tam, kam se obvykle pozorně nedíváme.

Tématu *Invited* jsem se rozhodla věnovat po zhlédnutí představení, které na mě zapůsobilo velmi silně – pohnulo se mnou. A rozpochybovalo mě natolik, že mě přivedlo na týdenní stáž ke skupině Ultima Vez do Bruselu. Chtěla jsem si ujasnit, co jsem to vlastně viděla, a zamyslet se nad divadlem jako společenským fenoménem.

Co vidím – první setkání

Velký sál Divadla Archa je prázdný. Žádná elevace, žádné židle na sezení. Jen uprostřed prostoru je do spirály stočený velký provaz, na který si příchozí postupně sedají. Když jsou všichni usazení, asi 120 lidí, v sále se setmí. Ticho, do kterého se začne brumendem ozývat jednoduchá melodie. Melodie se opakuje a nabírá na hlasech i vícehlasech. K písni se přidávám i já. Baví mě a jde mi, i když nejsem dobrý zpěvák. Píseň skončí. Tma se promění v pološero a spirálu postupně zvedáme nad hlavy a sjednocujeme se ve směru i v pohybu společným přenášením. Poté provaz pokládáme podél obvodu sálu. Opět si na něj sedáme. Vzniká kruh, do kterého se soustředí naše pozornost a vzniká tak hrací pole.

Nevíme, kdo z nás je performer. Někdo se zvedá. Nevypadá nijak zvlášť odlišně od ostatních lidí. Přejde průměr kruhu a na konci vyzve podáním ruky dalšího diváka. Nebo performera? Princip zvaní do hracího pole se opakuje. Vše podkresluje živá hudba, kapela tří muzikantů spoluvytváří atmosféru a zároveň reaguje na dynamiku v sále. Stará se tak o předěly mezi jednotlivými etudami, které jsou napřed jednoduché a pak stále složitější. To, co se děje, něčím připomíná pohybovou dílnu nebo dětskou hru, ve které o nic nejde. Postupně se odbourává ostych, nervozita. Přibývají další lidé různého věku, barev pleti i schopností.

---

¹⁵⁹ Program Divadla Archa, <https://www.divadloarcha.cz/cz/program/1364>, vyhledáno 20. 10. 2019

Asociuji

Přemýšlím o tom, jak je lidské tělo významotvorné. Napadá mě vypůjčit si pojem z výtvarného umění a popsat tělo vyňaté z běžného života a postavené do divadelních světél jako ready-made. Divadelní světlo by se možná dalo přirovnat k sádře George Segala.¹⁶⁰

Vidím před sebou „ready-made“ 95letého pána. „Ready-made“ padesátníka s Downovým syndromem v cowboyském klobouku. Dvanáctiletého kluka. Slečnu s bílým šátkem, které se na podpatcích špatně chodí, a ještě jí překáží kabelka, kterou si nedala do šatny. Vidím obraz muže v produktivním věku, kterému při výzvě k zapojení vypadl z kapsy telefon.

Poté ale toto představu obrazu a ready-made opouštím. Jako popis nestačí: nezachycují totiž, jak na sebe postavy reagují, jak vytvářejí vztahy. Přestávají být osamělými skořápkami. Jsou lidskými bytostmi. Kompozice, do kterých se jednotliví účastníci dostávají, se postupně proměňují v situace. Z diváka se tak stává aktér a zároveň reprezentant charakteru nebo určitého typu, který si přináší ze života.

Performeré souboru se vyskytují v prostoru častěji, proto jsem po chvíli schopná je částečně odlišit od diváků. Ovšem nemanifestují sílu nebo taneční um, ale systematicky se snaží vytvářet bezpečné klima. Divák-účastník se tak postupně přestává zdráhat vstoupit do hry. Prostředí divadla a herního pole působí exkluzivně, ale participující jednotlivce možná více upozorňuje a zpřítomňuje. Dochází tak k okamžité zkušenosti, která vyzývá diváka-účastníka k jednání. Divák, který se zatím jen dívá, pozorně sleduje, a tak jako já se snaží pochopit, co se děje.

Většinu aktérů vidím poprvé v životě, ale jsou mi něčím známí. Starší muž dopadá na jednu nohu, vzpomenu si na svého dědu. Tento muž teď stojí v prostoru a přichází k němu chlapec. Stojí naproti sobě a hledí si zpříma do očí. A najednou chlapec odběhne a běží okolo dokola celého sálu. Vztahuji to na mne a na své prarodiče, kteří mě dlouho neviděli a říkávají mi: „Ty holka furt někde běháš po světě!“

Chlapec oběhne kruh a ostatní se postupně přidávají. Starý muž stojí uprostřed. Vytváří se skupina běžících lidí, kteří společně zrychlují i zpomalují. Dynamický obraz. Je to rychlost života, které teď stačí snad jen ti mladí? I stařík se nakonec rozběhne, ale jen po malé vnitřní kružnici. Každý, na co stačí.

---

¹⁶⁰ Ten od šedesátých let pomocí sádry a fáce snímал z živých modelů výpovědi těl a poté je instaloval na různých místech. Nešlo mu o vynalezení nové techniky, ta už byla objevená. Šlo mu o změnu vnímavosti vedenou skrz detail zachycení všedního těla jako transcendentální výpovědi o skutečnosti. Zdroj: theartstory.org, *George Segal Artworks*, <https://www.theartstory.org/artist/segal-george/artworks/> vyhledáno: 20. 11. 2019.

Jiný obraz. Do středu je přivedena paní ve středních letech. Pozvala ji její vrstevnice. Stojí naproti sobě, hledí si do očí. Ta, co ji přivedla, však najednou začne couvat. Pak se otočí zády. Poté k ní otočí hlavu a opět navážou oční kontakt. Jakoby žily metaforu věty, která čerpá přirovnání v prostoru: „Oddálili jsme se. Postavila se ke mně zády.“¹⁶¹ Myslím na kamarádku z gymplu, se kterou jsme se již několik let nesešly.

Vnímám také to, jak každý na neobvyklou situaci výzvy reaguje jinak. Někdo se začne „frajersky“ kolíbat ze strany na stranu, působí trochu trapně. Někdo naopak pokorně zkoumá, s kým se právě setkává. Vytváří se prostor, kde na povrch vyplouvají jemné rozdíly mezi stereotypním jednáním a autentickou reakcí. Najednou vidím, co většinou zažívám mimoděk, otvírá se mi škála mezilidské komunikace, schémat a gest. Zde je můžeme, aniž bychom byli rozptylováni obsahy slov, pod lupou divadelních světel číst, uvědomovat si je, zažívat.

Divačka píše: „Ti tři se na sebe dívali, pozorovali se, stáli. Bylo ticho. Všichni diváci se soustředili jenom na ně. Cítila jsem to. Ta žena jsem byla já. Dívala jsem se na muže vpravo a najednou jsem věděla, že on nic neudělá, že bude čekat na to, co udělám já. Také pohled muže po mé levé ruce mi říkal, že on čeká na moje rozhodnutí. Řekla jsem si, hlavně nemysli.

Dělej, co tě napadne. Bylo mi líto, že muži jsou daleko. Chtěla jsem, aby byli blíží. Rozpřáhla jsem ruce a ... oni také. Pomalými kroky jsem se k nim blížila a oni se přidali a šli mi naproti. Setkali jsme se a podali si ruce. Náhle jsem uslyšela hudbu. Vybízela k pohybu. Udělala jsem krok a muži také. Dali jsme se do pohybu. Byl to tanec? Možná ano. A možná také ne.

Možná, že to byly kroky lidí, kteří se rozpomínají na něco křehkého a velmi lidského.“¹⁶²

Krása hejna

V *Invited* nejde jen o individuální setkávání. Pracuje se hlavně na sjednocujícím pohybu. Na setkání skupiny, kolektivu, hejna. Myslím, že nejde říct setkání stáda. Stádo vnímám jako jev pasivní a negativní. Stádo je pro mě davem lidí, které sjednotil společný nepřítel – vlk, nebo vůdce – pastýř. Hejno vnímám jako svobodné seskupení, vzájemně se vnímající. Ve stádu pozornost jednotlivce směřuje k jednomu sjednotiteli. V hejnu si jednotlivec – pták, ryba nebo člověk všímá souseda. Tam, kde je ve „stádu lidí“ pomalý ušlapán, hejno zpomalí.

Za doprovodu stupňující se hudby se postupně všichni, kdo chtějí, rozbíhají kolem dokola sálu. Občas si někdo povyskočí, každý, co jak může. Kdy se poštěstí běžet se stovkou

---

¹⁶¹ Ve francouzštině i angličtině se používají podobná přirovnání: nous nous sommes éloignés l'un de l'autre. / we have grown apart; tourner les dos à qqn / to turn our back on sbd.

¹⁶² Mailová korespondence s Ondřejem Hrabem 13. 5. 2019. Archiv Divadla Archa. Výpověď divačky Miroslavy Mrázkové.

neznámých lidí jako jeden vědomý sjednocený organismus? Pro mě je to jeden z nejsilnějších momentů prožitých na divadle.

Běh se nakonec přelévá do společného tance. Já tančím také, hýbu se, jsem. Nakonec však z tance vystupuji. Chci vidět zvenčí, co se děje. Sednu si a sleduji okolní dění. Usmívám se. Vidím rozličná těla, vlastně lidi dělající rozličné pohyby, jimiž ožívají. Každý podle svých možností, ale se stejnou vervou, kvalitou a zdá se, že i radostí. Pozoruji silnou žitou metaforu inkluze, přirozené touhy být spolu, ať už jsem malý, velká, pohyblivý, zatuhlá, bílý, černá, růžová. Přemýšlím o tom, že rozdílná společnost nemusí být rozdělená, a že je snad možné najít si cestu, jak být spolu. Průhledem přes vířící hejno vidím uprostřed tančit jednoho z mužů s Downovým syndromem. Drží v ruce dvě brčka, která mezi sebou proplétá.

Kudy ke společnému

Přenašáním hada jsme se v prostoru sjednoceně pohybovali dvakrát. Poprvé na začátku a poté v půlce představení, kdy jsme ho umístili jako hlediště před muzikanty a poslouchali hudbu. Poprvé, když jsme vytvářeli hudbu naším zpěvem, mi situace připomínala něco odvěkého. Připomínala mi přírodní národy nebo třeba vesnice, jaké u nás už nejsou, ale kde je zpěv dodnes součástí každodenní komunikace. Opakují jednoduché melodie nebo zpěv třeba při praní prádla nebo při večerním „dobrou noc“. Tento zpěv předává zprávu, *ano, jsem tady a ladím stejně*.

Podruhé se s hudbou pracovalo i v části „koncert“, ale s divákem v pasivní pozici, tak, jak se s hudbou většinou setkáváme dnes. I tento moment jsem chápala jako jeden z těch, který dramaturgicky propojuje chvíle známé ze všedního života, ve kterých můžeme zažít pospolitost. Co je pro koho všední a co nevšední se liší, ale oba momenty propojují lidi zněním, zpěvem, hudbou.

„Jsem moc ráda, že představení tohoto druhu existuje, neboť mi to dává hmatatelnou naději, že je možné, aby svět byl krásný. Aby vztahy mezi lidmi byly určovány hlubokým vnitřním citem, empatií a porozuměním beze slov. Aby všichni: děti, mladí, staří i handicapovaní tvořili jedno společenství, ve kterém je cítit živou atmosféru úcty a respektu, svobody, tvořivosti, hry, pomoci i spolupráce.“¹⁶³

Není to ale snadné. Kamarádce z DAMU Kristýně Břeské, představení připadalo jako hra na komunitu, do které ona nebyla přizvaná. Podle ní se nedostalo každému tolik pozornosti, kolik potřeboval. Potkala jsem ale také Sofii Johnson (Sticzayovou)¹⁶⁴, a tu představení

---

¹⁶³ Mailová korespondence s Ondřejem Hrabem 13. 5. 2019. Tamtéž.

¹⁶⁴ Studentka KALD, DAMU. Autorka participativního představení *Rodinná oslava* (Disk, 2018/2019).

uchvátilo. Šla na něj hned dvakrát, aby si ověřila, jestli představení *Invited* dokáže zopakovat navození pocitu pospolitosti. Její dojem byl, že ano.

Hrej si, tu máš *Invited*

Také česká kritika ocenila na *Invited* vytvoření pospolitosti v sále. Taneční teoretička Zuzana Smugalová pro Taneční aktuality přinesla ovšem také povzdech nad tím, že neviděla dokonalý pohyb, techniku a skvělá těla tanečníků té „opravdové“ skupiny Ultima Vez Wima Vandekeybuse. Zároveň naznačila, že tento typ představení si v českém prostředí ještě nenašel své místo:

„Tanec ve spojení se sociálním divadlem nebo interakcí se zatím uplatňuje sporadicky. Trochu z neznalosti možností takové taneční tvorby a možná i z obavy českých tanečních umělců, že by jejich umělecké okolí a akademicky zaštitěná odborná veřejnost tento přístup dopředu zavrhl jako neopodstatněnou tvůrčí záležitost 'bez pochopitelného významu a přínosu'. Na milost jsou snad občas brány jen dětem určené tituly či výstupy z tvůrčích dílen s veřejností. A případná jevištní spolupráce s amatérskou taneční scénou (respektive scénickým tancem) v rámci sociálního projektu se u nás trestá označením ztráta umělecké kvality!“¹⁶⁵

Participace a jiná jména téhož

V zahraničí směrem na západ má tento typ divadla již respektované místo. Pojmenovává se *social specific*, *antropologické*, *třetí*, *animační*, *výzkumné*, *komunitní*, *sociální*, *environmentální* nebo *participativní*, což znamená, že počítá s přímou účastí diváků. Ačkoliv je mladším příbuzným druhé divadelní reformy, pojem *participativní divadlo* v Pavisově *Divadelním slovníku* nenajdeme.

Pojem *participace* (účast, účastníci, podíl) se stal frekventovaným a začal pronikat do sociální a kulturní politiky až skrze program EU Kreativní Evropa (2014–2020). Téma participace má totiž významný vliv na veškeré nejen divadelní organizace, které se ucházejí o evropské dotace.¹⁶⁶

V *Divadelním slovníku* najdeme blízký pojem *paradivadlo*, které zahrnuje hned několik vysvětlení. Může být vnímáno jako *divadlo na okraji* v pojetí Eugenia Barby, či jako zapojení do hry psychicky hendikepovaných, nebo jako terapeutický postup. Další vysvětlení dle slovníku podává Jerzy Grotowski: na začátku sedmdesátých let pojmenoval svůj přechod od

---

¹⁶⁵ Smugalová Zuzana: *Ultimátní pozvánka k tanci – Invited*, Tanečníaktuality.cz, <https://www.tanečníaktuality.cz/recenze/ultimatni-pozvanka-k-tanci-invited>, vyhledáno 24. 11. 2019.

¹⁶⁶ STICZAYOVÁ, Sofie. *Participativní divadlo*. Praha 2017. DAMU. Bakalářská práce. str. 11–16

divadla inscenace k divadlu antropologickému a paradivadlu, které pro něj znamená divadlo účasti – aktivní účasti lidí přicházejících zvenčí – a zároveň hledání před-expresivity a velkých univerzálních principů společných pro všechny divadelní a taneční formy.¹⁶⁷

Zásadní hodnotou pro divadlo Grotowského bylo buberovské setkání Já-Ty. Více než herec nebo umělec ho zajímal – člověk, kterému v poslední fázi práce říkal „performer“.¹⁶⁸

Tento typ divadla nastartoval spolu s odkazem Antonina Artauda druhou divadelní reformu, jejíž tvůrci berou divadlo jako model proměn společnosti a kultury. Jde o zásah divadla do skutečnosti a průnik skutečnosti do divadla. Nejde jim jen o estetický, ale i o etický rozměr. Jde o sociální vnímavost, političnost bez ideologie a integraci menšin, pomáhající vytvářet pluralitní společnost.

U nás

V českém prostředí od sedmdesátých let zpracovává myšlenku participace, inkluze a také paradivadla český sociální ekolog a také divadelní antropolog Bohuslav Blažek. Smysl svých sociálních i autorských aktivit vidí ve zjemnění vnímavosti ke všedním jevům, jako jsou lokální vztahy, sociální dynamika, v překonávání komunikačních bariér a v podpoře tvořivosti. Divadlo pro něj není setkáním s virtuosy nebo představiteli, ale setkáním s lidmi: „Hraje se ne pro nás, ale s námi, ne proto, abychom se na chvíli prožívali jako polobozi, ale abychom využili tolerance, jakou nám poskytuje hra. Svět tu není adorován jako v iluzionismu, neutíká se od něho jako od show, ale člověk-účastník je tu přiváděn k odhalení svých možností a rozpoznání svých mezí. Divadlo se tu pokorně nabízí jako prostředí, jako cesta, jako partner.“¹⁶⁹

Ke kritice kritičky Smugalové, která říká, že české prostředí nechápe význam a přínos tohoto typu divadla, bych podotkla, že význam a přínos takovýchto aktivit je naopak veskrze pochopitelný. Ve světě, kde se čím dál větší část komunikace odehrává na virtuálních sociálních sítích, zůstává divadlo místem, kde se vědomě pracuje se momentem tady, teď a „mezi sebou“.

V listopadu 2019 sepsali nezávislí umělci petici za záchranu Studia Alta: „Divadlo je veřejná služba, nástroj pro bilancování, společný zážitek, setkání, rituál, reflexe, katarze, místo, kde odkládáme ‚chytré‘ telefony a sdílíme spolu, jsme spolu, cítíme spolu. Právě společně prožité

---

¹⁶⁷ PAVIS, Patrice. *Divadelní slovník*. Praha 2003. Divadelní ústav. str. 293.

¹⁶⁸ „Performer – to je stav jsoucnosti. Člověk poznání...“ Jerzy Grotowski: *Performer*. Svět a divadlo 3/1999, s. 101–104, Potřeboval člověka, který usiluje o poznání sebe sama a kterému nejde jen o rozvíjení světa fiktivních postav.

¹⁶⁹ BLAŽEK, Bohuslav. *Divadlo v proměně civilizace*, Praha 2018. Pražská scéna. str. 44.

sdílené okamžiky jsou nevyhnutelným předpokladem k tomu, abychom jako jedno lidstvo dokázali čelit moderním výzvám, jakou je globální ekologická krize.“¹⁷⁰

Podle psychologa Radkina Honzáka chybí dnešní společnosti ze všeho nejvíc osobní kontakt. „V komunikaci chybí komunikace osobní. Deset tisíc SMS nenahradí 10 minut pohledu z očí do očí.“¹⁷¹

Taky divadlo

Bezprostředně po zažití *Invited* jsem šla zvláštním omylem na představení Bond/Medea ve Studiu Dva. Studio Dva je jedno z produkčně nejúspěšnějších divadel v Praze: obsazuje populární herce. Představení Bond/Medea je stále na repertoáru a často bývá téměř vyprodané. Uvádí ho Jan Kraus (prý v postavě Chóru, ale spíš v postavě Jana Krause) a říká: „No, a protože evropská grantová politika je taková, jaká je a naše divadlo by jinak nedostalo podporu, museli jsme změnit finanční strategii. Takže se nedivte, že to, co uvidíte, nebude stát opravdu za nic. (*smích diváků*) Ono se teď hodně dělá, protože se to v těch grantech hodně chce, že se taky zapojuje publikum, ale nebojte, nebudete muset chodit na jeviště, to za vás uděláme my, abychom si alespoň za něco zasloužili ty peníze (*smích*) no však vás ten smích přejde. Abychom dosáhli podpory, museli jsme slíbit zapojit ochotníky, (*smích*) další kolonka byli senioři (*smích*) no ale potřebovali jsme víc peněz, takže jsme zapojili i hendikepované (*exploze smíchu*).“¹⁷² To je mé převyprávění toho, co jsem zažila. Představení na mě mělo dokonce psychosomatický účín – bylo mi z něj fyzicky nevolno. Buďto mi nedošla nějaká meta-satira, nebo jsem prostě viděla prolnutí špatného vkusu s posměvačstvím v nablýskané show, kde chodí polosvlečené holky, které chlapáci plácají přes zadek.

Nikdo z ansámblu samozřejmě nebyl hendikepovaný, ani ochotník. Dech mi proto vyrazila herečka, která v první půli představení poměrně věrohodně hrála, že má ochrnuté nohy. Nakonec se ale zvedla z vozíku a řekla: „Ten vozejk mám jen pro to, aby mě lidi víc respektovali.“

Tato dvě představení vyrůstají patrně z různých pohnutek a prostředí a oběma událostem se říká divadlo. Obě jsem viděla v jeden den. Obě vznikají ve svobodné společnosti a obě něco o společnosti vypovídají. Přemýšlím, jestli zakrnělá vnímavost k sociální situaci nemá souvislost s naší totalitní minulostí. V době, kdy se v Belgii formulovaly hodnoty Evropské

---

¹⁷⁰ Petice.com, *Nezávislí umělci za důstojné působiště Studia ALTA*, <https://www.petice.com/studioalta> (vyhledáno 27. 11. 2019).

¹⁷¹ Recept na životní spokojenost podle Radkina Honzáka: Dělat si radost a mít čisto v duši je to nejpodstatnější. *Dvojka.rozhlas.cz*. <https://dvojka.rozhlas.cz/recept-na-zivotni-spokojenost-podle-radkina-honzaka-delat-si-radost-a-mit-cisto-7450073?player=on>.

¹⁷² Viděla jsem toto představení ve Studiu Dva 8. 3. 2019 a 1. 11. 2019.

unie, jako je sociální začleňování, tolerance, spravedlnost a solidarita, se u nás normalizovalo a „jiní“ byli v izolaci, takže jsme je neznali.

Ty granty

A o co že jde těm evropským grantům? Zde je motto konference o participativním divadle, pořádané Kreativní Evropou, na které jdou peníze z EU: „Jsme si vědomi toho, že umělecký a kulturní sektor musí reagovat na současnou krizi, tedy především na neuralgické body, jako je nezájem občanů o veřejnou sféru, malá participace v diskuzi o veřejných záležitostech a mizející pocit sounáležitosti. Právě současné scénické umění má díky přímé interakci mezi umělci a publikem potenciál vytvářet nové komunity a podmínky, ve kterých je možné hledat nové alternativy, naslouchat těm, kteří nemají prostor se projevit, nebo nabídnout příležitost podílet se na veřejných záležitostech.“¹⁷³

Je legrační, jak se z něčeho velmi osobního, křehkého a živého stává byrokratická kolonka působící prázdňě, nevěrohodně až směšně. Přemýšlím, jestli by sousedé z naší vesnice se mnou šli do „kulturního sektoru, kde by jako publikum interagovali s umělci, rozvíjeli potenciál a hledali nové alternativy“.

Je to chyba překladu? Nebo je spíš něco podivného na tom chtění „vytvářet nové komunity, prostor pro naslouchání“? Znamená to, že někdo chce, aby se někdo jiný s někým dalším přátelil? Nařizuje to, nebo to nabízí? Podporuje případné aktivity, které k mezilidskému setkání pomohou. Vychází z toho pro mne, že si hodnotu *paradivadla* či *participace* Evropská unie uvědomit umí. Záměr je snad tedy dobrý. Riziko nastává, pokud se uchopí jen formálně, ale obsahově zůstává nenaplněný, nebo se mu dokonce známá osobnost vysmívá. Západní společnost i EU po víc jak šedesáti letech organického rozvoje občanské společnosti pochopila, jak důležitý úkol to je. V malých komunitách to lidé objevují spontánně bez ohledu na dotace (Choteč).

Závěr

„Být spolu s druhými úplně, to je lék na dvojí bolest naší doby: individualismus (vidí jen část člověka) a kolektivismus (vidí člověka jen jako část). V životě se daří překlenout spáru mezi nimi jen vzácně, ale divadlo nás může osmělit. Martin Buber píše: jen když individuum uzná

---

¹⁷³ Over the Edge/Za hranou – mezinárodní participační a participativní konference. Kreativnievropa.cz. <https://www.kreativnievropa.cz/kultura/udalost/participacni-participativni-konference-over-the-edge-za-hranou/> Tento program se kromě jiných finančně podílel na vzniku představení *Invited*.

druhého v celé jeho odlišnosti jako sebe, jako člověka, a tak se k němu prodere, jen v tom blízkém a prchavém setkání prolomí svou osamělost.“¹⁷⁴

Myslím si, že *Invited* je právě ten typ představení, které nás ze samoty probouzí. Ne šokem, ale scelením. Laskavostí, jaká je ve veřejném prostoru vzácná.

---

¹⁷⁴ PILÁTOVÁ, Jana. *Druhá divadelní reforma?*. Podklad k přednášce z cyklu Divadlo v kontextu kultury, DAMU 1998, revidovaný 2019

Seznam použitých zdrojů v článku

LITERATURA

PAVIS, Patrice. *Divadelní slovník*. Praha 2003. Divadelní ústav.

BLAŽEK, Bohuslav. *Divadlo v proměně civilizace*, Praha 2018. Pražská scéna.

STUDENTSKÉ PRÁCE

STICZAYOVÁ, Sofie. *Participativní divadlo*. Praha 2017. DAMU. Bakalářská práce.

ČLÁNKY

divadloarcha.cz, *Program Divadla Archa*, [online] <https://www.divadloarcha.cz/cz/program/1364>, vyhledáno 20.10.2019

theartstory.org, *George Segal Artworks*, [online] <https://www.theartstory.org/artist/segal-george/artworks/> vyhledáno: 20. 11. 2019.

Smugalová Zuzana: *Ultimátní pozvánka k tanci – Invited*, Tanečníaktuality.cz, [online] <https://www.tanečniaktuality.cz/recenze/ultimatni-pozvanka-k-tanci-invited>, vyhledáno 24. 11. 2019.

Jerzy Grotowski: *Performer*. Svět a divadlo 3/1999

Petice.com, *Nezávislí umělci za důstojné působiště Studia ALTA*, [online] <https://www.petice.com/studioalta> vyhledáno 27.11.2019

Over the Edge/Za hranou – mezinárodní participační a participativní konference. Kreativnievropa.cz, [online] <https://www.kreativnievropa.cz/kultura/udalost/participacni-participativni-konference-over-the-edge-za-hranou/>

PILÁTOVÁ, Jana. *Druhá divadelní reforma?*. Podklad k přednášce z cyklu Divadlo v kontextu kultury, DAMU 1998, revidovaný 2019

Příloha X.

„Blešák

V pozvánce do Lodžie na sobotu 15. srpna bylo uvedeno: “Příjemné odpoledne strávené v parku pod Lodží s kávou, zákusky a doprovodným programem. Těšit se můžete na blešák a představení Sóló pro pejska od Daniely Grohové.“ Vše bylo splněno. Navíc přijela kapela a pozvedla náladu.

Bleší trhy vyřazeného šatstva, knih, různých ozdob, upomínkových předmětů, či mnohých zbytečností, nejsou záležitostí ekonomickou, jsou kulturní událostí. A společenskou. I když neupírají děvčatům všech věkových kategorií onu slast přehrabování, zkoušení, a tolik pro ně potřebnou diskusí nad výstřelky „poslední módy“. Všeho bylo v parku u Lodžie dostatek. I když shora strašila barva oblohy a plachty byly nachystány, nebyly použity. A tak obchody se hýbaly. No řekněte – náhrdelník z pravých perel za deset, či Barvy Skandinávie ve fotografiích (kniha vážící 2kg) za dvacet – no nekup to. A tak docházelo často k netržnímu chování, kdy kupující místo smlouvání zaplatil víc, než uvedeno na cenovce. A částku prodavače vnucoval. Mimochodem výběr knih byl kvalitní a představoval solidní přehled české i světové literatury dávné i nedávné doby.

Daniela Grohová přivezla své monodrama o pejskovi a jeho majitelce – stařeně. Autorka studuje a vyznává autorské divadlo. Její představení v Oktogonu bylo sólovým vystoupením, tady přizpůsobené prostoru osmibokého sálu. Takže hrála i historická výmalba, okno na chvíli otevřené, výsledek, i zaprášené černé oblečení herečky. Rekvizit minimálně. Akordeon, soška pejska, židle, špejle jako kouzelná hůlka.

I v tom kouzlo představení, kdy autorka přijde se svou harmonikou do sálu bez jeviště, opony, kulis. Vše obstará ona v černém oblečení, její hlas, mimika, nemnoho hudby, stmívání a opět zesílení světla. Kdo by chtěl stanovit žánr představení, používal by slova monodrama, divadlo jednoho herce, tragikomedie... .Patrně by odborníci volili i další názvy. Divák osciluje mezi úsměvem, smutkem. Sóló pro pejska není představení, po kterém se divák zvedne a jde na kávu či pivo s prázdnou hlavou.

Sobotní odpoledne se svou protiváhou dvou částí potvrdilo, proč se Lodžie nazývá Valdštejnské imaginárium.

proChor

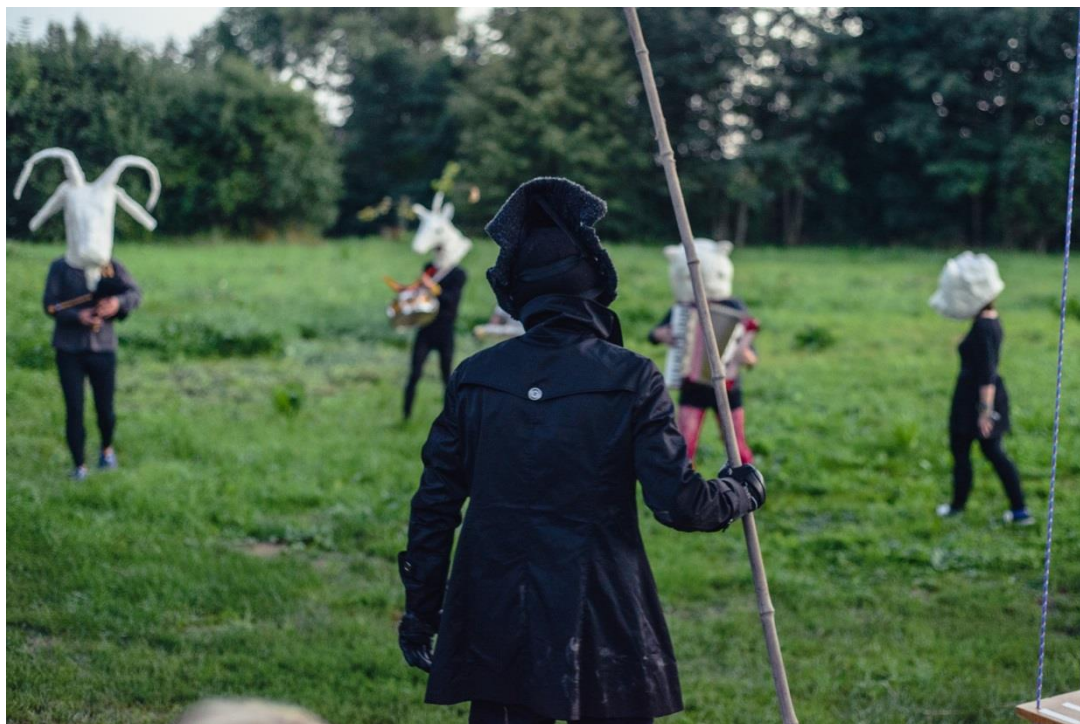
(Bohumír Procházka)¹⁷⁵

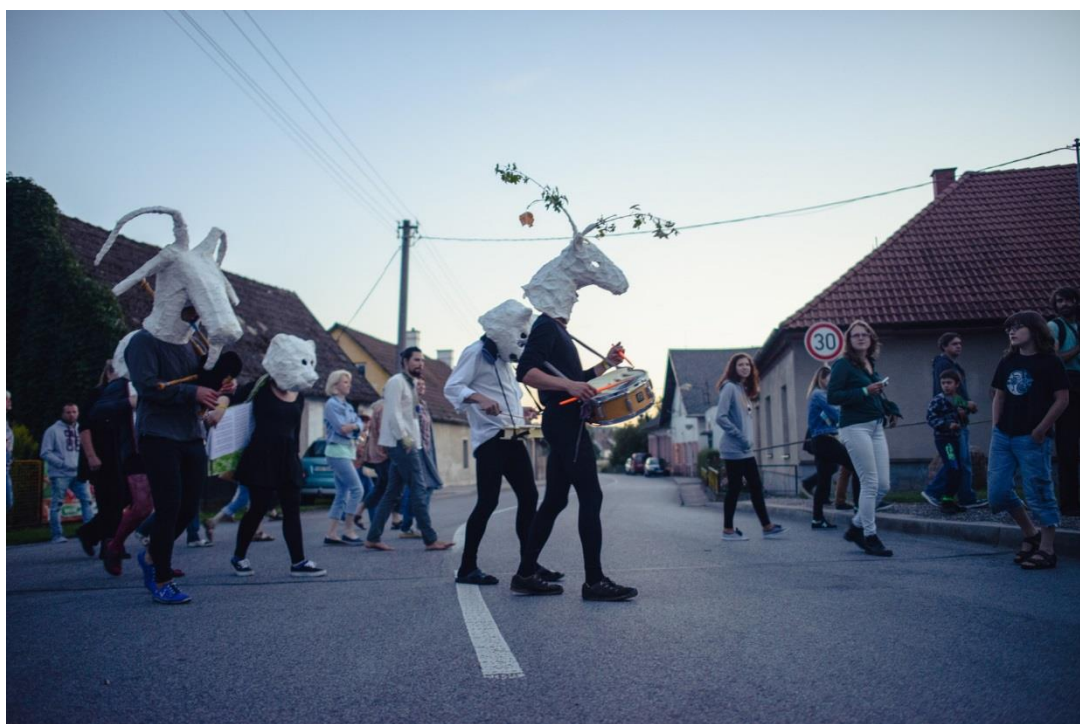
¹⁷⁵ Soukromá korespondence s Bohumírem Procházkou 16. 8. 2020

ii. FOTOPŘÍLOHY

Velbloudění_2016

Zvířátka na Oborníku. FOTO: Ondřej Vraštil.

Průvod za velbloudem vesnici. FOTO: OV

Diváci při sledování divadla LMML v sále s velbloudy Hostince U Šulců. FOTO: OV

Divadélko se zvířátky na kopci Habru. FOTO: OV

Ptačí KOČÍ_2017

Kapela Kutálka ze Sametového posvícení vede průvod k ptačímu králi. FOTO: Vladimír Šoltys

Průvod sjednocený „kvočnou“. FOTO: VŠ

Momentka z dílny „vrabčí hnízdo“. FOTO: VŠ

Krákralovna Krystyna Skalická na stromě za kostelem. FOTO: VŠ

Milan Hugo Forman ve vysekané trávě do spirály uprostřed Oborníku. FOTO: VŠ.

M. H. Forman čte a vypráví příběh. FOTO: VŠ.

Představení Mařenčina cesta od Josefa Koblíce. M. Waltrová se směje, hrála pytel. V pozadí kulisy po chotečských ochotnících. FOTO: VŠ.

Josef Koblic s ansámblem. FOTO: VŠ.

Jelen S N Í _ 2017

Amulety. FOTO: Kateřina Václavíková.

Jelenovipivonelej. To je palindrom. Matěj A Karolína Plaší. FOTO: KV.

Koncert na dvoře Husama Abeda. FOTO: KV.

Husam Abed a vzpomínka na M.H. Formana. Minuta ticha v den jeho pohřbu 10. 8. 2018. FOTO: KV

Kapela Holinky na Habru při cestě za jelenem 11. 8. 2017. FOTO: KV

Čekání „v keři“ na jelena. FOTO: KV.

Příchod jelena. FOTO: Ondřej Švásta

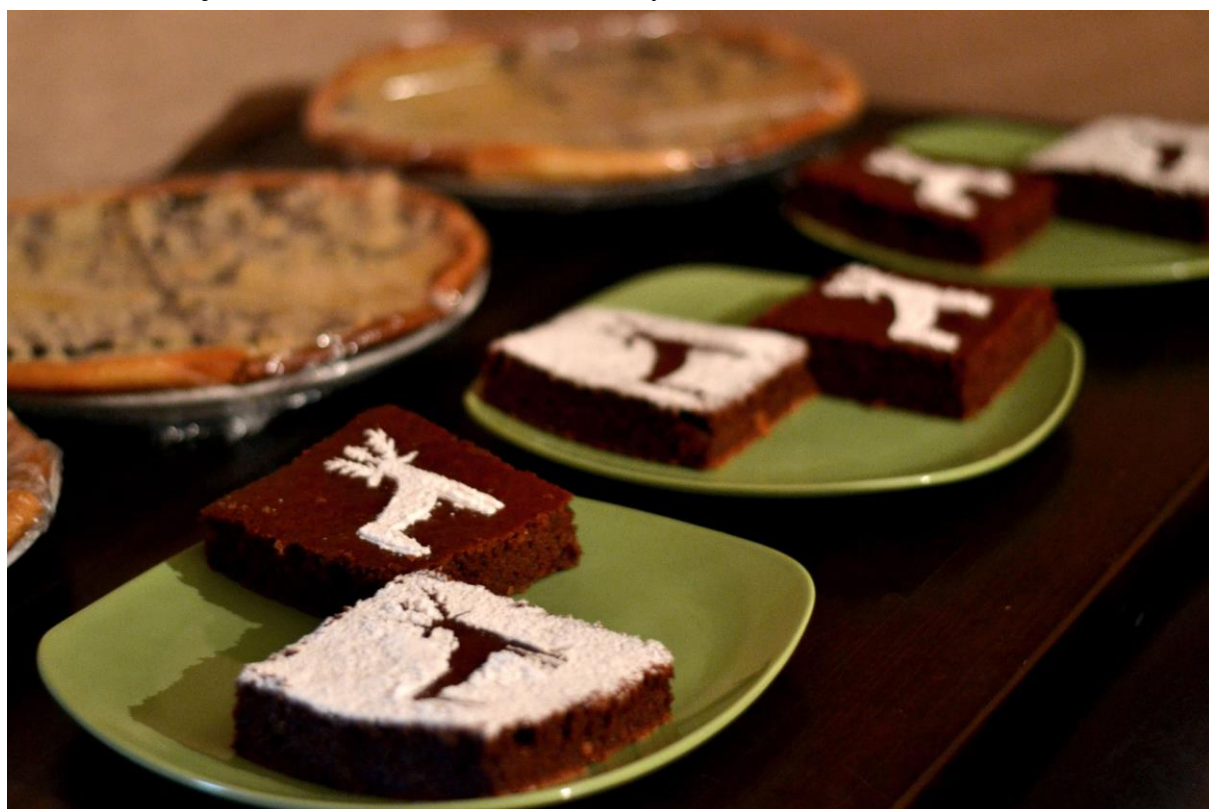

„Svlečený“ jelen. FOTO: OŠ.

Strejda Standa a Tomáš Dočkal v kuchyni Hostince U Šulců. Foto: KV.

Perník s jelenem z plakátu. Vytvořila Dana Grohová a Kateřina Fürstová. FOTO: KV.

Přípravy. Tereza Havlová. FOTO: KV.

Snídá Varhan Orchestrovič Bauer. FOTO: KV.

Přípravy. Kateřina Křováková, FOTO: KV.

Koncert. Tomáš Mašek. FOTO: KV.

Martina Walterová vyrábí jelena. Josef Koblic má také ruce od lepidla. FOTO: KV.

Varhanový koncert v kostele. FOTO: Ondřej Švásta.

Krystyna Skalická. FOTO: KV.

Doprovodný program k Okounění 2019

Dílňa Čchi-kungu v našem sále. 27. 7. – 28. 7. 2019 pod vedením Dany Malé. FOTO Ondřej Vraštil.

Profesor Wanner zkoumá vodu v Chotečském rybníce. 6. 8. 2019. FOTO: KV.

Pohybová dílna „school of fish“ na naší zahradě vedená Michaelou Raisovou 6. 8. 2019.

Tatáž dílna. Houslový doprovod Anna Štěpánová.

Okounění_2019

Divadelní skupina *Astropophe* prý připlula do chotečského rybníka z Francie v ponorce.
FOTO: OV.

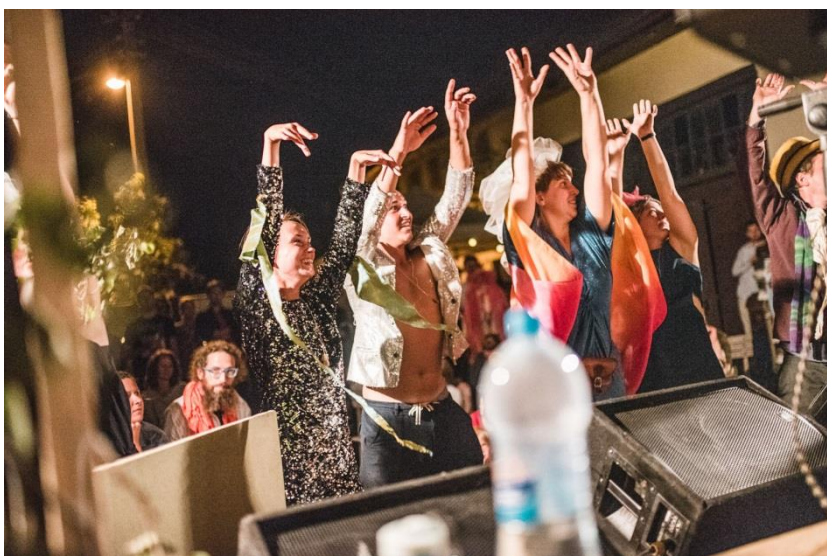

Astropohe je již na našem dvoře. Otevírání festivalu. FOTO: KV.

Jakub Vaněk. FOTO: KV.

Tančící ryby na kapelu Fanfán Tulipán a bytost FOTO: OV.

Táta v sále. FOTO: KV.

Mamka tvoří dílně na hřišti. FOTO: VK.

Ségra a já koukáme do objektivu. FOTO: KV

Táta a já koukáme na Petra Jediného Novotného s kapelou Filtr. FOTO: VK.

Posvátný prostor na hnoji. FOTO: Kateřina Václavíková

Poezie na hnoji. Martin Doucha vypráví Rybí lásku. FOTO: Kateřina Václavíková

Sbor Pecka zahajuje site specific okounění. FOTO: Ondřej Švásta.

Diváci během vystoupení Sboru Pecka. FOTO: KV.

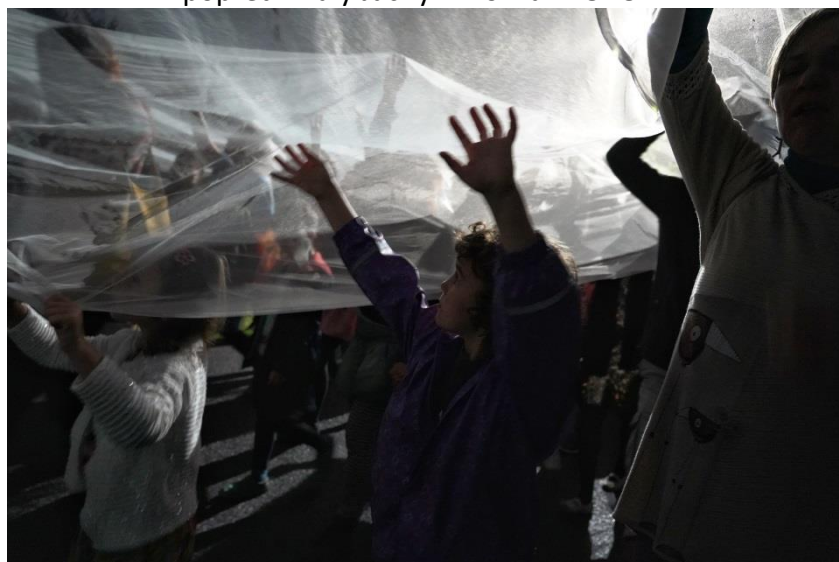
Spuštění „hladiny“. Kraj drží Leo Souquet. FOTO: KV.

Ruce v sále Hostince U Šulců. FOTO: KV.

V popředí malý Jáchym Dočkal. FOTO: KV.

Momentka během přenášení hladiny Chotčí. FOTO: OŠ.

Bublání Tereza Havlová. FOTO: KV.

Pod „hladinou“. FOTO: Ondřej Švásta.

Bublání Iva Bartošová a děti. FOTO: Kateřena Václavíková.

Odchod ryb – hudebníků. FOTO: KV.

Opuštěná „hladina“. FOTO: OŠ.

Okostýmování kluci. FOTO: KV.

Ten kdo nejí rybu, dělá velkou chybu, říkává rybář Strejda standa. FOTO: KV.

Pátek, slunce, dílny. Vilík Lopata. Agáta Víchová. FOTO: KV.

Sobota déšť. FOTO: KV.

Eliška Vidomus. FOTO: KV.

Kapela Fanfán tulipán. FOTO: Ondřej Vraštil.

5. BZUČÍ KOČI 2020

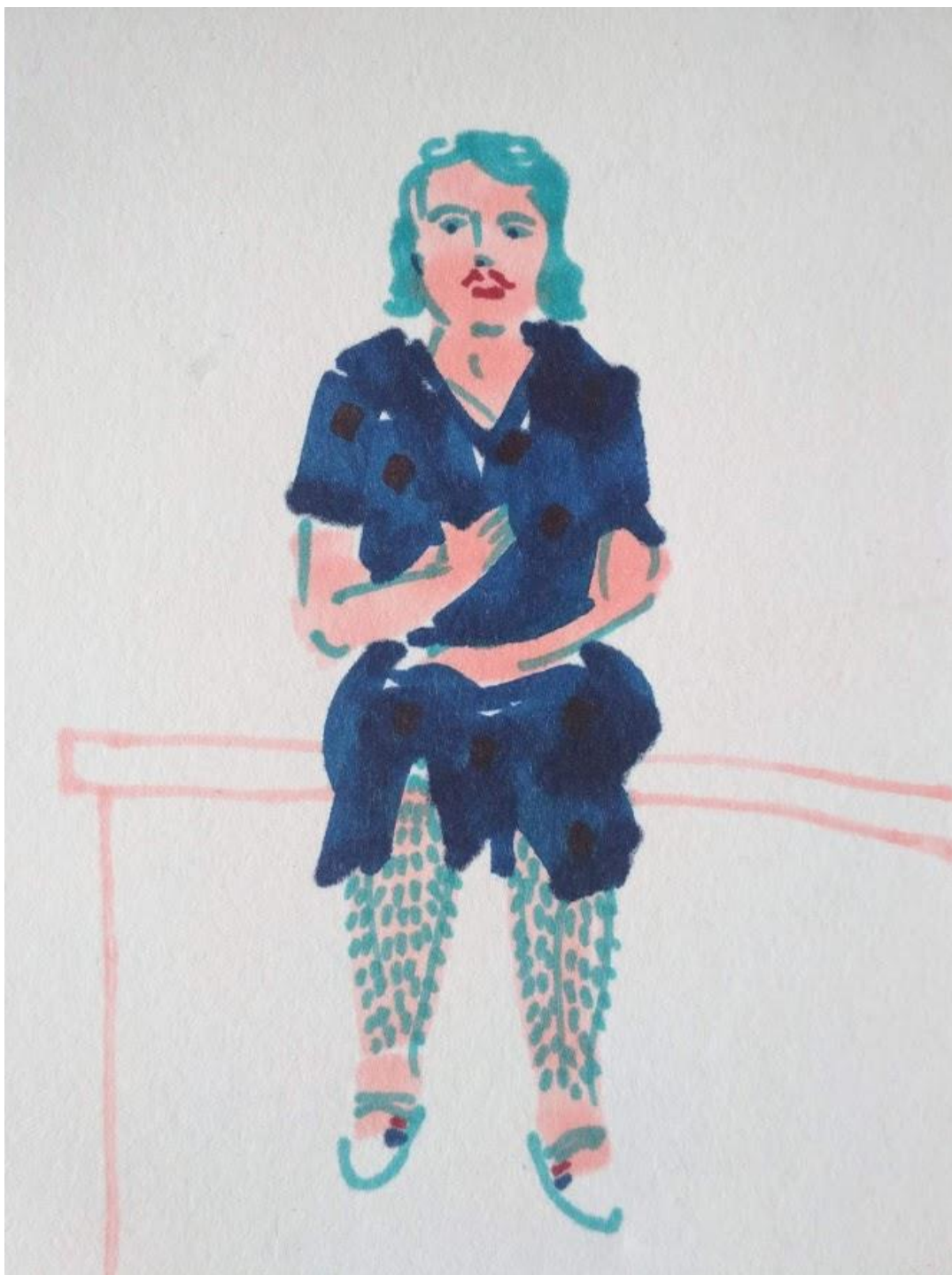

Ilustrace Alžběta Dvořáková.

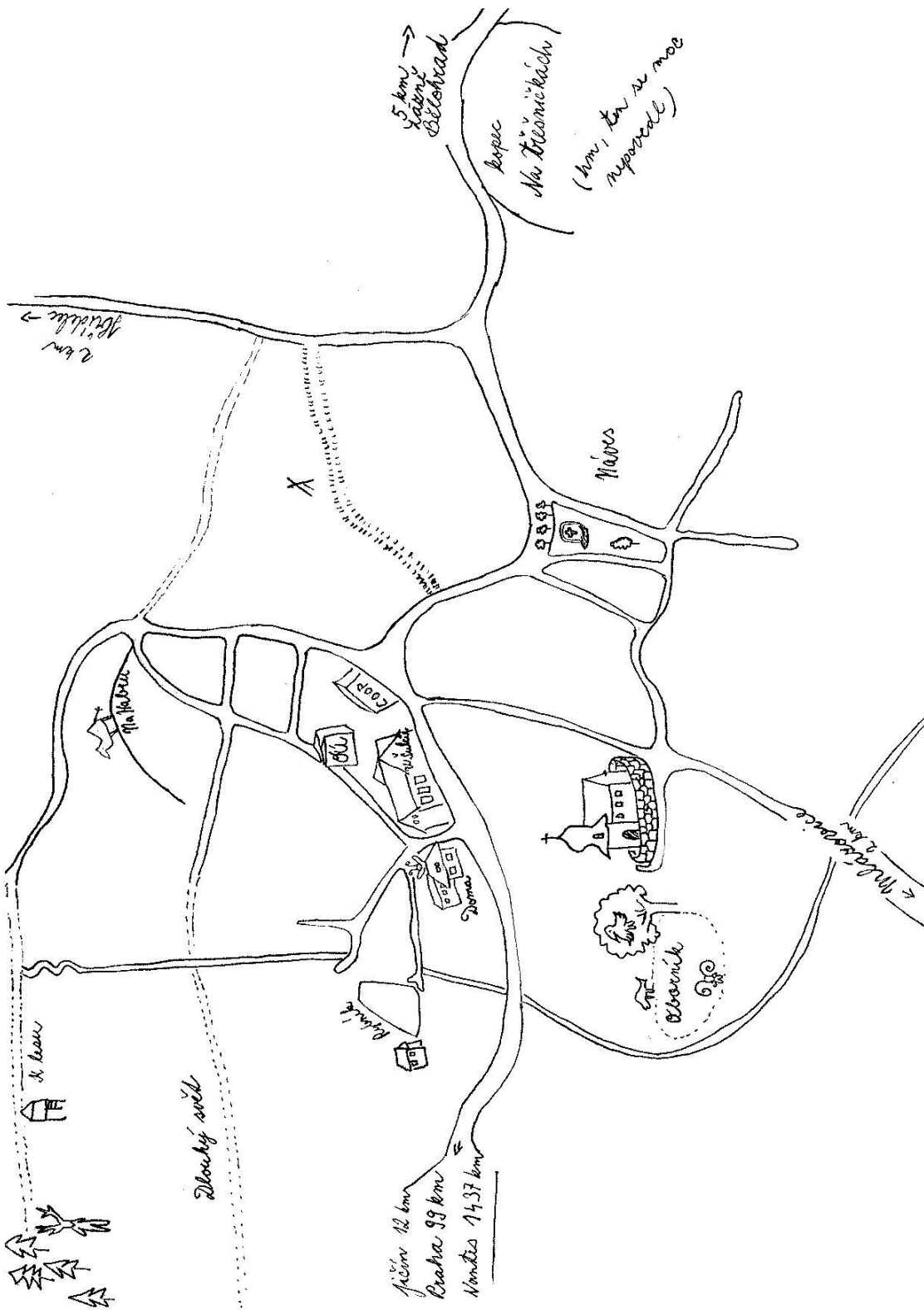

Ilustrace Alžběta Dvořáková.

Já. Ilustrace AD.

iii. MAPA CHOTČE

Sabur.